



Universiteit
Leiden
The Netherlands

Bibliotheca Enchusana: geschiedenis en catalogus van de Librije van Enkhuizen

Wouts, D.E.

Citation

Wouts, D. E. (2023, June 13). *Bibliotheca Enchusana: geschiedenis en catalogus van de Librije van Enkhuizen*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3620121>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3620121>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

HANDSCHRIFTEN

Faber, Wilhelmus Zegeri (werkz. 1554-1571). Incipit liber sermonu[m] totius anni tum de d[omi]nicis tum de festis, ex orthodoxorum, ac neothericorum voluminibus diligenter congestus ac in seque[n]tis anni cursus ordinem magno preiudicio elucidatus.

Hoorn/Enkhuizen, tussen 1554 en 1559.

Boekblok: papier. 301 x 206 mm. 239 ff. De laatste bladen zijn grotendeels afgescheurd. Contemporaine foliëring, rechtsboven. Geen liniëring. De maten van de tekstspiegel en het aantal regels lopen sterk uiteen. 16de-eeuwse hand. Geen decoratie. **Beschrijving:** dit handschrift bevat preken voor feest- en heiligendagen die tussen 1554 en 1559 gehouden werden door de Enkhuizer pastoor Wilhelmus Zegeri Faber. Ten minste drie preken hield hij in de Sint Gommaruskerk in Enkhuizen, waar hij waarschijnlijk de vaste prediker was, en één hield hij in de Sint Antoniuskerk te Hoorn. **Inhoud:**

- f. [1] Voorblad met motto ('Vincit qui patitur'), naam en monogram van de auteur en fragment uit Spreuken 1:10 ('Fili mi si te lactaverint peccatores ne adquiesca eis').
- f. [2] Index.
- ff. 1-4 'De solemnifesto Pascali in Epistolam 1 Cor. 5'.
- ff. 4-7 'In dominicam resurrectionis Iesu Christi quae Pascha dicitur'.
- ff. 7-9 'In Evangelium dominicae resurrectionis hoc est Paschae Marc. 16'.
- f. 9v-17 'Feria secunda Paschae'.
- f. 18-23 'Feria tertia Paschae primum de themate Actus cap. 13'.
- ff. 23-28 'Dominica prima post Pascha'.
- ff. 28-31v 'In Epistolam dominicae secundae post Pascha 1 Pet. 2'.
- ff. 31v-36 'In Evangelium dominicae secundae post Pascha Ioannis cap. 10'.
- ff. 37-41 'In Epistolam dominicae tertiae post Pascha 1 Pet. 2'.
- ff. 41-44 'In Epistolam dominicae 4tae Iacobi primo'.
- ff. 45-49 'In Evangelium dominicae quartae post Pascha Ioannis 16'.
- ff. 49v-51v 'In Epistolam dominicae quintae post Pascha Iacobi primo'.
- ff. 51v-53 'In Evangelium eiusdem dominicae post Pascha Ioannis decimo sexto'.
- ff. 53v-57 'In Epistolam dominicae sextae post Pascha 1 Pet. 4'.
- ff. 57-60v 'In Evangelium dominicae sextae post Pascha Ioannis 15 et 16'.
- ff. 61-64 'In Evangelium dominicae Penthecostes feria tertia Ioannis decimo'.
- f. 65 'In dominicam octavae Penthecostes'.
- f. 65v 'Evangelium de trinitate Ioannis 3'.
- f. 66 Blanco.
- ff. 67-68 'In die venerabilis sacramenti'.
- ff. 68-72v 'Evangelium huius diei de venerabili sacramento Ioannis sexto'.
- ff. 73-74 'In Epistolam dominicae secundae primae post Penthecosten 1 Ioannis 4'.
- ff. 75-83v 'In Evangelium dominicae secundae primae post Penthecostes diem Lucae decimo sexto'.
- ff. 83v-85v 'In Epistolam dominicae tertiae secundae post Penthecosten 1 Ioannis 3'.
- ff. 85v-90v 'In Evangelium eiusdem dominicae tertiae post Penthe. Luc. 14'.
- ff. 91-92v 'In Epistolam dominicae quartae tertiae post Penthecosten 1 Pet. 5'.
- ff. 93-97 'In Evangelium dominicae quartae Lucae xv'.
- ff. 97v-102 'In festo Ioannis Baptistae de nativitate eius'.
- ff. 102v-107v 'In festo apostolorum sanctorum Petri & Pauli'.
- ff. 107v-109 'In Epistolam dominicae quintae quartae post Penthecosten Rom. 8'.

| | |
|----------------------|--|
| ff. 109v-112 | ‘In Evangelium dominicae quintae quartae post Penthecosten’. |
| ff. 112v-113 | ‘In festo visitationis Mariae thema Luc. 1’. |
| ff. 113v-116 | ‘In Evangelium festi visitationis B. Mariae Luc. 1’. |
| ff. 117-120 | ‘In festo dedicationis ecclesiae Epistolae thema Apoc. 21’. |
| ff. 120v-121v | ‘In Epistolam dominicae quintae post Penthecosten 1 Petri 3’. |
| ff. 121v-124v | ‘In Evangelium dominicae quintae post Pentecos. Luc. 5’. |
| ff. 125-128 | ‘In Evangelium dominicae nonae post Penthecosten Luc. 16’. |
| ff. 128-130v | ‘Dominica x post Pentecost. Luc. 19’. |
| ff. 131-133v | ‘Dominica xi post Penthecosten Luc. 18’. |
| ff. 133v-136v | ‘Dominica xiii post Pentecos. Luc. x’. |
| ff. 137-139v | ‘Dominica xiiii post Pentecos. Luc. 17’. |
| ff. 140-142 | ‘Dominica xvi post Pentecos. Luc. 7’. |
| ff. 142v-144 | ‘Dominica xvii Lucae xiiii’. |
| ff. 145-149v | ‘Feria secunda Pascae Luc. 24’. |
| ff. 150-153 | ‘Feria 3 Pasce Luc. 24’. |
| ff. 153v-156v[= 157] | ‘Tractatus insignis de resurrectione domini’. |
| ff. 157-159[= 160] | ‘In die ascensionis domini Marc. 16’. |
| ff. 159v-161[= 162] | ‘Predicate Evangelium omni creature’. |
| ff. 161v-163v[= 164] | ‘In nomine meo demonia eicient’. |
| f. 164[= 165] | ‘In die Pentecostes Act. 2’. |
| ff. 165-167[= 168] | ‘Dominica duodecima post Pentecos. Mar. 7’. |
| ff. 167v-168[= 171] | ‘Dominica xv post Pentecos. Mat. 6’. |
| ff. 168-171[= 174] | ‘Dominica xviii Matt. xxii’. |
| ff. 171v-174[= 177] | ‘Sermo de dominica vacante seu xxiii ipso die contubernium’. |
| ff. 174v-178[= 181] | ‘Sequitur adventus tam de dominicis quam de festis propriis quamque concionem complectens ex partibus epistolarum et evangeliorum sumensque themata ex principio epistolae feliciter incipit. In die sancti Andreae apostoli. In Epistolam eiusdem festi Rom. 10’. |
| ff. 178v-182[= 185] | ‘Homilia d. Guilhelmi Fabri Enchusani in Epistolam primae dominicae adventus Domini Hornae ad. S. Anthonium habita anno 1554 Rom. cap. 13’. |
| ff. 183-186v[= 189] | ‘In Evangelium dominicae primae adventus homilia prima Mat. 21’. |
| ff. 187-189v[= 192] | ‘Sequitur secunda homilia in Epistolam dominicae secundae adventus Roma. 15’. |
| ff. 190-191v[= 193] | ‘Sequitur homilia in Evangelium dominicae secundae adventus Luc. 21’. |
| ff. 192v-193[= 196] | ‘Dominica 22 post Pent. Evang. Mat. 18’. |
| ff. 193v-195v[= 198] | ‘Dominica 23 post Pentecost. Evangel. Mat. 22’. |
| ff. 196v-197[= 200] | ‘De nativitate Domini anno 1558 in aede d. Gummari thema Ioannis’. |
| ff. 197v-199v[= 202] | ‘Dominica prima adventus Evangelium Matth. 21’. |
| ff. 200v-202[= 205] | ‘In festo sancti Ioannis evangelistae Cant. 2’. |
| ff. 202v-203[= 206] | ‘In die innocentum de nomine Iesu Act. 4’. |
| f. 203[= 206] | ‘Evangelium eiusdem diei Mat. 2’. |
| ff. 203v-204[= 207] | ‘Dominica 19 post Pentecos. Evang. Mat. 9 cap.’. |
| ff. 205-207[= 210] | ‘Dominica infra octavam nativitatis homilia prima Galat. 4’. |
| ff. 208-212[= 215] | ‘Dominica infra octavam epiphaniae Epistola Rom. 12’. |
| ff. 213-214[= 217] | ‘In Epistolam dominicae septuagesimae 1 Cor. 9’. |
| ff. 214v-215[= 218] | ‘In Evangelium septuagesimae Mat. 20 cap.’. |
| ff. 215v-216[= 219] | ‘Dominica vigesima post Pentecost. Evangelium Matth. 22’. |
| ff. 216v-219[= 222] | ‘In Evangelium dominicae sexagesimae Luc. 8’. |

- ff. 219v-224[= 227] ‘Dominica oculi Luc. xi’.
 ff. 225-226[= 229] ‘Concio de sancta Anna Psal. 40’.
 f. 227[= 230] ‘Thema de sancta Anna anno 1557 Templo Gummari 1 Timo. 2’.
 f. 228[= 231] ‘Sermo de S. Anna anno 1558 in Templo d. Gummari’.
 ff. 228v-231[= 234] ‘Dominica 4 adventus Evangel. Io. 1’.
 ff. 231-233[= 236] ‘Dominica tertia adventus Mat. 11’.
 f. 233v[= 236v] ‘Thema de festo Paschatis anno 59 ipso die Esaie 53’.
 f. [1v] Index.

Signatuur: F337. **Boekband:** 320 x 220 x 50 mm. 20ste eeuw, waarschijnlijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben. Schutbladen van de firma J. Honig & Zoon. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven.

Vroegste vermelding: C1853. **Verwerving:** tussen 1761 en 1853, mogelijk eerder.

Verwijzingen: Voets, pp. 197-198; Zijp 12.

2

VARIA (ZEEVAARTKUNDE)

Reson, Focke Eltjesz (-1679). Theoretische verhandeling over sterrenkunde en kosmografie ten behoeve van de zeevaart, met informatie over astronomische en zeevaarkundige instrumenten. Enkhuizen, tussen 1653 en 1679.

Boekblok: papier. 316 x 204 mm. 134 ff. Geen nummering. Liniëring: 46 regels. De maten van de tekstspiegel lopen sterk uiteen. Sierlijke 17de-eeuwse hand. Duidelijk zichtbaar strooizand met een decoratief glittereffect. Diverse figuren en tabellen in de tekst.

Beschrijving: de opbouw van dit handschrift in proposities doet denken aan zeemanshandschriften of ‘schatkamers’ en betreft de theoretische basis voor het navigeren op zee. Hierin zijn verwijzingen opgenomen naar het werk van Adriaen Metius (1571-1635), Willem Jansz Blaeu (1571-1638) en Philippus Lansbergen (1561-1632). Het handschrift wordt toegeschreven aan Focke Eltjesz Reson die, net als zijn vader, werkzaam was als orgelmaker in Enkhuizen. In 1656 correspondeerde Reson met de cartograaf Dirck Rembrantsz van Nierop (1610-1682) wiens *Nederduytsche astronomia* (1653) op f. 96 wordt genoemd met betrekking tot de zoneclips. Van Reson verscheen in 1664 bij Jacob Hendricksz te Enkhuizen *Aerdsche weghwijser, bestaende in een t'samenspraeck tusschen een schipper en stuurman, wegen eenige dingen genomen uyt de astronomia en geometria, van de aertsche wegen, en het wel richten van't compas* (Hoogendoorn RES01). Hiervan is thans geen exemplaar bekend. **Inhoud:**

- f. [1] Lijnenkader, vermoedelijk bedoeld als opzet voor een titelpagina.
 ff. [2-9v] ‘Der Duijtsingh der const woorden volgens ’t A.B.C.’
 ff. [10-12] Voorwoord van de auteur.
 ff. [12v-71v] ‘Hier volghen de propositien des eerste tractaats, propositie 1(-9) handelt vande aff-beeldinghe des hemelsche en aardsche globi, midschaders d’imaginatie haarder circulen.’ Met ongenummerde figuren en tabellen.
 ff. [74-85v] ‘Tweede tractaat, begint met het maaken der lofflijcke taaffel sinus, propositie 1(-18)’. Met ongenummerde figuren en tabellen.
 ff. [86-88v] ‘Tweede tractaats, tweede deel handelt vant veel-voudigh gebruck des astrolabium catholicum’. Met 1 figuur.

- ff. [89-97] 'Tweede tractaats, tweede-deel propositie 1(-4) handelt vande schinbare en waare beweging des maans, en haar plaats te vinden in d'ecliptica naa lengt en brete tegen ons gesicht'. Met ongenummerde tabellen.
- ff. [97v-108v] 'Tweede tractaats, derde-deel propositie 1(-11) handelt van d'eerste sienlijcke hemel, off de hemel der seven-planete'. Met ongenummerde figuren en tabellen.
- ff. [109-120v] 'Derde tractaats, eerste deel, handelt van sonne-wijsers. Propositie 1(-5)'. Met ongenummerde figuren (2 over de dubbele pagina) en tabellen.
- ff. [121-126v] 'Vierde tractaat practic geometri I. deel, handelt vant meten aller lichamelijcke hoogtens, laagtens, en distantien. Propositie 1(-15)'. Met ongenummerde figuren.
- ff. [127-132] 'II. deel, handelt van 't meten aller veel-hoeckege circularre en lighamelijcke superficien. Propositie 1(-26)'. Met ongenummerde figuren.
- ff. [132v-133v] 'III. deel, handelt van de delinge eeniger besondere ffiguurlijcke landen. Propositie 1(-8)'. Met ongenummerde figuren.
- f. [134] Blanco.

Signatuur: F338. **Boekband:** 325 x 215 x 40 mm. 20ste eeuw, waarschijnlijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop. **Vroegste vermelding:** C1853. **Verwerving:** tussen 1761 en 1853, mogelijk eerder. **Verwijzingen:** Groot/Messchaert-Heering, pp. 64-73.

3

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Pietersz, Maarten (-1564). Excerpten uit Desiderius Erasmus' (1466/69-1536) *Annotationes en Paraphrases in Novum Testamentum* (Brieven van Paulus en Katholieke brieven), licht geredigeerd en voorzien van lemmata uit de tekst van de Vulgaat. Hoorn, tussen 1522 en 1564.

Boekblok: papier. 208 x 154 mm. 153 ff. Geen nummering en liniëring. De maten van de tekstspiegel en het aantal regels lopen sterk uiteen. 16de-eeuwse hand. Geen decoratie.

Beschrijving: de opzet en marginalia van dit handschrift getuigen van een hoofdzakelijk filologische interesse in Erasmus' vertaling en uitleg van het Nieuwe Testament. Het handschrift is vermoedelijk het resultaat van zelfstudie en werd mogelijk gebruikt als dictaat voor het onderwijs op een Latijnse School. **Inhoud:**

- ff. [1v-2] Gebed van Frans Tittelmans van Hasselt (1502-1537). Incipit: 'O potens et magna, valens et preciosa charitas, o supereminentissima gratiarum quas largiri potest Omnipotens.'
- f. [3] 'Sententiae Erasmi ex Paraphrasi Mat. 4.'
- ff. [4-8] Blanco.
- ff. [9-33] 'In secundam ad Conrinthios Epistolam'.
- ff. [34v-48] 'In Epistolam Pauli ad Galatas'.
- ff. [49v-62] 'In Epistolam Pauli ad Ephesios'.
- ff. [63v-70] 'In Epistolam Pauli ad Philippenses'.
- ff. [71v-77] 'In Epistolam Pauli ad Colossenses'.
- ff. [78v-82] 'In primam Epistolam ad Tessalonicenses'.
- ff. [82v-84v] 'In Epistolam ad Thesalonicenses secundam Pauli'.
- ff. [85v-94v] 'In primam Pauli ad Timotheum Epistolam'.
- ff. [95v-100] 'In secundam Pauli ad Timotheum Epistolam'.

| | |
|-----------------|--|
| ff. [101-104] | ‘In Epistolam Pauli ad Titum’. |
| ff. [105-106] | ‘In Epistolam Pauli ad Philemonem’. |
| ff. [107-120v] | ‘In Epistolam ad Hebraeos Pauli’. |
| ff. [121v-129] | ‘In Epistolam Iacobi’. |
| ff. [130-137v] | ‘In primam apostoli Petri Epistolam’. |
| ff. [138v-142v] | ‘In secundam Petri apostoli Epistolam’. |
| ff. [143v-151v] | ‘In primam Iohannis Epistolam’. |
| ff. [151v-152] | ‘In Epistolam Iohannis apostoli secundam’. |
| ff. [152v-153] | ‘In tertia Iohannis Epistolam’. |
| f. [153v] | ‘In Epistolam beati apostoli Iudae’. |

Signatuur: Q60. **Boekband:** 218 x 160 x 40 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over kartonnen platten, 4 ribben. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Herkomst:** f. 1v met ex libris van de Hoornse pastoor Maarten Pietersz met citaat (persoonlijk motto?) uit Valerius Maximus, 2.2.1 (‘Sum Martini Petri presbyteri curati Hornensis. Taciturnitatem optimum et tutissimum administrandarum rerum vinculum’). **Vroegste vermelding:** C1853. **Verwerving:** tussen 1761 en 1853, mogelijk eerder.

4

BEELDENDE KUNST (ARCHITECTUUR)

Tekenoefeningen voor ambachtslieden in het bouwbedrijf. Noord-Nederland (Amsterdam?), ca. 1730-1740.

Boekblok: papier. 318 x 198 mm. 190 ff. Geen nummering en liniëring. De maten van de tekstspiegel en het aantal regels lopen sterk uiteen. 18de-eeuwse hand. Talrijke genummerde figuren in pen en gewassen inkt. **Beschrijving:** dit bouwkundige handschrift is geënt op oudere traktaten, contemporaine standaardmodellen en leerboeken, maar is aangevuld met nieuwe voorbeelden uit de bouwkundige ervaring van de anonieme auteur. Het handschrift is vermoedelijk door een aannemer of bouwmeester samengesteld en gebruikt als syllabus bij lessen in het bouwkundig tekenen, met name door timmerlieden, metselaars en steenhouwers. De figuren duiden op een Hollandse, mogelijk Amsterdamse, herkomst. **Inhoud:**

| | |
|----------------|--|
| ff. [1-2] | Blanco. |
| ff. [3v-10] | ‘Beschrijving van eenige, bepaalde, trekken, en maten, hoe men deselve, gemakkelijk, uijt vinden kan’. Met 50 genummerde figuren. |
| ff. [11v-44] | ‘Beschrijving, van enige trappen’. Met 54 genummerde figuren, waarvan 1 over de dubbele pagina. Ff. 24-25 met een (deels los ingevoegd) voorwoord ‘Aan den leeser’. Tussen ff. 31 en 32 een los ingevoegde, ongenummerde tekening. |
| ff. [45v-79] | ‘Beschrijving van eenige kappen, of daken’. Met 43 genummerde figuren, waarvan 3 over de dubbele pagina. Tussen ff. 58 en 59 een los ingevoegde schets en tussen ff. 65 en 66 een los ingevoegde gradenboog van papier en perkament. |
| f. [80] | Blanco. Tussen ff. 80 en 81 een los ingevoegd blad met ‘definiti van eenige civiele, of burgerlijk huijsen staat alhier te pserveeren’. |
| ff. [81v-113v] | ‘Beschrijving van eenige civiele, of burgerlijke huijsen’. Met 78 genummerde figuren. |
| ff. [114-122] | ‘Beschrijvinge van eenige stukken die sig in’t graffi vertonen’. Met 12 genummerde figuren. Figuur 12 op f. 121 is opgebouwd uit verschillende lagen die een inkijkje in een huis geven. |

- ff. [122v-168] 'Beschrijving van eenige sceelwe werken'. Met 43 genummerde figuren.
- ff. [169-171] Blanco.
- ff. [172v-188v] 'Beschrijving van eenige perspectieven'. Met 17 genummerde figuren.
- ff. [189-190] Blanco.

Signatuur: 1914. **Boekband:** 320 x 205 x 35 mm. Vervaardigd in 1983 (NL-HnWFA, HGE (ongeïnv.)), Notulen kerkvoogdij). Bruin kunstleer over kartonnen platten. Schutbladen van dik marmerbehang. **Vroegste vermelding:** C1986. **Verwerving:** 13 april 1983, verworven door de 'ophaaldienst rommelmarkten' van de Commissie Hervormd Centrum Enkhuizen (NL-HnWFA, HGE (ongeïnv.)), Notulen kerkvoogdij).

GEDRUKTE WERKEN

A

5

GENEESKUNDE

Abano, Petrus de (ca. 1250-ca. 1316). *Conciliator [...] differe[n]tiar[um] philosophor[um] precipueq[ue] medicor[um] appellatus*. Ed. Giovanni dell'Aquila (-1506), Pietro Carriero (-1506) en Symphorien Champier (1471-1539). Venetië: erven Ottaviano Scoto, 20 sep. 1521. 2°.

Collatie: 2a⁶ a-z⁸ &⁸ [con]⁸ [rum]⁸ A-E⁸ F-G⁶ = [6], 259, [1] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** colofon met drukkersmerk; 5 houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** niet in Adams; EDIT 16 47414; NLM 16 2; USTC 848608.

Signatuur: F44.2. **Defecten:** f. G6 (blanco?) ontbreekt. **Boekband:** 308 x 215 x 60 mm. 1ste helft 19de eeuw. Spitselband, perkament over kartonnen platten, bruin gespenkelde snede. Schutbladen van de Boxtelse papierfabriek, gedateerd 1816. Voorplat (l.o.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop. **Herkomst:** titelpagina met ex libris van Pietro Antonio Cavalli (1595-1662), arts te Mantua ('Ex libris Petri Antonii Cavalli Sictersis Phi et Medici').

Gebruikssporen: enige leesmarkeringen en aantekeningen in de tekst, gedeeltelijk afgesneden aan de buitenzijden. **Vroegste vermelding:** C1853. **Verwerving:** tussen 1761 en 1853.

6

LETTERKUNDE (ROMEINSE OUDHEID)

Abram, Nicolas (1589-1655). *Commentarius in tertium volumen orationum M.T. Ciceronis pars prior(-posterior)*. Parijs: Sebastien (I) Cramoisy, 1631. 2°.

Collatie: 2 delen (1# a⁶ A-4H⁶ 4I-4K⁴ 4L-4M⁶ 4N⁴ = [12], 939, [32] pp.; 2# a⁴ A-3T⁶ (3T6 blanco) = [8], 758, [20], [2 blanco] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met gegraveerd drukkersmerk door Jean Picquet (werkz. 1620-1650). **Verwijzingen:** Backer/Sommervogel I, kol. 17; USTC 6018580.

Signatuur: F15. **Defecten:** ff. 3D3-4 (pp. 593-596) uit deel 2 ontbreken. **Boekband:** 2 banden (360 x 245 x 80/63 mm). (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gespenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A3). Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('ABRAMI LOTHARINGI / Commentaria in Tertium / Volumen Orationum / CICERONIS') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

7

GESCHIEDENIS (AMERIKA)

Acosta, José de (1539-1600). *Historie naturael en morael van de Westersche Indien*. 2de druk. Vert. uit het Spaans door Jan Huygen van Linschoten (1563-1611). Amsterdam: Broer Jansz, 1624. 4°.

Collatie: <***>⁴ A-2Y⁴ = [4], 177, [3] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede; 14 houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** Backer/Sommervogel I, kol. 36; STCN 189659874; USTC 1019658.

Signatuur: Q30. **Boekband:** 205 x 165 x 50 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gesprenkelde snede. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Historie / Natural / en[de] Morael / van West- / Indien / door Ioseph. De / Acosta') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643. **Verwijzing:** Zijp 30.

8

GESCHIEDENIS (KERKGESCHIEDENIS. CONCILIES EN SYNODES)

Acta Synodi Nationalis in nomine Domini nostri Iesu Christi [...] Dordrecht habitae.

Dordrecht: Isaac Jansz Canin, 1620. 2°.

Collatie: [†]² 2†⁸ 3†⁶ 4†⁴ A-2E⁶ 2F⁸ a-z⁶ 3A-4C⁶ 4D⁸ = [40], 352, 276, 323, [5] pp.

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart.

Illustraties: titelpagina met houtsnede. **Verwijzingen:** STCN 831649267; USTC 1027170.

Signatuur: F230. **Boekband:** 375 x 255 x 70 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gesprenkelde snede. Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van 3 langwerpige rechthoekige kettingklampen, 1 verticaal en 2 horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('ACTA / SYNODI NATIONAL / DORDRACINAE') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** titelpagina met schenkingsnotitie van Cornelis Jacobsz Egmont (ca. 1604-1650), arts en rector van de Latijnse school te Enkhuizen, in de hand van Van Doeslaer ('Doctissimus D. Cornelius Egmont Medicinae Doctor, Scholaeq[ue] Enchusanae Rector, hunc huic Bibliothecae librum donavit lubens, a[nn]o 1637. Iul. 7.'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** 7 juli 1637, geschenk van Egmont. **Opmerkingen:** een boek uit de bibliotheek van Egmont bevindt zich ook in de voormalige collectie van de universiteitsbibliotheek van Franeker, nu Tresoar (sign. 178 Wbg).

9

THEOLOGIE (ROOMS-KATHOLICISME)

Adrianus VI (paus) (1459-1523). *Qu[a]estiones in quartu[m] sententiarum p[rae]sertim circa sacramenta.* [Parijs]: Josse Badius, 9 mrt. 1517. 2°.

Collatie: a-q⁸ r-s⁶ = CXXXIX, [1] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met geïllustreerde rand; colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams A 161; FB 73328; USTC 183696.

Signatuur: F328:2. **Convoluut:** in convoluut met: Adrianus VI, *Quaestiones quotlibeticae*, 1518. Zie aldaar. **Gebruikssporen:** verscheidene leesmarkeringen en aantekeningen in de tekst, enkele in rode inkt.

10

THEOLOGIE (ROOMS-KATHOLICISME)

Adrianus VI (paus) (1459-1523). *Qu[a]estiones quotlibeticae.* Leuven: te koop bij Theodoricus Martinus, aug. 1518. 2°.

Collatie: a-g⁶ h⁴ i-v⁶ x-z⁴ A⁴ B⁶ C-E⁴ F⁶ = CXXVI [= 127], [6], XXIII, [1] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams A 166; NB 14170; NK 10; STCV 12925683; USTC 403377.

Signatuur: F328:1. **Convoluut:** in convoluut met: Adrianus VI, *Quaestiones in quartum sententiarum praesertim circa sacramenta*, 1517. Zie aldaar. **Boekband:** 295 x 213 x 52 mm.

20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over kartonnen platten, 5 ribben. Schutbladen van de firma G. Honig & Zoon. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637. **Verwijzing:** Zijp 7.

11

LETTERKUNDE (GRIEKSE OUDHEID)

Aelianus, Claudius (ca. 175-ca. 235). *Opera, quae extant, omnia* [Grieks en Latijn]. Ed. Conrad Gesner (1516-1565) en Francesco Robortello (1516-1567). Zürich: Andreas en Hans Jakob Gessner, [1556]. 2°.

Collatie: α - δ^6 A-Z⁶ a-z⁶ 2A-2D⁶ 2E⁴ 2F-2I⁶ 2²A-2C⁶ 2²D⁴ 2²E⁶ = [48], 655, [56] pp.

Typografische kenmerken: lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina, f. 2I6 en colofon met drukkersmerk; houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** Adams A 219; USTC 609648; VD16 A 320.

Signatuur: F195. **Defecten:** een groot deel van de titelpagina is afgescheurd en ff. 2E2-3 (pp. 603-606 met houtsnede over de dubbele pagina) ontbreken. **Boekband:** 330 x 220 x 65 mm. 2de helft 16de/1ste helft 17de eeuw. Bruin leer over houten platten, 4 ribben. Voor- en achterplat met kaders van rolstempels met ranken. 2 versierde klampsluitingen. Kantbeslag. Achterplat (r.b.) met sporen van een kettingklamp. Frontsnede met handgeschreven titel, overdwars ('Aeliani grae lat'). Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('CL. AELIANI / Opera') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven (signatuur in witte inkt). De rug is aan kop verstevigd met stroken van bruin schapenleer. **Maculatuur:** 2 smalle scharnierstroken van perkament uit een muziekhandschrift. **Gebruikssporen:** enige aantekeningen en leesmarkeringen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

12

NATUURWETENSCHAP (AARDWETENSCHAP)

Agricola, Georgius (1494-1555). *De ortu & causis subterraneorum lib. V.* Bazel:

Hieronymus Froben en Nikolaus (I) Episcopus, sep. 1558. 2°.

Collatie: a^4 A-2O⁶ 2P⁸ 2Q-2S⁶ 2T⁸ (2Q6 blanco) = [8], 470, [2 blanco], [40] pp.

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk; 1 houtsnede binnen de collatie. **Verwijzingen:** Adams A 346; USTC 600322; VD16 A 929.

Signatuur: F201. **Defecten:** ff. a2-3 (dedicatie) ontbreken. **Bindfouten:** katern K is gebonden voor katern I. **Boekband:** 315 x 210 x 45 mm. 2de helft 16de/1ste helft 17de eeuw. Spitselband met bruine spitsels, perkament over kartonnen platten, blauwe snede. Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met resten van een handgeschreven titel door Bernardus Paludanus (1550-1633), arts te Enkhuizen, aan kop. Idem met handgeschreven titel ('AGRICOLA / de natura fos / silium etc.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Gebruikssporen:** katernen V en Z met enkele aantekeningen in de hand van Paludanus. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637. **Opmerkingen:** een boek uit de bibliotheek van Paludanus bevindt zich ook in de voormalige collectie van de universiteitsbibliotheek van Franeker, nu Tresoar (sign. 881 G fol.).

13

NATUURWETENSCHAP (NATUURKUNDE)

Aguilonius, Franciscus (1566-1617). *Opticorum libri sex.* Antwerpen: wed. en zonen Joannes (I) Moretus, 1613. 2°.

Collatie: $*-4*^6 A-3O^6 3P^4 = [48], 684, [44]$ pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein.

Illustraties: gegraveerde titelpagina; houtsneden en gravures door Theodoor Galle (1571-1633) naar Peter Paul Rubens (1577-1640) binnen de collatie; colofon met drukkersmerk.

Verwijzingen: Backer/Sommervogel I, kol. 90; Corpus Rubenianum XXI (I) 10-16; STCV 6613174; USTC 1003342.

Signatuur: F19. **Boekband:** 369 x 243 x 76 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met blindstempel: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, centraal een plaatstempel (type P.II). Resten van 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('AGUILONII / OPTICA') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693. **Verwijzing:** Zijp 45.

14

RECHTSGELEERDHEID (CANONIEK RECHT)

Agustín Albanell, Antonio (1517-1586). *De emendatione Gratiani, dialogorum libri duo.* Parijs: Pierre (I) Chevalier, 1607. 4°.

Collatie: $\bar{a}^4 A-2V^4 = [8], 344$ pp. **Typografische kenmerken:** lettertype cursief en romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: Andreas Schottus (1552-1629), *Laudatio funebris v. cl. Ant. Augustini, Archiepiscopi Tarraconensis.* **Verwijzing:** Goldsmith A 187; USTC 6016095.

Signatuur: Q9. **Boekband:** 300 x 175 x 33 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Achterplat (r.b.) met sporen van 3 langwerpige rechthoekige kettingklampen, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Anton. / Augustini / Archi-episc. / de / Emendati- / one Grati- / ani') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643.

15

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Albertus Magnus (1193/1206-1280). *Prima et secunda partes postille super evangeliare Luce.* [Augsburg]: Johann Rynmann; Hagenau: Heinrich Gran, 1504. 2°.

Collatie: 2 delen (1# a-b⁸ c⁶ d⁸ e⁶ f⁸ 2a-c⁸ 2d⁶ 2e-g⁸ 2h⁶ 2i-l⁸ 2m⁶ 2n-o⁸ 2p⁶ 2q-r⁸ 2s⁶ 2t-v⁸ 2x⁶ 2y⁸ (f8, 2y8 blanco) = [43], [1 blanco], CLXIII, [1 blanco] ff.; 2# 2a-2b⁸ 2c⁶ 2d-2f⁸ 2g⁶ 2h-2m⁸ 2n⁶ 2o-2y⁸ 2z¹⁰ (2z10 blanco) = CLXXIII-CCCXLIII, [1 blanco] ff.).

Typografische kenmerken: lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** Adams A 549; USTC 694217; VD16 A 1351.

Signatuur: F325:1. **Defecten:** f. a1 (titelpagina) uit deel 1 ontbreekt. **Convoluut:** in convoluut met: Albertus Magnus, *Super Marci evangeliare postilla*, 1505. Zie aldaar. **Boekband:** 317 x 235 x 92 mm. 20ste eeuw, waarschijnlijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben. Schutbladen met watermerk 'Pro Patria'. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop. De oorspronkelijke band met een druppelvormige kettingklamp op het achterplat (m.b.). Sporen hiervan op de laatste bladen van het boekblok. **Gebruikssporen:** enige aantekeningen en leesmarkeringen in de tekst, enkele in rode inkt. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

16

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Albertus Magnus (1193/1206-1280). *Super Marci evangeliare postilla.* [Augsburg]: Johann Rynmann; Hagenau: Heinrich Gran, 17 mrt. 1505. 2°.

Collatie: $\pi 2A^6 2A-2B^8 2C^6 2D-2G^8 2H^6 2I-2N^8$ ($\pi 2A6, 2N8$ blanco) = [5], [1 blanco], XCIX, [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina.

Verwijzingen: Adams A 548; USTC 695029; VD16 A 1361.

Signatuur: F325:2. **Convoluut:** in convoluut met: Albertus Magnus, *Prima et secunda partes postille super evangeliare Luce*, 1504. Zie aldaar. **Gebruikssporen:** enige leesmarkeringen in de tekst.

17

RECHTSGELEERDHEID (CORPUS IURIS CIVILIS. COMMENTAREN)

Alciato, Andrea (1492-1550). *Ad rescripta principum commentarii.* Lyon: Sébastien Gryphius, 1537. 2°.

Collatie: A-V⁶ X⁸ = [6] pp., 476 kols., [12] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams A 584; FB 52324; USTC 147184.

Signatuur: F179:3. **Convoluut:** in convoluut met: Alciato, *De verborum significatione, libri quatuor*, 1542; idem, *Paradoxorum ad Pratum, libri sex*, 1537; idem, *In Digestorum, sive Pandectarum lib. XII*, 1538; idem, *Parergon iuris libri tres*, 1538. Zie aldaar. **Gebruikssporen:** talrijke leesmarkeringen en aantekeningen in de tekst.

18

RECHTSGELEERDHEID (CORPUS IURIS CIVILIS. COMMENTAREN)

Alciato, Andrea (1492-1550). *De verborum significatione, libri quatuor.* Lyon: Sébastien Gryphius, 1542. 2°.

Collatie: a-z⁶ A⁸ = 275, [17] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** niet in Adams; FB 52364; USTC 140408.

Signatuur: F179:1. **Convoluut:** in convoluut met: Alciato, *Paradoxorum ad Pratum, libri sex*, 1537; idem, *Ad rescripta principum commentarii*, 1537; idem, *In Digestorum, sive Pandectarum lib. XII*, 1538; idem, *Parergon iuris libri tres*, 1538. Zie aldaar. **Boekband:** 343 x 240 x 85 mm. 16de eeuw. Bruin leer over houten platten, 4 ribben, rood gespenkelde snede. Voor- en achterplat met 2 kaders van rolstempels, de hoeken verbonden. Resten van 2 klampsluitingen en kantbeslag. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Frontsnede met handgeschreven titel, overlans ('ALCIATVS'). Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop, in potlood. De band is in 1915 gerepareerd door Jan Willem de Graaf (1868-1924) te Enkhuizen (NL-HnWFA, HGE (ongein.)), Brief van F.W.J. van de Poel aan het College van Kerkvoogden, 15-5-1915). De rugbekleding is niet meer aanwezig. **Maculatuur:** 2 dekbladen van perkament met Alexander de Sancto Elpidio (1269-1326), *Quodlibet*. Zuid-Frankrijk/Noord-Italië, 1ste helft 14de eeuw. Tekst in 2 kolommen van 54 regels met penwerkinitiaal in rood en blauw. **Herkomst:** titelpagina met motto en doorgehaalde naam (?) ('Per varios casus Grijp [?]').

Gebruikssporen: talrijke leesmarkeringen en aantekeningen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

19

RECHTSGELEERDHEID (CORPUS IURIS CIVILIS. COMMENTAREN)

Alciato, Andrea (1492-1550). *In Digestorum, sive Pandectarum lib. XII.* Lyon: Sébastien Gryphius, 1538. 2°.

Collatie: $a^6 b-t^4 u^6 = 316$ kols., [10] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams A 617; FB 52327; USTC 122336.

Signatuur: F179:4. **Convoluut:** in convoluut met: Alciato, *De verborum significatione, libri quatuor*, 1542; idem, *Paradoxorum ad Pratum, libri sex*, 1537; idem, *Ad rescripta principum commentarii*, 1537; idem, *Parergon iuris libri tres*, 1538. Zie aldaar. **Gebruikssporen:** talrijke leesmarkeringen en aantekeningen in de tekst.

20

RECHTSGELEERDHEID (CORPUS IURIS CIVILIS. COMMENTAREN)

Alciato, Andrea (1492-1550). *Paradoxorum ad Pratum, libri sex; Dispunctionum, lib. IIII; De eo quod interest, liber unus; In tres libros Codicis, lib. III; Praetermissorum, lib. II; Declamatio una; De stip. divisionib. commentariolus*. Lyon: Sébastien Gryphius, 1537. 2°.

Collatie: $A^4 a-z^6 = [8], 264, [12]$ pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams A 624; FB 52340; USTC 147302.

Signatuur: F179:2. **Convoluut:** in convoluut met: Alciato, *De verborum significatione, libri quatuor*, 1542; idem, *Ad rescripta principum commentarii*, 1537; idem, *In Digestorum, sive Pandectarum lib. XII*, 1538; idem, *Parergon iuris libri tres*, 1538. Zie aldaar. **Gebruikssporen:** talrijke leesmarkeringen en aantekeningen in de tekst.

21

RECHTSGELEERDHEID (CORPUS IURIS CIVILIS. COMMENTAREN)

Alciato, Andrea (1492-1550). *Parergon iuris libri tres*. Lyon: Sébastien Gryphius, 1538. 2°.

Collatie: $*-2*^4 a-c^6 d^4 e-f^6 = [16], 66, [2]$ pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams A 626; FB 52350; USTC 147489.

Signatuur: F179:5. **Convoluut:** in convoluut met: Alciato, *De verborum significatione, libri quatuor*, 1542; idem, *Paradoxorum ad Pratum, libri sex*, 1537; idem, *Ad rescripta principum commentarii*, 1537; idem, *In Digestorum, sive Pandectarum lib. XII*, 1538. Zie aldaar.

Gebruikssporen: enige leesmarkeringen en aantekeningen in de tekst. F. f6v met een gedeeltelijk onleesbare verwijzing ('[...] viri [...] 15, p. 6, in codice, fol. 5.').

22

NATUURWETENSCHAP (PLANT- EN DIERKUNDE)

Aldrovandi, Ulisse (1522-1605). *De animalibus insectis libri septem*. Bologna: Clemente Ferroni, 1638 (col.: Giovanni Battista Ferroni, 1644). 2°.

Collatie: $\dagger^6 A-3X^6 3Y^4 (\dagger 6 \text{ blanco}) = [10], [2 \text{ blanco}], 767, [45]$ pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina door Andrea Salminicio (ca. 1570-ca. 1641); ca. 720 houtsneden binnen de collatie; colofon met drukkersmerk.

Verwijzingen: Nissen ZBI 66; OPAC SBN CAGE\021730; USTC 4014150.

Signatuur: F165.10. **Boekband:** 380 x 260 x 74 mm. 2de helft 17de eeuw. Perkaliment over kartonnen platten, 6 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.C2). Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1654 en 1670, geschenk van Jacob Compostel (1643-1693) en Diewertje Heeres Neledoe (†1670) (zie: CBE 25).

NATUURWETENSCHAP (PLANT- EN DIERKUNDE)

Aldrovandi, Ulisse (1522-1605). *De piscibus libri V et de cetis lib. unus.* Ed. Giovanni Cornelio Uterverio (1592-1605) en Marcus Antonius Bernia (werkz. 1622-1663). Bologna: Nicolai Tebaldini voor Marcus Antonius Bernia, 1638 (col.: 1644). 2°.

Collatie: +⁴ A-3Q⁶ 3R⁸ (3R8 blanco) = [8], 732, [26], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina; 400 houtsneden binnen de collatie; colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Nissen ZBI 70; OPAC SBN PUVÉ\007509; USTC 4016239.

Signatuur: F165.7. **Defecten:** f. 3R8 (blanco) ontbreekt. **Boekband:** 379 x 260 x 73 mm. 2de helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.C2). Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1654 en 1670, geschenk van Jacob Compostel (1643-1693) en Diewertje Heeres Neledoe (†1670) (zie: CBE 25).

NATUURWETENSCHAP (PLANT- EN DIERKUNDE)

Aldrovandi, Ulisse (1522-1605). *De quadrupedib[us] digitatis viviparis libri tres.* Ed. Bartolomeo Ambrosini (1588-1657). Bologna: Nicolai Tebaldini voor Marcus Antonius Bernia, 1637. 2°.

Collatie: +⁴ A-3B⁶ 3C⁴ 3D-3O⁶ a-b⁴ = [8], 718[= 716], [16] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina door Giovanni Battista Coriolano (1590-1649); 130 houtsneden binnen de collatie. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: *De quadrupedibus digitatis oviparis libri II* (1645). **Verwijzingen:** Nissen ZBI 77; OPAC SBN PUVÉ\002384.

Signatuur: F165.3. **Boekband:** 379 x 260 x 65 mm. 2de helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.C2). Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1654 en 1670, geschenk van Jacob Compostel (1643-1693) en Diewertje Heeres Neledoe (†1670) (zie: CBE 25).

NATUURWETENSCHAP (PLANT- EN DIERKUNDE)

Aldrovandi, Ulisse (1522-1605). *De quadrupedibus solidipedibus.* Ed. Giovanni Cornelio Uterverio (1592-1605) en Marcus Antonius Bernia (werkz. 1622-1663). Bologna: Marcus Antonius Bernia en Nicolai Tebaldini, 1649 (col.: 1639). 2°.

Collatie: †⁴ A-2R⁶ 2S⁴ 2+⁴ 2T-2Y⁴ (†4, 2Y4 blanco) = [6], [2 blanco], 495, [31], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina door Giovanni Battista Coriolano (1590-1649); 12 houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** Nissen ZBI 72; OPAC SBN BVÉE\075750; USTC 4049189.

Signatuur: F165.1. **Boekband:** 375 x 255 x 55 mm. 2de helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.C2). Achterplat (r.b.) met sporen van een

langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** 2de schutblad (verso) met schenkingsnotitie van Jacob Compostel (1643-1693) en Diewertje Heeres Neledoe (†1670), zoon en weduwe van de Enkhuizer Burgemeester Johan Jacobsz Compostel (†1654), in de hand van bibliothecaris Thomas Montanus ('In honorem et memoriam amplissimi ac spectatissimi viri, D. Johannis Compostel, Collegii Rerum Maritimarum in Boreali Tractu, dum viveret, Quaestoris Generalis, ac deinceps Reipubl. Enkhusanae Consulis gravissimi, et in Collegio nobiliss. ac Potentum West-Frisiae Noord-Hollandiae[ue] Ordinum Deputati dignissimi, lectissima ejus vidua, ac bonae spei filius, nunc unicè superstes, Iacobus Compostel, hoc illustre Aldrovandi Opus, XII distinctum voluminibus, Bibliothecae Enkhusanae liberaliter donarunt.'). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1654 en 1670, geschenk van Jacob Compostel en Heeres Neledoe.

26

NATUURWETENSCHAP (PLANT- EN DIERKUNDE)

Aldrovandi, Ulisse (1522-1605). *De reliquis animalibus exanguibus libri quatuor*. Bologna: Giovanni Battista Ferroni voor Marcus Antonius Bernia, 1642. 2°.

Collatie: π^4 A-3F⁶ (π^4 blanco) = [6], [2 blanco], 593[= 595], [29] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina; ca. 600 houtsneden binnen de collatie; colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Nissen ZBI 68; OPAC SBN CAGE\005798; USTC 4018191.

Signatuur: F165.8. **Boekband:** 380 x 260 x 51 mm. 2de helft 17de eeuw. Perkaument over kartonnen platten, 6 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.C2). Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1654 en 1670, geschenk van Jacob Compostel (1643-1693) en Diewertje Heeres Neledoe (†1670) (zie: CBE 25).

27

NATUURWETENSCHAP (PLANT- EN DIERKUNDE)

Aldrovandi, Ulisse (1522-1605). *Monstrorum historia*. Ed. Marcus Antonius Bernia (werkz. 1622-1663). Bologna: Nicolai Tebaldini, 1642. 2°.

Collatie: $+^4$ A-3P⁶ 3Q⁸ 3R⁶ 3S⁸; 2 A-O⁶ (2 O6 blanco) = [8], 748, [28]; 159, [7], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina door Giovanni Battista Coriolano (1590-1649); 477 houtsneden binnen de collatie; colofon met drukkersmerk. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: Bartolomeo Ambrosini (1588-1657), *Paralipomena accuratissima historiae omnium animalium* (Bologna: Nicolai Tebaldini voor Marcus Antonius Bernia, 1642). **Verwijzingen:** Nissen ZBI 74; OPAC SBN UFIE\000469; USTC 4018219.

Signatuur: F165.12. **Boekband:** 382 x 260 x 92 mm. 2de helft 17de eeuw. Perkaument over kartonnen platten, 6 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.C2). Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1654 en 1670, geschenk van Jacob Compostel (1643-1693) en Diewertje Heeres Neledoe (†1670) (zie: CBE 25).

NATUURWETENSCHAP (PLANT- EN DIERKUNDE)

Aldrovandi, Ulisse (1522-1605). *Musaeum metallicum in libros IIII*. Ed. Bartolomeo Ambrosini (1588-1657) en Marcus Antonius Bernia (werkz. 1622-1663). [Bologna]: Giovanni Battista Ferroni voor Marcus Antonius Bernia, 1648. 2°.

Collatie: §⁴ A-4N⁶ 4O⁴ (§4 blanco) = [6], [2 blanco], 979, [13] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina door Giovanni Battista Coriolano (1590-1649); ca. 1200 houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** Nissen ZBI 75; OPAC SBN UFIE\002753; USTC 4021304.

Signatuur: F165.11. **Defecten:** f. §4 (blanco) ontbreekt. **Boekband:** 380 x 260 x 74 mm. 2de helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben, rood gesprende snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.C2). Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1654 en 1670, geschenk van Jacob Compostel (1643-1693) en Diewertje Heeres Neledoe (†1670) (zie: CBE 25).

NATUURWETENSCHAP (PLANT- EN DIERKUNDE)

Aldrovandi, Ulisse (1522-1605). *Ornithologiae hoc est de avibus historiae libri XII*. Bologna: Nicolai Tebaldini voor Marcus Antonius Bernia, 1637-1646. 2°.

Collatie: 3 delen (1# π² A-4H⁶ 4I⁸ (4I8 blanco) = [4], 893 [= 883], [55], [2 blanco] pp.; 2# π¹ §² A-4H⁶ (4C6, 4H6 blanco) = [6], 862, [2 blanco], [60] pp.; 3# +⁶ A-3B⁶ 3C⁴ (+6, 3C4 blanco) = [10], [2 blanco], 560, [22], [2 blanco] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina door Giovanni Battista Cavazza (1620-) (deel 1) en Giovanni Battista Coriolano (1590-1649) (delen 2 en 3); 685 houtsneden binnen de collatie; colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Nissen IVB 18; OPAC SBN UM1E\008092 (1), CAGE\005742 (2), RMRE\018667 (3); USTC 4020869 (1), 4008087 (2), 4008086 (3).

Signatuur: F165.4-6. **Boekband:** 3 banden (377 x 260 x 74/78/55 mm). 2de helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben, rood gesprende snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.C2). Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1654 en 1670, geschenk van Jacob Compostel (1643-1693) en Diewertje Heeres Neledoe (†1670) (zie: CBE 25).

NATUURWETENSCHAP (PLANT- EN DIERKUNDE)

Aldrovandi, Ulisse (1522-1605). *Quadrupedum omniu[m] bisulcoru[m] historia*. Ed. Giovanni Cornelio Uterverio (1592-1605), Thomas Dempster (1579-1625) en Geronimo Tamburini (werkz. 1613-1623). Bologna: Sebastianus Bonhommius, 1621 (col.: Giovanni Battista Ferroni voor Marcus Antonius Bernia, 1641). 2°.

Collatie: +⁶ A-4R⁶ 4S⁴ a⁶ = [12], 1040, [12] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina door Giovanni Battista Coriolano (1590-1649); 77 houtsneden binnen de collatie; colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Nissen ZBI 76; niet in OPAC SBN; niet in USTC.

Signatuur: F165.2. **Defecten:** ff. +2-5 (dedicaties) ontbreken. **Boekband:** 377 x 261 x 80 mm. 2de helft 17de eeuw. Perkamert over kartonnen platten, 6 ribben, rood gespenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.C2). Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1654 en 1670, geschenk van Jacob Compostel (1643-1693) en Diewertje Heeres Neledoe (†1670) (zie: CBE 25).

31

NATUURWETENSCHAP (PLANT- EN DIERKUNDE)

Aldrovandi, Ulisse (1522-1605). *Serpentum, et draconu[m] historiae libri duo.* Ed. Bartolomeo Ambrosini (1588-1657). Bologna: Clemente Ferroni voor Marcus Antonius Bernia, 1640 (col.: 1639). 2°.

Collatie: a⁶ A-2M⁶ 2N⁴ 2O-2P⁶ 2Q⁴ (a6, 2Q4 blanco) = [10], [2 blanco], 427, [31], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina door Giovanni Battista Coriolano (1590-1649); 61 houtsneden binnen de collatie; colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Nissen ZBI 78; OPAC SBN UBOE\006159; USTC 4017197. **Signatuur:** F165.9. **Boekband:** 380 x 257 x 48 mm. 2de helft 17de eeuw. Perkamert over kartonnen platten, 6 ribben, rood gespenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.C2). Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1654 en 1670, geschenk van Jacob Compostel (1643-1693) en Diewertje Heeres Neledoe (†1670) (zie: CBE 25).

32

ALGEMENE WERKEN (ENCYCLOPEDIËN)

Alsted, Johann Heinrich (1588-1638). *Encyclopaedia septem tomis distincta.* Herborn: s.n., 1630. 2°.

Collatie:):(⁶ A-5H⁶ 5I⁸ a-5q⁶ 5r⁸ = [12], 2404, [124] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina door Frederik van Hulsen (1580-1635); houtsneden binnen en buiten de collatie. **Verwijzingen:** USTC 2099482; VD17 3:309999D. **Signatuur:** F21. **Boekband:** 2 banden (365 x 233 x 95/103 mm). (2de helft?) 17de eeuw. Perkamert over kartonnen platten, 5 ribben, blauw gespenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van dubbele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A6). Resten van 2 striksluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel aan kop ('Encyclopaedia Alstedii / Tomus Primus[-Secundus]'). Idem met handgeschreven titel ('ENCYCLOPAEDIA ALSTEDII') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

33

GESCHIEDENIS (LEVENS BESCHRIJVINGEN)

Alva y Astorga, Pedro de (-1667). *Naturae prodigium gratiae portentum. Hoc est, Seraphici p.n. Francisci vitae acta ad Christi D.n. vita[m] & mortem regulata, & coaptata.* Madrid: Julián de Paredes, 1651. 2°.

Collatie: π1 §⁴ 2§⁴ §A-E⁴ *E*² §F-§K⁴ 2§K⁴ §L-§2H⁴ A² B-3G⁴ 3§-4§⁴ = [18], CCXLVIII, 420, [16] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina.

Illustraties: gegraveerde titelpagina; 2 gegraveerde portretten, waarvan 1 door Juan van Noort (1610-1652), binnen de collatie. **Verwijzingen:** Medina 1153.

Signatuur: F333. **Boekband:** 315 x 220 x 55 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Schutbladen van de firma G. Honig & Zoon. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1651 en 1693.

34

THEOLOGIE (KERKVADERS)

Ambrosius (ca. 340-397). *Omnia quotquot extant [...] opera.* Ed. Desiderius Erasmus (1466/69-1536), Sigismund Gelenius (1497-1554) en Johannes Costerius (1515-1559). Bazel: Hieronymus Froben en Nikolaus (I) Episcopus, mrt. 1555. 2°.

Collatie: 5 delen (1# A-C⁶ D⁴ a-o⁶ p⁴ = [44], 176 pp.; 2# a-q⁶ = 191, [1] pp.; 3# a-h⁶ i⁸ k-z⁶ 2A⁶ 2B-2D⁸ 2E-2F⁶ 2G⁴ = 366, [2] pp.; 4# a-z⁶ A-Z⁶ 2A-2D⁶ 2E⁸ 2F-2P⁶ 2Q-2R⁸ = 766, [2] pp.; 5# a-z⁶ A-P⁶ 2A-M⁶ = 455, [1], [144] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams A 941; USTC 679550; VD16 A 2182.

Signatuur: F280. **Bindfouten:** katernen ²A-M (index) uit deel 5 zijn gebonden na deel 3. **Boekband:** 2 banden (335 x 230 x 70/85 mm). (2de helft?) 17de eeuw. Spitselband met dubbele doorrijging, perkament over kartonnen platten, blauw gesprenkelde snede. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('OPERA AMBROSII') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. De oorspronkelijke band met een druppelvormige kettingklamp op het achterplat (m.b.). Sporen hiervan op de laatste bladen van het boekblok. **Gebruikssporen:** 3de schutblad van band 1 met fragment uit Erasmus, *Ecclesiastae sive De ratione concionandi libri quatuor*, lib. 2, cap. 16 ('Ambrosius, non admodum congruit huic temporis: habet enim argutias affectatas, saepe etiam subobscuras ut ad illud genus accedant quas Graeci vocant νοήματα'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

35

GESCHIEDENIS (NEDERLANDEN)

Appendix, andersins genoemt een byvoechsel, waer in verhaelt worden, van de ghedenckweerdichste gheschiedenissen [...] welke inde grauelijckheyt van Hollandt, Zeelandt ende Vrieslandt [...] gebeurt zijn [...] vanden jare 1591 af, tot den wtganck des jaers duysent vijf hondert ende sevenen-meghentich. Amsterdam: voor Cornelis Claesz, 1597. 2°.

Collatie: A-G⁸ H-I⁶ = [4], 131 pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede; houtsneden binnen de collatie. **Annotaties:** appendix op: *Chronycke van Hollant, Zeelant, ende van Vrieslandt*, 1595. Zie aldaar.

Verwijzingen: NB 30187; STCN 853231265; TB 274; USTC 423838.

Signatuur: F122:2. **Bijzonderheden:** STCN beschrijft kleine variaties in het zetsel. Dit exemplaar met vingerafdruk: b1 A2 et\$m : b2 I4 et\$wel. **Convolut:** in convoluit met: *Chronycke van Hollant, Zeelant, ende van Vrieslandt*, 1595. Zie aldaar.

36

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Aquino, Thomas van (1225-1274). *In omnes beati Pauli apostoli Epistolas, commentaria adnotationibus illustrata.* Parijs: Jean Roigny, 1560. 2°.

Collatie: 2a-2b⁸ a-z⁸ A-N⁸ O⁶ P-T⁸ V¹⁰ (V10 blanco) = [16] 345, [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams A 1492; FB 88646; USTC 198416.

Signatuur: F318. **Boekband:** 345 x 225 x 60 mm. 20ste eeuw, waarschijnlijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben. Schutbladen met watermerk 'V. GR.' en 'Pro Patria'. De oorspronkelijke band met een druppelvormige kettingklamp op het achterplat (m.b.). Sporen hiervan op de laatste bladen van het boekblok. **Herkomst:** titelpagina met ex libris van Gerrit Jacobsz Vesterman (†1588), predikant te Enkhuizen ('Sum Gerardi Vestermanni Enchusani qui me sibi suo aere co[m]paravit a[nn]o 1583'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** 1588, gekocht uit de bibliotheek van Vesterman.

37

THEOLOGIE (MIDDELEEUWSE THEOLOGEN)

Aquino, Thomas van (1225-1274). *Prima(-tertia) pars summe sacre theologie.* Straatsburg: Johann Knobloch d. Ä.; Haguenau: Heinrich Gran, 7 mei 1512. 2^o.

Collatie: 3 delen (1# %⁸ %⁶ 2A⁸ 2B⁶ 2C-2E⁸ 2F⁶ 2G-2K⁸ 2L⁶ 2M-2N⁸ 2O⁶ 2P⁸ 2Q-2T⁶ 2V⁸ (2V8 blanco) = [14], CXL, [3], [1 blanco] ff.; 2.1# π⁴ A⁸ B⁶ C-D⁸ E⁶ F-G⁸ H⁶ I⁸ K⁶ L⁸ M⁶ N-O⁸ P⁶ Q-S⁸ (S8 blanco) = [4], CXXXI, [1 blanco] ff.; 2.2# π⁶ a-d⁸ e¹⁰ f-q⁸ r⁶ s-t⁸ v⁶ x⁸ y⁶ z⁸ (z8 blanco) = [6], CLXXXVII, [1 blanco] ff.; 3# 2a-2b⁸ 2c⁶ 2d⁸ 2e⁶ 2f-2g⁸ 2h⁶ 2i⁸ 2k⁶ 2l⁸ 2m⁶ 2n⁸ 2o⁶ 2p-2q⁸ 2r⁶ 2s⁸ 2t⁶ 2v-2x⁸ 2y⁶ 2z⁸ 2&⁶ 2%⁸ 2[con]⁶ 2[rum]⁸ 3a⁶ 2b-3c⁸ §⁶ (3c8, §6 blanco) = CCXVII[= 215], [1] blanco], [5], [1 blanco] ff.). **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** niet in Adams; USTC 686519; VD16 ZV 14934.

Signatuur: F319. **Defecten:** f. z8 (blanco) uit deel 2.2 ontbreekt. **Bindfouten:** band 1 bevat deel 1 en daarna deel 3. **Boekband:** 2 banden (320 x 225 x 72/65 mm). 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over houten platten, 4 ribben. Schutbladen met watermerk 'Pro Patria'. Band 2 met resten van 2 versierde klampsluitingen die afkomstig zijn van de oorspronkelijke (bruinleren?) band. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Herkomst:** 2de schutblad van band 1 met ex libris van Cornelius Nicolai (leefjaren onbekend) ('Hic liber pertinet ad m[a]g[ist]r[u]m Corneliu[m] Nicolai'). **Gebruikssporen:** katern C van deel 2.1 gedeeltelijk gerubriceerd in rood. Deel 2 met verscheidene aantekeningen en leesmarkeringen in de tekst. Band 1 met los ingevoegd briefje met fragment uit Aquino, *Summa theologiae supplementum*, Q. 42, art. 3 ('Dicendum quod, sicut aqua baptismi ... institutionis dispositive operatur ad gratiam').

Vroegste vermelding: C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

38

NATUURWETENSCHAP (ASTRONOMIE)

Aratus Soleus (ca. 315-ca. 240 v. Chr.). *Syntagma Arateorum opus poeticae et astronomiae studiosis utilissimum.* Ed. Hugo de Groot (1583-1645). [Leiden]: Christophorus Raphelengius, 1600. 4^o.

Collatie: *⁴ 2*² A-E⁴ F² ²A-D⁴ ²E² a-m⁴ 2A-2C⁴ α-π⁴ (F2 blanco) = [12], 42, [2 blanco], 36, 94, [2], 24, 128 pp. **Typografische kenmerken:** lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; 43 gravures binnen en 1 gravure buiten de collatie door Jacques (II) de Gheyn (1565-1629). **Verwijzingen:** Adams A 1519; Hoogendoorn GROT02; NB 2459; New Hollstein (Jacques de Gheyn II) II 262-306 (I); STCN 84027470X; TB 283; USTC 430166.

Signatuur: Q3:1. **Convoluut:** in convoluut met: Lucilius, *Satyrarum quae supersunt reliquiae*, 1597. Zie aldaar. **Boekband:** 249 x 175 x 42 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gesprenkelde snede. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Grotii Syn- / tagma / Arateorum') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Gebruikssporen:** enkele illustraties opgehoogd met goud. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1600 en 1637.

39

GENEESKUNDE

Arculanus, Joannes (ca. 1390-1458). *Expositio in primam fen quarti Canonis Avicenne*. Venetië: Philippus Pincius, 23 jun. 1512. 2°.

Collatie: A-R⁸ S⁶ T⁸ (T8 blanco) = 147[= 149], [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** niet in Adams; EDIT 16 76164; NLM 16 244; USTC 764142.

Signatuur: F197:2. **Convoluut:** in convoluut met: Turisanus, *Plusquam commentum in microtegni Galieni*, 1512. Zie aldaar. **Gebruikssporen:** talrijke aantekeningen, correcties en leesmarkeringen in ten minste 2 handen.

40

GENEESKUNDE

Arculanus, Joannes (ca. 1390-1458). *Practica [...] in nonum Rasis ad regem Almansorem librum*. Padua: Iacopo da Borgo Franco, 19 dec. 1517. 2°.

Collatie: a⁸ b-v⁶ z⁶ &⁶ [con]⁶ [rum]⁶ 2a-2b⁶ 2c-2d⁴ = 177, [1] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede; colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** niet in Adams; niet in EDIT 16; NLM 16 247; niet in USTC.

Signatuur: F203:3. **Convoluut:** in convoluut met: Ibn Zuhr, [Rectificatio medicationis et regiminis sive Teisir; Antidotarium], 1497; Concoregio, *Practica nova medicine*, 1509. Zie aldaar. **Gebruikssporen:** verscheidene aantekeningen en leesmarkeringen in de tekst.

41

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Aretius, Benedictus (1505-1574). *In Novum Testamentum Domini nostri Iesu Christi commentarii*. Laatste druk. Genève: Petrus (II) en Jacques (II) Chouet, 1618. 2°.

Collatie: (:)-2(:)⁶ a-2u⁶ 2x⁸; †⁴ 3a-3m⁶ 3n⁴ (3n4 blanco); *-2*⁶ A-2Y⁶ 2Z⁴ = [24] pp., 1064 kols.; [8] pp., 300 kols., [2 blanco] pp.; [24] pp., 1094 kols., [1] p. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: *Commentarii in sacram actuum apostolicorum historiam, facili et perspicua methodo conscripti*; idem: *Commentarii doctissimi in omnes Epistolas d. Pauli, et canonicas, itemque in Apocalypsin d. Ioannis*. **Verwijzingen:** Swisscovery 991059034949705501; USTC 6700617.

Signatuur: F244. **Boekband:** 345 x 230 x 85 mm. 17de eeuw? Perkament over kartonnen platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van lijnen langs de randen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Gerestaureerd in 1989 door Evert de Vries (1927-2018) die de band reinigde en nieuwe leren sluitlinten en belettering op de rug aanbracht. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

Aristoteles (384-322 v. Chr.). *Opera quaecunq[ue] hactenus extiterunt omnia* [Grieks en Latijn]. Ed. Desiderius Erasmus (1466/69-1536). Bazel: Johann Bebel en Michael Isengrin, 1550. 2°.

Collatie: 2 delen (1# $\pi^8 a^6 b-z^8$ 2A-2N⁸ = [16], 572 pp.; 2# A¹⁰ B-2B⁸ 2C-2D⁶ = [2], 425, [1] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina.

Illustraties: titelpagina en colofon met drukkersmerk; deel 1 met 2 houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** Adams A 1732; USTC 600154; VD 16 A 3281.

Signatuur: F36. **Boekband:** 345 x 230 x 88 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkamert over kartonnen platten, 5 ribben, blauw gesprende snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 3 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het middelste kader, lelies in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.D). 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('ARISTOTELES / Graecè') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** titelpagina met de naam van Reinerus Sarcerius (1540-1597), rector van de Hieronymusschool te Utrecht ('R. Sarcaerius 77'). Idem met de doorgehaalde naam van een eerdere eigenaar ('[...] Brandsz [?]'). Idem met handgeschreven ex libris van de Librije ('Su[m] Bibliothecae Enchusanae'). **Gebruikssporen:** verscheidene onderstrepingen, correcties en aantekeningen, gedeeltelijk afgesneden aan de buitenzijden. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637. **Verwijzing:** Zijp 2.

Arumaeus, Dominicus (1579-1637). *Disputationes ad praecipuas Pandectarum & Codicis leges, Consuetudines feudales, quatuor Institutionum libros.* Jena: Johann Beithmann, 1620. 4°.

Collatie:)(4 A-7N⁴ = [8], 1180, [28] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** USTC 2031566; VD17 1:012586U.

Signatuur: Q40. **Boekband:** 200 x 150 x 60 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gesprende snede. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('DOM. ARVMAEI / Disputationes.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643.

Athanasius Alexandrinus (ca. 296-373). *Operra*[!]. Ed. Nicolas Bérauld (1473-1550) [e.a.]. Parijs: Jean (I) Petit, jul. 1520. 2°.

Collatie: *⁶ a-z⁸ &⁸ A-T⁸ 2a-2b⁶ (H8, 2b6 blanco) = [6], CCLV, [1 blanco], [CCLVII-CCCLIII], [11], [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk en geïllustreerde rand. **Verwijzingen:** niet in Adams; FB 54969; USTC 145290.

Signatuur: F312. **Boekband:** 345 x 235 x 65 mm. 16de eeuw. Bruin leer over houten platten, 4 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: ruitenpatroon gevuld met stempels, in combinatie met op rij gezette losse stempels. Resten van 2 versierde klampsluitingen en kantbeslag. Achterplat (m.b.) met sporen van een druppelvormige kettingklamp. Idem (r.b.)

met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Frontsnede met handgeschreven titel, overdwars ('Athanasius.'). Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Maculatuur**: 2 dekbladen van perkament met *Decretales epistolae*, lib. III. Italië?, 14de eeuw. Tekst in 2 kolommen van 43 regels. **Herkomst**: voorste dekblad met prijs ('Emptus su[m] 37 st.'). **Gebruikssporen**: enige aantekeningen en leesmarkeringen in de tekst. **Vroegste vermelding**: C1637. **Verwerving**: vóór 1637.

45

LETTERKUNDE (ROMEINSE OUDHEID)

Auctores Latinae linguae in unum redacti corpus. Ed. Denis Godefroy (1549-1622). Laatste druk. [Genève]: Jean Vignon, 1622. 4°.

Collatie: §⁴ a-3B⁸ 3C⁴ 3D-3V⁸ 3X⁴ 4A-4B⁸ 4C⁴ = [8] pp., 1924 kols., [101] pp., 106 kols.

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties**: titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen**: niet in Swisscovery; USTC 6702317.

Signatuur: Q17. **Boekband**: 252 x 180 x 75 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 4 ribben, rood gesprenelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een ruitvormige plaatstempel (125 x 91 mm). Resten van 2 striksluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding**: C1693. **Verwerving**: tussen 1643 en 1693.

46

THEOLOGIE (KERKVADERS)

Augustinus (354-430). *Primus(-decimus) tomus [...] d. Aurelii Augustini*. Ed. Desiderius Erasmus (1466/69-1536), Martin Lipsius (1492-1555) en Juan Luis Vives (1492-1540). Bazel: Hieronymus Froben en Nikolaus (I) Episcopius, 1556. 2°.

Collatie: 11 delen (1# A⁶ B⁴ a-z⁶ A-O⁶ = [20] pp., 882 kols., [3] pp.; 2# a-z⁶ A-N⁶ O⁴ P⁶ = 896 kols., [4] pp.; 3# a-z⁶ A-Y⁶ = 1078 kols., [1] p.; 4# a-z⁶ A-2H⁶ 2I⁴ = 1308 kols., [2] pp.; 5# *⁸ a-z⁶ A-2L⁶ = 1398 kols., [1] p.; 6# a-z⁶ A-L⁶ M-N⁸ = 878 kols., [1] p.; 7# a-z⁶ A-2O⁶ = 1438 kols., [1] p.; 8# a-z⁶ A-2Z⁶ 2A-2C⁶ 2D⁸ = 1756 kols., [2] pp.; 9# a-z⁶ A-2D⁶ = 1198 kols., [1] p.; 10# a-z⁶ A-2S⁶ = 1532 kols., [2] pp.; 11# A-2D⁶ 2E⁸ = [340] pp.). **Typografische kenmerken**: lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties**: titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Annotaties**: deel 11 met de titel: *Indices*. **Verwijzingen**: Adams A 2164; USTC 686572; VD16 ZV 22414.

Signatuur: F275. **Defecten**: band 5 is ernstig aangetast door vocht. De titelpagina en vrijwel heel katern a van deel 5 ontbreken en veel andere katernen zijn onleesbaar. **Boekband**: 7 banden (384 x 260 x 87/62/95/105/110/80/105 mm). 2de helft 16de eeuw. Bruin leer over houten platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met kaders van rolstempels met palmetten en medaillons met portretbustes van David, Judith en Helena tussen ranken ('DAVIT', 'IVDIT', 'HELENA'). Resten van 2 versierde klampsluitingen en kantbeslag. Achterplat (m.b.) met sporen van een druppelvormige kettingklamp. Idem (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Banden 1 en 5 met handgeschreven deelnummering op de frontsnede, overdwars. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. Banden 1 en 2 ook met deelnummer aan staart. De band met deelnummer I bevat deel 8 en de band met deelnummer II bevat deel 9. De rug van banden 2 en 3 is aan kop en staart verstevigd met stroken van bruin schapeleer. **Herkomst**: titelpagina van deel 1 met ex libris van Gerrit Jacobsz Vesterman (†1588), predikant te Enkhuizen, die het boek had gekocht van de Amsterdamse boekhandelaar

Cornelis Claesz (1546-1609) ('Sum Gerardi Vestermani Enchusani, qui me sibi suo aere comparavit à Cornelio bibliopoli Amsterdamensi Anno 1584'). Idem met prijs ('Emi hoc opus 18 flor.'). Titelpagina van delen 7 en 8 en het voorste schutblad van deel 9 met de naam van Vesterman. De eigendomsinscriptie op de titelpagina van deel 10 is onleesbaar.

Gebruikssporen: delen 1, 2, 8 en 9 met enige leesmarkeringen en aantekeningen in de tekst.

Vroegste vermelding: C1637. **Verwerving:** 1588, gekocht uit de bibliotheek van Vesterman.

47

GESCHIEDENIS (KERKGESCHIEDENIS)

Autores historiae ecclesiasticae. Ed. Beatus Rhenanus (1485-1547). Bazel: Hieronymus Froben en Nikolaus (I) Episcopus, 1539. 2°.

Collatie: 2a⁶ a-z⁶ A-3A⁶ 3B⁸ 3C-3E⁶ = [12], 856, [36] pp. **Typografische kenmerken:**

lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** niet in Adams; USTC 613984; VD16 E 4276.

Signatuur: F128. **Boekband:** 320 x 225 x 77 mm. 16de/1ste helft 17de eeuw. Bruin leer over houten platten, 4 ribben. Voor- en achterplat met tegen elkaar aanliggende kaders van rolstempels met een engelkop tussen bloemenranken (type R.4). 2 versierde klampsluitingen. Resten van kantbeslag. Achterplat (r.b.) met sporen van langwerpige rechthoekige kettingklampen, horizontaal. Frontsnede met handgeschreven titel, overdwars ('AV- / HISTORIAE / ECCLE-'). Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. De band is verstevigd met een strook van bruin schapenleer en voorzien van nieuwe schutbladen van de firma T. Sanders & Zoon. **Herkomst:** titelpagina met naam ('[J]MBrouwer'), vermoedelijk van Jacob Meijnertsz Brouwer (1607-1661), commissaris van kleine gerechtszaken te Enkhuizen. **Vroegste vermelding:** C1637.

Verwerving: vóór 1637. **Opmerkingen:** er moet een 2de band geweest zijn met het restant van de snedetitel. C1637 en C1643 vermelden dit exemplaar nog, maar C1693 niet meer.

48

GESCHIEDENIS (WERELDGESCHIEDENIS)

Avity, Pierre d' (1573-1635). *Wereld spiegel waer in verthoont word de beschrijvinge der rijcken, ende vorstendommen des gantsen aerdbodems.* Vert. uit het Frans door Govert van der Eemdb (werkz. 1617-1623). Amsterdam: voor Jan Evertsz (II) Cloppenburgh bij Jan Claesz van Dorp te Leiden, 1621. 2°.

Collatie: (a)⁶ A-2X⁸ = [12], 695, [9] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch.

Illustraties: gegraveerde titelpagina door Adriaen Matham (1599-1660) naar David (I) Vinckboons (1576-1631/33); 39 gegraveerde kaarten en 106 gegraveerde portretten binnen de collatie. **Verwijzingen:** Hollstein XI 65; STCN 853778795; USTC 1033050.

Signatuur: F120. **Boekband:** 328 x 210 x 55 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Resten van 2 striksluitingen van oranje textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Voorplat (l.b.) ook met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, verticaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('WERELTS-SPIE- / GEL / door / D.T.V.Y.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1621 en 1637.

49

GESCHIEDENIS (NEDERLANDEN)

Avontroot, Johannes Bartholomeus (ca. 1563-1632). *Den grouwel der verwoestinghe, oft Grondich bericht ende ontdeckinghe, van de gronden der Spaensche inquisitie.* Den Haag: Aert Meuris, 1621. 4°.

Collatie: (?)⁴ 2*⁴ <***>⁴ 2*² A-2C⁴ 2D²; ²A-V⁴ ²X² = [28], 212; [7], 155, [1] pp.

Typografische kenmerken: lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: Reinaldo González de Montes (pseud. van Casiodoro de Reina, 1520-1594), *Der heyliger Hispanischer inquisitie* (1620). **Verwijzingen:** STCN 081561334, 852201834; USTC 1012834, 1031894; Vekené 139-140.

Signatuur: Q11. **Boekband:** 203 x 163 x 30 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband, perkament over kartonnen platten. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Den Grouwel / der Inquisitie / door / Regin. Gonsalvius.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655.

50

RECHTSGELEERDHEID (ROMEINS RECHT)

Ayrault, Pierre (1536-1601). *Rerum ab omni antiquitate iudicatarum, Pandectae.* Parijs: Michael Sonnius, 1615. 2°.

Collatie: ā⁶ ē⁴ A-4X⁶ 4Y⁴ (4Y4 blanco) = [20], 1014, [72], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; gegraveerd auteursportret door Léonard Gaultier (1561-1641) binnen de collatie. **Verwijzingen:** Fonds Français IV 144; Goldsmith A 1225; USTC 6016497.

Signatuur: F172. **Boekband:** 355 x 225 x 84 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Spitselband met dubbele doorrijging en omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('P. AERODII / res iudicatae') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

B

51

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Balduin, Friedrich (1575-1627). *Tractatus luculentus, posthumus, toti reipublicae christianae utilissimus, de materiâ rarissime antehac enucleatâ, casibus nimirum conscientiae.* Laatste druk. Frankfurt am Main: Wolfgang Hoffmann voor Caspar Wächtler, 1654. 4°.

Collatie:):(-3):(4 A-6N⁴ = [24], 954, [70] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein.

Illustraties: gegraveerde titelpagina; gegraveerd auteursportret binnen de collatie; colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** VD17 3:307763U.

Signatuur: Q52. **Boekband:** 220 x 185 x 67 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over kartonnen platten, 4 ribben, blauw gesprende snede. Schutbladen met watermerk 'Pro Patria'. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1654 en 1693.

52

GESCHIEDENIS (KERKGESCHIEDENIS)

Baronius, Caesar (1538-1607). *Annales ecclesiastici [...] tomis duodecim distincti.* Gemengd exemplaar.

a. Nieuwe [3de] druk. Antwerpen: Officina Plantiniana, 1610-1658. 2°.

Collatie: 3 van 12 delen (0# *⁴ = [8] pp.; 1# *⁶ 2*-3*⁸ A-3P⁶ 3Q⁸ 3R-3Z⁶ = [44], 747, [85] pp.; 2# †⁸ A-3X⁶ a-e⁶ f⁸ = [16], 803, [77] pp.; 3# *⁸ A-4A⁶ 4B⁴ a-f⁶ g⁴ (g4 blanco) = [16], 847, [79], [2 blanco] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein.

Illustraties: gegraveerde titelpagina; houtsneden en gravures binnen de collatie; deel 1 met gegraveerd auteursportret naar Philips Galle (1537-1612) binnen de collatie; colofon met drukkersmerk. **Annotaties:** overkoepelende titelpagina gedrukt door de wed. en zonen van Joannes (I) Moretus, deel 1 door Joannes (I) Moretus, deel 2 door Balthasar (I) en Joannes (I) Moretus, deel 3 door Balthasar (I) Moretus. **Verwijzingen:** Imhof B-21 (1); STCV 6614324 (0), 6614228 (1), 6614303 (2), 6614314 (3); USTC 1003357 (0), 1003354 (1), 1003355 (2), 1003356 (3).

b. Nieuwe [2de] druk. Antwerpen: Officina Plantiniana, 1596-1612. 2°.

Collatie: 9 van 12 delen (4# a¹⁰ A-3O⁶ 3P⁸ 2A-D⁶ 2E⁸; 3a⁸ (3a8 blanco) = [20], 736, [64]; 13, [1], [2 blanco] pp.; 5# ^πa⁸ A-3M⁶ a-e⁶ f⁸; A⁸ (A8 blanco) = [16], 696, [76]; 13, [1], [2 blanco] pp.; 6# ^πa⁶ A-3N⁶ a-e⁶ f⁴; 2A⁸ (2A8 blanco) = [12], 707, [69]; 13, [1], [2 blanco] pp.; 7# *⁸ A-3P⁶ a-g⁶ h⁸; 3A⁸ = [16], 731, [101]; [16], 731, [101]; 13, [3] pp.; 8# a⁸ A-3K⁶ 3L⁴ 3M-3N⁶ 3O⁴ a-e⁶ f⁴ (f4 blanco) = [16], 712, [66], [2 blanco] pp.; 9# +⁶ A-4D⁶ 4E⁴ a-h⁶ (h6 blanco) = [12], 884, [94], [2 blanco] pp.; 10# *⁴ A-4G⁶ 4H⁸ a-i⁶ k⁸ (k8 blanco) = [8], 927, [123], [2 blanco] pp.; 11# a⁶ A-3Y⁶ = [12], 718, [98] pp.; 12# a⁶ A-4C⁶ 4D⁸ 2A-M⁶ = [12], 880, [144] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina; houtsneden binnen de collatie; colofon met drukkersmerk. **Annotaties:** delen 4-7 bevatten met afzonderlijke titelpagina een aanvullende appendix uit 1611; deel 7 gedrukt door Joannes (I) Moretus, delen 8 en 9 door de wed. en zonen van Joannes (I) Moretus, deel 12 door Balthasar (I) Moretus. **Verwijzingen:** Imhof B 17-20 (4-7); STCV 6614380 (4.1), 6615682 (4.2), 6614409 (5.1), 6615727 (5.2), 6614424 (6.1), 6615731 (6.2), 6615719

(7.1), 6614455 (7.2), 6614475 (8), 6614480 (9), 6614487 (10), 6849646 (11), 6615263 (12); USTC 1003358 (4), 1003359 (5), 1003360 (6), 1003372 (7), 1003362 (8), 1003363 (9), 1003364 (10), 1005069 (11), 1003370 (12).

Signatuur: F208. **Bijzonderheden:** dit exemplaar is samengesteld uit een overkoepelende titelpagina en voorwerk (1612), delen 1 (1610), 2 (1617) en 3 (1624) van editie a en delen 4 (1601), 5 (1602), 6 (1603), 7 (1603), 8 (1611), 9 (1612), 10 (1618), 11 (1642) en 12 (1629) van editie b. **Boekband:** 12 banden (370 x 265 x 70/67/71/65/60/57/63/65/70/80/60/77 mm). Contemporain. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, lelies in de binnenste hoeken, centraal een plaatstempel (type P.C2). (Resten van) 2 striksluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Band 1 ook met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, verticaal, op het achterplat (r.o.). Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doreslaer ('Annalium / BARONI / Tomus I.[-XII.]') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** 2de schutblad (verso) van band 1 met schenkingsnotitie van Pieter Jansz (1604-1658) en Dirk Jansz Codde van der Burg (1607-1636), zonen van de Enkhuizer notaris Jan Willemsz Codde van der Burg (†1645), in de hand van Van Doreslaer ('Opus hoc Caesaris Baronii, XII distinctum tomis, Bibliothecae huic legârunt, donarûntq[ue] viri clarissimi, amplissimi, spectatissimi, D. Ioannes Gulielmi Codde van der Burch, Reipubl. Enchusanae, dum viveret, à secretis dignissimus: eiusq[ue] honoratae memoriae filii, D. Petrus Codde van der Burch, et D. Theodorus Codde van der Burch: quorum, dum fata sinebant, Societatis Indiae Occidentalis in Brasilia, ille; I.V.D. Advocatus Fisci vigilantissimus: hic; Director, et supremi secretiq[ue] senatus consiliarius prudentissimus. Anno M.D.C.XLV. Novemb. die VIII. tertio post expugnatam a principe Auransio Hulstam'). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** 8 november 1645, geschenk van Pieter Jansz en Dirk Jansz Codde van der Burg.

53

THEOLOGIE (KERKVADERS)

Basilius de Grote (ca. 330-379). *Operum [...] prior(-secundus) tomus.* Ed. Godefroy Tilmann (-1561). Parijs: Charlotte Guillard, 1550. 2°.

Collatie: 2 delen (1# †⁸ ā⁸ ē⁸ ô¹⁰ a-z⁸ A-C⁸ D⁶ (†8, D6 blanco) = [7], [1 blanco], [26], 213, [1] ff.; 2# a-z⁸ A-D⁸ E⁶ (E6 blanco) = 221, [1 blanco] ff.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; deel 1 met 1 houtsnede binnen de collatie. **Verwijzingen:** Adams B 339; FB 56426; USTC 150656.

Signatuur: F287:1. **Convoluut:** in convoluut met: Cyprianus, *Universa quae quidem extare sciuntur opera*, 1544. Zie aldaar. **Boekband:** 345 x 230 x 95 mm. Contemporain. Bruin leer over houten platten, 5 ribben, gele en blauwe snede. Voor- en achterplat met een kader gevormd door een rolstempel met portretten van Justitia, Lucretia, Prudentia en Suavitas ('IVSTICIA', 'CASTA LVCREC', 'PRVDEN', gedateerd 1549) (EBDB r002619). Centraal 4 vergulde paneelstempels met de opstanding, Johannes de Doper (?), de kruisiging van Christus en de zondeval ('MORS ERO M[ORS] TVA', 'ECCE ANGNVS DEI Q', 'SICVT MOSE EX ALTA', 'PECCATVM', gedateerd 1550). Het voorplat bevat de gestempelde initialen 'H' (m.), 'V' (l.o.) en 'A' (r.o.). Resten van 2 klampsluitingen. Kantbeslag. Achterplat (m.b.) met sporen van een druppelvormige kettingklamp. Idem (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. De rug is aan kop en staart verstevigd met stroken van bruin schapeleer. **Gebruikssporen:** enige aantekeningen en leesmarkeringen in de tekst. Het voorste schutblad bevat een aantekening van meerdere

regels, maar deze is onleesbaar omdat dit blad tijdens de reparatie van de band over het dekblad is geplakt. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

54

GESCHIEDENIS (KERKGESCHIEDENIS)

Baudartius, Willem (1565-1640). *Memoryen ofte cort verhael der gedenck-weerdichste so kercklicke als werltlicke gheschiedenissen.* 2de druk. Zutphen: Andries Jansz Aelst, 1624-1625. 2°.

Collatie: 2 delen (1# <...>⁶ 2<...>⁴ A-T⁶ 2A-2P⁶ 2Q⁴ 3A-3H⁶ 3I⁸ 4A-4Q⁶ 4R⁸ 5A-5L⁶ 5M² 6A-6M⁶ 6N⁴ = [20], 302[= 230], 50, 55[= 56], 83[= 81], [1], 112, 207, [1], 136, 148 pp.; 2# π² 7A-7T⁶ 7V⁴ 8A-8S⁶ 8T⁴ A-P⁶ Q² *-2*⁶ 2A-2L⁶ 2M⁴ (7V4 blanco) = [4], 69, [1], 163, [3 blanco], 223, [1], 184, [24], 134, [6] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; deel 2 met typografische titelpagina. **Illustraties:** typografische titelpagina met drukkersmerk; deel 1 met gegraveerde titelpagina en gegraveerd auteursportret door Albert Poel (werkz. 1624) binnen de collatie; 46 gegraveerde portretten buiten de collatie. **Verwijzingen:** RKDportraits 2000375; STCN 055781500; USTC 1010458; Van Someren I 46.

Signatuur: F123. **Boekband:** 2 banden (322 x 205 x 95/75 mm). 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gesprenkelde snede. Resten van 2 strikssluitingen van bruin textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('Memorien / van / Baudartius. / I[-II] DEEL.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

55

RECHTSGELEERDHEID (CORPUS IURIS CIVILIS. COMMENTAREN)

Baudouin, François (1520-1573). *Commentarii in libros quatuor Institutionum iuris civilis.* Parijs: Jacques Du Puys, 1554. 2°.

Collatie: a⁴ b⁶ A-3T⁶ *-5*⁶ 6*⁸; ²A-L⁶ ²M⁴ = [20], 780, [75], [1 blanco]; 121, [19] pp.

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; 1 houtsnede binnen en 1 houtsnede buiten de collatie. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: *Libri duo in leges Romuli, & leges XII. tab. quibus fontes iuris civilis explicantur.* **Verwijzingen:** Adams B 92; FB 56480; USTC 154245.

Signatuur: F176. **Boekband:** 345 x 230 x 75 mm. 2de helft 16de/1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen. 2 strikssluitingen. Achterplat (r.b.) en voorplat (l.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Fran. Balduinus / in / INSTITVTIONES') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Gerestaureerd in januari 1989 door Evert de Vries (1927-2018) die de band reinigde (met uitzondering van de belettering op de rug) en nieuwe leren sluitlinten aanbracht. **Herkomst:** f. a1v met de doorgehaalde naam van Poppaeus van Douma (werkz. 1566), student rechtsgeleerdheid te Orléans. Titelpagina en voorste dekblad met schenkingsnotitie van Gerard Tuning (1566-1610), hoogleraar rechtsgeleerdheid te Leiden, aan Pieter Fransz Maelson (ca. 1580-1633), arts te Enkhuizen ('Lectissimo adulescenti Petro Maelsonio Fran. F. Gerar. Tuning benivolentiae testandae D.D. '; 'Ex dono d.d. Tuningi XXIV. VIItemb. a[nn]o M. D. IIC.'). **Gebruikssporen:** verscheidene aantekeningen, correcties en leesmarkeringen in de tekst, gedeeltelijk afgesneden aan de buitenzijden. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1598 en 1637.

56

BEELDDE KUNST (ARCHITECTUUR)

Beginselen van kerkbouw. Rapport uitgebracht aan de Generale Synode der Nederlandse Hervormde Kerk door de daartoe benoemde commissie. [Den Haag: Boekencentrum, 1954].
Paginerings: 135, [1] pp. **Illustraties:** 1 plaat. **Verwijzingen:** Brinkman (1951-1955), p. 117.
Signatuur: 1917. **Boekband:** 226 x 150 x 10 mm. Contemporain. Kartonnen uitgeversband met gedrukte titel. **Herkomst:** bevat los ingevoegde aanbiedingsbrief van de Generale Synode der Nederlandse Hervormde Kerk, gericht aan de kerkenraad en het college van kerkvoogden, gedateerd december 1954. **Vroegste vermelding:** C1986. **Verwerving:** december 1954.

57

GESCHIEDENIS (VENETIË)

Bembo, Pietro (1470-1547). *Rerum Venetarum historiae libri XII.* Parijs: Michel de Vascosan, 1551. 4°.

Collatie: 6⁶ A-B⁴ C⁶ 2A-2Q⁸ (6⁶, C6, 2Q8 blanco) = [5], [1 blanco], [13], [1 blanco], 311, [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina.

Verwijzingen: Adams B 598; FB 56743; USTC 150968.

Signatuur: Q23. **Defecten:** Adams beschrijft 2 uitslaande tabellen buiten de collatie. Deze ontbreken. **Boekband:** 247 x 170 x 43 mm. 2de helft 16de/1ste helft 17de eeuw. Bruin leer over kartonnen platten, 4 ribben, gele snede. Voor- en achterplat met 2 tegen elkaar aanliggende kaders van rolstempels met ranken, in combinatie met losse stempels in de hoeken en centraal een plaatstempel (40 x 42 mm). Resten van 2 leren striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Voorplat met handgeschreven letter aan kop ('A'). Rug met resten van een handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven (signatuur in witte inkt). **Maculatuur:** 2 smalle scharnierstroken van perkament met een ongeïdentificeerde tekst. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

58

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Beza, Theodorus (1519-1605). *Volumen primum(-tertium) tractationum theologiarum.* [Genève]: Eustathius Vignon, 1582. 2°.

Collatie: 3 delen (1# $\alpha^4 \beta^6 a-k^6 l-m^4 n-z^6 A-2M^6 2N^4 \xi^6 = [20], 694, [14] pp.$; 2# $\xi^2 a-z^6 A-F^6 G^8 *^4 = [4], 363, [9] pp.$; 3# $*^4 2A-3K^6 3L-3P^4 Q^6 3R-3S^4 = [8], 447, [17] pp.$). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; deel 1 met 1 houtsnede binnen de collatie. **Verwijzingen:** Adams B 958 (2), 959 (3); CDM, p. 103; GLN 15-16 5621 (1), 2962 (2), 2965 (3); USTC 451829 (1), 450931 (2), 450933 (3).

Signatuur: F240. **Boekband:** 2 banden (355 x 235 x 65/57 mm). Eind 16de/1ste helft 17de eeuw. Perkament over houten platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van enkele lijnen, de hoeken verbonden, centraal een plaatstempel (type P.J). 2 leren striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Theod. Bezae / tractat. / volum. I.-II.']) en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. De rug van beide banden is aan staart verstevigd met een strook van perkament. **Maculatuur:** aangeplakte kapitalen met ongeïdentificeerde tekst. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655.

59

THEOLOGIE (MIDDELEEUWSE THEOLOGEN)

Biel, Gabriel (ca. 1420/25-1495). *Inventarium generale breve et succinctum conte[n]toru[m] in quattuor collectoriis Gabrielis.* Ed. Wendelin Steinbach (1454-1519). Bazel: Jakob Wolff, 1512. 2°.

Collatie: 4 delen (1# 2A⁸ 2B⁶ 2C⁸ 2D-2S⁶ 2T¹⁰ = [122] ff.; 2# 2a⁸ 2b-2p⁶ 2q⁸ 2r¹⁰ = [110] ff.; 3# A⁸ B-Q⁶ R⁸ χ¹⁰ (χ10 blanco) = [115], [1 blanco] ff.; 4# a-b⁸ c-l⁶ m⁸ n-s⁶ t⁸ v-z⁶ A-B⁶ C¹⁰ 1⁶ 2⁸ = [182] ff.). **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina.

Verwijzingen: Adams B 2000; USTC 658521; VD16 B 5408.

Signatuur: F327. **Boekband:** 307 x 225 x 100 mm. 20ste eeuw, waarschijnlijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben. Schutbladen met watermerk 'E.D.G. & Zn.'. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop. Oorspronkelijk gebonden in een (perkamenten?) band met centrale plaatstempel (type P.K) op het voor- en achterplat. De platten van deze band zijn hergebruikt voor de nieuwe band (de oude stempeling is zichtbaar onder de nieuwe bekleding). Het voorplat bevat ook een 'spookafdruk' van deze plaatstempel. Deze afdruk in spiegelbeeld is waarschijnlijk veroorzaakt door een andere band die na de restauratie op het nog natte perkament heeft gelegen. **Herkomst:** oorspronkelijke boekband met supralibros van Gerrit Jacobsz Trompet (†1629), burgemeester te Enkhuizen. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637. **Opmerkingen:** dit boek werd op 13 juli 1903 uitgeleend aan Laurentius Knappert (1863-1943) (NL-HnWFA, HGE (ongev.), Notulen kerkvoogdij, 1891-1910).

60

THEOLOGIE (BIJBELS)

[Bijbel. Hebreeuws]. [Biblia Hebraica]. Parijs: Robert Estienne, 1539-1544. 4°.

Collatie: 13 delen ([1]# A-3M⁴ 3N⁶ 3O-3Z⁴ 2A-2C⁴ = 579, [1] pp.; [2]# a-3r⁴ (3r4 blanco) = 501, [3 blanco] pp.; [3]# A-X⁴ Y⁶ = 180 pp.; [4]# A-I⁴ = 91, [1] pp.; [5]# A-O⁴ P⁶ = 124 pp.; [6]# A-T⁴ V⁶ = 163, [1] pp.; [7]# A-Q⁴ R⁶ = 139, [1] pp.; [8]# A-F⁴ = 47, [1] pp.; [9.1]# A-G⁴ H⁶ (H6 blanco) = 66, [2 blanco] pp.; [9.2]# A⁴ B⁶ = 20 pp.; [9.3]# [A]⁴ B-D⁴ E⁶ = 44 pp.; [9.4]# A⁴ = 8 pp.; [9.5]# A-B⁴ (B4 blanco) = 14, [2 blanco] pp.; [9.6]# A-D⁴ = 32 pp.; [9.7]# A-B⁴ = 15, [1] pp.; [9.8]# A⁴ B⁶ = 19, [1] pp.; [9.9]# a-b⁴ = 16 pp.; [9.10]# A⁶ = 12 pp.; [9.11]# A-F⁴ G⁶ = 59, [1] pp.; [9.12]# A⁴ B⁶ (B6 blanco) = 18, [2 blanco] pp.; [10]# A-F⁴ G⁶ = 59, [1] pp.; [11]# A-T⁴ = 151, [1] pp.; [12]# A-G⁴ (G4 blanco) = 53, [3 blanco] pp.; [13]# A-K⁴ = 79, [1] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype Hebreeuws; typografische titelpagina.

Illustraties: titelpagina met drukkersmerk. **Annotaties:** elk deel met afzonderlijke titel en jaar van uitgave: [1]# *Quinque libri legis. Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium* (1543); [2]# *Prophetae priores. Iosue, Iudicum liber, Samuel, Regum II* (1544); [3]# *Liber Paralipomenon* (1543); [4]# *Esdras* (1541); [5]# *Prophetia Isaias* (1539); [6]# *Prophetia Ieremiae* (1540); [7]# *Ezechiel* (1542); [8]# *Daniel* (1540); [9.1]# *Duodecim Prophetae* (1539); [9.2]# *Ioel* (1540); [9.3]# *Amos* (1540); [9.4]# *Abdias* (1540); [9.5]# *Ionas* (1540); [9.6]# *Michaeas* (1539); [9.7]# *Nahum* (1539); [9.8]# *Habacuc* (1539); [9.9]# *Sophonias* (1539); [9.10]# *Aggaeus* (1539); [9.11]# *Zacharias* (1540); [9.12]# *Malachias* (1540); [10]# *Iob* (1541); [11]# *Psalterium* (1540); [12]# *Proverbia Salomonis* (1540); [13]# *Canticum ca[n]cticorum, Ruth, Lamentationes Ieremiae, Ecclesiastes, & Ester* (1540). **Verwijzingen:** Adams B 1221/1222; Darlow & Moule 5089; Roest 195; StCB 99; Vinograd Paris 16.

Signatuur: Q44. **Bijzonderheden:** de collatie van delen 9.5 en 9.7 komt overeen met de door Adams beschreven variant (Adams 1222). **Boekband:** 3 banden (252 x 175 x 65/45/40 mm). 20ste eeuw, waarschijnlijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Perkament over kartonnen platten, 4 ribben, blauwe snede. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop. Oorspronkelijk gebonden in een (perkamenten?) band met centrale plaatstempel (type F) op

het voor- en achterplat. De platten van deze band zijn hergebruikt voor de nieuwe band (de stempeling is zichtbaar onder de nieuwe bekleding). **Herkomst:** titelpagina van deel 3 met ex libris van Gerrit Jacobsz Vesterman (†1588), predikant te Enkhuizen ('Sum Gerardi Vestermanni Enchusani'). **Gebruikssporen:** delen 4 en 11 met verscheidene aantekeningen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** 1588, gekocht uit de bibliotheek van Vesterman.

61

THEOLOGIE (BIJBELS)

[**Bijbel. Hebreeuws**]. חמשה חומשי תורה וחמש מגילות והפטרות עם פי' רש"י. 2de druk. Ed. Šělomō ben Yizḥaq (Rasji, 1040-1105). Venetië: Giovanni de Gara, [5]367[= 1607]. 4°.

Collatie: 4 delen (1-2# 1-58⁸ = 455 ff.; 3-4# 1-27⁸ 28⁴ 29-39⁸ 40⁴ 41-58⁸ (58⁸ blanco) = 447, [3 blanco] ff.). **Typografische kenmerken:** lettertype Hebreeuws; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met geïllustreerde rand. **Verwijzingen:** StCB 365; Vinograd Venice 1035.

Signatuur: Q45. **Defecten:** band 2 is ernstig aangetast door vocht. De titelpagina van deel 1 en het laatste katern van deel 2 zijn hierdoor vrijwel onleesbaar. **Bindfouten:** band 1 bevat delen 3 en 4 en band 2 bevat delen 1 en 2. **Boekband:** 2 banden: 1# 211 x 165 x 62 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over houten platten, 4 ribben, gele snede. Schutbladen met watermerk 'Pro Patria eiusque libertate'. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt; 2# 215 x 170 x 65 mm. (1ste helft?) 17de eeuw. Bruin leer over houten platten, 4 ribben, gele snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 4 kaders van lijnen en rolstempels, in combinatie met 4 losse stempels in de hoeken van het binnenste kader. Rug met blindstempeling: ornamenten tussen de ribben. Resten van 2 klampsluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Voorplat (l.o.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Gebruikssporen:** delen 1 en 2 met verscheidene leesmarkeringen en aantekeningen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

62

THEOLOGIE (BIJBELS)

[**Bijbel. Latijn**]. [Biblia, met de Postilla van Nicolaus de Lyra (1270-1349) en toevoegingen door Guillelmus Brito (1165-1225) en Pablo de Santa Maria (1351-1435) en antwoorden door Matthias Döring (1390-1469)]. Gemengd exemplaar.

a. Straatsburg: Johann Grüninger, 3 nov. 1492. 2°.

Collatie: 1 van 4 delen (3# 2A-2Z⁸ 2&⁶ 2%⁸ 3A-3R⁸ 3S⁶ 3T⁸ = [348] ff.).

Typografische kenmerken: lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** GW 04292; IDL 857; ISTC ib00617000.

b. Neurenberg: Antonius Koberger, 6 sep. 1497. 2°.

Collatie: 1 van 4 delen (4# a-2x⁸ (2x8 blanco) = CCCLI, [1 blanco] ff.). **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** GW 04294; IDL 861; ISTC ib00619000.

Signatuur: F309.1-2. **Defecten:** delen 1 en 2 ontbreken. F. 2A1 (titelpagina) uit deel 3 ontbreekt. Ff. a1 (titelpagina) en 2x8 (blanco) uit deel 4 ontbreken. **Bijzonderheden:** dit exemplaar is samengesteld uit deel 3 van editie a en deel 4 van editie b. **Boekband:** 2 banden: 1# 315 x 230 x 70 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin

schapenleer over kartonnen platten, 5 ribben. Schutbladen van de firma G. Honig & Zoon. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. De oorspronkelijke band met een druppelvormige kettingklamp op het achterplat (m.b.). Sporen hiervan op de laatste bladen van het boekblok; 2# 360 x 245 x 85 mm. Eind 16de/begin 17de eeuw. Bruin leer over houten platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met 2 kaders van rolstempels met palmetten en medaillons met portretbustes van reformatoren tussen wapenschilden, in combinatie met op rij gezette losse stempels. Resten van 2 versierde klampsluitingen en kantbeslag. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. De rug is opnieuw bekleed met bruin schapenleer.

Gebruikssporen: beide delen doorlopend gerubriceerd in rood. Deel 3 met gedecoreerde initialen in rood en blauw. Deel 4 met verscheidene aantekeningen en leesmarkeringen in de tekst, gedeeltelijk afgesneden aan de buitenzijden. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

63

THEOLOGIE (BIJBELS)

[Bijbel. Latijn]. *Textus Biblie*. Ed. Nicolaus de Lyra (1270-1349), Pablo de Santa Maria (1351-1435), Matthias Döring (1390-1469) en Conrad Leontorius (1465-1511). Bazel: Johannes Petri, Johann Amerbach en Johann Froben, 1506-1508. 2°.

Collatie: 1 van 7 delen (6# 2a-2z^{8/6} 2A-2Q^{6/8} 2R-2S⁶ = 286 ff.). **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** Adams B 985; USTC 693153; VD16 B 2583.

Signatuur: F309.3. **Defecten:** alleen deel 6 (1508) is aanwezig. **Boekband:** 365 x 260 x 75 mm. 16de eeuw. Bruin leer over houten platten, 4 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: ruitenpatroon gevuld met stempels in combinatie met boogvormige stempels en rozetten in de hoeken. Resten van 2 klampsluitingen en kantbeslag. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Frontsnede met resten van een handgeschreven titel, overlans. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop, in potlood. De rug is aan kop en staart verstevigd met stroken van bruin schapenleer. De rugbekleding is niet meer aanwezig. **Herkomst:** titelpagina met schenkingsnotitie van Lucas Gerritsz Croonenburg (1555-1622), burgemeester te Enkhuizen, in de hand van bibliothecaris Bernardus Paludanus ('Lucas Gerardi Consul d[ono] d[edit] Bibliothecae Enkusanae 12. decemb. 1596'). **Gebruikssporen:** tot en met katern c gerubriceerd in rood. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** 12 december 1596, geschenk van Croonenburg.

64

THEOLOGIE (BIJBELS)

[Bijbel. Latijn]. *Biblia cum concordantiis Veteris et Novi Testamenti et sacrorum canonum*. Ed. Alberto Castellano (1450-1523). Lyon: Jacques Sacon voor Antonius Koberger te Neurenberg, aug. 1513. 2°.

Collatie: 2a⁸ 2b⁶ a-z⁸ A-Q⁸ R⁶ 2A-2B⁸ 2C¹⁰ (R6, 2C10 blanco) = [14], CCCXVII, [1 blanco], [25], [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina en tekst in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk; houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** niet in Adams; FB 57259; USTC 692054; VD16 ZV 26696. **Signatuur:** F268. **Defecten:** f. 2C10 (blanco) ontbreekt. **Boekband:** 368 x 260 x 75 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over kartonnen platten, 5 ribben. Schutbladen van de firma J. Honig & Zoon. Rug met handgeschreven signatuur van

de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. De oorspronkelijke band met een druppelvormige kettingklamp op het achterplat (m.b.). Sporen hiervan op de laatste bladen van het boekblok. **Gebruikssporen:** de tekst is gedeeltelijk gerubriceerd in rood. Enkele illustraties zijn verlevendigd met pen en rode details. Verscheidene aantekeningen en leesmarkeringen in de tekst. F. 2C9v met een fragment uit Exodus 12, vv. 40 ('Habitatio filioru[m] Israelis, qua habitarunt in Aegypto, fuit quadringentoru[m] et triginta annoru[m]'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

65

THEOLOGIE (BIJBELS)

[Bijbel. Latijn]. *Biblia*. Ed. Robert Estienne (1503-1559). Parijs: Robert Estienne, 1528 (col.: 28 nov. 1527). 2°.

Collatie: *¹⁰ a-z⁸ A-P⁸ Q-R⁶ S-2C⁸ 2D⁶; 2a-2d⁸ 2e¹⁰ 3a-3f⁸ = [10], 390[= 394]; [90] ff.

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: *Hebraica, Chaldaea, Graeque et Latina nomina [...] quae in Bibliis utriusque Testamenti sparsa sunt*. **Verwijzingen:** Adams B 1009; Darlow/Moule 6109; FB 57301; USTC 181095.

Signatuur: F270. **Boekband:** 375 x 270 x 80 mm. 16de/begin 17de eeuw. Bruin leer over houten platten, 5 ribben, blauwe snede. Voor- en achterplat met 2 kaders van rolstempels met palmetten en 4 medaillons met portretbustes van krijgers tussen ranken, in combinatie met losse stempels. 2 versierde klampsluitingen. Voorplat (l.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel aan kop ('BIBLIA LATINA / [...]'). Idem met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Herkomst:** titelpagina met ex libris en motto van een onbekende eigenaar ('Adr. Debirce (?) s[ignavit]. Terit terentem semita'). **Gebruikssporen:** titelpagina met fragment uit Hieronymus, *Commentarii in Epistolam ad Galatas*, cap. 1 ('Non putemus in verbis scripturarum esse Evangelium, sed in sensu: non in superficie, sed in medulla: non in sermonum foliis, sed in radice rationis.'). Idem met Latijnse frase ('Tropor[um] usus in sacris l[ite]ris cognitu perquam necessarius'). Talrijke aantekeningen, correcties en leesmarkeringen in de tekst, gedeeltelijk afgesneden aan de buitenzijden. F. *10v (blanco) met een overgeschreven tekst uit Gilbert Générard (1535-1597) en Arnaud de Pontac (1545-1605), *Chronographia in duos libros distincta* (Lyon: Joannes Foulerus, 1570), ff. A3r-A5r (incipit: 'Mundum sex mille annis duraturum'). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

66

THEOLOGIE (BIJBELS)

[Bijbel. Latijn]. *Biblia breves in eadem annotationes, ex doctiss. interpretationibus, & Hebraeorum commentariis*. Antwerpen: Antoine Des Gois, 1540. 2°.

Collatie: *⁸ A-Z⁸ 2A-2F⁸ 3A-2D⁸ 3a-3f⁸ 3g-3h⁶ (32D8 blanco) = [8], 416, [31], [1 blanco], 60 ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** Adams B 1023; NB 3727; NK 356; STCV 12912215; USTC 404845.

Signatuur: F267. **Boekband:** 365 x 255 x 90 mm. 17de/18de eeuw. Spitselband, perkament over kartonnen platten, blauw gesprenkelde snede. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('BIBLIA / LATINA VULGATA') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. De oorspronkelijke band met klavieren op de snede. Sporen hiervan op de frontsede. **Herkomst:** titelpagina met motto van Nicolaas Dignius Ruych (werkz. 1560-1595), predikant te Venhuizen ('Λάθε βιωσας πενία γὰρ τῆς ἠσυχίας μήτηρ'). Idem met prijs

(‘36 st.’). **Gebruikssporen**: talrijke aantekeningen, correcties en leesmarkeringen in de tekst. **Vroegste vermelding**: C1637. **Verwerving**: vóór 1637. **Verwijzing**: Zijp 14.

67

THEOLOGIE (BIJBELS)

[**Bijbel. Latijn**]. *Biblia sacrosancta Testame[n]ti Veteris & Novi*. Ed. Conradus Pellicanus (1478-1556). Zürich: Christoph (I) Froschauer, 1543. 2°.

Collatie: $\alpha\text{-}\gamma^6$ a-z⁶ A-2R⁶ 2S⁴ 2T⁶ (2T6 blanco); 2a-2p⁶ 2q⁸; 3a-3t⁶ a-b⁶ c⁸ (c8 blanco) = [18], 387, [1 blanco]; 98; 114, [19], [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken**: lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties**: titelpagina met drukkersmerk. **Annotaties**: Bevat met eigen titelpagina: *Ecclesiastici libri*; idem: *Novum Testamentum*. **Verwijzingen**: Adams B 1030; Darlow/Moule 6123; USTC 616576; VD16 B 2619.

Signatuur: F269. **Boekband**: 380 x 265 x 110 mm. 16de eeuw. Bruin leer over houten platten, 5 ribben, rode snede. Voor- en achterplat met 3 kaders van rolstempels met palmetten, medaillons met portretbustes van Filips I van Hessen, Martin Luther, Frederik III van Saksen en Philippus Melanchthon tussen wapenschilden en ruiten, in combinatie met op rij gezette losse stempels. 2 versierde klampsluitingen. Kantbeslag. Achterplat (m.b.) met sporen van een druppelvormige kettingklamp. Idem (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. De rug is aan kop en staart verstevegd met stroken van bruin schapeleer. **Gebruikssporen**: talrijke leesmarkeringen en enige aantekeningen in de tekst. Verscheidene initialen zijn verfraaid met pen. **Vroegste vermelding**: C1637.

Verwerving: vóór 1637.

68

THEOLOGIE (BIJBELS)

[**Bijbel. Latijn**]. *Biblia sacrosancta Testamenti Veteris & Novi*. Ed. Conradus Pellicanus (1478-1556). Zürich: Christoph (I) Froschauer, 1544. 4°.

Collatie: $\alpha\text{-}\beta^8$ γ^6 a-z⁸ A-2E⁸; 2a-2l⁸ 2m⁴ 2n⁸; 3a-3o⁸ 3p-3q⁴ (2E8, 2n8, 3q4 blanco) = [22], 407, [1 blanco]; 99, [1 blanco]; 123, [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken**: lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties**: titelpagina met drukkersmerk. **Annotaties**: bevat met eigen titelpagina: *Ecclesiastici libri* (1543); idem: *Novum Testamentum* (1543) **Verwijzingen**: Adams B 1033; USTC 616579; VD16 B 2620.

Signatuur: Q43. **Defecten**: f. 3q4 (blanco) ontbreekt. **Bijzonderheden**: het jaar op de titelpagina's is MDLIII [1554] en MDLIII [1553]. De 'X' is weggevaagd. **Boekband**: 252 x 175 x 95 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapeleer over kartonnen platten, 4 ribben. Schutbladen van de firma J. Honig & Zoon. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Herkomst**: titelpagina met ex libris van Gerrit Jacobsz Vesterman (†1588), predikant te Enkhuizen ('Sum Gerardi Vestermanni Enchusani'). **Gebruikssporen**: talrijke aantekeningen en leesmarkeringen in de tekst. **Vroegste vermelding**: C1637. **Verwerving**: 1588, gekocht uit de bibliotheek van Vesterman.

69

THEOLOGIE (BIJBELS)

[**Bijbel. Latijn**]. *Biblia Veteris ac Novi Testamenti*. Vert. door Santes Pagninus (1470-1541) en Theodorus Beza (1519-1605); ed. François Vatable (-1547). Bazel: Thomas Guarin, mrt. 1564. 2°.

Collatie: $\alpha^6 \beta^4 a-z^6 A-2O^6 2P^4 2A-2P^6 2Q^4 2R-2V^6 2X-2Y^8 (2Y8 \text{ blanco}) = [20], 727, [1], 266, [2 \text{ blanco}] \text{ pp.}$ **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams B 1064; USTC 616582; VD16 B 2632.

Signatuur: F266. **Boekband:** 380 x 255 x 80 mm. Contemporain. Bruin leer over houten platten, 5 ribben, blauwe snede. Voor- en achterplat met 4 tegen elkaar aanliggende kaders van rolstempels met palmetten, medaillons met portretbustes van Filips I van Hessen, Martin Luther, Frederik III van Saksen en Philippus Melanchthon tussen wapenschilden, putti en ruiten. 2 versierde klampsluitingen. Gedecoreerde midden- en hoekstukken met knop. Oorspronkelijk met zeemleren rug (deze ontbreekt), vastgezet met rugstrips. Achterplat (m.b.) met sporen van een druppelvormige kettingklamp. Idem (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Maculatuur:** overlijmstroken van perkament met ongeïdentificeerde Latijnse tekst. **Herkomst:** titelpagina met ex libris van Georgius Nolthenius (ca. 1544-1590), predikant te Kampen ('Georgius Nolthenius me sibi comparavit 6-5-0'). Voorste schutblad met de naam van Gerrit Jacobsz Vesterman (†1588), predikant te Enkhuizen. **Gebruikssporen:** enige aantekeningen en leesmarkeringen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** 1588, gekocht uit de bibliotheek van Vesterman. **Opmerkingen:** een boek uit de bibliotheek van Nolthenius bevindt zich ook in de Librije van Alkmaar. Zie: Dijstelberge 2019, p. 155.

70

THEOLOGIE (BIJBELS)

[**Bijbel. Latijn**]. *Biblia sacra*. Vert. door Sebastian Castellio (1515-1563). Bazel: Peter Perna, aug. 1573. 2°.

Collatie: $);(^8 a-z^6 A-2N^6 2O^8; ^2a-r^6 \alpha-\delta^6 *^8 (r6 \text{ blanco}) = [16] \text{ pp.}, 1446 \text{ kols.}, [1] \text{ p.}; 404 \text{ kols.}, [2 \text{ blanco}], [64] \text{ pp.}$ **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina.

Illustraties: titelpagina met geïllustreerde rand; houtsneden binnen de collatie; colofon met drukkersmerk. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: *Novum Iesu Christi Testamentum*.

Verwijzingen: Adams B 1083; Darlow/Moule 6158; USTC 616558; VD16 B 2638.

Signatuur: F265. **Defecten:** ff. $);(3.6 \text{ (pp. [5-6] en [11-12]) ontbreken.}$ **Boekband:** 373 x 250 x 85 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprende snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A2). Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) en voorplat (l.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Maculatuur:** overlijmstroken van perkament met ongeïdentificeerde Nederlandse tekst. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

71

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

[**Bijbel. O.T. Esther. Latijn**]. *Esthera*. Vert. door Santes Pagninus (1470-1541); ed. Johannes Drusius (1550-1616). Leiden: Jan Paets Jacobszoon, 1586. 8°.

Collatie: $*^8 A-N^8 = [16], 107[= 207], [1] \text{ pp.}$ **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams B 1340, D 927; NB 3937; STCN 059594616; TB 1818; USTC 422456.

Signatuur: Q55:1. **Convoluut:** in convoluut met: Drusius, *Observationum libri XII*, 1584; idem, *Animadversionum libri duo*, 1585. Zie aldaar. **Boekband:** 165 x 110 x 45 mm. Contemporain? Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Resten van 2 strikssluitingen. Voorplat (l.o.) met sporen van een langwerpige rechthoekige

kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop. Idem met handgeschreven titel ('Drusius') aan staart, ondersteboven. Gerestaureerd door Evert de Vries (1927-2018)? **Herkomst:** titelpagina met eigenhandige schenkingsnotitie van de editeur aan Gerrit Jacobsz Vesterman (†1588), predikant te Enkhuizen ('Amicitiae donu[m] cape hoc amicissime Gerardo a Drusio tuo.'). Idem met ex libris van Vesterman ('Sum Gerardi Vestermanni'). **Vroegste vermelding:** C1853. **Verwerving:** waarschijnlijk in 1588, gekocht uit de bibliotheek van Vesterman.

72

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

[Bijbel. O.T. Job. Latijn]. *Catena Graecorum patrum in beatum Iob.* Ed. Patricius Junius (1584-1652). Londen: Typographia Regia, 1637. 2°.

Collatie: §⁴ A⁴ a⁴ B-3E⁶ 3F⁸ 3G⁶; (A)-(C)⁶ (D)⁸ (D8 blanco) = [24], 616, [12]; [4], 46, [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: *Textus Iobi stichērōs*. **Verwijzingen:** ESTC S115258; USTC 3019256.

Signatuur: F238. **Boekband:** 350 x 240 x 55 mm. 2de/3de kwart 17de eeuw. Spitselband, perkament over kartonnen platten, blauw gesprende snede. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Thomas Montanus ('Catena / Graecorum patrum / in / JOBUM') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** 2de schutblad (verso) met eigenhandige schenkingsnotitie van Montanus ('Amplissimus doctissimusq[ue] vir, D. Thomas Montanus, Medicinae Doctor ac Bibliothecarius, hunc librum Bibliothecae Enkhusanae donavit A[nn]o 1659'). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** 1659, geschenk van Montanus. **Opmerkingen:** een boek uit de bibliotheek van Montanus bevindt zich ook in de voormalige collectie van de universiteitsbibliotheek van Franeker, nu Tresoar (sign. 128 GnK fol.).

73

THEOLOGIE (BIJBELS)

[Bijbel. Nederlands]. *Biblia sacra des Oude[n] ende Nieuwe[n] Testame[n]ts ofte De gantsche Heylige Schrift vervattende het beschrevene woort Godes.* Ed. Immanuel Tremellius (1510-1580), Franciscus Junius (1545-1602), Theodorus Beza (1519-1605) en Johann Piscator (1546-1625); vert. door Abraham van Doerslaer (ca. 1579-1655). Amsterdam: Nicolaes (III) Biestkens voor Jan Evertsz (II) Cloppenburgh, 1614. 2°.

Collatie: a⁴ b-c⁸ A-2K⁸ 2L¹⁰; 3A-3P⁸; 4A-4I⁸ 4K¹⁰; ²A-S⁸ = [20], 274; 120; 81, [1]; 143, [1] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: *Het vervolch der Bybelsche schriften des Ouden Testaments*; idem: *De boecken ghenaeemt Apocryphi, ofte Een aen-hanghsel des Ouden Testaments*; idem: *Het Nieuwe Testament. Ofte, Het Nieuwe Verbondt onses Heeren Jesu Christi*. **Verwijzingen:** STCN 079137792; USTC 1012415.

Signatuur: F336. **Toevoegingen:** 4 handgekleurde kaarten door Baptista van Doetecum (-1611) (New Hollstein (The Van Doetecum family) IV 1043/I, 866/I, 1044/I, 1047/I).

Bijzonderheden: de dedicatie op f. a2v is gedeeltelijk overplakt met een correctiestrookje. Aan het einde van de 'voor-rede des oversetters' op f. a4v is een strookje geplakt met daarop de naam van de Enkhuizer vertaler en predikant Van Doerslaer. **Boekband:** 415 x 260 x 120 mm. Contemporain, vervaardigd in Amsterdam? Bruin leer over houten platten, 5 ribben, blauwe snede. Voor- en achterplat met 4 tegen elkaar aanliggende kaders van rolstempels met ranken, palmetten, 4 medaillons met portretbustes van krijgers tussen ranken (type R.3) en ruiten. 2 versierde klampsluitingen. Gedecoreerde midden- en hoekstukken met knop

(hoekstukken gesigneerd 'I [Franse lelie] R'). Zeemleren rug, vastgezet met rugstrips. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop. **Vroegste vermelding:** C1853. **Verwerving:** op 12 maart 1615 gekocht door de gereformeerde gemeente te Enkhuizen (Theunisz, pp. 28-29). Tussen 1761 en 1853 opgenomen in de Librije? **Opmerkingen:** boekbanden met dezelfde gesigeneerde hoekstukken bevinden zich ook in de Universiteitsbibliotheek Amsterdam en de Librije van Zutphen. Zie: Biemans 2019, p. 535; CLZ 314; Szirmai, p. 266. **Verwijzing:** Zijp 16.

74

THEOLOGIE (BIJBELS)

[Bijbel. Nederlands]. *Biblia, dat is: De gantsche H. Schrifture, vervattende alle de canonijcke boecken des Ouden en des Nieuwen Testaments.* Leiden: Paulus Aertsz van Ravesteyn voor wed. en erven Hillebrant Jacobsz (I) van Wouw [te Den Haag], 1636[= 1637]. 2°.

Collatie: *² π(a)-(l)² A-3B⁶ (a)-(d)⁶ (e)⁴ ‡² ²A-Z⁶ ((e)4 blanco); ²*² ²A-2D⁶ ²2E⁴ ³A-F² (†)⁴ ²(a)-(m)⁶ ²(n)⁴ = [24], 288, 27, [1 blanco], [2], 138; [2], 166, [16], 76 ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: *Het Nieuwe Testament, ofte Alle boecken des Nieuwen Verbonds onses Heeren Jesu Christi.* **Verwijzingen:** Darlow/Moule 3306; STCN 840822596; USTC 1029239. **Signatuur:** F264. **Boekband:** 415 x 265 x 100 mm. Contemporain. Bruin leer over houten platten, 6 ribben, rode snede. Voor- en achterplat met kaders van rolstempels met palmetten. 2 versierde klampsluitingen. Gedecoreerde midden- en hoekstukken met knop (hoekstukken gesigneerd 'G [heraldische roos] I'). Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Zeemleren rug, vastgezet met rugstrips. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693. **Verwijzing:** Zijp 17.

75

THEOLOGIE (BIJBELS)

[Bijbel. Nederlands]. *Biblia, dat is: De gantsche H. Schrifture, vervattende alle de canonijcke boecken des Ouden en des Nieuwen Testaments.* Amsterdam: Paulus Aertsz van Ravesteyn (wed.), 1657. 2°.

Collatie: *² †⁸ 2†¹⁰ A-2O⁸ 2P⁶ ²*² ²A-Q⁸ 2R⁶; ³*² (a)-(v)⁸ (x)⁴ ²(a)¹⁰; ⁴*² ³A-G⁸ ³H¹⁰ ⁵*⁴ = [20], 302, [2], 135; [2], 164, [10]; [2], 66, [4] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina door J.P. Meurs (werkz. 1657); 6 uitslaande gegraveerde kaarten door Abraham van den Broeck (1616-), Claes Jansz. Visscher (1586/87-1652) en Nicolaus (II) Visscher (1618-1709) buiten de collatie. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: *Het Nieuwe Testament, ofte Alle boecken des Nieuwen verbonds onses Heeren Jesu Christi;* idem: *De boecken genaemt Apocryphe.* **Verwijzingen:** STCN 093078404. **Signatuur:** 1927. **Defecten:** katern ⁵* ontbreekt. **Boekband:** 412 x 287 x 120 mm. 19de/begin 20ste eeuw. Bruin leer over houten platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met goudstempeling: 2 kaders van decoratieve rolstempels, de hoeken verbonden. 2 versierde klampsluitingen. Gedecoreerde hoekstukken met knop. **Herkomst:** op 2 augustus 1918 namens de Gereformeerde Kerk te Soest uitgereikt aan Willem Verwey (1888-1967) en Cornelia Spelt (1898-1990) bij de inzegening van hun huwelijk. **Vroegste vermelding:** – **Verwerving:** 2020, geschenk van Jaap Harlaar (1946-2021) en Wil Verwey (*1944), inwoners van Enkhuizen.

76

THEOLOGIE (BIJBELS)

[Bijbel. Nederlands. N.T.]. *Het Nieuwe Testament ofte Alle boecken des Nieuwen Verbonts onses Heeren Jesu Christi*. Amsterdam: wed. Joannes van Someren, Abraham Wolfgang, wed. Michiel de Groot en Hendrick en wed. Dirk (I) Boom, 1682. 12°.

Collatie: $(*)^2 A-2G^{12} 2H^{10} = [2], 173, [197]$ ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; muzieknotaties. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina. **Verwijzingen:** STCN 434807796.

Signatuur: 1909. **Defecten:** f. P6 (titelpagina?) ontbreekt. **Boekband:** 170 x 108 x 45 mm. Eind 17de/18de eeuw. Bruin leer over houten platten, 4 ribben, vergulde en geciseleerde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen. Dek- en schutbladen van sierpapier met spiralenkammarmmering. **Vroegste vermelding:** C1986. **Verwerving:** tussen 1908 en 1986.

77

THEOLOGIE (BIJBELS)

[Bijbel. Nederlands. N.T.]. *Het Nieuwe Testament ofte Alle boecken des Nieuwen Verbondts onses Heeren Jesu Christi*. Dordrecht: Pieter Keur, [1ste helft 18de eeuw]. 12°.

Collatie: $A-P^{12} Q^6 = [2], 184$ ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; muzieknotaties. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina. **Verwijzingen:** STCN 301124825.

Signatuur: 1918:1. **Defecten:** ff. D6-7 (ff. 40-41) ontbreken. **Convoluut:** in convoluut met: [Bijbel. Nederlands. Psalmen], *De CL Psalmen des propheten Davids*, [1ste helft 18de eeuw]. Zie aldaar. **Boekband:** 144 x 82 x 40 mm. 20ste eeuw? Zwart linnen over kartonnen platten. De rugbekleding is niet meer aanwezig. **Gebruikssporen:** voorste schutblad met aantekening ('Wat schiep God op de eerste dag. Antw. Hem'). Achterste schutblad met potloodtekening van twee bladeren (?). **Vroegste vermelding:** C1986. **Verwerving:** tussen 1908 en 1986.

78

THEOLOGIE (BIJBELS)

[Bijbel. Nederlands. Psalmen]. *De CL Psalmen des propheten Davids, met eenige andere lofsangen*. Vert. uit het Frans door Petrus Dathenus (ca. 1531-1588); muziek door Cornelis de Leeuw (1613-1664/65). Dordrecht: Pieter Keur, [1ste helft 18de eeuw]. 12°.

Collatie: $A-S^{12} T^2 = [218]$ ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina; muzieknotaties. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Verwijzingen:** STCN 30112504X.

Signatuur: 1918:2. **Defecten:** ff. A2-3, A10-12, H1 en de katernen B-G ontbreken. **Convoluut:** in convoluut met: [Bijbel. Nederlands. N.T.], *Het Nieuwe Testament ofte alle boecken des Nieuwen Verbondts onses Heeren Jesu Christi*, [1ste helft 18de eeuw]. Zie aldaar.

79

THEOLOGIE (BIJBELS)

[Bijbel. Nederlands. Psalmen]. *Het boek der Psalmen, nevens de gezangen bij de Hervormde Kerk van Nederland in gebruik*. Amsterdam: erven Hendrik van der Putte, 1775. 4°.

Collatie: $\pi 1 *-2*^4 A-3Z^4 = [285]$ ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina; muzieknotaties. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede; gegraveerde titelpagina. **Verwijzingen:** STCN 183176650.

Signatuur: 1923. **Boekband:** 200 x 180 x 50 mm. Contemporain? Spitselband, perkament over kartonnen platten. **Herkomst:** achterste schutblad (verso) met een verwijzing in potlood naar de werkzaamheden van Luitjen Jacob van Dam (1783-1846), orgelbouwer te Leeuwarden ('Enkhuizen den 5 Junii 1832 door L.J. van Dam de orgels in Wester & Zuider Kerk gestemd, met een boel lapperij aan de blaasbalgen'). **Vroegste vermelding:** – **Verwerving:** na 1986.

[Bijbel. Nederlands. Psalmen]. *Psalmen en gezangen voor den eeredienst der Nederlandsche Hervormde Kerk*. Haarlem: gedrukt door Johannes Enschedé en zonen; Amsterdam: Evangelische Gezangen Compagnie en J. Brandt en Zoon, [1938].

Paginerig: VII, 992 pp. **Typografische kenmerken:** muzieknnotaties. **Verwijzing:** Brinkman (1936-1940), p. 1042.

Signatuur: [1924.3]. **Boekband:** 117 x 74 x 29 mm. Contemporain. Kunstleer over kartonnen platten, rood en blauw gemarmerde snede. Voor- en achterplat met blindstempel: verticale lijn aan de linkerkant van het plat. Voorplat met titel gestempeld in goud. Achterplat met blind gestempeld nummer ('2184'). **Vroegste vermelding:** – **Verwerving:** na 1986.

[Bijbel. Polyglot]. *Biblia sacra Hebraice, Chaldaice, Graece, & Latine*. Ed. Benito Arias Montano (1527-1598). Antwerpen: Christoffel Plantijn, 1568-1573. 2°.

Collatie: 8 delen (1# π^6 * 2^6 3* 4^2 * 8^8 § 8^8 ¶ 10^6 † 6 A-Z 6 a-z 6 2A-2Q 6 = [108], 743, [1] pp.; 2# π^4 A-Z 6 a-z 6 2A-2Q 6 2A-S 6 = [10], 720[= 743], [1], 213, [3] pp.; 3# π^2 A-G 6 χ G 8 2χ G 6 H-2Z 6 2a-2k 6 2l 4 a-l 6 (π 2, 16 blanco) = [1], [3 blanco], 83, [29], 73-679, [1], 130, [2 blanco] pp.; 4# π^2 A-Z 6 a-o 6 p-q 8 r-z 6 2A-2Z 6 2A-2G 6 2H 4 2a-m 6 (m6 blanco) = [4], 919, [1], 141, [1], [2 blanco] pp.; 5# † 8 * 2 A-2T 6 a-3a 8 (†8, 2T6 blanco) = [14], [2 blanco], [4], 499[= 501], [3 blanco], 566, [2] pp.; 6.1# α - β 6 A-Z 6 a-h 6 (h6 blanco) = 24, 382, [2 blanco] pp.; 6.2# a-d 6 e 4 = 54, [2] pp.; 6.3# A-E 6 = 59, [1] pp.; 6.4# π^2 a 6 A-Q 6 R 4 (R4 blanco) = [4], 12, 198, [2 blanco] pp.; 6.5# * 2^6 A-M 6 = [24], 141, [3] pp.; 7.1# † 4 A-L 6 M 8 a-k 6 l 8 m-o 6 p 8 2A-I 6 2K 4 2A-2O 6 (p8 blanco) = [8], 147, [1], 186, [2 blanco], 114, [2], 166, [2] pp.; 7.2# π A 4 A-Q 6 = [8], 191, [1] pp.; 7.3# A-B 6 = 24 pp.; 8.1# † 4 A-K 6 L 4 (L4 blanco) = [8], 118, [7], [3 blanco] pp.; 8.2# a 6 b 8 = 26, [2] pp.; 8.3# 2a 6 2b 4 = 23[= 19], [1] pp.; 8.4# A 8 = 14, [2] pp.; 8.5# A 4 = 7, [1] pp.; 8.6# A 6 (A6 blanco) = 10, [2 blanco] pp.; 8.7# A 6 B 4 = 18, [2] pp.; 8.8# a 4 = 6, [2] pp.; 8.9# * 2 = [4] pp.; 8.10# A 6 = 11, [1] pp.; 8.11# A-C 4 = 12, [2] pp.; 8.12# A-E 6 = [60] pp.; 8.13# A-D 4 = 31, [1] pp.; 8.14# π^4 = [8] pp.; 8.15# A 8 (A8 blanco) = [14], [2 blanco] pp.; 8.16# A 6 = 11, [1] pp.; 8.17# A-C 6 = 33, [3] pp.; 8.18# † 8 = [16] pp.). **Typografische kenmerken:** delen 1-5 met Franse titelpagina; delen 6-7, 8.1-4, 8.7-8 en 8.10 met typografische titelpagina; delen 8.5-6, 8.9 en 8.11-18 zonder titelpagina; lettertype romein, cursief, Grieks, Hebreeuws en Syrisch. **Illustraties:** overkoepelende gegraveerde titelpagina door Pieter van der Heyden (ca. 1530-1576); deel 1 met 2 gravures door Van der Heyden binnen de collatie; delen 2, 4 en 5 met 1 gravure door Johannes Wierix (1549-1620) binnen de collatie; deel 8.3 met 1 gravure door Philips Galle (1537-1612) binnen de collatie; deel 8.8 met 1 gravure door Pieter Huys (ca. 1520-1584) binnen de collatie; delen 8.4-6 en 8.9 met 1 (uitslaande) gegraveerde kaart buiten de collatie; deel 8.7 met 10 (uitslaande) gravures door Wierix en Huys buiten de collatie; delen 5-7, 8.1-4, 8.7-8 en 8.10 met drukkersmerk op de titelpagina en in het colofon. **Verwijzingen:** Adams B 970, M 841, P 42; BT 436; Darlow & Moule 1421; Hollstein IX 137-139, LXX (Book illustrations) I 1; NB 3789; STCV 12924442; USTC 401394; Voet 644 (variant A).

Signatuur: F260-263. **Defecten:** katern 2* (pp. [13-24]) uit deel 6.5 ontbreekt. **Bindfouten:** band 6 bevat deel 6.1 en van achter naar voor: 6.3, 6.2, 6.5 en 6.4. Band 7 bevat delen 7.2 en 7.1. Band 8 bevat delen 7.3, 8.1-4, 8.6, 8.5, 8.7-12, 8.14, 8.13, 8.15, 8.18, 8.16 en 8.17.

Boekband: 8 banden (435 x 305 x 90/95/85/105/98/80/90/65 mm). Banden 1-6 en 8 vervaardigd in 1601. Bruin kalfsleer over houten platten, 5 ribben, blauwe snede. Voor- en achterplat met 3 tegen elkaar aanliggende kaders van rolstempels met palmetten, 4 medaillons met portretbustes van krijgers tussen ranken en ruiten, in combinatie met 4 losse stempels.

Centraal een ruitvormig kader gevormd door een rolstempel met 4 medaillons met portretbustes van krijgers tussen ruiten. Voorplat met motto ('SI DEVS PRO NOBIS / QVIS CONTRA NOS'); achterplat met plaats en jaar ('ENCHVISEN / ANNO 1601') gestempeld in goud. (Resten van) 2 versierde klampsluitingen. Gedecoreerde midden- en hoekstukken met knop (hoekstukken gesigeneerd 'R D'). Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Oorspronkelijk met zeemleren rug, vastgezet met rugstrips (hiervan zijn alleen de spijkergaatjes over). Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. Het voorplat van banden 1 en 2 is verstevigd met stroken van bruin schapeleer. Band 7 is geheel gebonden in schapeleer, waarschijnlijk in de 20ste eeuw door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Gerestaureerd in 2012 door Katinka Keus en Jeff Clements (Restauratieatelier Meridiaan). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1601 en 1637. **Verwijzing:** Zijp 15.

82

GESCHIEDENIS (KERKGESCHIEDENIS. CONCILIES EN SYNODES)

Binius, Severinus (1573-1641). *Concilia generalia et provincialia Graeca et Latina quae reperiri potuerunt omnia.* Parijs: voor Charles Morel, 1636. 2°.

Collatie: 9 delen (1# $\bar{a}^6 \bar{e}^4 \bar{i}^4$ A-3G⁶ 3H⁴ 3I-4N⁶ 4O⁴ (4O4 blanco) = [28], 982, [2 blanco] pp.; 2# π^4 A-3V⁶ 3X⁸ = [8], 810 pp.; 3# \bar{a}^4 A-4C⁶ 4D² = [8], 868 pp.; 4# $\pi^2 \alpha$ - $\mu^6 \nu^8$ O-2A⁶ 2B⁴ 2C-4A⁶ (4A6 blanco) = [4], 838, [2 blanco] pp.; 5# π^2 A-2F⁶ 2G⁸ 2H-3B⁶ 3C⁴ 3E-4M⁶ = [4], 871, [1] pp.; 6# $\pi^2 \alpha$ -3 γ^6 3D-3X⁴ 3Y-4Q⁶ 4R-4S⁴ 4T⁶ 4V-4X⁴ (4X4 blanco) = [4], 1061, [3 blanco] pp.; 7# π^4 A-2Y⁶ 2Z⁸ 3A-4H⁶ 4I&K⁶ 4L-5M⁶ 5N⁸ = [8], 1-552, [4], 553-1196 pp.; 8# π^2 A⁴ B-2V⁶ 2X⁴ 2Y⁶ 3A-4P⁶ 4Q⁴ 4R-4S⁶ (2Y6 blanco) = 1-536, [2 blanco], 553-1062 pp.; 9# π^2 A-3I⁶ 3I&K⁴ 3K-3O⁶ 2A-2K⁴ 2L⁶ (2L6 blanco) = [4], 720, 274, [2 blanco] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina in rood en zwart.

Illustraties: titelpagina met drukkersmerk, die van deel 1 gegraveerd. **Verwijzingen:** niet in Goldsmith; niet in USTC.

Signatuur: F207. **Bijzonderheden:** op de titelpagina van delen 1, 2, 8 en 9 is het adres van de uitgever overplakt met een correctiestrookje. **Boekband:** 9 banden (372 x 245 x 70/60/65/57/60/70/80/73/65 mm). Contemporain. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, lelies in de binnenste hoeken, centraal een plaatstempel (type P.C2). (Resten van) 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Concilioru[m] gener. / Tom. I.-VIII.'). en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** 2de schutblad (verso) van band 1 met schenkingsnotitie van Pieter Jansz (1604-1658) en Dirk Jansz Codde van der Burg (1607-1636), zonen van de Enkhuizer notaris Jan Willemsz Codde van der Burg (†1645), in de hand van Van Doeslaer ('Opus hoc Conciliorum IX distinctum tomis Bibliothecae huic legârunt, donaruntq[ue] viri clarissimi, amplissimi, spectatissimi, D. Ioannes Gulielmi Codde vander Burg, Reipubl. Enchusanae, dum viveret, a secretis dignissimus, eiusq[ue] honoratae memoriae filii, Petrus Codde van der Burch et D. Theodorus Codde van der Burch; quorum, dum fata sinebant, Societatis Indiae Occidentalis in Brasilia, ille; I.V.D. Advocatus fisci vigilantissimus: hic; Director, et supremi secretiq[ue] senatus consiliarius prudentissimus. A[nn]o MDCXLV Novemb. VIII.'). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** 8 november 1645, geschenk van Pieter Jansz en Dirk Jansz Codde van der Burg.

83

GEOGRAFIE (WERELD)

Blaeu, Willem Jansz (1571-1638) en Joan (I) Blaeu (1632-1673). *Toonneel des aerdriicx, ofte Nieuwe atlas.* Nieuwe druk. Amsterdam: Cornelis en Joan (I) Blaeu, 1642. 2°.

Collatie: 3 delen (1.1# π^2 (*)-3(*)² A-Z²A-3Z = [8], 26, 73 ff.; 1.2# π^1 A-2Z χ^1 = [1], 55, [1] ff.; 2.1# π^1 A-3H = [1], 57 ff.; 2.2# π^1 A-G^xG H-N²A-H³A-O⁴A-Z χ^1 = [1], 15, 7, 15, 26, [1] ff.; 3# π^1 A-4Z²A-H³A-I χ^1 = [1], 120, 10, [1], 12, [1] ff.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina; delen 1.1 en 2.1 met houtsneden en gravures binnen de collatie; uitslaande gegraveerde kaarten (1.1# 82; 1.2# 35; 2.1# 48; 2.2# 44; 3# 66). **Annotaties:** alle delen (behalve 1.1) met titel (en impressum) op correctiestrookje. **Verwijzingen:** STCN 422499730 (1), 181691736 (2), 181693658 (3); USTC 1019525 (2), 1019526 (3); Van der Krogt 2:221.1-3E.

Signatuur: F67. **Defecten:** katern A met kaart 1 ('Nova totius terrarum orbis geographica ac hydrographica tabula') en kaart 17 ('Magni Ducatus Lithuaniae [...] exacta descriptio') uit deel 1.1 ontbreken. Katern A met kaart 85 ('Novus XVII Inferioris Germaniae Provinciarum Typus') uit deel 1.2 ontbreekt. Katern³A met kaart 19 ('Asia noviter delineata') en katern⁴A met kaart 30 ('Americae nova tabula') uit deel 2.2 ontbreken. **Bindfouten:** katern³I en χ (register) uit deel 3 zijn direct na de titelpagina van dat deel gebonden. **Boekband:** 3 banden (527 x 355 x 120/70/73 mm). Vervaardigd in 1947/48 door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam (NL-HnWFA, HGE, toegang: 0304, inv.nr. 474). Perkaument over kartonnen platten, 7 ribben. In kartonnen foedraal, bekleed met sierpapier. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop. Oorspronkelijk gebonden in een (perkaument?) atlasband met stempeling op het voor- en achterplat, vergulde en gedeeltelijk geciseleerde snede en sluitlinten. De platten van deze band zijn hergebruikt voor de nieuwe band (de oude stempeling is zichtbaar onder de nieuwe bekleding). **Gebruikssporen:** alle kaarten en illustraties zijn gekleurd. De titelpagina's zijn gekleurd en opgehoogd met goud. Deel 1.1 met enkele correcties in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693. **Verwijzing:** Zijp 28.

84

RECHTSGELEERDHEID (STAATKUNDE)

Bodin, Jean (1530-1596). *De magorum d[a]emonomania libri IV.* Bazel: Thomas Guarin, 1581. 4°.

Collatie:):(⁴ *-3*⁴ a-z⁴ A-2P⁴ = [32], 488 pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams B 2219; USTC 601020; VD 16 B 6267.

Signatuur: Q7. **Boekband:** 223 x 165 x 40 mm. Vervaardigd in 1593. Spitselband met omgezette rand, perkaument over kartonnen platten, blauwe en geciseleerde snede. Voorplat met motto ('*DVM*VITA* / *SPES*EST*') en achterplat met initialen en jaar ('*F*P*M* / *1*5*93*') gestempeld in goud. Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doerslaer ('Ioan. Bodini / Magorum / Daemonomania') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** boekband met supralibros van Franciscus Maelson (1538-1602), arts en diplomaat te Enkhuizen. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637. **Opmerkingen:** boeken uit de bibliotheek van Maelson bevinden zich ook in de bibliotheek van de Sint-Nicholaasparochie te Edam, nu ondergebracht in de Universitaire Bibliotheken Leiden (sign. EDAM 80.2) en Dittrick Medical History Center te Cleveland (sign. HERBALS 1574).

85

RECHTSGELEERDHEID (STAATKUNDE)

Bodin, Jean (1530-1596). *De republica libri sex.* Lyon; Parijs: Jacques Du Puys, 1586. 2°.

Collatie: $\bar{a}^4 a-4a^6 = [8], 779, [61]$ pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** Adams B 2229; FB 58291; USTC 142330.

Signatuur: F28. **Boekband:** 360 x 237 x 70 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkamert over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A3). Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637. **Verwijzing:** Zijp 32.

86

LETTERKUNDE (ROMEINSE OUDHEID)

Boethius, Anicius Manlius Severinus (ca. 480-524). *Opera omnia*. Ed. Henricus Glareanus (1488-1563) [e.a.]. Bazel: Heinrich Petri, mrt. 1570. 2°.

Collatie: $a-d^6 A-Z^8 2a-2z^8 2A-2I^8 2K^4 2L-2Z^8 2^2A-2L^8 2^2M^{10} 3A-3Q^8$ (d6 blanco) = [46], [2 blanco], 1546, [2] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina.

Illustraties: titelpagina en colofon met drukkersmerk; houtsneden binnen de collatie.

Verwijzingen: Adams B 2280; USTC 611576; VD 16 B 6403.

Signatuur: F48. **Boekband:** 327 x 225 x 116 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkamert over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A1). Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Maculatuur:** overlijmstroken van perkament met ongeïdentificeerde tekst. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

87

RECHTSGELEERDHEID (FRANKRIJK)

Bohier, Nicolas de (1469-1539). *Decisiones Burdegalenses summa diligentia et eruditione collectae, et explicatae*. [Genève]: Philippus Albertus, 1614. 2°.

Collatie: $*^6 A-4V^6$ (4V6 blanco) = [12], 1020, [45], [3 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Swisscovery 991149160129705501; niet in USTC.

Signatuur: F175. **Bijzonderheden:** het impressum bevat geen plaats van uitgave (in tegenstelling tot Swisscovery). **Boekband:** 353 x 240 x 72 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkamert over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A3). Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('BOERII / Decisiones / Burdegalenses') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Gerestaureerd in 1989 door Evert de Vries (1927-2018) die de band reinigde (met uitzondering van de belettering op de rug) en reparatieperkamert aanbracht op de rug. **Gebruikssporen:** katern 2B met enkele onderstrepingen. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

88

RECHTSGELEERDHEID (STAATKUNDE)

Boot, Godefroy (ca. 1570-1625). *Eene burgherlycke onderrechtinghe, ofte anders ghenaeamt: Eene beleefde raedtghewinghe [...] seer dienstelijcken [...] voornamelijck voor koninghen, hertoghen, vorsten ende princen.* Amsterdam: Jan Evertsz (II) Cloppenburgh, 1623. 4°.

Collatie: (?)³(?)⁴ A-3P⁴ = [24], 488 pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** STCN 082419817; USTC 1012939.

Signatuur: Q4. **Boekband:** 201 x 155 x 50 mm. (1ste helft?) 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gesprende snede. Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('Burgherlycke / Onderrechtinghe / door / GODEFROY BOOT') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

89

GESCHIEDENIS (NEDERLANDEN)

Bor, Pieter Christiaensz (1559-1635). *Geleentheynt van 'sHertogen-Bosch vierde hoofdstadt van Brabant.* Den Haag: Aert Meuris, 1630. 4°.

Collatie: (a)-(d)⁴ A-Y⁴ <***>² Z-3F⁴ = [32], 176, [4], 177-412, [4] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina door Crispijn van den Queborn (ca. 1595-1652) naar Adriaen van de Venne (1589-1662).

Verwijzingen: STCN 85221376X; USTC 1031897.

Signatuur: Q31. **Boekband:** 195 x 150 x 43 mm. 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('sHertoghen / -Bosch en / Wesel / door / Pieter Bor') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

90

GESCHIEDENIS (NEDERLANDEN)

Bor, Pieter Christiaensz (1559-1635). *Nederlantsche oorloghen, beroerten, ende borgerlijcke oneenicheyden.* Amsterdam: Michiel Colijn; Leiden: Govert Basson, 1621-1634]. 2°.

Collatie: 5 delen (1# (:)⁶((:)(:1+π1) A-3L⁶ 3M⁸ 2A-2I⁶ *-2*⁶ = [7], 350, 192, [12] ff.; 2# π1 2K-3G⁶ (A)-2(O)⁶ 2(P)⁸ 3(A)-3(H)⁶ 4(A)-4(H)⁶ 5(A)-5(K)⁶ %⁸ = [1], 193-318, 230, 48, 48, 60, [8] ff.; 3.1# %⁸ 2%⁴ A-M⁶ N² 2A-2O⁶ 2P-2Q⁴ 3A-3V⁶ 2A-R⁶ (N2, 2Q4 blanco) = [12], 73, [1 blanco], 91, [1 blanco], 120, 102 ff.; 3.2#)⁽² 2A-2Q⁶ 2R-2S⁴ 3A-3T⁶ 3V⁴ 4A-4K⁶ 4L⁴ a⁴ b-1⁶ 2a-2e⁶ 2f⁴ ‡-7‡⁴ (2S4, 4L4, 2f4, 7‡4 blanco) = [2], 103, [1 blanco], 118, 63, [1 blanco], 63, [1], 33, [1 blanco], [39], [1 blanco] ff.; 4# *⁶ 2*⁴ A-H⁶ I⁸ 2A-2H⁶ 3A-3K⁸ 4A-4P⁶ 5A⁴ 5B-5Y⁶ = [10], 56, 48, 78, 90, [4], 126 ff.; 5# *-2*⁶ A-Q⁶ R⁴ 2A-2O⁶ 3A-3L⁶ 3M⁴ 4A-4L⁶ 5A-5L⁶ 5M⁴ 2*-3*⁶ (2O6, 3M4, 5M4 blanco) = [12], 100, 83, [1 blanco], 69, [1 blanco], 66, 69, [1 blanco], [18] ff.). **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; deel 3.2 met typografische titelpagina. **Illustraties:** typografische titelpagina met drukkersmerk; alle delen (behalve 3.2) met gegraveerde titelpagina; gravures binnen de collatie; deel 3.1 met gegraveerd auteursportret door Jacob Matham (1571-1631) binnen de collatie. **Verwijzingen:** New Hollstein (Jacob Matham) III 234(II); STCN 26558258X (1-2), 265754895 (3), 265758963 (4), 265770815 (5); USTC 1020977 (1-2), 1020985 (3), 1020990 (4), 1020999 (5).

Signatuur: F102. **Boekband:** 6 banden (330 x 225 x 100/86/76/83/87/72 mm). Contemporain. Perkament over kartonnen platten, 5 (banden 5-6) en 6 (banden 1-4) ribben. Voor- en achterplat met blindstempel: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het binnenste en buitenste kader, centraal een plaatstempel (type P.F1). Resten

van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Band 5 ook met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, verticaal, op het achterplat (r.o.) en voorplat (l.b.). Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('HISTORIE VAN / Pieter Bor / I.[-Ve] DEEL') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Band 1 gerestaureerd in 2016 door Marijn de Valk (Boekrestauratie De Valk). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1634 en 1637.

91

GESCHIEDENIS (WERELDGESCHIEDENIS)

Bor, Pieter Christiaensz (1559-1635). *Het seste deel, der Chronycke Carionis.* Amsterdam: Michiel Colijn, 1632. 2°.

Collatie: *⁶ A-K⁶ L⁴ 2A-2L⁶ 2M⁴ 3A-3H⁶ 3I⁴ 4A-4H⁶ 4I⁴ 5A-5M⁶ 5N⁸ 6A-6X⁶ = [12], 128, 140, 104, 104, 158, [2], 192, [24] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Annotaties:** voortzetting van: Melancthon en Peucer, *Chronica Carionis*, 1629 (CBE 337). **Verwijzingen:** STCN 860028348; USTC 1033132.

Signatuur: F121.2. **Boekband:** 326 x 215 x 100 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, blauw gespenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, centraal een plaatstempel (type P.II). Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('Chronica Carionis / II Deel.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

92

BEELDENDE KUNST (ARCHITECTUUR)

Bosboom, Symon (1614-1668). *Cort onderwys vande vyf colommen.* Amsterdam: Joannes Blom en Andries Vinck, 1682. 2°.

Collatie: $\pi 1 [A]^2 [B]^2 + [45] \text{ ff.} = 9, [1] \text{ pp.}, [45] \text{ ff.}$ **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina met auteursportret; 45 gravures binnen de collatie; 1 gravure buiten de collatie. **Verwijzingen:** Hoogendoorn BOSBS01(07); STCN 308101774.

Signatuur: 1912. **Defecten:** de uitslaande gravure buiten de collatie en f. [7] ('Leert perfectt u frontispisen soo rondt als recht maken') ontbreken. **Bindfouten:** f. [20] ('Om de krollen te trecken van de capiteelen') is direct na de titelpagina gebonden. **Boekband:** 335 x 220 x 15 mm. Vervaardigd in 1983 (NL-HnWFA, HGE (ongeïnv.), Notulen kerkvoogdij). Bruin kunstleer over kartonnen platten. Schutbladen van dik marmerbehang. **Herkomst:** 2de oorspronkelijke schutblad met aantekening ('Anno 1707 de 11 mej heeft Tijmen Harmsz. gearbeidt tot Harelem en heft betaelt 1-10 an het gheijld tot Harelijm bei Egberdt van den Hooeren'). **Vroegste vermelding:** C1986. **Verwerving:** 13 april 1983, verworven door de 'ophaaldienst rommelmarkten' van de Commissie Hervormd Centrum Enkhuizen (NL-HnWFA, HGE (ongeïnv.), Notulen kerkvoogdij).

93

GESCHIEDENIS (NEDERLANDEN)

Boxhorn, Marcus Zuerius van (1612-1653). *Historia obsidionis Bredae, et rerum anni MDCXXXVII.* Leiden: Isaac Commelinus, 1640. 2°.

Collatie: *⁴ A-Y⁴ Z⁶ = [8], 176, [12] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina; houtsneden en 4 gravures binnen de collatie; 4 uitslaande gravures buiten de collatie. **Verwijzingen:** STCN 833569104; USTC 1028514. **Signatuur:** F131. **Boekband:** 318 x 212 x 32 mm. Contemporain. Spitselband. Perkament over kartonnen platten. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('Boxhornii / OBSIDIO / BREDAE') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** titelpagina met schenkingsnotitie van Simon Jacobsz Domkens (1613-1652), Enkhuizer vice-admiraal VOC, in de hand van bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Ex donatione viri doctissimi D. Simonis Domkaei, Civis Reipublicae Enckhusanae dignissimi'). **Gebruikssporen:** f. R4v met een onderstreepte passage in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1652, geschenk van Domkens.

94

NATUURWETENSCHAP (ASTRONOMIE)

Brahe, Tycho (1546-1601). *Astronomiae instauratae mechanica*. Neurenberg: Levinus Hulsius, 1602. 2°.

Collatie:)::(⁴ A-E⁶ F⁴ G-H⁶ I⁴ = [108] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met gegraveerd auteursportret naar Jacques (II) de Gheyn (1565-1629); houtsneden, waaronder 1 kaart, en gravures binnen de collatie. **Verwijzingen:** New Hollstein II (Jacques de Gheyn II) 239, copy; USTC 2135265; VD17 23:270097W.

Signatuur: F54. **Boekband:** 327 x 207 x 15 mm. Contemporain. Spitselband, perkament over kartonnen platten, blauwe snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van dubbele lijnen, de hoeken verbonden, ornamenten in de hoeken van het binnenste kader, centraal een ruitvormig kader met in het midden daarvan een ronde plaatstempel (42 x 30 mm). Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Astro- / nomia / Tycho / Brahe') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** titelpagina met eigenhandige opdracht van de uitgever aan Bernardus Paludanus (1550-1633), arts te Enkhuizen ('Nobiliss[imo] doctissimoq[ue] viro D[omi]no D. Bernhardo Paludano. D[omi]no amico observan: L. Hulsius. memoriae D.'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1602 en 1637. **Verwijzing:** Zijp 55. **Opmerkingen:** een boek uit de bibliotheek van Paludanus bevindt zich ook in de voormalige collectie van de universiteitsbibliotheek van Franeker, nu Tresoar (sign. 881 G fol.).

95

NATUURWETENSCHAP (ASTRONOMIE)

Brahe, Tycho (1546-1601). *Epistolarum astronomicarum libri*. Neurenberg: Levinus Hulsius, 1601 (col.: 1596). 4°.

Collatie: *⁴ (:)⁴):(⁴ (*)⁴)*(⁴ A-2Q⁴ = [40], 309, [3] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** houtsneden, waaronder 1 kaart, binnen de collatie; colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams B 2654; USTC 2133626; VD17 12:644758G.

Signatuur: Q18. **Boekband:** 247 x 185 x 37 mm. 17de eeuw? Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, blauwe snede. Resten van 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven.

Maculatuur: overlíjmstroken van perkament met ongeídentificeerde Latíjnse tekst. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

96

GESCHIEDENIS (ENKHUIZEN)

Brandt, Gerard (1626-1685). *Historie der vermaerde zee- en koop-stadt Enkhuisen*. 2de druk. Hoorn: Jacob Duyn, 1747. 4°.

Collatie: 2 delen (1# $\pi 1 * -4 *^4 A - 2T^4 = [34], 319, [17]$ pp.; 2# $*^4 A - 3N^4 = [8], 448, [24]$ pp.).

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina, die van deel 1 in rood en zwart. **Illustraties:** overkoepelende gegraveerde titelpagina; typografische titelpagina met gravure; deel 1 met 7 gravures (1 uitslaande kaart, 1 uitslaande wapenkaart en 5 portretten door Hendrik Bary, 1640-1707) buiten de collatie; deel 2 met 2 uitslaande gegraveerde portretten door Pieter (II) Holsteyn (1614-1673) naar Abraham Liedts (1604/5-1668) buiten de collatie. **Annotaties:** deel 2 door Sebastiaan Centen (1691-1756) met de titel: *Vervolg der historie van de vermaerde zee- en koop-stad Enkhuisen*. **Verwijzingen:** STCN 155642804. **Signatuur:** 1902. **Defecten:** f. 4*4 ('Bericht aan den boekbinder'), de uitslaande wapenkaart en het portret van Frederik Westphalen uit deel 1 ontbreken. Het portret van Volkert Schram uit deel 2 ontbreekt. **Boekband:** 2 banden (203 x 165 x 47/50 mm). 19de/20ste eeuw. Halfleer over kartonnen platten, 4 ribben. De platten zijn bekleed met sierpapier met geschilderde aders in goudverf over een moiré-schaduwmarmering in blauw. In linnen foedraal, bekleed met hetzelfde sierpapier. **Herkomst:** band 1 met de naam Neef Schoonmaker (leefjaren onbekend) op het voorste schutblad in potlood. Band 2 met de naam H. Ebbenhout (leefjaren onbekend) op het voorste schutblad (verso) in potlood ('H. Ebbenhout 1829 Deus est propitius tui'). Handgeschreven ex libris van de Librije op het voorste schutblad ('Librije Westerkerk'). **Gebruikssporen:** band 1 met enkele leesmarkeringen in de marge en op het achterste schutblad een handgeschreven anekdote van 2 pagina's over de strenge winter van 1844-1845 die ervoor had gezorgd dat een Engels schip bijna 2 maanden lang zat vastgevroren in de Zuiderzee. Band 2 met een aantekening in potlood over de burgemeester en wethouders van Enkhuisen in het jaar 1831. **Vroegste vermelding:** C1986. **Verwerving:** 11 juli 1910, geschonken door Jacob Kuiper-Ebbenhout (1835-1924), wethouder te Maarssen (NL-HnWFA, HGE, toegang: 0304, inv.nr. 471).

97

GESCHIEDENIS (KERKGESCHIEDENIS)

Brandt, Gerard (1626-1685). *Verhaal van de Reformatie, in en ontrent de Nederlanden*. Amsterdam: voor Jan (I) Rieuwertsz, 1663. 8°.

Collatie: $* - 2 *^8 A - 3L^8 = [32], 722, [2], 98, [90]$ pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina door Pieter Philippe (ca. 1635-1702); 6 gegraveerde portretten door Hendrik Bary (1640-1707) buiten de collatie.

Verwijzingen: STCN 841309396.

Signatuur: 1901. **Boekband:** 170 x 105 x 65 mm. Contemporain? Spitselband, perkament over kartonnen platten. Rug met handgeschreven titel ('Brandt / Historie der / REFORMATIE')

aan kop. **Gebruikssporen:** enige leesmarkeringen in de marge. **Vroegste vermelding:** C1986.

Verwerving: tussen 1908 en 1986.

98

RECHTSGELEERDHEID (CORPUS IURIS CIVILIS. CONCORDANTIES)

Brederode, Pieter Cornelis van (1559-1637). *Repertorium sententiarum et regularum, itemque definitionum, divisionum [...] ex universo iuris civilis corpore, & glossis [...]*

tributum in tomos duos. Frankfurt am Main: Johann Feyerabend voor Sigmund Feyerabend, Henricus Tacquius en Peter Fischer, 1587. 2°.

Collatie: 2 delen (1# *⁴ 2*⁶ A-2S⁶ = [20] pp., 984 kols.; 2#)⁴ 2A-2P⁶ (2P6 blanco) = [8], 176, [1], [3 blanco] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina, die van deel 1 in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk.

Verwijzingen: niet in Adams; BBJ 1 (1587); USTC 690595; VD16 B 7392.

Signatuur: F156. **Boekband:** 360 x 230 x 60 mm. Eind 16de/1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, bruin gesprende snede. Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, verticaal. Rug met handgeschreven titel aan kop ('Repertorium / Brederodii'). Idem met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Repertorium / BREDERODII') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven.

Herkomst: voorste schutblad met de naam van Adrianus Cosmusz van Stakenbroeck (*ca. 1582), notaris te Enkhuizen ('ACosinus a Staectenbroeck 1610'). F. *2r met prijs ('2-0').

Vroegste vermelding: C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643. **Opmerkingen:** dit boek werd op 13 juli 1903 uitgeleend aan Laurentius Knappert (1863-1943) (NL-HnWFA, HGE (ongevn.), Notulen kerkvoogdij, 1891-1910).

99

THEOLOGIE (BIJBELS. PREKEN)

Brenz, Johannes (1499-1570). *Evangelion quod inscribitur secundum Ioannem, usque ad historiam de Lazaro à mortuis suscitato, octuaginta duabus homiliis explicatum*. Frankfurt am Main: Peter Braubach, nov. 1549. 2°.

Collatie: 2 delen (1# &⁴ A-2V⁶ 2X⁸ (&4 blanco) = [6], [2 blanco], 530, [2] pp.; 2# 2a-2i⁶ 2k⁴ 2l-2z⁶ 3A-3N⁶ 3O⁴ (3O4 blanco) = [2], 535-964, [2], [2 blanco] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met geïllustreerde rand; colofon met drukkersmerk. **Annotaties:** deel 2 met de titel: *Ab historia de resuscitato Lazaro usque in finem, septuaginta duabus homiliis explicata*. **Verwijzingen:** Adams B 2797, 2798; USTC 654820; VD16 ZV 20957.

Signatuur: F316. **Boekband:** 330 x 220 x 75 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapeleer over houten platten, 4 ribben. Schutbladen met watermerk 'V. GR.'. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. De oorspronkelijke band met een druppelvormige kettingklamp op het achterplat (m.b.). Sporen hiervan op de laatste bladen van het boekblok. **Herkomst:** titelpagina met ex libris van Gerrit Jacobsz Vesterman (†1588), predikant te Enkhuizen ('Sum Gerardi Vestermanni Enchusani'). Voorste schutblad met prijs ('50 st.'). **Gebruikssporen:** enige aantekeningen en leesmarkeringen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** 1588, gekocht uit de bibliotheek van Vesterman.

100

THEOLOGIE (BIJBELS. PREKEN)

Brenz, Johannes (1499-1570). *In Acta apostolica homiliae centum viginti duae*. Frankfurt am Main: Peter Braubach, aug. 1541. 2°.

Collatie: ☉⁴ %⁶ a-z⁶ A-O⁶ P⁸ (☉4 blanco) = [3], [1 blanco], [6], 230 ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met geïllustreerde rand; colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams B 2802; USTC 665318; VD16 B 7688.

Signatuur: F317:1. **Convolut:** in convoluit met: Meyer, *In Apocalypsim Iohannis apostoli commentarius*, 1539. Zie aldaar. **Boekband:** 312 x 215 x 60 mm. 20ste eeuw, waarschijnlijk

vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben. Schutbladen met watermerk 'V. GR.' en 'Pro Patria'. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop. **Herkomst:** titelpagina met schenkingsnotitie van Jacob Lenaertsz Meijn (†1626), boekhandelaar te Enkhuizen, in de hand van bibliothecaris Bernardus Paludanus ('D[ono] D[edit] Iacobus Leonhardi bibliopola Bibliothecae Enckhusanae'). **Gebruikssporen:** enkele aantekeningen en leesmarkeringen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1626, geschenk van Meijn.

101

THEOLOGIE (BIJBELS. PREKEN)

Brenz, Johannes (1499-1570). *In Acta apostolica homiliae centum viginti duae.* Frankfurt am Main: Peter Braubach, 1546. 2°.

Collatie: A-Z⁶ a-l⁶ = 6 ff., 7-392 pp., [5] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met geïllustreerde rand; colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams B 2803; USTC 665320; VD16 B 7690.

Signatuur: F315:2. **Convoluut:** in convoluut met: Brenz, *In Evangelii quod inscribitur secundum Lucam, duodecim priora capita homiliae centum & decem*, 1545. Zie aldaar.

102

THEOLOGIE (BIJBELS. PREKEN)

Brenz, Johannes (1499-1570). *In Evangelii quod inscribitur secundum Lucam, duodecim priora capita homiliae centum & decem.* Frankfurt am Main: Peter Braubach, 1545. 2°.

Collatie: A-Z⁶ a-n⁶ o⁸ p-2y⁶ 2z⁸ 2A⁶ 2B⁸ = [2], CCCCXV, [15] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met geïllustreerde rand; colofon met drukkersmerk. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: *In Evangelii, quod inscribitur, secundum Lucam, duodecim posteriora capita, homiliae octoginta* (feb. 1545). **Verwijzingen:** Adams B 2791; USTC 689740-689741; VD16 B 7734-7735.

Signatuur: F315:1. **Convoluut:** in convoluut met: Brenz, *In Acta apostolica homiliae centum viginti duae*, 1546. Zie aldaar. **Boekband:** 330 x 220 x 95 mm. 20ste eeuw, waarschijnlijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben. Schutbladen met watermerk 'V. GR.' en 'Pro Patria'. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop. De oorspronkelijke band met een druppelvormige kettingklamp op het achterplat (m.b.). Sporen hiervan op de laatste bladen van het boekblok. **Herkomst:** titelpagina met ex libris van Gerrit Jacobsz Vesterman (†1588), predikant te Enkhuizen ('Sum Gerardi Vestermanni Enchusani'). **Gebruikssporen:** enige aantekeningen en leesmarkeringen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** 1588, gekocht uit de bibliotheek van Vesterman.

103

THEOLOGIE (ROOMS-KATHOLICISME)

[Brevier. Latijn]. *Breviarii Romani ex decreto sacrosancti Concilii Tridentini restituti [...]* pars hyemalis(-aestivalis). Antwerpen: Jan van Keerbergen, 1609. 8°.

Collatie: 2 delen (1# *-4*⁸ 5*² A-2X⁸ 2Y⁴ a-l⁸ = [68], 711, [1], clxxiii, [3] pp.; 2# *-4*⁸ 5*² A-2R⁸ a-k⁸ = [68], 640, clvi, [4] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina en tekst in rood en zwart. **Illustraties:** gravures door Jan (II) Collaert (1561/66-1628) op de titelpagina en binnen de collatie; deel 1 ook met gravures binnen de collatie door Abraham Meerts (werkz, 1609); colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** STCV 12925678 (1), 12925685 (2); niet in USTC.

Signatuur: Q48.1-2. **Defecten:** deel 1 incompleet (katernen *-3*, 5*, A, I-N en ff. B1-7, O1, R1, R8, S1 en 2M1 ontbreken). **Boekband:** 2 banden (200 x 140 x 70/70 mm). Contemporain? Spitselband, perkament over kartonnen platten. Achterplat (r.b.) van banden 1 en 2; voorplat (l.o.) van band 1 met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('BREVIARIUM ROMANUM') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655, geschenk van Floris Jansz Camerling (1614-1655), burgemeester te Enkhuizen (zie: CBE 104).

104

THEOLOGIE (ROOMS-KATHOLICISME)

[Brevier. Latijn]. *Breviarium Romanum, ex decreto sacrosancti Concilii Tridentini restitutum.* Antwerpen: Jan van Keerbergen, 1609. 8°.

Collatie: *-4*⁸ A-3L⁸ a-h⁸ i⁴ = [64], 912, cxxxii, [4] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina en tekst in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede; houtsneden binnen de collatie; colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** STCV 12925686; USTC 1506504.

Signatuur: Q48.3. **Defecten:** ff. 3A2-3 en 3A6-7 (pp. 739-742 en 747-750) ontbreken.

Boekband: 200 x 140 x 82 mm. Contemporain? Spitselband, perkament over kartonnen platten. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met resten van een handgeschreven titel en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** 2de schutblad (verso) met schenkingsnotitie van Floris Jansz Camerling (1614-1655), burgemeester te Enkhuizen, in de hand van bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Breviarium hoc Romanum eius[ue] partes Aestivalem et Hyemalem, tribus distinctum voluminibus, Bibliothecae huic dono dedit, vir amplissimus consultissimus[ue] D. FLORENTIUS CAMERLING, Reipublicae Enchusanae Consul Senator[ue] dignissimus'). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655, geschenk van Camerling.

105

RECHTSGELEERDHEID (ROMEINS RECHT)

Brisson, Barnabé (1531-1591). *Lexicon iuris: sive De verborum quae ad ius pertinent significatione libri XIX.* Nieuwe druk. Frankfurt am Main: Johann Wechel voor Sigmund Feyerabend, Henricus Tacquius en Peter Fischer, 1587. 2°.

Collatie: *⁶ A-2D⁶ 2E⁴ 2F⁶ 2G⁴ (2G4 blanco); ²*⁴ 3A-3M⁶ 3N⁴ (²*⁴, 3N4 blanco); 4A-4G⁶ 4H⁸ = [12] pp., 698 kols., [1], [2 blanco] pp.; [5], [3 blanco] pp., 296 kols., [2 blanco] pp.; [2] pp., 194 kols., [1] p. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: *Selectarum ex iure civili antiquitatum libri IIII*; idem: François Hotman (1524-1590), *Tractatus*. **Verwijzingen:** Adams B 2853; USTC 615210; VD16 B 8332.

Signatuur: F149:1. **Convoluut:** in convoluut met: Hotman, *Vetus-renovatus commentarius in quatuor libros Institutionum iuris civilis*, 1588. Zie aldaar. **Boekband:** 373 x 245 x 78 mm. Eind 16de/1ste helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, blauwe snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.E). 2 striksluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Brissonii / Lexicon iuris') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655.

Broniovius, Martinus (1568-1624). *Tartariae descriptio*. Keulen: Officina Birckmannica voor Arnold Mylius, 1595. 2°.

Collatie: †⁴ A-H⁴ I⁶ = [8], 75 pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; 4 uitslaande gegraveerde kaarten buiten de collatie. **Verwijzingen:** Adams B 2897; USTC 611987; VD 16 B 8389.

Signatuur: F57:2. **Defecten:** oorspronkelijk verschenen als onderdeel van Antonio Possevino, *Moscovia, et alia opera*, 1595 (VD 16 P 4460). Deze titel is niet aanwezig. **Convoluut:** in convoluut met: Wytfliet, *Descriptionis Ptolemaicae augmentum*, 1598. Zie aldaar.

Budé, Guillaume (1467-1540). *Forensia*. Parijs: Robert Estienne, 1544. 2°.

Collatie: a-r⁸ (r8 blanco) = 270 pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams B 3137; FB 59410; USTC 149174.

Signatuur: F183:1. **Convoluut:** in convoluut met: Budé, *Forensium verborum et loquendi generum commentario descripta*, 1545. Zie aldaar. **Boekband:** 340 x 220 x 50 mm. 2de helft 16de/1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Forensia / Budaei') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Gerestaureerd in 1989 door Evert de Vries (1927-2018) die de band reinigde (met uitzondering van de belettering op de rug) en reparatieperkament aanbracht. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655.

Budé, Guillaume (1467-1540). *Forensium verborum et loquendi generum [...] commentario descripta*. Parijs: Robert Estienne, 1545. 2°.

Collatie: a-k⁸ l⁴ 2a-2n⁸ 2o-2p⁶ = 167, [1], 231, [1] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams B 3138; FB 59411; USTC 149387.

Signatuur: F183:2. **Convoluut:** in convoluut met: Budé, *Forensia*, 1544. Zie aldaar. **Herkomst:** f. 2p6v met prijs ('Emptus xxxviii').

Bullinger, Heinrich (1504-1575). *Daniel sapientissimus Dei propheta [...] expositus homiliis LXVI*. Zürich: Christoph (II) Froschauer, aug. 1565. 2°.

Collatie: 2a-2b⁶ a-y⁶ z⁸ A-S⁶ T⁸ = [12], 140, 116 ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams B 3217; USTC 626689; VD16 B 9597.

Signatuur: F307:1. **Convoluut:** in convoluut met: Bullinger, *In Apocalypsim conciones centum*, 1559. Zie aldaar. **Boekband:** 320 x 215 x 75 mm. Contemporain. Bruin leer over houten platten, 4 ribben, blauwe snede. Voor- en achterplat met 2 kaders van rolstempels met portretten van Christus, Petrus, Paulus en Johannes (gedateerd 1553 en gesigneerd NP) en 4 medaillons met gekroonde mannenbustes tussen ranken. Centraal een ruitvormig kader gevormd door een rolstempel met 4 medaillons met portretbustes van krijgers tussen ranken. 2

versierde klampsluitingen. Kantbeslag. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Herkomst:** 2de schutblad met prijs ('iii gulden'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637. **Verwijzingen:** Storm van Leeuwen, p. 25.

110

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Bullinger, Heinrich (1504-1575). *De origine erroris libri duo.* Zürich: Officina Froschoviana, [1539 of 1550]. 4°.

Collatie: *⁴ a-z⁴ A-Q⁴ R⁶ (R6 blanco) = [4], 161, [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk.

Verwijzingen: Adams B 3200; USTC 630831; VD16 B 9655.

Signatuur: Q47. **Boekband:** 227 x 153 x 35 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over kartonnen platten, 4 ribben, gele snede. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. De oorspronkelijke band met een druppelvormige kettingklamp op het achterplat (m.b.). Sporen hiervan op de laatste bladen van het boekblok. **Gebruikssporen:** talrijke aantekeningen en leesmarkeringen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

111

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Bullinger, Heinrich (1504-1575). *Ieremias [...] expositus [...] concionibus CLXX.* Zürich: Christoph (II) Froschauer, 1575. 2°.

Collatie: *⁶ a-z⁶ A-2E⁶ 2F⁴ 2G⁶ = [6], 312, [4] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams B 3215; USTC 664987; VD16 B 9647.

Signatuur: F305. **Boekband:** 323 x 210 x 56 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over kartonnen platten, 5 ribben, rood en blauw gestreepte snede. Schutbladen met watermerk 'V. GR.' en 'Pro Patria'. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Herkomst:** titelpagina met doorgehaald ex libris van Georgius Nolthenius (ca. 1544-1590), predikant te Kampen ('Georgius Nolthenius me sibi comparavit 2-15-0'). Idem met ex libris van Gerrit Jacobsz Vesterman (†1588), predikant te Enkhuizen ('Sum Gerardi Vestermanni Enchusani anno ultimi temporis 1584'). Idem met prijs ('constat 3 flor.'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** 1588, gekocht uit de bibliotheek van Vesterman. **Opmerkingen:** een boek uit de bibliotheek van Nolthenius bevindt zich ook in de Librije van Alkmaar. Zie: Dijkstra 2019, p. 155.

112

THEOLOGIE (BIJBELS. PREKEN)

Bullinger, Heinrich (1504-1575). *In Apocalypsim [...] conciones centum.* Bazel: Johannes Oporinus, aug. 1559. 2°.

Collatie: α⁶ β⁴ a-z⁶ A-E⁶ (E6 blanco) = [20], 313, [21], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams B 3248; USTC 665356; VD16 B 9636.

Signatuur: F307:2. **Convolut:** in convoluit met: Bullinger, *Daniel sapientissimus Dei propheta expositus homiliis LXVI*, 1565. Zie aldaar.

Bullinger, Heinrich (1504-1575). *In [...] Evangelium[m] [...] secundum Lucam, commentariorum lib. IX.* Zürich: Christoph (I) Froschauer, 1546. 2°.

Collatie: 2A⁶ 2*⁴ a-z⁶ A⁴ B⁶ (B6 blanco) = [10], 147, [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** Adams B 3225; USTC 666005; VD16 B 4918. **Signatuur:** F306:1. **Defecten:** f. B6 (blanco) ontbreekt. **Convoluut:** in convoluut met: Walther, *In Acta apostolorum divum Lucam descripta, homiliae CLXXV*, 1577. Zie aldaar. **Boekband:** 330 x 220 x 80 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over kartonnen platten, 5 ribben. Schutbladen met watermerk 'V. GR.' en 'Pro Patria'. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

Bullinger, Heinrich (1504-1575). *In [...] Evangelium secundum Matthaem, commentariorum libri XII.* Zürich: Christoph (I) Froschauer, aug. 1542. 2°.

Collatie: 3a⁸ *⁴ †⁴ a-z⁶ A-Z⁶ &⁴ (3a8 blanco) = [7], [1 blanco], [8], 280 ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** niet in Adams; USTC 666456; VD16 B 4889. **Signatuur:** F304:1. **Convoluut:** in convoluut met: Bullinger, *In Evangelium secundum Ioannem commentariorum libri X*, 1543. Zie aldaar. **Boekband:** 334 x 220 x 82 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over kartonnen platten, 5 ribben, rood en blauwe snede. Schutbladen met watermerk 'V. GR.' en 'Pro Patria'. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Herkomst:** titelpagina met spreuk uit Psalm 16, vv. 5-9 ('Sub umbra alarum tuarum protege me domine') en een tekening van een wapenschild met een bril. **Gebruikssporen:** verscheidene leesmarkeringen en enkele aantekeningen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

Bullinger, Heinrich (1504-1575). *In [...] Evangelium secundum Ioannem commentariorum libri X.* Zürich: Christoph (I) Froschauer, 1543. 2°.

Collatie: 2a-2c⁶ a-z⁶ A-N⁶ O⁸ (2c6, O8 blanco) = [17], [1 blanco], 223, [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams B 3228; USTC 665479; VD16 B 4929. **Signatuur:** F304:2. **Defecten:** f. 2c6 (blanco) ontbreekt. **Convoluut:** in convoluut met: Bullinger, *In Evangelium secundum Matthaem, commentariorum libri XII*, 1542. Zie aldaar. **Gebruikssporen:** verscheidene leesmarkeringen en enkele aantekeningen in de tekst.

Bullinger, Heinrich (1504-1575). *Isaias excellentissimus Dei propheta [...] expositus homiliis CXC.* Zürich: Christoph (II) Froschauer, feb. 1567. 2°.

Collatie: 2a⁶ 2b⁸ a-z⁶ A-2N⁶ (2b8 blanco) = [13], [1 blanco], 352, [2] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams B 3213; USTC 668322; VD16 B 9646. **Signatuur:** F303:1. **Convoluut:** in convoluut met: Lavater, *Propheta Ezechiel homiliis seu commentariis expositur*, 1571. Zie aldaar. **Boekband:** 342 x 220 x 105 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over houten platten, 5 ribben, blauwe snede. Schutbladen van de firma T. Sanders & Zoon. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Herkomst:** titelpagina met ex libris van Gerrit Jacobsz Vesterman (†1588), predikant te Enkhuizen ('Sum Gerardi Vestermanni Enchusani a[nn]o 1583'). Idem met prijs ('Constat 5 flor. pro co[m]pactione florenum'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** 1588, gekocht uit de bibliotheek van Vesterman.

117

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Bullinger, Heinrich (1504-1575). *Sermonum decades quinque, de potissimis christianae religionis capitibus, in tres tomos digestae.* Zürich: Christoph (I) Froschauer, 1562. 2°. **Collatie:** α⁴ β⁶ 3a-3b⁶ 3c⁸ A-Z⁶ a-u⁶ x⁸ y-z⁶ 2A-2R⁶ 2S⁸ (3c8 blanco) = [29], [1 blanco], 388 ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams B 3259; USTC 693794; VD16 B 9698. **Signatuur:** F308. **Boekband:** 345 x 230 x 70 mm. Contemporain. Bruin leer over houten platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met 2 kaders van rolstempels, in combinatie met op rij gezette losse stempels. 2 versierde klampsluitingen. Kantbeslag. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Klavieren op de snede. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Maculatuur:** 2 dekbladen van perkament met Ubertino da Casale (1259-1329), *Arbor vite crucifixe Jesu*, lib. II, cap. 6-7. Noordelijke Nederlanden (IJsselstreek?), 2de helft 15de eeuw. Tekst in 2 kolommen van 43 regels met penwerkinitiaal in rood en blauw. **Herkomst:** voorste schutblad met motto van Nicolaas Dignius Ruyc (werkz. 1560-1595), predikant te Venhuizen ('Λάθε βιώσας πενία γὰρ τῆς ἡσυχίας μήτηρ'). Voorste dekblad met prijs ('constat 31 sts. a[nn]o 1580'). **Gebruikssporen:** talrijke onderstrepingen en aantekeningen in de tekst in 2 handen. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

118

THEOLOGIE (ROOMS-KATHOLICISME)

Busti, Bernardinus de (ca. 1450-1500). *Mariale [...] de singulis festivitibus Beate Virginis per modum sermonum tracta[n]s.* Lyon: Jean Clein, 1502. 4°. **Collatie:** π^a-b⁸ a-2h⁸ 2i⁴ 2k-2z⁸ A-E⁸ = [16], CCCCVIII ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** colofon met drukkersmerk in rood. **Verwijzingen:** niet in Adams; Bibliographie Lyonnaise XII, p. 274; FB 59535; USTC 675124. **Signatuur:** Q53. **Boekband:** 213 x 150 x 60 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over kartonnen platten, 4 ribben. Schutbladen met watermerk 'V. GR.' en 'Pro Patria'. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. De oorspronkelijke band met een druppelvormige kettingklamp op het achterplat (m.b.). Sporen hiervan op de laatste bladen van het boekblok. **Herkomst:** titelpagina met weggekrast en onleesbaar ex libris van een eerdere eigenaar. **Gebruikssporen:** katernen y en z met enige aantekeningen en onderstrepingen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1853. **Verwerving:** tussen 1761 en 1853, vermoedelijk eerder.

Buyskes, Pieter Johan (1829-1910). *Het privilegie Semeyns. Een familie-overlevering met verklaringen gestaafd.* Haarlem: Johannes Enschedé en zonen, 1907.

Paginerig: [4], 179, [6] pp. **Illustraties:** facsimile's, portretten en genealogische tabellen.

Verwijzing: niet in Brinkman.

Signatuur: F339. **Boekband:** 345 x 225 x 30 mm. Contemporain. Zwart linnen over kartonnen platten. Voorplat met gedrukte en vergulde titel. **Herkomst:** titelpagina met handgeschreven ex libris van de Librije ('Librije Westerkerk'). **Vroegste vermelding:** C1908. **Verwerving:** 10 februari 1908, geschenk van de auteur (NL-HnWFA, HGE (ongev.)), Notulen kerkvoogdij, 1891-1910).

Bzowski, Abraham (1567-1637). *Annalium ecclesiasticorum [...] tomus XIII(-XX).*

Gemengd exemplaar.

a. 2de druk. Keulen: voor Anton Bötzer, 1621. 2°.

Collatie: 1# *⁶ A-2X⁶ 2Y⁸ a-g⁶ h⁸ = [12] pp., 1088 kols., [100] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina. **Annotaties:** voortzetting van: Baronius, *Annales ecclesiastici* (CBE 52). **Verwijzingen:** USTC 2134604 (1); VD17 23:230633W (1).

b. 1ste druk. Keulen: voor Anton Bötzer, 1616-1641.

Collatie: 7 van 8 delen: (2#): (⁴ A-3V⁶ 3X-3Y⁴ (3Y4 blanco) = [8] pp. 1580 kols., [16], [2 blanco] pp.; 3# *⁴ A-3R⁶ 3S⁴ *⁶ 2*⁴ a-c⁴ = [8], 764, [44] pp.; 4# π⁶ A-3X⁶ a⁶ (a⁶ blanco) = [12], 803, [11], [2 blanco] pp.; 5# +⁴ A-2E⁶ 2F-2H⁴ 2I-3B⁶ 3C⁴ 3D-3G⁶ 3H⁴ 3I-3N⁶ 3O-3Q⁴ = [8], 687, [37] pp.; 6# π¹ ā⁴ A-F⁶ G⁴ H-N⁶ O⁴ P-Z⁶ 2A⁴ 2B-2F⁶ 2G⁴ 2H-2Y⁶ 2Z⁴ 3A-3B⁶ 3C-3D⁴ 3E⁶ 3F-3G⁴ 3H⁸ 3I⁶ 3K⁴ = [10], 618, [20] pp.; 7# ā⁶ A-2Y⁶ 2Z⁴ 3A-3F⁶ 3G⁴ 3H-3P⁶ 3Q⁴ 3R-3Y⁶ 3Z⁴ 4A-4B⁶ 4C⁴ 4D-4H⁶ 4I⁴ 5A⁴ (5A4 blanco) = [12], 910, [6], [2 blanco] pp.; 8# ā⁸ A-3D⁶ 3E-3F⁴ (3F4 blanco) = [16], 607[= 609], [13], [2 blanco] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; deel 8 met typografische titelpagina. **Illustraties:** alle delen (behalve 8) met gegraveerde titelpagina; delen 4 en 7 met gegraveerd portret binnen de collatie; deel 3 met drukkersmerk in het colofon. **Annotaties:** vanaf deel 3 gedrukt voor de erven van Anton Bötzer, deel 6 gedrukt door Heinrich Kraft, deel 8 door Johann Münich. **Verwijzingen:** USTC 2056525 (2), 2134606 (3), 2110846 (4), 2032903 (5), 2072498 (6), 2047417 (7), 2010712 (8); VD17 23:230624X (set), 23:230636U (2), 23:230637B (3), 23:230638K (4), 23:230641N (5), 7:683763K (6), 12:117549Q (7), 12:117568V (8).

Signatuur: F209.2-5. **Bijzonderheden:** dit exemplaar is samengesteld uit delen 2 (1618), 3 (1622), 4 (1624), 5 (1625), 6 (1627), 7 (1630) en 8 (1641) van editie b. Deel 1 is afkomstig uit een latere editie waarvan onzeker is of de andere delen ooit zijn verschenen. **Boekband:** 4 banden (392 x 260 x 100/110/90/113 mm). (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 3 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het middelste kader, lelies in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.D). Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** Franse titel van deel 5 met prijs ('51-2 [...]'). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

Bzowski, Abraham (1567-1637). *Historiae ecclesiasticae*. Keulen: voor Anton Bötzer, 1617. 2°.

Collatie: 1 van 3 delen (1# †⁶ 2†⁴ A-4B⁶ 4C⁸ 4D-4G⁶ 4H⁸ = [22] pp., 1732 kols., [64] pp.).

Typografische kenmerken: lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina; gegraveerd portret van paus Paulus V naar Jacob van der Heyden (1572-1636) buiten de collatie.

Verwijzingen: USTC 2043501 (1); VD17 12:118009R (set), 12:118014K (1).

Signatuur: F209.1. **Defecten:** alleen deel 1 is aanwezig. **Boekband:** 393 x 260 x 75 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 3 kaders van lijnen, de hoeken van 2 kaders verbonden, bloemen in de hoeken van het middelste kader, lelies in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.D). Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

C

122

GESCHIEDENIS (KLASSIEKE OUDHEID)

Caesar, Caius Julius (100 v. Chr.-44 v. Chr.). *Rerum gestarum commentarii XIV*. Ed. Henricus Glareanus (1488-1563), Fulvio Orsini (1529-1600), François Hotman (1524-1590) en Aldus Manutius (1449-1515). Frankfurt am Main: Georg Rab voor Jacobus Strada, 1575. 2°.

Collatie: *⁶ π⁶ A-H⁶ I⁴ K-X⁶ Y⁸ α-β⁶ a-c⁶ ²A-Q⁶ ²R⁸ (Y8 blanco) = [24], 265, [1], [2 blanco], [24], 35, [1], 207, [1] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk; houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** Adams C 61; USTC 617613; VD16 C 47.

Signatuur: F75. **Boekband:** 387 x 262 x 60 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A2). 2 striksluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693. **Verwijzing:** Zijp 5.

123

GESCHIEDENIS (TIJDREKENKUNDE)

Calvisius, Sethus (1556-1615). *Opus chronologicum*. 2de druk. Frankfurt am Main: voor Johann Thieme, 1620. 2°.

Collatie: a⁴ A-P⁶ ²A-4L⁶ ²4M-4N⁴ (P6 blanco) = [8], 178, [2 blanco], 900, [76] pp.

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** USTC 2137128; VD17 3:608432M.

Signatuur: F43 (C1693); F43.1 (C1908). **Boekband:** 334 x 215 x 90 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A2). Resten van 2 striksluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Maculatuur:** onder de platbekleding zijn de gekleurde initialen van een handschrift zichtbaar. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

124

GESCHIEDENIS (VARIA)

Camerarius, Philipp (1537-1624). *Operae horarum succisivarum sive Meditationes historicae*. Neurenberg: Christoph Locher, 1599. 4°.

Collatie: a⁴ b⁶ c-d⁴ e² A-4F⁴ 4G² = [40], 524[= 526], [78] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina. **Verwijzingen:** niet in Adams; USTC 679687; VD16 C 578.

Signatuur: Q28.1. **Boekband:** 210 x 165 x 65 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Rug met blindstempeling: 6 ornamenten tussen de bindingen. Resten van 2 leren striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met sporen van een handgeschreven titel door Bernardus Paludanus (1550-1633), arts te Enkhuizen, aan kop.

Idem met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Meditation. / Historicar. / PHIL. CAMER. / centuria I') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** voorste schutblad met aantekening in de hand van Paludanus ('Esto an[im]o lingua[ue] humilis prodesse benigne om[n]ibus et nulli sit nocuisse labor. Sedulus in p[ro]p[ri]is aliis aliena relinque prudenterq[ue] fides cui sit habenda vide. Quae scis [...] Praeq[ue] hom[inu]m tibi sit gr[ati]a grata Dei'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1599 en 1637. **Opmerkingen:** een boek uit de bibliotheek van Paludanus bevindt zich ook in de voormalige collectie van de universiteitsbibliotheek van Franeker, nu Tresoar (sign. 881 G fol.).

125

GESCHIEDENIS (VARIA)

Camerarius, Philipp (1537-1624). *Operae horarum subcisivarum, sive Meditationes historicae.* Frankfurt am Main: Johannes Saur voor Peter Kopff, 1601-1609. 4°. **Collatie:** 1 van 3 delen (2# a-e⁴ A-4I⁴ = [40], 568, [56] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met geïllustreerde rand; 1 houtsnede binnen de collatie. **Verwijzingen:** USTC 2065315; VD17 23:233857P (set), 23:233866N (1). **Signatuur:** Q28.2. **Defecten:** alleen deel 2 (1601) is aanwezig. **Boekband:** 210 x 175 x 50 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband, perkament over kartonnen platten. Resten van 2 strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Voorplat (l.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, verticaal. Rug met handgeschreven titel door Bernardus Paludanus (1550-1633), arts te Enkhuizen, aan kop ('Opera hora[ru]m / subcisivaru[m] / centuria / altera / Philippi / Camerarii'). Idem met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Meditation. / historicar. / PHIL. CAMER. / Centur. II.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Maculatuur:** overlijmstroken van perkament met ongeïdentificeerde Hebreeuwse tekst. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1601 en 1637. **Opmerkingen:** de inhoud van het aanwezige deel is een directe voortzetting van de eerder uitgegeven, eendelige editie van dit werk (CBE 124). Een boek uit de bibliotheek van Paludanus bevindt zich ook in de voormalige collectie van de universiteitsbibliotheek van Franeker, nu Tresoar (sign. 881 G fol.).

126

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Cameron, John (ca. 1579-1625). *Opera.* Frankfurt am Main: erven Clemens Schleich en Johann Press, 1642. 2°. **Collatie:** *-3*⁶ A-4E⁶ 4F⁸ = [36], 864, [40] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** USTC 2179452; VD17 15:738252A. **Signatuur:** F239. **Boekband:** 350 x 225 x 50. Contemporain? Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, blauw gesprende snede. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('OPERA / CAMERONIS') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693. **Verwijzing:** Zijp 30.

127

GENEESKUNDE

Capivaceus, Hieronymus (1523-1589). *Opera omnia, quinq[ue] section. comprehensa.* Ed. Johann Hartmann Beyer (1563-1625). Frankfurt am Main: Zacharias Palthenius en Jonas Rosa, 1603. 2°.

Collatie:)(10 A-4V6 (4V6 blanco) = [20], 1051, [15], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; gegraveerd auteursportret binnen de collatie. **Verwijzingen:** NLM 17 2121; USTC 2133295; VD17 12:166949Y.

Signatuur: F184. **Boekband:** 365 x 245 x 85 mm. 1ste helft 17de eeuw. Bruin leer over houten platten, 5 ribben, blauwe snede. Voor- en achterplat met 3 tegen elkaar aanliggende kaders van rolstempels met palmetten, medaillons met portretbustes van Desiderius Erasmus, Philippus Melanchthon, Martin Luther en Johannes Hus tussen ranken (type R.1) en 4 medaillons met portretbustes van krijgers tussen ranken, in combinatie met op rij gezette losse stempels. 2 versierde klampsluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Maculatuur:** overlijmstroken van perkament met ongeïdentificeerde Latijnse tekst. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

128

GESCHIEDENIS (WERELDGESCHIEDENIS)

Carion, Johann (1499-1538). *Chronicon Carionis.* Ed. Philippus Melanchthon (1497-1560) en Caspar Peucer (1525-1602). Wittenberg: Johann Crato, 1572. 2°.

Collatie: a⁸ b-d⁶ e⁴ A-3X⁶ (3X6 blanco) = [60], 746, [55], [3 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met portret van Melanchthon door Jacob Lucius (1530-1597) naar Lucas (II) Cranach (1515-1586); portret van Melanchthon door Cranach binnen de collatie; 1 uitslaande genealogische tabel buiten de collatie. **Verwijzingen:** Adams C 714; Hollstein German VI 48d, 49, XXIII 27; USTC 622451; VD16 M 2715.

Signatuur: F112. **Defecten:** f. 3X6 (blanco) ontbreekt. **Boekband:** 340 x 235 x 70 mm. Contemporain? Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

129

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Cassander, Georg (1513-1566). *Opera quae reperiri potuerunt omnia.* Parijs: Jérôme Drouart, 1616. 2°.

Collatie: ā⁴ A-2A⁶ 2B⁸ 2C-4E⁶ 4F-4G⁴ 4H-5Y⁶ 5Z⁴ (5Z4 blanco) = [8], 1352, [16], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; gegraveerd auteursportret binnen de collatie. **Verwijzing:** Goldsmith C 394; USTC 6015881.

Signatuur: F285. **Boekband:** 370 x 245 x 95 mm. (1ste helft?) 17de eeuw. Bruin leer over houten platten, 6 ribben, rode snede. Voor- en achterplat met 2 tegen elkaar aanliggende kaders van rolstempels met palmetten en portretten van Judith, Fides, Lucretia en Prudentia ('IVDIT', 'FIDES', 'LVCRECI', 'PRVDEN', gedateerd 1559). 2 versierde klampsluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Gebruikssporen:** de 2 achterste schutbladen bevatten enkele verwijzingen naar specifieke

pagina's in de tekst. De betreffende passages zijn voorzien van leesmarkeringen. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

130

THEOLOGIE (ROOMS-KATHOLICISME)

Castillo Velasco, Francisco del (17de eeuw). *Subtilissimi Scoti doctorum super 3. sententiarum libru[m] tomus primus(-secundus)*. Antwerpen: Petrus (III) Bellerus, 1641. 2°.

Collatie: 2 delen (1# (*)-2(*)⁶ A-3Z⁴ a⁶ <***>² = [24], 551, [1], 12, [4] pp.; 2# <***>⁸ [2<***>]¹ A-3N⁴ 3O² 3P-4N⁴ 4O⁶ a⁸ *² = [18], 663, [4], 13, [3] pp.).

Typografische kenmerken: lettertype romein; deel 2 met typografische titelpagina. **Illustraties:** deel 1 met gegraveerde titelpagina; typografische titelpagina en colofon met drukkersmerk.

Verwijzingen: STCV 12925681; USTC 1511713.

Signatuur: F254. **Bindfouten:** katern 4E uit deel 2 is verkeerd gebonden (4E1.3.2.4) en katern a uit deel 2 is gebonden na katern *. **Boekband:** 323 x 210 x 80 mm. 2de/3de kwart 17de eeuw. Perkamert over kartonnen platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van dubbele lijnen, de hoeken verbonden, lelies in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.I1). Resten van 2 strikssluitingen van groen textiel.

Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Thomas Montanus ('OPERA / FRANC. DEL CASTILLO / De Incarnatione / Verbi &c. / Et de Tribus Virtuti- / bus Theologicis') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1673.

131

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Catechismus, ofte Onderwijsinge inde christelijcke leere, die in de kercken ende scholen der Nederlandsche Gereformeerde Kercken geleert werdt. Leiden: Felix Lopez de Haro, 1679. 4°.

Collatie: π1 A-3M² = [2], 231, [1] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** STCN 833521489.

Signatuur: 1906.1. **Boekband:** 212 x 160 x 30 mm. Contemporain? Zwart leer over kartonnen platten, 4 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, ornamenten in de binnenste hoeken, centraal een plaatstempel (61 x 43 mm).

Vroegste vermelding: C1986. **Verwerving:** tussen 1908 en 1986.

132

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Catechismus, ofte Onderwijsinge inde christelijcke leere, die in de kercken ende scholen der Nederlandsche Gereformeerde Kercken geleert werdt. Amsterdam: Isaak van der Putte, [1ste helft 18de eeuw]. 4°.

Collatie: A-2G⁴ = 239, [1] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** STCN 292820534.

Signatuur: 1906.3[= 1908?]. **Boekband:** 207 x 164 x 23 mm. Contemporain? Spitselband, perkament over kartonnen platten. **Vroegste vermelding:** C1986. **Verwerving:** tussen 1908 en 1986. **Opmerkingen:** in het boek staat signatuur 1906.3, maar in C1986 lijkt deze titel onder signatuur 1908 te worden beschreven: 'Enkele exemplaren van de Catechismus z.j. (begin 18de eeuw). Amsterdam: Hendrik en Isaak van der Putte.'

133-134

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Catechismus, ofte Onderwijsinge inde christelijcke leere, die in de kercken ende scholen der Nederlandsche Gereformeerde Kercken geleert werdt. Amsterdam: erven Hendrik van der Putte, [2de helft 18de eeuw]. 4°.

Collatie: A-3O² 3P¹ = 241, [1] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** STCN 242737560.

Signatuur: 1906.2[= 1908?]. **Boekband:** 215 x 167 x 25 mm. 19de eeuw? Bruin halfleer met hoeken over kartonnen platten bekleed met sierpapier met granietmarmering. **Gebruikssporen:** katernen 2R-2S met doorhalingen en aantekeningen. Achterste schutblad met aantekeningen, mogelijk in de hand van Klaas van der Meer (1794-1858), koster te Enkhuizen ('Vragen welke ingevolge Sijnodaal besluit bij de voorbereiding voor het H. Avondmaal aan de Gemeente ter beantwoording moeten worden voorgesteld'). **Vroegste vermelding:** C1986.

Verwerving: tussen 1908 en 1986. **Opmerkingen:** in het boek is signatuur 1906.2 geschreven, maar in C1986 lijkt deze titel onder signatuur 1908 te worden beschreven: 'Enkele exemplaren van de Catechismus z.j. (begin 18de eeuw). Amsterdam: Hendrik en Isaak van der Putte.'

Signatuur: 1906.4[= 1908?]. **Boekband:** 210 x 170 x 27 mm. Contemporain? Bruin leer over kartonnen platten. Voor- en achterplat met blindstempeling: gedecoreerd kader langs de randen. **Vroegste vermelding:** C1986. **Verwerving:** tussen 1908 en 1986. **Opmerkingen:** in het boek is signatuur 1906.4 geschreven, maar in C1986 lijkt deze titel onder signatuur 1908 te worden beschreven: 'Enkele exemplaren van de Catechismus z.j. (begin 18de eeuw). Amsterdam: Hendrik en Isaak van der Putte.'

135

BEELDENDE KUNST (BEELDHOUWKUNST)

Cavaliere, Giovanni Battista (ca. 1525-1601). *Antiquarum statuarum urbis Romae primus et secundus liber.* [Rome]: s.n., [tussen 1562 en 1584]. 4°.

Collatie: π² (π² blanco) + 100 ff. = [1], [1 blanco], 100 ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina; 100 gravures binnen de collatie.

Verwijzingen: Ashby, pp. 109-158; EDIT 16 10446; USTC 821289.

Signatuur: F65. **Defecten:** illustratie 55 ('Mnemosine altera ibidem') ontbreekt. **Boekband:** 280 x 205 x 35 mm. Eind 16de/1ste helft 17de eeuw. Spitselband, perkament over kartonnen platten. Resten van 2 leren strikkluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Voorplat met handgeschreven titel aan kop ('Statuae vrbis Romae'). Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Statuae / urbis / Romae') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

136

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Celada, Diego de (1586-1661). *In Rutham commentarii litterales et morales.* 2de druk. Lyon: Jean Grégoire, 1652. 2°.

Collatie: §⁶ A-3N⁶ 3O-3P⁴ = [12], 604, [120] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede.

Verwijzingen: Backer/Sommervogel II, kol. 939; Desgraves XXV 3.

Signatuur: F234. **Boekband:** 360 x 240 x 50 mm. Contemporain? Spitselband, perkament over kartonnen platten. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('CELADA / in / RUTHAM.') en

later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1652 en 1693.

137

GENEESKUNDE

Celsus, Aurelius Cornelius (ca. 25 v. Chr.-50 n. Chr.). *De medicina*. Ed. Bartolomeo Fonzio (1447-1513) en Francesco Sasseti (1421-1490). Florence: Niccolò di Lorenzo, 1478. 2° & 4°.

Collatie: $\pi^6 a^4 b-z^6 .\&.^6 2a-2g^6 2h^4 A^8$ (A8 blanco) = [195], [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; zonder titelpagina. **Verwijzingen:** GW 06456; IDL 1200; ISTC ic00364000; USTC 996113.

Signatuur: F205. **Boekband:** 290 x 205 x 60 mm. Contemporain? Bruin leer over houten platten, 3 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 5 kaders van lijnen, de hoeken verbonden. Rolstempels en op rij gezette losse stempels tussen de kaders. Resten van 2 klampsluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. Gerestaureerd in 2018 door Herre de Vries van Restauratie Nijhoff Asser. **Herkomst:** f. [1] met eigenhandige schenkingsnotitie van Bernardus Paludanus (1550-1633), arts te Enkhuizen ('Bernhardus Paludanus d[ono] d[edit] Reip: et Bibliothecae Enckhusanae'). **Gebruikssporen:** de tekst is doorlopend gerubriceerd in rood en blauw. F. [1] met gedecoreerde initiaal, geschilderd in verschillende kleuren en opgehoogd met goud. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1633, geschenk van Paludanus. **Verwijzing:** Zijp 36. **Opmerkingen:** een boek uit de bibliotheek van Paludanus bevindt zich ook in de voormalige collectie van de universiteitsbibliotheek van Franeker, nu Tresoar (sign. 881 G fol.).

138

WISKUNDE

Ceulen, Ludolph van (1539/40-1610). *De arithmetische en geometrische fundamenten*.

Leiden: Joost van Colster, Jacob Marcus, Uldrick Cornelisz Honthorst en Joris Abrahamsz van der Marsce, 1615. 2°.

Collatie: $*^2 A-2L^4 = [4]$, 271 pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met gegraveerd auteursportret door Willem van Swanenburg (1580-1612); houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** Hoogendoorn CEU05(1.1); RKDportraits 2010557; STCN 832448400; USTC 1027611.

Signatuur: F60. **Bijzonderheden:** de vingerafdruk komt overeen met de door STCN en Hoogendoorn beschreven variant die is opgedragen aan Prins Maurits ($a1=a2 *2 n\$sy$). **Bindfouten:** katern 2E is verkeerd gebonden (2E1.3.2.4). **Boekband:** 300 x 202 x 28 mm. Contemporain? Spitselband, perkament over kartonnen platten. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693. **Verwijzing:** Zijp 54.

139

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Chamier, Daniel (1565-1621). *Panstratiae catholicae, sive Controversiarum de religione adversus pontificios corpus, tomis quatuor distributum*. Genève: Pierre de la Rovièrre, 1626. 2°.

Collatie: 4 delen (1# (a)⁶ †-2†⁶ A-3C⁶ 3D⁸ §⁶ 2§⁸ (2G⁶, 2§⁸ blanco) = [36], 358, [2 blanco], 361-603, [27], [2 blanco] pp.; 2# ā⁶ A-4D⁶ 4E⁸ §-2§⁶ 3§⁸ (ā⁶, 4E⁸ blanco) = [10], [2 blanco],

889, [2 blanco], [40] pp.; 3# ()⁶ a-3z⁶ 4a⁸ 4b-5l⁶ 5m⁴ †-4†⁶ 5†⁴ (())⁶, 4a8 blanco) = [10], [2 blanco], 842, [2 blanco], 845-1247, [56] pp.; 4# *⁴ A-3M⁶ §-3§⁶ (*4, 3§6 blanco) = [6], [2 blanco], 696, [34], [2 blanco] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzing:** Swisscovery 991084483789705501; USTC 6701984.

Signatuur: F214. **Defecten:** f. 5†⁴ (blanco?) uit deel 3 ontbreekt. **Boekband:** 4 banden (360 x 233 x 44/63/85/50 mm). 1ste helft 17de eeuw. Perkamert over kartonnen platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van enkele lijnen, lelies in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.C1). Resten van 2 leren striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('D. CHAMIERI / Panstratiae / Tomus I.[-III.]') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1626 en 1637.

140

GESCHIEDENIS (LEVENSBSCHRIJVINGEN)

Chanler (sr.), Georgius (werkz. 1549-1586). *Nieuwe keysers chronica, ofte Gheschicht-boeck van alle de Roomsche, soo oostersche als westersche keyseren.* Ed. Georgius Chanler (jr., 16de/17de eeuw); vert. uit het Duits door Jacobus Westfrisius (16de/17de eeuw). Amsterdam: Nicolaes (III) Biestkens, 1617. 2°.

Collatie: (<...>)⁶ A-2D⁶ = [12], 317, [5] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met 2 wapenschilden; houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** STCN 080086144; USTC 1012520.

Signatuur: F132. **Bijzonderheden:** de vingerafdruk komt overeen met de door STCN beschreven variant die is opgedragen aan de Staten-Generaal (a1 (<...>)2 t,\$niet\$: *a2 (<...>)3 dit\$). **Boekband:** 310 x 207 x 40 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband, perkament over kartonnen platten, rood gesprenkelde snede. Resten van 2 leren striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Nieuwe / Keysers / Chronica') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** titelpagina met schenkingsnotitie van Willem Wiggersz Blaeu (1589-1663), burgemeester te Enkhuizen, in de hand van Van Doeslaer ('Ex dono R.V.D. Gulielmi Blauw Senatoris, Senioris, ac Quaestoris Enckhusani'). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655, geschenk van Blaeu.

141

GESCHIEDENIS (KERKGESCHIEDENIS. CONCILIES EN SYNODES)

Chemnitz, Martin (1522-1586). *Examinis Concilii Tridentini [...] opus integrum: quatuor partes in quibus praecipuorum capitum totius doctrinae papisticae firma [...] refutatio [...] collecta est.* Frankfurt am Main: Peter Schmidt voor Sigmund Feyerabend, 1585. 2°.

Collatie: 4 delen (1#)⁸ A-P⁶ Q⁴ R⁶ S⁴ ()(8, S4 blanco) = [14], [2 blanco], 188, [18], [2 blanco] pp.; 2# ()⁴ 2A-2X⁶ 2Y⁸ = [8], 243, [25] pp.; 3# *⁴ A-S⁶ T⁸ (T8 blanco) = [8], 206, [24], [2 blanco] pp.; 4#)⁴ a-m⁶ n⁸ o⁶ p⁸ (p8 blanco) = [8], 160, [26], [2 blanco] pp.).

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk door Jost Ammann (1539-1591). **Verwijzingen:** Adams C 1441; USTC 652721; VD16 C 2171.

Signatuur: F290. **Bindfouten:** katern n uit deel 4 is gebonden voor katern m. **Boekband:** 365 x 235 x 85 mm. Vervaardigd in 1587. Bruin leer over houten platten, 5 ribben, blauwe snede. Voor- en achterplat met 4 tegen elkaar aanliggende kaders van rolstempels met palmetten, portretten van Christus, Petrus, Paulus en Johannes de Doper (type R.2), ruiten en 4

medaillons met portretbustes van krijgers tussen ranken, in combinatie met losse, vergulde ornamentstempels. Voorplat met titel ('CONCILII TRIDET / EXAMEN / AVTORE / D. MART CEMNIT'); achterplat met jaar ('ANNO / 1587') gestempeld in goud. Resten van 2 versierde klampsluitingen en kantbeslag. Achterplat (m.b.) met sporen van een druppelvormige kettingklamp. Idem (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Maculatuur**: overlijmstroken van perkament met ongeïdentificeerde Latijnse tekst. **Herkomst**: titelpagina van deel 1 met prijs ('1-45'). **Vroegste vermelding**: C1637. **Verwerving**: vóór 1637.

142

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Chemnitz, Martin (1522-1586) en Polycarpus Leyser (1552-1610). *Harmoniae evangelicae* [...] *libri quinque*. Genève: Jacques Stoer, 1641. 2°.

Collatie:):(⁶ §-2§⁶ 3§⁴ 2§-2§⁶ 23§⁸ A-2Z⁶ 2A-3K⁶ 2):(⁴ 2A-2I⁶ = [12], 30, [42] pp., 1894 kols., [9], 372, [12] pp. **Typografische kenmerken**: lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties**: titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen**: Swisscovery 991061076049705501; niet in USTC.

Signatuur: F236.2. **Boekband**: 353 x 235 x 80 mm. Contemporain. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van dubbele lijnen, de hoeken verbonden, centraal een plaatstempel (type P.L). 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Harmoniae Evangelicae / Chemnitii et Lyseri') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst**: titelpagina met schenkingsnotitie van Jacob Hendriksz Guldenarm (1598-1654), oud-burgemeester, lid van de vroedschap en bewindhebber van de Kamer Enkhuizen van de VOC, in de hand van Van Doeslaer ('Ex dono et liberalitate viri amplissimi D. Iacobi Guldenarmii Reipubl. Enchusanae Exconsulis, Senatoris, et in illustri Ordinum Westfrisiae Noort-Hollandiaeq[ue] Collegio Deputati dignissimi'). **Gebruikssporen**: katern M met enkele onderstrepingen in de tekst. **Vroegste vermelding**: C1693. **Verwerving**: tussen 1643 en 1654, geschenk van Guldenarm.

143

GESCHIEDENIS (NEDERLANDEN)

Chronycke van Hollant, Zeelant, ende van Vrieslandt. Amsterdam: Cornelis Claesz; Dordrecht: Peeter Verhaghen, 1595. 2°.

Collatie: 3 delen (1# [*]² 2*⁴ A-2F⁸ = [12], CCCCLXXXIII pp.; 2# 2†⁶ a-q⁸ r¹⁰ (r10 blanco) = [12], 272 pp.; 3# A-N⁸ O⁶ P⁸ = [2], 229, [5] pp.). **Typografische kenmerken**: lettertype gotisch; typografische titelpagina, die van deel 1 in rood en zwart. **Illustraties**: houtsneden op de titelpagina en binnen de collatie. **Annotaties**: deel 1 gedrukt door Claesz, deel 2 en 3 door Verhaghen. **Verwijzingen**: NB 15301 (1), 30184 (2), 30185 (3); STCN 853230021 (1), 85323034X (2), 853230706 (3); TB 2996; USTC 423430-423432.

Signatuur: F122:1. **Bijzonderheden**: STCN beschrijft kleine variaties in het zetsel van f. A2 uit deel 3. Dit exemplaar met vingerafdruk: b1 A2 ,Sof\$. **Convolut**: in convoluit met: *Appendix, andersins genoemt een byvoechsel*, 1597. Zie aldaar. **Boekband**: 325 x 210 x 90 mm. Eind 16de/1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gesprenkelde snede. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('CHRONIICK / van / Hollandt etc.') en later

aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655. **Verwijzing:** Zijp 21.

144

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Chytraeus, David (1530-1600). *Historia Augustanae confessionis*. Frankfurt am Main: Paul Reffeler voor Sigmund Feyerabend, 1578. 4°.

Collatie: $(^4 A-Z^8 a-x^8 (x7-8 \text{ blanco}) = [8], 694, [6], [4 \text{ blanco}] \text{ pp.}$ **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams C 1590; USTC 663331; VD16 C 2600.

Signatuur: Q51. **Boekband:** 225 x 175 x 52 mm. Vervaardigd in 1587. Spitselband met bruine spitsels en omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Voor- en achterplat met goudstempeling: 2 kaders van lijnen, lelies in de hoeken, centraal een plaatstempel (47 x 31 mm). Voorplat met motto ('DVM VITA / SPES EST'); achterplat met initialen en jaar ('FPM / 1587') gestempeld in goud. Resten van 2 leren striksluitingen. 15 lege bladen met blauwe snede ingebonden na het tekstblok. Achterplat (r.b.) en voorplat (l.b.) met sporen van langwerpige rechthoekige kettingklampen, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('Historia / Augustanae / Co[n]fessionis') aan kop. Idem met handgeschreven titel ('Historia / AUGUSTANAE / CONFESSIONIS') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** boekband met supralibros van Franciscus Maelson (1538-1602), arts en diplomaat te Enkhuizen. Titelpagina met ex libris en motto van Maelson ('Dum vita spes est. Sum Francisci Petri Maelsonii, nec muto Domini[m]'). **Gebruikssporen:** katern m met enkele leesmarkeringen en aantekeningen in de hand van Maelson. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693. **Opmerkingen:** boeken uit de bibliotheek van Maelson bevinden zich ook in de bibliotheek van de Sint-Nicholaasparochie te Edam, nu ondergebracht in de Universitaire Bibliotheken Leiden (sign. EDAM 80.2) en Dittrick Medical History Center te Cleveland (sign. HERBALS 1574).

145

LETTERKUNDE (ROMEINSE OUDHEID)

Cicero, Marcus Tullius (106-43 v. Chr.). *Opera omnia quae exstant*. Ed. Janus Gulielmus (1555-1584) en Janus Gruterus (1560-1627). Hamburg: Georg Ludwig Froben, 1618. 2°.

Collatie: 4 delen (1# (a)⁸((a)1+(†a3.4)) (b)-(d)⁶ A-O⁸ P⁴ Q-R⁶ = [20], 34, [2], 255, [1] pp.; 2# A-2N⁸ 2O⁶ (2O6 blanco) = 590[= 586], [2 blanco] pp.; 3# a-2c⁸ 2d² = 417[= 419], [1] pp.; 4# 2A-2Y⁸ 2Z⁶ 3A-3F⁸ = 461[= 459], [1] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** typografische titelpagina met drukkersmerk; overkoepelende gegraveerde titelpagina, gesigneerd 'C.H.M.I.' en 'I.D. sculp.'. **Verwijzingen:** USTC 2017702 (1), 2017702 (2), 2004805 (3), 2108894 (4); VD17 23:000489F (set), 23:000490U (1), 23:000491B (2), 23:000492K (3), 23:000493S (4).

Signatuur: F13. **Boekband:** 2 banden (390 x 255 x 82/90 mm). 1ste helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van dubbele lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de binnenste en buitenste hoeken, centraal een plaatstempel (type P.F1). Resten van 2 leren striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('M. TVLLIVS CICERO') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Gerestaureerd in 2016 door Sabine Fleischer. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1618 en 1637.

146

THEOLOGIE (KERKVADERS)

Clairvaux, Bernard de (1090-1153). *Opera omnia*. Parijs: Claude Chevallon, 1540 (col.: 1536). 2°.

Collatie: 2a-2d⁸ 3a-3c⁸ 3d⁶ a-z⁸ A-M⁸ N¹⁰ 2A-2E⁸ (2d8 blanco) = [31], [1 blanco], XXXII, CCXC, XXXVIII, [2] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; 1 houtsnede binnen de collatie.

Verwijzingen: niet in Adams; niet in BP16; niet in FB; niet in USTC.

Signatuur: F272. **Boekband:** 420 x 280 x 85 mm. 16de eeuw. Bruin leer over houten platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met 2 kaders van rolstempels met ornamentele portretmedaillons en andere figuren, de hoeken verbonden. Resten van 2 klampsluitingen. Achterplat (m.b.) en voorplat (m.o.) met sporen van een druppelvormige kettingklamp. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. De rug is aan kop en staart verstevigd met stroken van bruin schapeleer. **Herkomst:** titelpagina met naam en ex libris van Martinus van den Damme (leefjaren onbekend), frater te Clairvaux ('Ad usum fr[aterni]s Martini vanden Damme religiose et professe Clarevallen[is] Emptus v t[es]t[on] vi st[uiuers]'). Idem met ex libris van Gerrit Jacobsz Vesterman (†1588), predikant te Enkhuizen ('Sum Gerardi Vestermanni Enchusani, qui me sibi suo aere comparavit anno 1584'). Idem met prijs ('constat 2 flor.'). **Gebruikssporen:** verscheidene leesmarkeringen en enkele aantekeningen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** 1588, gekocht uit de bibliotheek van Vesterman.

147

RECHTSGELEERDHEID (STAATKUNDE)

Clapmarius, Arnoldus (1574-1604). *De arcanis rerumpublicarum libri sex*. Frankfurt am Main: Johann Friedrich Weiss voor Johann Berner, 1624. 4°.

Collatie: a-c⁴ A-2K⁴ = [24], 240, [24] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** USTC 2110853; VD17 1:001708L.

Signatuur: Q5:1. **Convoluut:** in convoluut met: Clapmarius, *Conclusiones de iure publico*, 1629. Zie aldaar. **Boekband:** 205 x 153 x 35 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Clapmaris / de arcanis / Rerumpub.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655.

148

RECHTSGELEERDHEID (STAATKUNDE)

Clapmarius, Arnoldus (1574-1604), Franciscus Rosellus (17de eeuw) en Wolfgang Heinrich Ruprecht (1607-1641). *Conclusiones de iure publico*. Frankfurt am Main: Matthäus Kempfer voor Johann Berner, 1629. 4°.

Collatie: A-O⁴ (O4 blanco) = 109, [3 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** USTC 2059557; VD17 1:018102R.

Signatuur: Q5:2. **Convoluut:** in convoluut met: Clapmarius, *De arcanis rerumpublicarum libri sex*, 1624. Zie aldaar.

149

GESCHIEDENIS (KERKGESCHIEDENIS)

Clemens I Romanus (paus) (1ste eeuw-99/101). *Recognitionum libri X*. Vert. door Tyrannius Rufinus (ca. 345-410); ed. Johann Sichard (1499-1552). Bazel: Johann Bebel, aug. [15]26. 2°.

Collatie: α^4 a-y⁴ A-M⁴ (y4 blanco) = [8], 174, [2 blanco], 82, [14] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina, ff. $\alpha 2r$, a1r en A1r met geïllustreerde rand door Jacobus Faber (1490/1500-1550) naar Hans (II) Holbein (1497/98-1543); colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams C 2124; Hollstein German XIV 51a, 54a, 57b; USTC 640572; VD16 C 4076.

Signatuur: F329:1. **Convoluut:** in convoluut met: Irenaeus Lugdunensis, *Opus eruditissimum in quinque libros digestum*, 1526. Zie aldaar. **Boekband:** 315 x 210 x 70 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over houten platten, 4 ribben. Schutbladen met watermerk 'V. GR.' en 'Pro Patria'. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Gebruikssporen:** enkele leesmarkeringen en aantekeningen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

150

NATUURWETENSCHAP (PLANT- EN DIERKUNDE)

Clusius, Carolus (1526-1609). *Exoticorum libri decem*. [Leiden]: Franciscus (II) Raphelengius, 1605. 2°.

Collatie: \dagger^8 A-S⁶ T⁴ V⁶ X⁸ Y-2F⁶ 2G⁴ 2H-2I⁶ 2K⁴ 3A-3C⁶ 3D⁸ *⁶ 2*-3*⁴; ²*⁶ 2²A-2T⁶ 2²V⁸ = [16], 378, [10], 52, [28]; [12], 242, [2] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina; 239 houtsneden binnen de collatie; gegraveerd auteursportret door Jacques (II) de Gheyn (1565-1629) buiten de collatie. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: Pierre Belon (ca. 1517-1565), *Plurimarum singularium & memorabilium rerum in Graeca, Asia [...] aliisque exteris provinciis [...] observationes*. **Verwijzingen:** Nissen BBI 369; NLM 17 6767; RKDportraits 2013863; STCN 059202300; USTC 1011506.

Signatuur: F191. **Boekband:** 355 x 240 x 70 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('CAR. CLVSII / Exotica') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** voorste schutblad (verso) met eigenhandige opdracht van de auteur aan het stadsbestuur van Enkhuizen ('Nobilibus & amplissimis viris Praetori, Consulibusque urbis Enckhusae auctor D. M.'). Titelpagina met schenkingsnotitie in de hand van bibliothecaris Bernardus Paludanus ('Liber Bibliothecae Enckhusanae dono authoris'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1605 en 1633. **Opmerkingen:** dezelfde druk met een bijna identieke opdracht bevindt zich in de Librije van Alkmaar. Zie: Dijstelberge 2019, p. 131. **Verwijzing:** Zijp 49.

151

NATUURWETENSCHAP (PLANT- EN DIERKUNDE)

Clusius, Carolus (1526-1609). *Rariorum plantarum historia*. Antwerpen: Joannes (I) Moretus, 1601. 2°.

Collatie: *⁶ A-Z⁶ a-f⁶ g⁸ 2A-2X⁶ 2Y⁴ 2Z⁶ 2a-2e⁶ 2f⁸ 2g⁶ = [12], 364, cccxlviii, [12] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina; 1159 houtsneden binnen de collatie. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: Giovanni Pona (1565-1630), *Plantae, seu simplicia, ut vocant, quae in Baldo Monte, et in via ab Verona ad Baldum reperiuntur*. **Verwijzingen:** BB L 93; Imhof C-62; Nissen BBI 372; NLM 17 6768; STCV 6619526; USTC 1003396.

Signatuur: F185. **Defecten:** BB, Imhof en NLM beschrijven een gegraveerd auteursportret door Jacques (II) de Gheyn (1565-1629) buiten de collatie. Dit portret ontbreekt. **Boekband:** 365 x 235 x 60 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. 2 strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Gerestaureerd in 1989 door Evert de Vries (1927-2018) die de band reinigde (met uitzondering van het rugnummer), nieuwe spitsels, leren strikssluitingen, kapitaalbandjes en een rugtitel aanbracht. Opnieuw gerestaureerd in 2021 door Herre de Vries van Restauratie Nijhoff Asser. **Herkomst:** titelpagina met eigenhandige opdracht van de auteur aan het stadsbestuur van Enkhuizen ('Amplissimis Viris, Praetori, Consulibus, Senatui urbis Enchusae auctor D. M.'). Idem met schenkingsnotitie in de hand van bibliothecaris Bernardus Paludanus ('Liber Bibliothecae Enckhusanae dono authoris'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1601 en 1633. **Opmerkingen:** een boek met een bijna identieke opdracht bevindt zich in de Librije van Alkmaar. Zie: Dijstelberge 2019, p. 131. **Verwijzing:** Zijp 48.

152

GESCHIEDENIS (DUITSLAND)

Cluverius, Philippus (1580-1622). *Germaniae antiquae libri tres*. Leiden: Louis (I) Elzevier, 1616. 2°.

Collatie: $\pi^*4 (.)^4 2(.)^6 *^8 A-2I^6 2K^8 ^2A-R^6 ^3A-S^6 ^3T^8 a-d^6 e^4 (^3T8, e4 \text{ blanco}) = [44], 400, 203, [1], 230, [2 \text{ blanco}], 36, [18], [2 \text{ blanco}] \text{ pp.}$ **Typografische kenmerken:** lettertype romein.

Illustraties: gegraveerde titelpagina; 37 uitslaande gravures door Nicolaes van Geelkercken (1585/86-1656) en Simon Frisius (1580-1628), waaronder 11 kaarten, buiten de collatie.

Verwijzingen: New Hollstein (Simon Frisius) II 417-425; STCN 832944793; USTC 1028175; Willems 108.

Signatuur: F101. **Boekband:** 343 x 225 x 76 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gespenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempel: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A2). Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

153

GESCHIEDENIS (ITALIË)

Cluverius, Philippus (1580-1622). *Italia antiqua*. Leiden: Bonaventura en Abraham (I) Elzevier, 1624. 2°.

Collatie: 2 delen ($1\# *^4 2*^6 A-3T^6 3V^4 (3V4 \text{ blanco}) = [20], 786, [2 \text{ blanco}] \text{ pp.}; 2\# \S^2 A-3B^6 (3B6 \text{ blanco}); ^2\S^8 ^2A-2T^6 ^2V^4 ^2X^6 (2X6 \text{ blanco}) = [2], 787-1338, [22], [2 \text{ blanco}]; [16], 510, [12], [2 \text{ blanco}] \text{ pp.}$). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; deel 2 met typografische titelpagina. **Illustraties:** typografische titelpagina met drukkersmerk; deel 1 met gegraveerde titelpagina en gegraveerd auteursportret, toegeschreven aan Willem Jacobsz. Delff (1580-1638), binnen de collatie; 10 uitslaande gegraveerde kaarten door Nicolaes van Geelkercken (1585/86-1656) buiten de collatie. **Annotaties:** deel 2 bevat met eigen gegraveerde titelpagina: *Sicilia antiqua [...]. Item Sardinia et Corsica* (1619). **Verwijzingen:** RKDportraits 2001149; STCN 832942049, 832941581; USTC 1508905, 1028168; Willems 221, 155.

Signatuur: F84 (C1693); F84.1-2 (C1908). **Boekband:** 2 banden (370 x 237 x 72/91 mm). (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gespenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempel: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal

een plaatstempel (type P.A2). Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Gebruikssporen:** band 1 met los ingevoegd fragment van een 17de-eeuwse Nederlandse brief ondertekend door Gerrit Jansz Koninck (†1681), inwoner van Enkhuizen. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

154

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Coccejus, Johannes (1603-1669). *Opera omnia theologica, exegetica, didactica, polemica, philologica divisa in octo volumina.* Amsterdam: Joannes van Someren, 1675. 2°.

Collatie: 8 delen (1# π^2 A-R⁴ S² 2A-E⁶ 3A-M⁶ 3N⁴ 4A-B⁶ 4C⁶(-C6) 5A-Y⁶ = [4], 140, 60, 138, 34, 263, [1] pp.; 2# $\pi 1$ *-2*⁴ A-2Y⁶ 2Z⁸ 2A-G⁶ 2H⁴ 2*⁸ 3A-B⁶ 4A-G⁶ 4H⁴(-H4) 5A-3I⁴ (53I4 blanco) = [2], [16], 556, 92, [16], 23, [7], 84, 438, [2 blanco] pp.; 3# $\pi 1$ A-O⁶; 2 $\pi 1$ 2A-R⁶ 2S-T⁴ 3A-F⁶ *-2*⁶ 4A-2B⁶ = [2], 168, [2], 215, [1], 71, [25], 302, [2 blanco] pp.; 4# A⁶ B-F⁴ G⁴(-G4) 2A-Z⁶ 2A-2B⁴ 3A-B⁴ 3C⁴(-C4) *-2*⁴ 4A-V⁶ 5A-2L⁴ 6A-G⁶ 6H-I⁴ 7A-N⁶ 7O⁴ = 58, 291, [1], 22, [16], 240, 272, 99, [1], 164 pp.; 5# $\pi 1$ A-F⁸(-F8) 2A-F⁶ 2G-H⁴ 3A-K⁴ 3[L]1 4A-L⁶ 4M-N⁴ 5A-D⁶ 5[E]1 6A-R⁶ 7A-H⁴ 7I² 8A-S⁴ 9A-B⁶(-B6) 10A-B⁶(-B6) 11A-I⁶ 11K⁴ = [2], 74, 88, 81, [1], 148, 49, [1], 204, 68, 142, 18, 22, 116 pp.; 6# $\pi 1$ A-E⁴ F² 2A-N⁴ 2O² 2[P]1 3A-2B⁶ 3C-2D⁴ 4A-G⁶ 5A-T⁴ 5V² 6A-G⁴ 6H-I² 7A-D⁴(-D4) 8A-O⁴(-O4) = [2], 44, 110, 316, 84, 156, 64, 29, [1], 110 pp.; 7# $\pi 1$ (a)-(b)⁶ (c)-(d)⁴ A-H⁶ I-K⁴ 2A-G⁶ 2H⁴ 3A-D⁴(-D4) 4A-I⁴ 5A-D⁴ 5E⁶ 6A-C⁶ 6D-E⁴ 7A-M⁶ 7N⁴ 8A-H⁴(-H4) 9A-C⁴ 10A-G⁶ 11A-B⁶ 11C⁴ 12A-B⁴ 12[C]1 13A-S⁴ 13T⁶(-T6) 14A-C⁴ = [2], 40, 112, 92, 30, 72, 44, 52, 152, 61, [1], 24, 84, 32, 18, 154, 23, [1] pp.; 8# *⁴ 2*⁶ A-7D⁴ = [20], 1037, [99] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina, die van deel 8 in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; deel 3 met 16 gravures buiten de collatie; deel 8 met gegraveerd auteursportret door Abraham Bloteling (1640-1690) naar Anthonie Palamedesz (1602-1673) binnen de collatie. **Annotaties:** deel 3 bevat met eigen gegraveerde titelpagina: *Prophetia Ezechielis*; deel 8 is gedrukt door Abraham Verhoef voor Joannes van Someren met de titel: *Lexicon et commentarius sermonis Hebraici et Chaldaici Veteris Testamenti*. **Verwijzing:** RKDportraits 2014013; STCN 288270738 (1), 288271521 (2), 28828108X (3.1), 095158065 (3.2), 288283392 (4), 288398777 (5), 288399994 (6), 28840209X (7), 840801440 (8).

Signatuur: F248:1. **Defecten:** de meeste exemplaren bevatten een overkoepelende titelpagina en voorwerk (STCN 095157824). Deze ontbreken in het Enkhuizer exemplaar, evenals illustraties 12, 14 en 15 uit deel 3. **Convolut:** deel 1 in convolut met: *Triplex index quibus in operibus Johannis Cocceii lux affertur*, 1679. Zie aldaar. **Boekband:** 8 banden (333 x 220 x 65/75/60/70/70/60/65/55 mm). Vervaardigd in 1696 door Hendrik van Straalen (1653-1706) te Enkhuizen. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben, rood en blauw gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, ornamenten in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (110 x 75 mm). Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Band 1 bevat deel 8 en band 8 bevat deel 1. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1673 en 1685. **Opmerkingen:** deze 8 delen werden volgens een bewaarde rekening op 22 oktober 1685 ingebonden door Van Straalen (NL-HnWFA, HGE (ongev. inv.), Rekening van Hendrik van Straalen aan de Kerkmeesters). Op 31 december 1696 bond Van Straalen de 8 delen opnieuw in en sloeg hij de kettingklampen aan (NL-HnWFA, OAE, toegang: 0120, inv.nr. 1168).

155

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Coccejus, Johannes (1603-1669). *Triplex index quibus in operibus Johannis Cocceii lux affertur.* Amsterdam: wed. en erven Joannes van Someren, 1679. 2°.

Collatie: *² A-4K² = [320] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Annotaties:** index op Coccejus, *Opera omnia*, 1675. Zie aldaar. **Verwijzing:** STCN 125755392.

Signatuur: F248:2. **Convoluut:** in convoluut met: Coccejus, *Opera omnia. Tomus primus*, 1673. Zie aldaar.

156

GENEESKUNDE

Concoregio, Giovanni (1380?-ca. 1438). *Practica nova medicine.* Padua: Iacopo da Borgo Franco, 14 jun. 1509. 2°.

Collatie: a-s⁶ t⁴ (t4 blanco) = 111, [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** niet in Adams; EDIT 16 14740; NLM 16 1007; USTC 823643.

Signatuur: F203:2. **Convoluut:** in convoluut met: Ibn Zuhr, [Rectificatio medicationis et regiminis sive Teisir; Antidotarium. Met Muḥammad b. Aḥmad Ibn Rushd, Colliget], 1497; Arculanus, *Practica in nonum Rasis ad regem Almansorem librum*, 1517. Zie aldaar.

Herkomst: voorste schutblad met ex libris van Gerrit Meinertsz Abbas (werkz. 1579-1609), notaris te Enkhuizen ('Gerardus Menardi Abbas Notarius Enchusian[us] Public[us]. Nil tempore est preciosius. Credere est veritati tanq[uam] a Deo dicte sine hesitatione adherere firmiter pro qua veritate ratio[n]e certitudinis debet homo mortis periculo exponere a[n]i[m]am suam: Fides est cognitio dei qua deus deligitur et proximus et [...] misericordie divine in morte Christi nobis repromisse: p[er] quam habem[us] remissionem peccatoru[m] ut tranquilla sit constringentia'). **Gebruikssporen:** verscheidene onderstrepingen in de tekst.

157

GENEESKUNDE

Concoregio, Giovanni (1380?-ca. 1438). *Practica nova medicine.* Venetië: erven Ottaviano Scoto, 19 feb. 1515. 2°.

Collatie: A-R⁶ (R6 blanco) = 101, [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** niet in Adams; EDIT 16 14741; NLM 16 1008; USTC 823644.

Signatuur: F202:2. **Convoluut:** in convoluut met: Tournemire, *Clarificatorium super nono Almansoris*, 1507; Guainerio, *Practica*, 1516. Zie aldaar.

158

RECHTSGELEERDHEID (STAATKUNDE)

Contzen, Adam (1573-1635). *Politicorum libri decem.* 2de druk. Keulen: voor Johann Kinckius, 1629. 2°.

Collatie: *-2*⁶ A-4I⁶ 4K⁴ a-e⁶ f⁴ = [24], 943, [69] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina. **Verwijzingen:** Backer/Sommervogel II, kols. 1401-1402; USTC 2524796; VD17 3:310849E.

Signatuur: F29. **Boekband:** 363 x 235 x 83 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doreslaer ('ADAMI CONTZEN / POLITICA') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655.

Coornhert, Dirck Volckertszoon (1522-1590). *Wercken I.(-III.) deel.* Amsterdam: Jacob Aertsz (I) Colom, 1630. 2°.

Collatie: 3 delen (1# π^2 (*)⁸ 2(*)² A-E⁸ F⁶ 2A-2Z⁸ 3A⁶ 23B-3L⁸ 23M⁶ 23N⁴ \times 3N⁶ 23O⁸ \times 3O⁸ 23P-3X⁸ 23Y-4B⁶ = [2], 10, 46, 554 ff.; 2# *¹⁰ A-2Z⁸ 3A⁴ 3B-4C⁸ 4D¹⁰ = [13],

CCCCCLXXXVI ff.; 3# π^2 <***>⁶ A-L⁸ *L⁸ M-P⁸ Q-R⁶ S-2O⁸ \times 2O⁸ 2P-4A⁸ 4B¹² = [8], 90,

[7], XC-CCCCCLXXII ff.). **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; tussentitels met typografische titelpagina. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina; tussentitels met drukkersmerk of auteursportret door Christoffel (II) van Sichem (1581-1658). **Verwijzingen:** BB C 148; RKDportraits 2011557; STCN 853361681; USTC 1515004.

Signatuur: F252. **Defecten:** f. π 1 (Franse titel) uit delen 1 en 3 ontbreekt. **Bijzonderheden:** STCN beschrijft kleine variaties in het zetsel van f. 4D6 uit deel 2. Dit exemplaar met vingerafdruk: b2 4D6 \$van\$A1. **Boekband:** 3 banden (323 x 210 x 95/95/85 mm).

Contemporain. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gespenkelde snede. Resten van 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven nummer aan kop ('1450'). Idem met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Wercken van / D. VOLCKERZ COORNHERT / I.[-III.] DEEL') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Gebruikssporen:** voorste schutblad van band 2 met aantekening ('Ba. R.15.33'). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655. **Verwijzing:** Zijp 11.

Coqueau, Leonard (-1615). *Antimornaeus id est Confutatio mysterii iniquitatis, sive Historiae papatus Philippi Mornaei.* Milaan: Giovanni Battista Piccaglia voor erven Pacificus Pontius, 1616. 2°.

Collatie: 2 delen (1# *⁸ 2*⁶ A-H⁶ I⁸ K-2Y⁶ 2Z-3D⁴ = [28], 539, [45] pp.; 2# π^2 A-3A⁴ 3C-3D⁴ (π 2 blanco) = [2], [2 blanco], 360, [32] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina, die van deel 1 in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk, die van deel 1 gegraveerd. **Verwijzingen:** OPAC SBN UM1E\008500; USTC 4028084.

Signatuur: F247. **Boekband:** 337 x 240 x 65 mm. (1ste helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gespenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempel: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A3). Resten van 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('ANTIMORNAEVM') aan kop. Idem met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. De rug is aan staart verstevigd met een strook van perkament.

Herkomst: voorste dekblad met ex libris van Theodorus Callerus (ca. 1603-1633), rector van de Latijnse school te Enkhuizen ('Ex Liber Bibliotheca Theodori Kalleri A.N.C. 1627 O.C. 5598.'). Idem met doorgehaalde prijs ('3-0-0'). Titelpagina met weggekraste naam. Idem met schenkingsnotitie van Callerus in de hand van bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('D. Theodorus Kallerus Rector Scholae Enchusanae huic Bibliothecae dono dedit 18 octob. a[nn]o 1628.'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** 18 oktober 1628, geschenk van Callerus. **Opmerkingen:** Een boek uit de bibliotheek van Callerus bevindt zich ook in de Bibliotheek van het Cultura Fonds te Dilbeek (sign. LC 425).

RECHTSGELEERDHEID (ITALIË)

Cornazzano, Barnaba (16de/17de eeuw). *Decisionum novissimarum Rotae Lucensis [...]* *centuriae duae*. Frankfurt am Main: Zacharias Palthenius, 1600. 2°.

Collatie: π^2 A-V⁶ X⁸ 2A-2B⁶; $^2\pi 1$)⁽⁶ 2A-2B⁶ a):(-d):⁽⁶ = [4], 256, [24]; [14], 297, [51] pp.

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart.

Illustraties: titelpagina met drukkersmerk. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: Camillo Borrelli (-1631), *Controversiae forenses, sive Consultationes iuridicae*. **Verwijzingen:** USTC 632002; VD16 ZV 9910.

Signatuur: F177. **Boekband:** 347 x 230 x 55 mm. Contemporain? Spitselband, perkament over kartonnen platten, blauw gesprenkelde snede. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('Decisiones / Novissimae / ROTAE / LUCENSIS') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Gerestaureerd in januari 1989 door Evert de Vries (1927-2018) die de band reinigde (met uitzondering van de belettering op de rug). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

162

RECHTSGELEERDHEID (CORPUS IURIS CANONICI)

[Corpus iuris canonici. Latijn]. *Corpus iuris canonici absolutiss. in III. partes distinctum*. Nieuwe druk. Lyon: voor Michael Chevalier, 1624. 2°.

Collatie: 3 delen (1# \dagger^4 a-c⁸ d² A-O⁸ P¹⁰ Q-3R⁸ 3S-3T⁶ 3V-4A⁸ (4A8 blanco) = [8], 51, [1] pp., 2072 kols., 76, [2], [2 blanco] pp.; 2# a² \dagger -2 \dagger^6 A-3P⁸ 3Q⁴ χ^2 3R⁸ 3S-3T⁶ = [28] pp., 1966 kols., [5], 37, [3] pp.; 3# \dagger^4 A-T⁸ χ^2 V-2C⁸ 2D¹⁰ 2A-2L⁸ 3A-3K⁸ 3L-3N⁶ 3O⁴ (2L8 blanco) = [8] p., 606 kols., [5] p., 609-870 kols., [1] p., 348 kols., [2 blanco] pp., 366 kols., [1], 19, [1] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart.

Illustraties: titelpagina met gegraveerd drukkersmerk door Pierre Faber (17de eeuw); houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** Desgraves XXII 21; USTC 6903423.

Signatuur: F144. **Boekband:** 3 banden (400 x 265 x 97/94/72 mm). Contemporain. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.K) in goud. (Resten van) 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, verticaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('CORP. IURIS CANON / TOMVS I.[-III.]') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** boekbanden met supralibros van Gerrit Jacobsz Trompet (\dagger 1629), burgemeester te Enkhuizen. Titelpagina van alle delen met schenkingsnotitie van Trompet in de hand van Van Doeslaer (1# 'Opus hoc egregium tribus distinctum tomis Bibliothecae huic dono dedit vir amplissimus pietate ac prudentia spectatissimus D. Gerardus Iacobi Trompet p.m. Reipublicae Enchusanae Consul primarius.'; 2# 'Ex donatione viri amplissimi D. Gerardi Jacobi Trompet, p.m. Reipublicae Enckhusanae Consulis primarii.'; 3# 'Ex donatione viri amplissimi D. Gerardi Iacobi Trompet, p.m. Reipublicae Enchusanae Consulis primarii'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1629 en 1637. **Verwijzing:** Zijp 33.

163

RECHTSGELEERDHEID (CORPUS IURIS CIVILIS)

[Corpus iuris civilis. Grieks]. *Impp. Iustiniani, Iustini, Leonis Novellae constitutiones Iustiniani edicta*. Ed. Henry Scrimger (1506-1572). [Genève]: Henri Estienne, 1558. 2°.

Collatie: $2*^{10}$ A-2K⁸ 2L⁴ = [20], 529, [7] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams J 682; CDM, p. 35; GLN 15-16 2086; Kecskeméti 15; USTC 450468.

Signatuur: F174. **Boekband:** 354 x 240 x 45 mm. 2de helft 16de/1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gesprenkelde snede. 2 striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('NOVELLAE / Constitution / impp. Iusti / niani etc.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Gerestaureerd op 13 januari 1989 door Evert de Vries (1927-2018) die de band reinigde (met uitzondering van de belettering op de rug), nieuwe kapitaalbandjes, spitsels en leren sluitlinten aanbracht. **Herkomst:** titelpagina met schenkingsnotitie van Thomas Montanus (1611-1673), student geneeskunde te Leiden, in de hand van Van Doeslaer ('Ex dono ornatissimi iuvenis D. Thomae Montani Enchusan. Medicinae studiosi.'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1628 en 1637, geschenk van Montanus. **Opmerkingen:** een boek uit de bibliotheek van Montanus bevindt zich ook in de voormalige collectie van de universiteitsbibliotheek van Franeker, nu Tresoar (sign. 128 Gnk fol.).

164

RECHTSGELEERDHEID (CORPUS IURIS CIVILIS)

[Corpus iuris civilis. Latijn]. *Authenticorum liber, in novem collationes distinctus*. Ed. Pierre Rebuffi (1487-1557). Parijs: wed. Claude Chevallon en Guillaume Desboys, 1550. 4°. **Collatie:** *⁶ a-2k⁸ = [12] pp., 1054 kols., [1] p. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams J 678; FB 76312; USTC 154068.

Signatuur: Q36. **Boekband:** 280 x 210 x 35 mm. 2de helft 16de/1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette randen, perkament over kartonnen platten. Resten van 4 leren striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Frontsnede met handgeschreven titel, overdwars ('Authentica'). Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Authen- / tica / IVSTINIAN.'). en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** voorste schutblad met motto en naam van Thomas Clemens (leeftjaren onbekend) ('Sola Deos a[e]quat cleme[n]tia nobis. Thomas Clemens'). **Maculatuur:** aangeplakte kapitalen van perkament met ongeïdentificeerde tekst. **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643.

165

RECHTSGELEERDHEID (CORPUS IURIS CIVILIS)

[Corpus iuris civilis. Latijn]. *Corpus iuris civilis Iustinianei*. Ed. Accursius (1182-1263), Antoine Leconte (1526-1586) en Denis Godefroy (1549-1622). Orléans/Genève: Estienne Gamonet voor Théodore de Juges, 1625. 2°. **Collatie:** 6 delen (1# 2§¹⁰ B-3Z⁸ 4A⁶ 4B⁴ 4C-4G⁸ 4H-4I⁶ = [20] pp., 41-2250 kols., 106 pp.; 2# †⁴ A-3S⁸ 3T¹⁰ 3V⁸ 3Y⁴ = [8] pp., 2088 kols., 39, [1] pp.; 3# 2§⁶ ā⁸ 2ā¹⁰ A-2Z⁸ 2&⁸ 3A-3N⁸ 3O-3P⁶ 3Q-3S⁸ = [48] pp., 1932 kols., [50] pp.; 4# 2§⁸ A-4N⁸ = [16] pp., 2464 kols., [80] pp.; 5.1# †⁴ §¹⁰ A-2Q⁸ 2R-2S⁶ = [28] pp., 338 kols., [9] pp., 648 kols., [20] pp., 252 kols.; 5.2# 2†⁶ 3A-3R⁸ 3S-3V⁶ ā⁴ 2*-3*⁶ (3*6 blanco) = [12] pp., 614 kols., [31], [2 blanco] pp.; 6# §⁴ A-2R⁸ a-2r⁸ 2s¹⁰ (2s10 blanco) = [8], 634, 748 pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina, die van delen 1-5 in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk, die van deel 1 gegraveerd en gesigneerd 'Millot fe.'. **Annotaties:** deel 5.2 gedrukt in Genève, de andere delen in Orléans; elk deel met afzonderlijke titel: 1# *Tomus primus continens Digestum vetus*; 2# *Infortiatum, seu Pandectarum iuris civilis, tomus secundus*; 3# *Digestum novum, seu Pandectarum iuris civilis, tomus tertius*; 4# *Codicis sacratissimi imperat. Iustiniani PP. Augusti, lib. XII.*; 5.1# *Volumen legum parvum, quod*

vocant; 5.2# *Institutionum sive Primorum totius iurisprudentiae elementorum, libri quatuor*; 6# *Iuris civilis sextum et novum volumen*. **Verwijzingen**: Swisscovery 991144681219705501; USTC 6808921.

Signatuur: F142-143. **Defecten**: ff. 2S4 en 2S7 (pp. 737-738 en pp. 743-744) uit deel 6 ontbreken. **Boekband**: 7 banden (398 x 265 x 50/80/72/76/55/88/83 mm). Contemporain. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.K) in goud. 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) van banden 142, 143.2, 3 en 4 met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, verticaal. Achterplat (r.b.) van banden 143.1, 5 en 6 met sporen van langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('CORPVS IVRIS / Glossatum, sex dis- / tinctum voluminibus / TOMVS I / DIGESTOR.[-SEXTVM ET / novum / volumen]') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Deel 5.2 is gebonden in een afzonderlijke boekband die als enige rugnummer 142 heeft gekregen. **Herkomst**: boekbanden met supralibros van Gerrit Jacobsz Trompet (†1629), burgemeester te Enkhuizen. Titelpagina van alle delen met schenkingsnotitie van Trompet in de hand van Van Doeslaer (1# 'Opus hoc egregium septem distinctum tomis Bibliothecae huic dono dedit vir amplissimus pietate ac prudentia spectatissimus D. Gerardus Jacobi Trompet p.m. Reipublicae Enchusanae Consul primarius.'; 2# 'Ex donatione viri amplissimi D. Gerardi I. Trompet, p.m. Consulis Reip. Enckhusana primarii'; 3# 'Ex donatione viri amplissimi D. Gerardi I. Trompet, p.m. Reipublicae Enchusanae Consulis primarii'; 4# 'Ex donatione viri amplissimi D. Gerardi I. Trompet, p.m. Reipublicae Enchusanae Consulis primarii.'; 5.1# 'Ex donatione viri amplissimi D. Gerardi I. Trompet, p.m. Reipublicae Enchusanae Consulis primarii.'; 5.2# 'Ex donatione viri amplissimi D. Gerardi I. Trompet, p.m. Reipublicae Enchusanae Consulis primarii'; 6# 'Ex donatione viri amplissimi D. Gerardi I. Trompet, p.m. Consulis Reip. Enckhusanae primarii.'). **Gebruikssporen**: titelpagina van deel 1 met aantekening ('Catalogum fecit J.L. Bri'). **Vroegste vermelding**: C1637. **Verwerving**: tussen 1629 en 1637. **Verwijzing**: Zijp 34.

166

RECHTSGELEERDHEID (VARIA)

Covarrubias y Leyva, Diego de (1512-1577). *Opera omnia*. Ed. Johannes Uffelius (1577-1617) en Pieter Cornelis van Brederode (1559-1637). Lyon: voor Georges Remée en Horace Boissat, 1661. 2°.

Collatie: 2 delen (1# §⁶ A-3D⁶ = [12], 600 pp.; 2# *⁴ 4A-6C⁶ 6D-6E⁴ (6E4 blanco) = [8], 540, [62], [2 blanco] pp.). **Typografische kenmerken**: lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties**: titelpagina met gegraveerd drukkersmerk; deel 1 met gegraveerd wapenschild binnen de collatie. **Verwijzingen**: Desgraves XVIII (Boissat) 4.

Signatuur: F145. **Boekband**: 392 x 265 x 100 mm. 2de helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 3 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het middelste kader, lelies in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.D). Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding**: C1693. **Verwerving**: tussen 1661 en 1693.

167

GESCHIEDENIS (UTRECHT)

Cramer, Jan Anthony (1864-1952). *De theologische faculteit te Utrecht ten tijde van Voetius*. Utrecht: Kemink en Zoon, [1932].

Paginerings: VII, 542 pp. **Illustraties:** 7 portretten, 3 platen en 3 facsimile's. **Verwijzingen:** Brinkman (1931-1935), p. 245.

Signatuur: 1919. **Boekband:** 245 x 170 x 35 mm. Contemporain. Rood linnen over kartonnen platten. Voorplat en rug met gedrukte en vergulde titel. **Herkomst:** Franse titel met schenkingsnotitie in de hand van bibliothecaris Douwe Brouwer ('Geschenk van den schrijver. Juni 1932. D. Brouwer'). Idem met handgeschreven ex libris van de Librije ('Librije Westerkerk'). **Gebruikssporen:** los ingevoegd kaartje ('Met groeten van den schrijver') en briefje met aantekening over een vroedschapsresolutie van 31 december 1665 met betrekking tot Jan Pietersz Beelthouwer. **Vroegste vermelding:** C1986. **Verwerving:** juni 1932, geschenk van de auteur.

168

RECHTSGELEERDHEID (ROMEINS RECHT)

Cujas, Jacques (1520-1590). *Opera, quae de iure fecit, et edi voluit [...] in tomos quatuor distincta.* Genève: Philippus Albertus en Alexander Pernet, 1609. 2°.

Collatie: 4 delen (1# *⁴ §⁴ a-f⁶ g⁴ h-u⁶ x⁴ = [16], 80 pp., 81-404 kols.; 2# 2§⁶ A-Z⁶ 2A⁸ = [12] pp., 580 kols., [2 blanco] pp.; 3# 3ā⁶ 2A-3K⁶ = [12] pp., 788 kols., [2] pp.; 4# ()⁸ 3a-4d⁶ 4e⁴ 4f-4o⁶ (2A8 blanco) = [16] pp., 664 kols., [108] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; deel 1 met typografische titelpagina in rood en zwart; delen 2-4 met Franse titelpagina. **Illustraties:** typografische titelpagina met drukkersmerk; 1 houtsnede binnen en 1 houtsnede buiten de collatie. **Verwijzing:** Swisscovery 991083585669705501; USTC 6703040.

Signatuur: F152. **Bijzonderheden:** de plaats van uitgave in het impressum is 'Genevae' (in tegenstelling tot 'Aureliae Allobrogum' zoals beschreven in Swisscovery). **Boekband:** 361 x 240 x 90 mm. (1ste helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A3). 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, verticaal. Rug met handgeschreven titel ('IACOBI CVIACII / OPERA') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** titelpagina met de naam van Hero Allertsz Vesterman (†1612), burgemeester te Enkhuizen. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1609 en 1637.

169

THEOLOGIE (KERKVADERS)

Cyprianus, Thascius Caecilius (ca. 200-258). *Opera.* 2de druk. Ed. Paulus Manutius (1512-1574), Guillaume Morel (1505-1564) en Jacobus Pamelius (1536-1587). Parijs: [Compagnie de la Grand Navire], 1633. 2°.

Collatie: a-h⁶ i⁸ A-3E⁶ = [112], 601, [1] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met gegraveerd drukkersmerk. **Verwijzingen:** niet in Goldsmith; USTC 6003490.

Signatuur: F279. **Boekband:** 351 x 240 x 65 mm. 2de/3de kwart 17de eeuw. Spitselband met dubbele doorrijging, perkament over kartonnen platten, blauw gesprenkelde snede. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Thomas Montanus ('OPERA / CYPRIANI') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1673.

170

THEOLOGIE (KERKVADERS)

D

172

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Daneau, Lambert (1530-1595). *Opuscula omnia theologica*. Genève: Eustathius Vignon, 1583. 2°.

Collatie: §⁴ a-z⁶ A-2Z⁶ 2A-3Z⁶ 3A-3Z⁶ 3A⁴ = [8], 1625, [39] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; 2 uitslaande houtsneden buiten de collatie. **Verwijzingen:** Adams D 51; GLN 15-16 3032; USTC 450975.

Signatuur: F226. **Bijzonderheden:** het impressum bevat een plaats van uitgave (in tegenstelling tot GLN 15-16 3032). **Boekband:** 353 x 240 x 110 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkaument over kartonnen platten, 6 ribben, rood gespenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 3 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het middelste kader, lelies in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.D). Resten van 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('OPERA DANA EI') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

173

RECHTSGELEERDHEID (VARIA)

Decisiones gravissimarum et subtilissimarum quaestionum quae in utroque foro versantibus. Lyon: Michel Etienne, 1588. 2°.

Collatie: 3 delen (1# †⁴ a-x⁸ y¹⁰ = [8], 357, [1 blanco] pp.; 2# π1 A-O⁸ P⁶ Q-2G⁸ = [2], 480 pp.; 3# 2a-2i⁸ 2k⁴ 2l-3V⁸ 3X⁶ α-η⁸ θ⁴ (3X6, θ4 blanco) = 690, [2 blanco], 118, [2 blanco] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams D 191; FB 64245; USTC 156687.

Signatuur: F151. **Boekband:** 374 x 260 x 135 mm. 17de eeuw? Perkaument over kartonnen platten, 6 ribben, blauw gespenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, lelies in de hoeken van het binnenste kader. 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

174

GEOGRAFIE (AMERIKA)

De Laet, Johannes (1581-1649). *Nieuwe wereldt, ofte Beschrijvinghe van West-Indien*. Leiden: Isaac Elzevier, 1625. 2°.

Collatie: *-2*⁶ A-2X⁶ (2X6 blanco) = [24], 510, [16], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; 10 uitslaande gegraveerde kaarten buiten de collatie. **Verwijzingen:** European Americana 625/125; STCN 833078127; USTC 1028265; Willems 230.

Signatuur: F119. **Defecten:** kaart 3 ('Tierra Firma met Nuevo Reyno de Granada ende Popayan') ontbreekt. **Boekband:** 330 x 215 x 55 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkaument over kartonnen platten. Resten van 2 leren strikssluitingen.

Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel aan kop ('[...] Laet / [...] Indien'). Idem met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doreslaer ('I. De Laet / van / WESTINDI- / EN.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** titelpagina met schenkingsnotitie van Simon Jacobsz Domkens (1613-1652), Enkhuizer vice-admiraal VOC ('Donum Simonis I. Domakaei Enchusani anno 1634 idib: 9bris'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** november 1634, geschenk van Domkens. **Verwijzing:** Zijp 31.

175

LETTERKUNDE (GRIEKSE OUDHEID)

Demosthenes (384-322 v. Chr.). *Λόγοι, και προοίμια δημηγορικά, και επιστολαί.* Ed. Denis Lambin (1520-1572) en Guillaume Morel (1505-1564). Parijs: Jacques Du Puys en Jean Bienné, feb. 1570. 2°.

Collatie: $\alpha\text{-}\gamma^6 \delta^8 \text{A-Z}^6 \text{a-z}^6 2\text{A-}2\text{V}^6 [2]\text{X}^4 = [52], 798, [2]$ pp. **Typografische kenmerken:** lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams D 266; FB 64521; USTC 116622.

Signatuur: F38. **Boekband:** 352 x 240 x 65 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A3). 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

176

LETTERKUNDE (GRIEKSE OUDHEID)

Demosthenes (384-322 v. Chr.) en Aeschines (ca. 390-314 v. Chr.). *Principum Graeciae oratorum opera.* Ed. Hieronymus Wolf (1516-1580). Frankfurt am Main: Claude de Marne en erven Johann Aubry, 1604. 2°.

Collatie: $(\text{)}^8 \text{§}^8 2\text{§-}4\text{§}^6 *\text{-}6*^6 7*^4 \text{A-}6\text{I}^6 6\text{K}^4 6\text{L}^6 = [68], \text{LXXIII}, [6], 1464, [44]$ pp.

Typografische kenmerken: lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk; 2 auteursportretten (houtsnede en gravure) binnen de collatie, het gegraveerde portret van Demosthenes gesigneerd 'H.V.'. **Verwijzingen:** USTC 2065929; VD17 3:015817L.

Signatuur: F3. **Boekband:** 412 x 280 x 130 mm. 1ste helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A3). Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doreslaer ('Opera / DEMOSTHENES et AESCHINIS / Graeco-latin') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655.

177

RECHTSGELEERDHEID (CANONIEK RECHT)

Diana, Antonino (1585-1663). *Summa Diana, in qua [...] opera omnia undecim partibus comprehensa.* Antwerpen: Hieronymus (III) en Jean-Baptiste (I) Verdussen, 1656. 2°.

Collatie: $*^4 \bar{a}^4 \text{A-}2\text{O}^6 2\text{P}^4 2\text{A-X}^6 2\text{Y}^4 (2\text{Y}^4 \text{ blanco}) = [16], 452, 258, [2 \text{ blanco}]$ pp.

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart.

Illustraties: titelpagina met drukkersmerk door Jan Christoffel Jegher (1618-1666/67).

Verwijzingen: STCV 12859348.

Signatuur: F43.2. **Boekband:** 337 x 210 x 72 mm. Contemporain? Spitselband met dubbele doorrijging en omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gesprenkelde snede. 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('DIANAE / SUMMA.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1853. **Verwerving:** tussen 1761 en 1853.

178

GESCHIEDENIS (KLASSIEKE OUDHEID)

Dio Cassius (ca. 163-235) en Joannes Xiphilinus (ca. 1010-1075). *E Dione excerptae historiae ab Ioanne Xiphilino* [Grieks en Latijn]. Vert. door Guillaume Du Blanc (1561-1601) en Wilhelm Xylander (1532-1576); ed. Henri Estienne (1528/31-1598). [Genève]: Henri Estienne, 1592. 2°.

Collatie: *⁴ a-2h⁶ 2i⁴ 2k⁶ 2a⁴ (2i3 blanco) = [8], 376, [2 blanco], [22] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams D 514; CDM, p. 135; GLN 15-16 3538; USTC 451325. **Signatuur:** F107. **Boekband:** 352 x 225 x 45 mm. Contemporain? Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, blauw gesprenkelde snede. Achterplat (r.b.) met sporen van langwerpige rechthoekige kettingklampen, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('Dionis / Epitome') aan kop. Idem met handgeschreven titel ('DIONIS / EPITOME') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643.

179

GESCHIEDENIS (KLASSIEKE OUDHEID)

Dio Cassius (ca. 163-235). *Historiae Romanae libri XLVI* [Grieks en Latijn]. Ed. Johannes Leunclavius (1541-1594). Hanau: erven Andreas Wechel, Claude de Marne en erven Johann Aubry, 1606. 2°.

Collatie: %⁴ A-4H⁶ 4I⁴ 4K-4X⁶ 4Y-4Z⁴ = [8], 1054[= 1052], [40] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** USTC 2136945; VD17 3:311305A. **Signatuur:** F78. **Boekband:** 378 x 240 x 97 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van enkele lijnen, de hoeken verbonden, centraal een plaatstempel (type P.A6). 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

180

GESCHIEDENIS (KLASSIEKE OUDHEID)

Diodorus Siculus (1ste eeuw v. Chr.). *Bibliothecae historicae libri XV, de XL* [Grieks en Latijn]. Ed. Lorenz Rhodomann (1546-1606). Hanau: erven Andreas Wechel, Claude de Marne en erven Johann Aubry, 1604. 2°.

Collatie: 2 delen (1# (*)-2(*)⁶ 3(*)⁴ A-2G⁶(2G1+2G*2) 2H-2L⁶ 2M-2N⁴ = [32], 361, [63] pp.; 2# †⁶ A-4N⁶ 4O-4P⁴ 4Q⁸ = [12], 1013, [1] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** USTC 2137789; VD17 39:122921U.

Signatuur: F81. **Bindfouten:** katern 2G uit deel 1 is verkeerd gebonden (2G1(+2G*).2.5.3.4(+2G*2).6). **Boekband:** 364 x 235 x 105 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van enkele lijnen, de hoeken verbonden, centraal een plaatstempel (type P.A4). 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) en voorplat (l.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Gebruikssporen:** enkele aantekeningen in de marge. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

181

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Dionysius Carthusiensis (1402-1471). *In Epistolas omnes canonicas, in Acta apostolorum, et in Apocalypsim, pia ac eruditae enarrationes.* Keulen: voor Peter Quentel, 1545 (col.: 1546). 2°.

Collatie: A⁴ B-Z⁶ 2A-2C⁶ 2D-2E⁴ = 163[= 161], [1] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** niet in Adams; USTC 625939; VD16 D 1913.

Signatuur: F320:2. **Defecten:** de titelpagina is aan de onderkant afgescheurd. **Convolut:** in convoluit met: Lanspergius, *Omnium Epistolarum ac Evangeliorum dominicalium totius anni enarrationes, & sermones*, 1548. Zie aldaar.

182

GESCHIEDENIS (NEDERLANDEN)

Divaeus, Petrus (1536-1581). *Rerum Brabanticarum libri XIX.* Ed. Aubertus Miraeus (1573-1640). Antwerpen: Hieronymus (I) Verdussen, 1610. 2°.

Collatie: †⁴ 2†² A-2K⁴ = [8], 148[= 248], [16] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** STCV 6610091; USTC 1003329.

Signatuur: F141. **Defecten:** katern 2† ('Auctoris ad lectorem praefatio') ontbreekt. **Boekband:** 265 x 175 x 35 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('P. Divaei / Res / BRABAN- / TICAE') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643.

183

NATUURWETENSCHAP (PLANT- EN DIERKUNDE)

Dodonaeus, Rembertus (1517-1585). *Cruydt-boeck.* Verbeterde druk. Leiden: Franciscus (II) Raphelengius, 1618. 2°.

Collatie: *⁴ §-3§⁴ A-Z⁶ a-z⁶ 2A-2Z⁶ 2a-2z⁶ 3A-3Z⁶ 3a-3i⁶ 3k⁴ ²A-C⁴ ²D⁴(-D4) ²E-F⁴ ²G⁶ (²G6 blanco) = [32], 1495, [57], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina door Willem van Swanenburg (1580-1612); houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** Hollstein XXIX 65/I; Nissen BBI 518; STCN 059591994; USTC 1011573.

Signatuur: F168. **Boekband:** 360 x 240 x 105 mm. 1ste helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van dubbele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.F1). 2 strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Gerestaureerd in 1989 door Evert de Vries (1927-

2018) die de band reinigde en nieuwe sluitlinten van wit textiel, kapitaalbandjes en belettering op de rug aanbracht. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1618 en 1637. **Verwijzing:** Zijp 47.

184

NATUURWETENSCHAP (PLANT- EN DIERKUNDE)

Dodonaeus, Rembertus (1517-1585). *Stirpium historiae pemptades sex*. Antwerpen: Christoffel Plantijn, 1583. 2°.

Collatie: †⁶ 2†⁴ A-Z⁶ a-z⁶ 2A-2Z⁶ 2a-2e⁶ = [20], 860, [28] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; 1306 houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** Adams D 722; BB D 117; Nissen BBI 517; NLM 16 1182; STCV 12921841; USTC 401987; Voet 1101.

Signatuur: F188. **Defecten:** f. 2c6 (3 houtsneden met bijschriften) ontbreekt. **Boekband:** 355 x 245 x 60 mm. In 2018 gemaakt door Herre de Vries van Restauratie Nijhoff Asser ter vervanging van de perkamenten spitselband die Evert de Vries (1927-2018) in 1989 had vervaardigd. Kalfsperkament over kartonnen platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van dubbele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel. 2 strikssluitingen van groen textiel. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Enkel de blauwe snede van de oorspronkelijke (bruinleren?) band is bewaard gebleven. **Herkomst:** werkexemplaar van de auteur ter voorbereiding op de herziene Latijnse editie die in 1616 zou verschijnen in Antwerpen bij Balthasar (I) en Joannes (II) Moretus. Bij testament gelegateerd aan de Antwerpse drukker Christoffel Plantijn (1520-1589) (BB D 117, p. 220). Titelpagina en f. 2e6v met doorgehaald ex libris van Petrus Crulaeus (*1608), student geneeskunde te Leiden ('Ex bibliotheca Petri Nicolai Crulaei Hornani 1629'; 'Petrus Crulaeus Hornanus, 1629 medicinae studiosus'). Titelpagina met schenkingsnotitie van Thomas Montanus (1611-1673), arts te Enkhuizen, in de hand van bibliothecaris Abraham van Doerslaer ('Ex donatione viri doctissimi, D. Thomae Montani, Medicinae doctoris, et Enchusanae Reipubl. medici'). **Gebruikssporen:** talrijke aantekeningen en correcties in de hand van Dodonaeus, veel hiervan op opgeplakte of ingebonden briefjes. Na zijn dood door Justus Raphelengius (1573-1628), de kleinzoon van Plantijn, aangevuld met opgeplakte houtsneden die afkomstig zijn uit de Nederlandse vertaling van dit werk (Leiden: Franciscus (II) Raphelengius, 1608). Raphelengius schreef ook verscheidene annotaties in de tekst en 2 aantekeningen op de titelpagina ('Propriâ Auctoris manu passim emendati; & novis aliquot paulo ante ipsius mortem iconibus aucti'; 'Exemplar hoc emendatissimum est; & illi propriè simile, quod Antverpienses secuti sunt in ultimâ Latinâ editione, quae prodiit anno 1616 ex quo versio Belgica facta, anno 1608. Quaecunque autem in hoc exemplari immutata, illa transcripta sunt in cod. Cl. V. Doctoris P. Pauwii, sed ille caret novis iconibus, quae hîc suis locis passim insertae'). Verscheidene aanwijzingen van de drukker in rood krijt. Enige aantekeningen en onderstrepingen in de tekst in de hand van Crulaeus in roze inkt. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655, geschenk van Montanus.

Opmerkingen: de 'codex' van Pauw die in een van de aantekeningen op de titelpagina wordt genoemd, is beschreven in de veilingcatalogus van zijn bibliotheek: 'Herbarium Dodonei latine, ex editione Christophori Plantini, Antverpiae 1583. In hoc herbario plurima ad marginem asscripsit Petrus Paaw medicinae anatomicae, ac botanices in hac Academia dum viveret professor' (*Catalogus rarorum & insignium librorum [...] Petri Paaw, dum viveret medicinae, anatomiae ac botanices in Academia Lugd. Batava professoris celeberrimi. Quorum auctio habebitur in aedibus Isaaci Commelini à diem 22 aprilis*, f. A1r, nr. 12). Boeken uit de bibliotheek van Crulaeus en Montanus bevinden zich ook in de voormalige collecties van de bibliotheek Collegium Medicum Leeuwarden en de universiteitsbibliotheek van Franeker, nu Tresoar (sign. 1187 Gnk fol.; 128 Gnk fol.). Raphelengius annoteerde ook

een convoluut met 2 werken van Carolus Clusius ten behoeve van een (nooit verschenen) herziene editie daarvan (Leiden, UB, 755 A 3). Zie: Van Gelder/Van Zanen, pp. 91-98.
[Verwijzing](#): Zijp 46.

185

VARIA (KRIJGSKUNDE)

Dögen, Matthias (1605?-1672). *Architectura militaris moderna*. Amsterdam: Louis (III) Elzevier, 1647. 2°.

Collatie: (*)⁴ A-G⁴ χ⁴ H-M⁴ 2χ² N-2B⁴ 3χ⁴ 2C-3V⁴ = [8], 504, [24] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina door Theodor Matham (1605/6-1676); 1 gegraveerde illustratie binnen de collatie; 40 uitslaande gegraveerde kaarten en 29 uitslaande gegraveerde illustraties buiten de collatie. **Verwijzingen:** Hollstein XI 66; Sloos 08027; STCN 088949540; USTC 1014063; Willems 1047.

Signatuur: F51. **Boekband:** 318 x 220 x 88 mm. 2de/3de kwart 17de eeuw. Spitselband met dubbele doorrijging en omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gesprenkelde snede. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Thomas Montanus ('MATT. DÖGEN / ARCHITECTURA / Militaris.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1647 en 1673.

186

LETTERKUNDE (GRIEKSE EN ROMEINSE OUDHEID)

Dominicus Nanus Mirabellius (15de-16de eeuw), Bartholomaeus Amantius (1505-1576) en Franciscus Tortius (16de eeuw). *Florilegii magni, seu Polyanthae floribus novissimis sparsae, libri XX*. Ed. Joseph Lang (1570-1615) en Franciscus Sylvius (1581-1649). Frankfurt am Main: voor erven Lazarus Zetzner, 1621. 2°.

Collatie:):(⁴ A-6R⁶ 6S⁴ 6T⁶ = [8] pp., 3208[= 3206] kols. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** USTC 2005953; VD17 3:606986T.

Signatuur: F23. **Boekband:** 360 x 233 x 107 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van dubbele lijnen langs de randen, lelies in de hoeken, centraal een plaatstempel (type P.F1). Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Voorplat verstevigd met 2 stroken van perkament. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

187

RECHTSGELEERDHEID (CORPUS IURIS CIVILIS. COMMENTAREN)

Donellus, Hugo (1527-1591). *Commentarii absolutissimi ad II. III. IV. VI. & VIII. libros Codicis Iustiniani, tit. V. lib. XIX. Dig. de praescript. verbis, & tit. I. lib. XLV. Dig. de verb. obligat.* Ed. Jakob Schegk (1511-1587). Frankfurt am Main: Egenolff Emmel voor erven Jakob Fischer, 1622. 2°.

Collatie:):(⁶ A-4E⁶ 4F⁸; (:)⁴ a-2g⁶ = [12], 904; [8], 312, [48] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina, die van deel 1 in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: *Commentarii absolutissimi, ad titulum Digestorum de verborum obligationibus*. **Verwijzingen:** USTC 2110453; VD17 14:633193E.

Signatuur: F146.1. **Boekband:** 400 x 270 x 110 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, blauw gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met

blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A3). 2 striksluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('DONELLI') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. [Vroegste vermelding](#): C1693. [Verwerving](#): tussen 1643 en 1693.

188

RECHTSGELEERDHEID (CORPUS IURIS CIVILIS. COMMENTAREN)

Donellus, Hugo (1527-1591). *Commentariorum Iuris civilis libri viginti octo.* Ed. Scipione Gentili (1563-1616). Frankfurt am Main: erven Andreas Wechel, Daniel en David Aubry en Clemens Schleich, 1626. 2°.

[Collatie](#): (:)⁶ 2(:)⁸ A-6E⁶ 6F⁴ 6G-6K⁶ = [28], 1447, [49] pp. [Typografische kenmerken](#):

lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. [Illustraties](#): titelpagina en colofon met drukkersmerk. [Verwijzingen](#): USTC 2130418; VD17 1:012561T.

[Signatuur](#): F146.2. [Boekband](#): 402 x 270 x 108 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, blauw gesprende snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A3). 2 striksluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('OPERA') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. [Vroegste vermelding](#): C1693. [Verwerving](#): tussen 1643 en 1693.

189

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Doreslaer, Abraham van (ca. 1579-1655) en Pieter Jacobsz van Suyderwoude (ca. 1573-1647). *Grondige ende klare vertooninghe van het onderscheydt in de voornaemste hoofdstucken der christelijcker religie, tusschen de gereformeerde ende de weder-dooperen.* 2de druk. Enkhuizen: Floris Jansz Camerling voor Albert Wesselsz Kluppel, 1649. 4°.

[Collatie](#): *-7*⁴ A-5H⁴ = [22], 34, [6], 763, [31] pp. [Typografische kenmerken](#): lettertype gotisch; typografische titelpagina. [Illustraties](#): titelpagina met drukkersmerk. [Verwijzingen](#): STCN 823067653; USTC 1026161.

[Signatuur](#): Q46 (C1693); Q57bis (C1908). [Boekband](#): 235 x 190 x 80 mm. 20ste eeuw, waarschijnlijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Perkament over kartonnen platten, 4 ribben. Schutbladen van de firma G. Honig & Zoon. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop in zwarte inkt en potlood. [Herkomst](#): titelpagina met schenkingsnotitie van Jan Jansz Camerling (ca. 1578-1649), burgemeester te Enkhuizen, in de hand van bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Ex donatione viri amplissimi D. Joannis Camerlingii, Senatoris, Exconsulis Reipublicae Enchusanae, eiusdemq[ue] Deputati in Collegio Ordinum Westfrisiae ac Noorthollandiae dignissimi, spectatissimi.'). [Vroegste vermelding](#): C1693. [Verwerving](#): 1649, geschenk van Camerling. [Opmerkingen](#): in C1693 en C1761 is dit boek beschreven onder signatuur Q46 en in C1908 onder signatuur Q57bis. Q46 is hierin onterecht opgegeven als vermist. Op de boekband is nummer 56 aangebracht.

190

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Doreslaer, Abraham van (ca. 1579-1655) en Pieter Jacobsz van Suyderwoude (ca. 1573-1647). *Grondighe ende clare vertooninge van het onderscheydt in de voornaemste hoofdstucken der christelijcker religie, tusschen de gereformeerde ende de weder-dooperen.* Enkhuizen: Volchard Jansz Camerling, 1637. 4°.

Collatie: *-5*⁴ †-4†⁴ 5†² A-5T⁴ 5V² = [36], 34, [6], 856, [36] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk.

Verwijzingen: STCN 065696964; USTC 1012174.

Signatuur: Q57. **Boekband:** 222 x 185 x 65 mm. Contemporain? Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop. **Herkomst:** 3de schutblad met eigenhandige opdracht van de auteurs aan de Classis Enkhuizen ('Eerwaardige, hooggeleerde, godtvruchtige, de herders, ende ouderlingen representerende den eerw. classens van Enchuysen dragen op met alle onderdanicheyt ende broederlycke toegenegentheyt dit tegenwoordigen boeck. Abrahamus à Dooreslaer. Petrus Jacobi F Austro-Silviq'). **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643. **Opmerkingen:** in C1693 en C1761 wordt deze titel niet meer beschreven. Pas in C1853 komt deze titel weer voor.

191

GESCHIEDENIS (NEDERLANDEN)

Dousa, Janus (1545-1604). *Annales rerum a priscis Hollandiae comitibus per CCC. XLVI. annos gestarum continuata serie memoriam complectentes.* Den Haag: Aelbrecht Hendricksz, 1599. 4°.

Collatie: *-3*⁴ 4*⁶ B-2L⁴ = [36], 264 pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Verwijzingen:** Adams D 867; NB 10284; STCN 852534892; TB 1626; USTC 424404.

Signatuur: Q10. **Boekband:** 260 x 192 x 35 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband, perkament over kartonnen platten, blauwe snede. Voor- en achterplat met goudstempeling: 2 kaders van lijnen, bloemen in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (55 x 37 mm). Rug met goudstempeling: 3 ornamenten tussen de bindingen. Resten van 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Dooreslaer ('Annales / DOVSAE / Metrica') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Maculatuur:** overlijmstroken van perkament met ongeïdentificeerde tekst. **Gebruikssporen:** voorste schutblad met rekensom in pond, shilling en pence. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1599 en 1637.

192

THEOLOGIE (ROOMS-KATHOLICISME)

Drexel, Jeremias (1581-1638). *Opera omnia.* Ed. Petrus de Vos (1605-1678). Lyon: voor Jean-Antoine (I) en Jean-Antoine (II) Huguetan, 1647. 2°.

Collatie: 4 delen (1# §⁴ *⁶ 2*⁴ ā⁸ A-3B⁶ 3C⁸ (3C8 blanco) = [44], 589, [3 blanco] pp.; 2# ā² a-d⁶ e⁸ 3D-4I⁶ = [68], 589-906, [30] pp.; 3# ā⁶ ē⁶ A-3D⁶ = [24], 600 pp.; 4# ā² a-h⁶ i⁴ 3E-4K⁶ 4L⁴ = [104], 601-930, [26] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met gegraveerd drukkersmerk; deel 1 met gegraveerd frontispice met auteursportret. **Verwijzingen:** Backer/Sommervogel III, kol. 203; Desgraves XXV (1er Huguetan) 61; USTC 6905417.

Signatuur: F213. **Boekband:** 2 banden (378 x 255 x 80/75 mm). (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van dubbele lijnen, ornamenten in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.G). 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('OPERA HIER: DREXELII.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1647 en 1693.

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Drusius, Johannes (1550-1616). *Animadversionum libri duo*. Leiden: Jan Paets Jacobszoon, 1585. 8°.

Collatie: 2 delen (1# A-E⁸ = 79, [1] pp.; 2# a-e⁸ f⁴ = 68 [= 86], [2] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk (deel 1) en houtsnede (deel 2). **Verwijzingen:** Adams D 923; NB 10354; STCN 059594799; TB 1653; USTC 429015.

Signatuur: Q55:3. **Convoluut:** in convoluut met: [Bijbel. O.T. Esther. Latijn], *Esthera*, 1586; Drusius, *Observationum libri XII*, 1584. Zie aldaar. **Herkomst:** titelpagina met eigenhandige schenkingsnotitie van de auteur aan Gerrit Jacobsz Vesterman (†1588), predikant te Enkhuizen ('D. Gerardo Vesterma[n]no viro doctissimo amor[is] caussa Joh. Drusius don[o] dedi.').

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Drusius, Johannes (1550-1616). *Observationum libri XII*. Antwerpen: Gillis van den Rade, 1584. 8°.

Collatie: A-T⁸ (T8 blanco) = 285, [17], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams D 930; BT 5666; NB 10353; STCV 12915995; USTC 402045.

Signatuur: Q55:2. **Convoluut:** in convoluut met: [Bijbel. O.T. Esther. Latijn], *Esthera*, 1586; Drusius, *Animadversionum libri duo*, 1585. Zie aldaar.

RECHTSGELEERDHEID (ROMEINS RECHT)

Duarenus, Franciscus (1509-1559). *Omnia quae quidem hactenus edita fuerunt opera*.

Laatste druk. Frankfurt am Main: Claude de Marne en erven Johann Aubry, 1607. 2°.

Collatie: *⁶ 2*⁴ A-2Z⁶ 2A-3Z⁶ 2A-3T⁶ 2V⁴ = [20], 1318, [22] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** USTC 2053505; VD17 1:007729G.

Signatuur: F147. **Boekband:** 400 x 265 x 110 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A2). 2 striksluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

GESCHIEDENIS (BOHEMEN)

Dubravius, Jan (ca. 1486-1533). *Historia Boiémica*. Bazel: Peter Perna, 1575. 2°.

Collatie:)(⁸ 2*-3*⁶ 4*⁴ a-2E⁶ 2F⁸ = [48], 327, [25] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; 2 uitslaande genealogische tabellen buiten de collatie. **Verwijzingen:** Adams D 1011; USTC 667031; VD16 D 2828.

Signatuur: F130:1. **Convoluut:** in convoluut met: Pius II, *De Bohemorum, et ex his imperatorum aliquot origine ac gestis historia*, 1575. Zie aldaar. **Boekband:** 315 x 215 x 40 mm. Eind 16de/begin 17de eeuw. Spitselband, perkament over kartonnen platten, blauw gesprenelde snede. Resten van 2 leren striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met resten van een

handgeschreven titel door Bernardus Paludanus (1650-1633), arts te Enkhuizen, aan kop. Idem met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Dubravy / Historia / Bohemica') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637. **Opmerkingen:** een boek uit de bibliotheek van Paludanus bevindt zich ook in de voormalige collectie van de universiteitsbibliotheek van Franeker, nu Tresoar (sign. 881 G fol.).

197

RECHTSGELEERDHEID (ROMEINS RECHT)

Du Faur de Saint-Jorry, Pierre (1532?-1600). *Ad tit. de diversis regulis iuris antiqui, ex libro Pandectarum imperatoris Iustiniani quinquagesimo, commentarius.* Parijs: Gilles Beys en Denis Du Val, 1585. 2°.

Collatie: $\bar{a}^6 a-z^6 A-2V^6 2X^4 = [12], 780, [20]$ pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** niet in Adams; FB 65760; USTC 170753.

Signatuur: F154. **Boekband:** 358 x 235 x 55 mm. Eind 16de/1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, blauwe snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen. Resten van 2 leren striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, verticaal. Voorplat (l.o.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Omgezette rand met handgeschreven titel ('Petrus Faber / Ad reg Iuris'). Rug met handgeschreven titel ('Petrus Faber Ad / Reg. iuris') aan kop. Idem met handgeschreven titel ('PETR. FABER / ad Regulis Iuris') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** titelpagina met motto ('Nusquam sincera voluptas.'). Idem met prijs ('4-5-0'). **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643.

198

VARIA (JACHT)

Du Fouilloux, Jacques (1521?-1580). *Neuw Jag unnd Weydwerck Buch.* Frankfurt am Main: Johann en Sigmund Feyerabend, 1582. 2°.

Collatie: 2 delen ($1\# \text{ }^{\pi}A^4 A-Z^4 a-c^4$ (c4 blanco) = [3], [1 blanco], 103, [1 blanco] ff.; $2\# A-R^4 S^6$ (S6 blanco) = 73, [1 blanco] ff.). **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina, die van deel 1 in rood en zwart; muzieknotaties. **Illustraties:** houtsneden door Jost Ammann (1539-1591), Christoph Murer (1558-1614), Ludwig Frig (werkz. 1570-1595) e.a. op de titelpagina en binnen de collatie; colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** niet in Adams; Hollstein German II 241-242; Nissen ZBI 1175; USTC 674918; VD16 D 2870.

Signatuur: F194. **Boekband:** 328 x 205 x 35 mm. Eind 16de/1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Jagt / Buch') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** achterste dekblad met de naam Jan Jansz ('Jan Jansz wonnende'). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655. **Verwijzing:** Zijp 58.

199

GESCHIEDENIS (FRANKRIJK)

Dupleix, Scipion (1569-1661). *Histoire generale de France avec l'estat de l'eglise & de l'empire.* Parijs: Laurentius Sonnius, 1621-1643. 2°.

Collatie: 2 van 3 delen (1# $\bar{a}^6 \bar{e}^6$ A-3P⁶ 3Q² = [24], 712, [24] pp.; 2# \bar{a}^8 A-4X⁶ 4Y⁸ 4Z⁶ 5A⁸ = [16], 1096, [28] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina; auteursportret door Michel Lasne (1590-1667) binnen de collatie. **Verwijzingen:** Fonds Français VII 559, 560; niet in Goldsmith; niet in USTC.

Signatuur: F105. **Defecten:** deel 3 ontbreekt. **Boekband:** 2 banden (344 x 230 x 60/78 mm). (1ste helft?) 17de eeuw. Bruin leer over kartonnen platten, 6 (band 1) en 5 (band 2) ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met goudstempeling: kader van dubbele lijnen langs de randen. Rug met goudstempeling: ornamenten tussen de ribben en titel ('HISTOIRE DE FRANCE') aan kop. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Band 1 met nummer op de frontsede, overdwars ('80'). Rug met restant van een titeletiket. Idem met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. Band 1 gerestaureerd in 2016 door Sabine Fleischer. Band 2 gerestaureerd in 2016 door Marijn de Valk (Boekrestauratie De Valk). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

200

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Du Plessis-Mornay, Philippe (1549-1623). *Mysterium iniquitatis seu, Historia papatus.* Saumur: Thomas Portau, 1611. 2°.

Collatie: $\pi 1$ A-3H⁶ = [14], 644, [2] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met gravure; 1 uitslaande gravure buiten de collatie. **Verwijzingen:** Desgraves I 83; USTC 6808030.

Signatuur: F235. **Boekband:** 360 x 235 x 40 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('P. MORNAEI / mysterium / iniquitatis') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1611 en 1637.

E

201

GESCHIEDENIS (TIJDREKENKUNDE)

Emmius, Ubbo (1547-1625). *Opus chronologicum novum, pluribus partibus constans.*

Groningen: Hans Sas voor Matthijs en Bonaventura Elzevier te Leiden, 1619. 2°.

Collatie: *⁶)(⁶ A-L⁶ χ¹ M-X⁶ ²χ¹ ²A-F⁶ ²G⁴ ²H-2E⁶ ²2F⁸ (²A6, ²F6, ²2E6 blanco); §⁴ ³A-H⁶ ³I⁴ (³I4 blanco); <***>² ⁴A-C⁶ ⁴D⁸(-D1.8) ⁴E-I⁶ ⁴K⁸(-K2.7) ⁴O⁶ (⁴O6 blanco) = [24], 252, [2], 10, [2 blanco], [2], 15-70, [2 blanco], [2], 73-327, [1], [2 blanco], [16]; [8], 95, [7], [2 blanco];

[4], 169, [1], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: *Chronologia rerum Romanarum* (1619); idem: *Appendix genealogica* (1620). **Verwijzingen:** STCN 822922177; USTC 1026126; Willems 156.

Signatuur: F49. **Boekband:** 325 x 215 x 76 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A2). Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

202

GESCHIEDENIS (FRIESLAND)

Emmius, Ubbo (1547-1625). *Rerum Frisicarum historia.* Leiden: Louis (I) Elzevier en Henrick Lodewijcxsoon van Haestens, 1616. 2°.

Collatie:)(-2)(⁶ 3)(⁴ A-2P⁶ 2Q⁴ 2R-3E⁶ 3F⁸ 3G-3T⁶ 3V⁴ 3X-4K⁶ 4L⁸ χ¹ 4M-4P⁴; (.)⁴ a-f⁶ 2a-2g⁶ 2h⁴ 3a-3d⁶ 3e⁸ α-d⁶ ε⁴ <***>⁶ = [32], 962, [32]; [8], 71, [1], 92, 62, [2], 60, [12] pp.

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart.

Illustraties: titelpagina en colofon met drukkersmerk; 1 uitslaande gegraveerde illustratie en 12 uitslaande gegraveerde kaarten door Nicolaes van Geelkercken (1585/86-1656) buiten de collatie. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: *De Frisia et Frisiorum republica*; het drukkersmerk in het colofon behoort toe aan Govert Basson. **Verwijzingen:** STCN 833077430; USTC 1028263; Willems 110.

Signatuur: F100. **Defecten:** katern <***> (index) ontbreekt. **Toevoegingen:** met extra kaart ('Die oude skeeprijke stadt Ylst') die niet werd aangetroffen in UBL 416 A 1 en 1108 A 1. **Bindfouten:** katern (.) is gebonden na f. 2h4. **Boekband:** 332 x 223 x 87 mm. 1ste helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A1). Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('VBBO EMMIVS / DE / REBVS FRISICIS') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Gerestaureerd in 2016 door Marijn de Valk (Boekrestauratie De Valk). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1616 en 1637. **Verwijzing:** Zijp 22.

203

LETTERKUNDE (HUMANISME)

Erasmus, Desiderius (1466/69-1536). *Adagiorum opus.* Lyon: Sébastien Gryphius, 1541. 2°.

Collatie: $\pi_a-d^6 \pi_e^8 a-z^6 A-2I^6 2K^8 = [64]$ pp., 1346 kols., [3] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** niet in Adams; Bibliographie lyonnaise VIII, pp. 141-142; Erasmusdrucke 85; FB 69602; USTC 140105.

Signatuur: F44 (C1693); F44.1 (C1908). **Boekband:** 335 x 230 x 61 mm. Contemporain? Bruin leer over houten platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met 2 kaders van rolstempels met 4 portretten van vrouwen (personificaties van de zintuigen?), in combinatie met op rij gezette losse stempels. Resten van 2 versierde klampsluitingen. Kantbeslag. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. Gerestaureerd in 2016 door Marijn de Valk (Boekrestauratie De Valk). **Maculatuur:** overlijmstroken van perkament met ongeïdentificeerde Latijnse tekst (gedocumenteerd in restauratieverslag). **Herkomst:** voorste schutblad met ex libris van Nicolaas Dignius Ruych (werkz. 1560-1595), predikant te Venhuizen (' $\Lambda\theta\epsilon \beta\iota\omega\sigma\alpha\varsigma \pi\epsilon\nu\acute{\iota}\alpha \gamma\acute{\alpha}\rho \tau\eta\varsigma \eta\sigma\upsilon\chi\acute{\iota}\alpha\varsigma \mu\acute{\eta}\tau\eta\rho$. $\Sigma\acute{\upsilon}\mu$ Nicolai Ruchii Cúrti Venhuijsani'). **Gebruikssporen:** het voorste schutblad met fragment uit Ovidius, *Tristia* III, vv. 25-26 in de hand van Ruych ('Crede mihi bene qui latuit bene vixit, et intra Fortunam debet quisq[ue] manere suam'). Details van beide drukkersmerken zijn ingekleurd met rood potlood. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

204

THEOLOGIE (VARIA)

Erasmus, Desiderius (1466/69-1536). *Apologiae [...] omnes, adversus eos, qui illum locis aliquot, in suis libris, non satis circumspecte sunt calumniati.* Bazel: Johann Froben, feb. 1522 (col.: okt. 1521). 2°.

Collatie: $2A-2F^6 2G^8 2H^6 a-z^6 A-F^6 G^4 H^6 = [100]$, 367, [1] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met geïllustreerde rand; colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams E 488; Erasmusdrucke 193; USTC 612527; VD16 E 2034.

Signatuur: F323. **Boekband:** 325 x 225 x 48 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over kartonnen platten, 5 ribben. Schutbladen van de firma G. Honig & Zoon. Frontsnede met resten van een handgeschreven titel, overlans. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt.

Gebruikssporen: verscheidene leesmarkeringen en aantekeningen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

205

LETTERKUNDE (HUMANISME)

Erasmus, Desiderius (1466/69-1536). *Epistolarum opus.* Bazel: Hieronymus Froben en Nikolaus (I) Episcopus, 1558. 2°.

Collatie: $\alpha^6 a-z^6 A-4H^6 4I^8 = [12]$, 1213, [3] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** niet in Adams; Erasmusdrucke 1009; USTC 635434; VD 16 E 2931.

Signatuur: F45. **Boekband:** 336 x 235 x 95 mm. Contemporain? Bruin leer over houten platten, 4 ribben. Voor- en achterplat met tegen elkaar aanliggende kaders van rolstempels met ranken en ruiten. Resten van 2 klampsluitingen. Kantbeslag. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. De rug is aan staart verstevigd met een strook van bruin schapenleer. Gerestaureerd in 2016 door Marijn de Valk

(Boekrestauratie De Valk). **Maculatuur:** 2 smalle scharnierstroken van perkament met ongeïdentificeerde Latijnse tekst. **Herkomst:** voorste dekblad met prijs ('Emptus 4 g.'). **Gebruikssporen:** talrijke aantekeningen, leesmarkeringen en correcties in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693. **Verwijzing:** Zijp 9.

206

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Erasmus, Desiderius (1466/69-1536). *In Novum Testamentum annotationes.* Bazel: Hieronymus Froben en Nikolaus (I) Episcopus, mrt. 1535. 2°.

Collatie: $\pi^4 a-z^6 A-2S^6 2T^8 2V-2X^6 2Y^8 = [8], 783, [41]$ pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina, f. 2T8v en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams E 892; Erasmusdrucke 1216; USTC 635482; VD16 E 3097.

Signatuur: F310. **Boekband:** 342 x 235 x 70 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over kartonnen platten, 4 ribben. Schutbladen van de firma J. Honig & Zoon. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. De oorspronkelijke band met klavieren op de snede en een druppelvormige kettingklamp op het achterplat (m.b.). Sporen hiervan op de frontsede en de laatste bladen van het boekblok. **Herkomst:** titelpagina met ex libris van Gerrit Jacobsz Vesterman (†1588), predikant te Enkhuizen ('Sum Gerardi Vestermanni Enchusani qui me sibi suo aere co[m]paravit a[nn]o 1586'). Idem met prijs ('Emtus 2 flor.'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** 1588, gekocht uit de bibliotheek van Vesterman. **Verwijzing:** Zijp 13.

207

ALGEMENE WERKEN (WOORDENBOEKEN)

Estienne, Henri (1528/31-1598). *Glossaria duo, è situ vetustatis eruta. Item, De Atticae linguae seu dialecti idiomatis.* [Genève]: Henri Estienne, 1573. 2°.

Collatie: $*^4 a-i^6 k^4 l-n^6 o^4 p-z^6 A-C^6 D^4 \S^4 ^2A-T^6 V^4 = [8]$ pp., 666 kols., [8], 13-247[= 235], [1] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Annotaties:** supplement op: Estienne, *Thesaurus Graecae linguae*, 1572. Zie aldaar. **Verwijzingen:** Adams S 1770; CDM, p. 77; GLN 15-16 2433; Kecskeméti 87; USTC 450615.

Signatuur: F12:2. **Convoluut:** in convoluut met: Estienne, *Thesaurus Graecae linguae*, 1572. Zie aldaar.

208

ALGEMENE WERKEN (WOORDENBOEKEN)

Estienne, Henri (1528/31-1598). *Thesaurus Graecae linguae* [Grieks en Latijn]. [Genève]: Henri Estienne, 1572. 2°.

Collatie: 5 delen (1# $\pi^4 a^6 \pi b^6 A^6 B^4 *^6 a^4 b-4f^6 4g-4h^4 4i-4m^6 4n-4o^4$ (4o4 blanco) = 20, XX pp., XXIII, 1946 kols., [2 blanco] pp.; 2# $*^4 A^4 B-G^6 H-K^4 L-R^6 S-T^4 V-3Y^6 3Z-4G^4$ (3Z4, 4G4 blanco) = [2] pp., XII, 1592 kols., [2 blanco] pp., 1593-1700 kols., [2 blanco] pp.; 3# $2A-2G^4 2H^6 2I^4 2K-3C^6 3D^4 3E-3G^6 3H^4 3I^6 3K-3M^4 3N-5I^6 5K^8$ (5K8 blanco) = 1793 kols., [2 blanco] pp.; 4# $4A-4C^4 4D-5F^6 5G^4 5H-5M^6 5N-5O^4 = 834$ kols., [1] p.; 5# $\alpha-\beta^4 \chi\beta^4 \gamma-t^6 \kappa^8 \lambda-4\beta^6 4\gamma^4$ $^24A-4I^6$ ($\kappa 8, 4\gamma 4, 4I 6$ blanco) = 228 kols., [2 blanco] pp., 229-1746 kols., [3 blanco] pp., 212 kols., [2 blanco] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype Grieks en romein; deel 1 met typografische titelpagina; delen 2-5 met Franse titelpagina. **Illustraties:** typografische titelpagina met drukkersmerk. **Annotaties:** deel 5 met de titel: *Appendix libellorum ad*

Thesaurum Graecae linguae pertinentium. **Verwijzingen**: Adams S 1790/1791; CDM, p. 77; GLN 15-16 2434; Kecskeméti 83; USTC 450616.

Signatuur: F12:1. **Bijzonderheden**: de collatie van deel 1 komt overeen met de door Adams beschreven variant (Adams S 1791). **Convoluut**: deel 5 in convoluut met: Estienne, *Glossaria duo*, 1573. Zie aldaar. **Boekband**: 5 banden (385 x 260 x 80/70/73/82/80 mm). 17de eeuw? Perkament over kartonnen platten, 6 ribben, blauw gesprende snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A2). Resten van 2 leren striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Frontkant van het plat met handgeschreven Griekse letters. Rug met handgeschreven titel ('Tesaurus Linguae Graecae [...] / Tomus Primus[-Index in thesaurum]') aan kop. Idem met handgeschreven titel ('HENRIC. STEPHANI / THESAURUS / Linguae Graecae / TOMUS I[-V]') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Gerestaureerd in 2016 door Sabine Fleischer.

Gebruikssporen: delen 1, 2 en 5 met enkele leesmarkeringen en aantekeningen in de tekst.

Vroegste vermelding: C1643. **Verwerving**: tussen 1637 en 1643.

209

THEOLOGIE (BIJBELS. CONCORDANTIES)

Estienne, Robert (1503-1559) en Henri Estienne (1528/31-1598). *Concordantiae*

Testamenti Novi Graecolatinae. [Genève]: Samuel Crespin, 1599. 2°.

Collatie: (..)⁴ A-2V⁶ 2X⁴ 2Y-3K⁶ ((..)4 blanco) = [6], [2 blanco], 535, [1], 133[= 131], [1] pp.

Typografische kenmerken: lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties**: titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen**: Adams S 1757; CDM, p. 155; GLN 15-16 4039; USTC 451654.

Signatuur: F242. **Boekband**: 352 x 230 x 50 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. 2 striksluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doreslaer ('Concordan / tiae Graecae / N. Test.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding**: C1637. **Verwerving**: tussen 1599 en 1637.

210

THEOLOGIE (BIJBELS. CONCORDANTIES)

Estienne, Robert (1503-1559). *Phrases Hebraicae, seu Loquendi genera Hebraica quae in Veteri Testamento passim leguntur*. [Genève]: Robert Estienne, feb. 1558. 8°.

Collatie: a-2z⁸ A-R⁸ (R8 blanco) = 1002, [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken**: lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties**: titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen**: Adams S 1827; CDM, p. 35; GLN 15-16 2089; USTC 450471.

Signatuur: Q50. **Boekband**: 183 x 120 x 56 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over kartonnen platten, 4 ribben. Schutbladen met watermerk 'Pro Patria'. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Herkomst**: titelpagina met gedeeltelijk onleesbaar ex libris van Gerrit Jacobsz Vesterman (†1588), predikant te Enkhuizen ('Sum Gerar[...] Enchus[...]'). **Gebruikssporen**: titelpagina met opgeplakt strookje ('Thesauri linguae Hebraicae altera pars'). Enige aantekeningen in de tekst. **Vroegste vermelding**: C1693. **Verwerving**: waarschijnlijk in 1588, gekocht uit de bibliotheek van Vesterman.

211

LETTERKUNDE (GRIEKSE OUDHEID)

Eustathius Thessalonicensis (ca. 1110-1198). *In Homeri Iliadis et Odysseae libros παρεκβολαι* [Grieks en Latijn]. Bazel: Hieronymus Froben en Nikolaus (I) Episcopus, 1559-1560. 2°.

Collatie: 2 delen (1# %⁶ α-3ν⁶ 3ξ⁴ 3ο-3ω⁶ A-3H⁶ = [12], 1519, [1] pp.; 2# α-ω⁶ A-2Φ⁶ 2X⁴ 2Υ-3K⁶ = 847, [133] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams E 1108; USTC 654584; VD16 H 4595.

Signatuur: F35. **Boekband:** 3 banden (348 x 245 x 69/68/88 mm). (2de helft?) 17de eeuw. Perkaument over kartonnen platten, 5 ribben, rood gespenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, lelies in de hoeken, centraal een plaatstempel (type P.A3). Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven nummer aan kop ('76'). Idem met handgeschreven titel ('EUSTATHIUS / in / HOMERUM') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Maculatuur:** overlijmstroken van perkaument met ongeïdentificeerde Latijnse tekst. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

F

212

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Fabricius, Stephanus (1569-1648). *Sacrae conciones in S. Prophetarum, quos minores vocant, libros.* Bern: Georg Sonnleitner, 1641. 2°.

Collatie:):(-2):(4 A-7R⁴ *-4*⁴ = [16] pp., 2484 kols., [28], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** USTC 2114899; VD17 1:080904N.

Signatuur: F246. **Boekband:** 345 x 215 x 70 mm. 20ste eeuw, waarschijnlijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Schutbladen van de firma J. Honig & Zoon. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop. Oorspronkelijk gebonden in een (perkamenten?) band met centrale plaatstempel (type P.D) op het voor- en achterplat. De platten van deze band zijn hergebruikt voor de nieuwe band (de stempeling is zichtbaar onder de nieuwe bekleding). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

213

RECHTSGELEERDHEID (ROMEINS RECHT)

Fachineus, Andreas (-1607). *Controversiarum iuris libri tredecim.* Laatste druk. Ed. Cornelis Pijnacker (1570-1645). Keulen: voor Johann (IV) Gymnich, 1626. 4°.

Collatie: 2 delen (1# †⁴ a-m⁴ A-5A⁴ (5A4 blanco) = [104], 742, [2 blanco] pp.; 2# A-5V⁴ (5V4 blanco) = [2], 800, [92], [2 blanco] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** USTC 2529365; VD17 14:739677C.

Signatuur: Q41. **Boekband:** 260 x 205 x 85 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 4 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.E). Resten van 2 striksluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

214

THEOLOGIE (ROOMS-KATHOLICISME)

Fisher, John (ca. 1469-1535). *Assertionis lutheranae confutatio, iuxta verum, ac originalem archetypum.* Keulen: voor Peter Quentel, 1524. 2°.

Collatie: $\pi A^6 A-Z^{6/4} a-b^{4/6} c-e^4 = [12]$, CCLXXV pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met wapenschild. **Verwijzingen:** Adams F 516; USTC 613740; VD16 F 1216.

Signatuur: F324:1. **Convolut:** in convoluit met: Fisher, *De veritate corporis et sanguinis Christi in eucharistia adversus Iohannem Oecolampadium*, 1527. Zie aldaar. **Boekband:** 315 x 215 x 68 mm. 20ste eeuw, waarschijnlijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Perkament over kartonnen platten, 4 ribben. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop. **Gebruikssporen:** verscheidene leesmarkeringen en enkele aantekeningen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637. **Opmerkingen:** dit boek werd op 13 juli 1903

uitgeleend aan Laurentius Knappert (1863-1943) (NL-HnWFA, HGE (ongev. inv.), Notulen kerkvoogdij, 1891-1910).

215

THEOLOGIE (ROOMS-KATHOLICISME)

Fisher, John (ca. 1469-1535). *De veritate corporis et sanguinis Christi in eucharistia [...]* *adversus Iohannem Oecolampadium*. Keulen: Peter Quentel [voor Franz Birckmann], feb. 1527. 2°.

Collatie: [2A]⁸ 2B⁶ A-B⁴ C-Z⁶ a-f⁶ = [8], CLXIX, [1] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en f. 2B6 met wapenschild; colofon met 2 drukkersmerken. **Verwijzingen:** Adams F 534; USTC 631815; VD16 O 333.

Signatuur: F324:2. **Convoluut:** in convoluut met: Fisher, *Assertionis lutheranae confutatio, iuxta verum, ac originalem archetypum*, 1524. Zie aldaar. **Gebruikssporen:** verscheidene leesmarkeringen en aantekeningen in de tekst. F. [2A]1v met een verwijzing naar deel 2 van Ruard Tapper, *Explicationis articulorum venerandae facultatis sacrae theologiae generalis studii Lovaniensis* (Leuven: Merten Verhasselt, 1565), p. 185 (incipit: 'Aeruditissimi viri D. Ruardi Tapper ab Enchuysia doctoris theologiae').

216

GESCHIEDENIS (KERKGESCHIEDENIS)

Flacius, Matthias (1520-1575). *Catalogus ofte naem-register der getuygen der waerheyt*. Verbeterde druk. Ed. Simon Goulart (1543-1628); vert. door Marcus Boerave (1599-1644). Hoorn: Isaac Willemsz van der Beeck voor Marten Gerbrantsz, 1632-1633. 2°.

Collatie: 2 delen (1# (a)⁸(a1+π1) (2a)⁴ A-2V⁸ 2X¹⁰ = [26], 705, [1] pp.; 2# 3A-4F⁸ 4G-4H⁶ A-F⁸ G¹⁰ = [2], 488, 90, [26] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; deel 2 met typografische titelpagina. **Illustraties:** typografische titelpagina met drukkersmerk; deel 1 met gegraveerde titelpagina. **Verwijzingen:** STCN 833351141; USTC 1028375.

Signatuur: F104. **Boekband:** 375 x 235 x 92 mm. Contemporain. Bruin leer over houten platten, 5 ribben, blauwe snede. Voor- en achterplat met 3 tegen elkaar aanliggende kaders van rolstempels met palmetten, medaillons met portretbustes van reformatoren tussen ranken en ruiten. 2 versierde klampsluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('[...] / der Getuigen Christi / door / FLACCUS ILLYRICUS') aan kop. Idem met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('[...] / M. FLACCIUS ILLYRICUS') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven (signatuur in witte inkt). **Herkomst:** titelpagina met schenkingsnotitie van Volchard Jansz Camerling (1606-1639), zoon van de Enkhuizer boekverkoper Jan Jansz Camerling (ca. 1578-1649), in de hand van Van Doeslaer ('Ex donatione viro-juvenis D. Volchardi Camerlingii F. Patris Joannis Camerlingii dignissimi.'). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655, geschenk van Volchard Jansz Camerling (vermoedelijk via zijn vader gezien zijn overlijden in 1639).

217

GESCHIEDENIS (KERKGESCHIEDENIS)

Flacius, Matthias (1520-1575). *Catalogus testium veritatis*. Nieuwe druk. Ed. Simon Goulart (1543-1628). [Genève]: Jacques Stoer en Jacques (I) Chouet, 1608. 2°.

Collatie: *-2*⁴ A-4V⁶ 4X⁴ 4Y-4Z⁶ = [16] pp., 2146 kols., [27] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzing:** Swisscovery 991054482579705501; USTC 6700711.

Signatuur: F85. **Boekband:** 370 x 240 x 82 mm. 1ste helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A1). Resten van 2 leren striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel aan kop ('CATALOGVS / Testium Veritatis'). Idem met handgeschreven titel ('CATALOGUS / Testium Veritatis') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** prijs op het voorste schutblad ('8-3-0'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1608 en 1637.

218

THEOLOGIE (BIJBELS. CONCORDANTIES)

Flacius, Matthias (1520-1575). *Clavis Scripturae S. seu De sermone sacrarum literarum* [...] pars prima(-altera). Laatste druk. Bazel: Sebastian Henricpetri, 1609. 2°.

Collatie: 2 delen (1# $\alpha^8 a-z^6 A-2P^6 = [16]$ pp., 1338 kols., [63] pp.; 2# $:(^6 2A-3Z^6 {}^23A^8 = [12]$ pp., 772 kols., [182] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk; deel 1 met 1 houtsnede binnen de collatie; deel 2 met 2 uitslaande tabellen buiten de collatie. **Verwijzingen:** USTC 2054076 (1), 2041056 (2); VD17 1:053041V (1), 1:053051B (2).

Signatuur: F241. **Boekband:** 350 x 240 x 86 mm. 1ste helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, blauwe snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van dubbele lijnen, ornamenten in de hoeken van het binnenste en buitenste kader, centraal een plaatstempel (type P.F1). Resten van 2 leren striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('CLAVIS SCRIP- / turae Fl. Illyrici.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** voorste dekblad met gedeeltelijk weggescheurde en onleesbare naam (?). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1609 en 1637.

219

GESCHIEDENIS (KERKGESCHIEDENIS)

Flacius, Matthias (1520-1575). *Ecclesiastica historia*. Bazel: Johannes Oporinus en Nikolaus Brylinger, 1560-1574. 2°.

Collatie: 13 delen (1# $\alpha-\gamma^6 a-t^6 = [36]$ pp., 382 kols., [37] pp.; 2# $2*^4 A-2K^6 2a^4 2b-2m^6 2n^4 = [8]$ pp., 672 kols., [58], [2 blanco], [8] pp., 248 kols., [16] pp.; 3# $3*^4 3a-3m^6 3n^8 3o-3t^6 (2K6, 3*^4, 3t6 blanco) = [6]$, [2 blanco] pp., 374 kols., [43], [2 blanco] pp.; 4# $a-z^6 A-2Z^6 {}^22A-2D^6 {}^22E^8 ({}^22E8 blanco) = 12$ pp., 13-1574 kols., [97], [2 blanco] pp.; 5# $\alpha^6 a-z^6 A-2N^6 2O^4 2P-2R^6 2S^4 2T-2Y^6 2Z^4 (2Z4 blanco) = [12]$ pp., 1526 kols., [33], [2 blanco] pp.; 6# $a-z^6 A-T^6 (T6 blanco) = 13$, [1] pp., 15-872 kols., [59], [2 blanco] pp.; 7# $a-z^6 A-D^6 E^8 F-H^6 I^4 K^6 (K6 blanco) = 20$ pp., 21-668 kols., 55, [2 blanco] pp.; 8# $\alpha^6 a-z^6 A-P^6 Q^8 R-S^6 T^8 = [12]$ pp., 942 kols., [41] pp.; 9# $\pi a^6 \pi b^4 a-z^6 A-C^6 D^4 E-F^8 (F8 blanco) = [20]$ pp., 640 kols., [30], [2 blanco] pp.; 10# $a-z^6 A-F^6 G^8 H-I^6 K^8 (K8 blanco) = 6$ pp., 7-722 kols., [38], [2 blanco] pp.; 11# $a-z^6 A-M^6 N^8 (N8 blanco) = 14$ pp., 15-766 kols., [44], [2 blanco] pp.; 12# $a-z^6 A-G^6 H^4 I-2Z^6 {}^22A-2O^6 {}^22P^4 {}^22Q^6 = 8$ pp., 9-1930 kols., [47] pp.; 13# $a-z^6 A-2L^6 2M^4 2N-2P^6 2Q^8 (2Q8 blanco) = 8$ pp., 9-1378 kols., [49], [2 blanco] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Annotaties:** deel 8 gedrukt door Johannes Oporinus en Johann (II) Herwagen, deel 9 door Oporinus en de erven van Johann (II) Herwagen, deel 11 door Paul Quecus voor Oporinus, delen 12 en 13 door de Officina Oporiniana. **Verwijzingen:** Adams M 109 (variant a); USTC 641950 (1-3), 689045 (4), 688292 (5), 693839 (6), 693482 (7), 679115 (8), 678287 (9), 631969 (10),

701617 (11), 641701 (12), 631975 (13); VD16 E 219 (1-3), 220 (4), 223 (5), 226 (6), 228 (7), 231 (8), 234-238 (9-13).

Signatuur: F115. **Defecten:** katernen F-K (index) uit deel 7 en f. 2Q8 (blanco) uit deel 13 ontbreken. **Toevoegingen:** katern †⁴ (index) uit Huldrych Zwingli, *Annotationes in Genesim, Exodum, Esaiam & Ieremiam prophetas*. Zürich: Christoph (II) Froschauer, 1581 (VD16 Z 764) is gebonden na f. 2Z4 van deel 5. **Bindfouten:** f. 2H1 uit deel 4 is gebonden na f. 2G3 en f. 2H6 is gebonden voor f. 2G4. **Boekband:** 8 banden (343 x 215 x 72/62/78/66/68/68/78/70 mm). Banden 1-7 contemporain. Bruin leer over houten platten, 5 ribben, gele snede. Banden 1 en 2 met tegen elkaar aanliggende kaders van rolstempels met palmetten en portretten van Pallas, Paris, Juno en Venus ('PALLAS', 'PARIS', 'IVNO', 'VENVS', gedateerd 1555) (EBDB r004515), in combinatie met op rij gezette losse stempels. Band 3 met tegen elkaar aanliggende kaders van rolstempels palmetten, portretten van Lucretia, Fides en Prudentia ('LVCREC', 'FIDES', 'PRVDEN') en portretten van Simson, David, Absalom (?) en Salomo ('SAMSON', 'DAVID', [...] SOLON, 'SALOMON', gedateerd 1558 [?] en gesigneerd NP). Banden 4 en 5 met tegen elkaar aanliggende kaders van rolstempels met palmetten, portretten van Christus, David, Paulus en Johannes de Doper ('DATA EST MI / HI OMNIS PO', 'DE FRVCTV / VENTRIS TV', 'APPARIT BEN / IGNITAS', 'ECCE ANGNV[!] / DEI QVI TOLI') (EBDB, r004492) en portretten van Pallas, Paris, Juno en Venus ('PALLAS', 'PARIS', 'IVNO', 'VENVS', gedateerd 1555) (EBDB, r004515), in combinatie met op rij gezette losse stempels. Banden 6 en 7 met tegen elkaar aanliggende kaders van rolstempels met palmetten, portretten van Paulus, Johannes de Doper, Christus en Petrus ('APPARVI', 'ECCE AGN', 'DATA EST', 'TV ES PE'), portretten van Spes, Fortitudo en Fides ('SPES N / ON CON', 'FORTI / TVDO', 'FIDES EST / SV') en ruiten. (Resten van) 2 versierde klampsluitingen. Achterplat (m.b.) met sporen van een druppelvormige kettingklamp. Idem (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Frontsnede met handgeschreven titel, overdwars ('CENTVR. 1[-12]'). Banden 3-7 met restant van een titeletiket op de rug. Band 8 is herbonden, vermoedelijk 1ste helft 17de eeuw. Bruin leer over houten platten, 5 ribben, blauwe snede. Tegen elkaar aanliggende kaders van rolstempels met ranken, palmetten en 4 medaillons met portretbustes van krijgers tussen ranken. Resten van 2 versierde klampsluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug van alle banden met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. De rug van band 1 is aan kop en staart verstevigd met stroken van bruin schapenleer. **Maculatuur:** band 3 met 2 smalle scharnierstroken van perkament met liturgische tekst. Duitsland?, 12de eeuw. Aangeplakte kapitalen van perkament met ongeïdentificeerde Latijnse tekst. **Herkomst:** banden 1-4 met prijs op het voorste schutblad (1# 'const. 44 st'; 2-4# 'const. 40 st'). **Gebruikssporen:** delen 1-9 met enige aantekeningen en leesmarkeringen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

220

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Forbes, John (ca. 1568-1634). *Instructiones historico-theologicae, de doctrina christiana*. Amsterdam: Louis (III) Elzevier, 1645. 2°.

Collatie: a-c⁴ d⁶ e⁴ A-5N⁴ = [44], 789, [51] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk.

Verwijzingen: STCN 08801391X; USTC 1013873; Willems 1027.

Signatuur: F253. **Bijzonderheden:** STCN beschrijft kleine variaties in het zetsel van f. e3. Dit exemplaar met vingerafdruk: a2 e3 i. **Boekband:** 327 x 210 x 60 mm. 2de/3de kwart 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met

handgeschreven titel door bibliothecaris Thomas Montanus ('Instructiones / HISTORICO-THEO / LOGICAE / FORBESII') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Gebruikssporen:** f. C4 met een perkamenten bladwijzer. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1673.

221

GESCHIEDENIS (WERELDGESCHIEDENIS)

Franck, Sebastian (1499-1542). *Chronica, tytboeck en[de] gheschiet bibel, van aenbegin der werelt, tot den jare M.D.XXXVI. verlengt.* Leiden: Jan Paets Jacobszoon en Jan Bouwensz, 1583. 2°.

Collatie: 3 delen (1# A-I⁸ K-L⁶ = lxxxi, [2] ff.; 2# 2A-2K⁸ 2L⁶ = [1], lxxxiii, [3] ff.; 3# 3A-3V⁸ (3V8 blanco); A-Q⁸ R¹⁰ = clv, [4], [1 blanco]; cxxxiiii, [4] ff.). **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina, die van deel 1 in rood en zwart.

Annotaties: deel 3 bevat met eigen titelpagina: *Werelt-boeck, spieghel ende beeltenissen des geheelen aerdtbodems.* **Verwijzingen:** Kaczerowsky A59; NB 12486, 12489; STCN 058742905, 058743065; TB 1981; USTC 422128, 422127.

Signatuur: F117. **Boekband:** 330 x 215 x 75 mm. Contemporain, vervaardigd in Amsterdam? Bruin leer over houten platten, 5 ribben, blauwe snede. Voor- en achterplat met 3 kaders van rolstempels met palmetten, 4 medaillons met portretbustes van krijgers tussen ranken en ruiten. 2 versierde klampsluitingen en gedecoreerde midden- en hoekstukken met knop (hoekstukken gesigeneerd 'K [zespuntige ster] D'). Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Zeemleren rug, vastgezet met rugstrips. Rug met restant van een titeletiket. Idem met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Gebruikssporen:** enkele aantekeningen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637. **Opmerkingen:** boekbanden met dezelfde gesigeneerde hoekstukken bevinden zich ook in de Universiteitsbibliotheek Amsterdam en de Librije van Zutphen. Zie: Biemans 2019, p. 535; CLZ 56. **Verwijzing:** Zijp 20.

222

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Frein, Henricus de (1672-1747). *Hondert en zeventig oeffeningen, behelzende der christenen godtgeleerdheid [...] na de leiding van den Heidelbergschen catechismus.* Middelburg: Johannes Jacobus, Adam Laurens en Michiel Hendrik Callenfels, 1746-1753. 4°.

Collatie: 1 van 2 delen (2# π1 *² πA-H⁴ πI² A-5B⁴ (5B4 blanco) = [72], 698, [52], [2 blanco] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina in rood en zwart. **Verwijzingen:** STCN 240953541.

Signatuur: Q59. **Defecten:** deel 1 en f. π1 (titelpagina) ontbreken. **Boekband:** 202 x 158 x 60 mm. Enkel de bindingen van de boekband zijn nog aanwezig. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije in potlood. **Vroegste vermelding:** – **Verwerving:** na 1908.

Opmerkingen: het rugnummer komt niet overeen met de beschrijving van Q59 in C1908 ('Jac. Boon, Eenvouwige t'zamspraak... Enkhuizen 1791'). Dit exemplaar bevindt zich nu in het Westfries Archief te Hoorn (sign. 73R25).

223

GESCHIEDENIS (KERKGESCHIEDENIS)

Frenzel, Johann (16de/17de eeuw). *Römische Kirchen Historien.* [Leipzig]: Henning (I) Grosse; [Eisleben]: Bartholomäus Hörnig, 1600. 2°.

Collatie:)(⁶ 2)(⁸ A-O⁶ R⁴ ² A-F⁶ ² G-H⁴ ² I-X⁶ ² Y⁸; <...>⁴ 2A-2H⁶ (2F6 blanco) = [28], 200, 229, [1]; [8], 243-312, [2 blanco], [24] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met geïllustreerde rand;

portretten binnen de collatie; colofon met drukkersmerk. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: *Historia Romana, das ist fünffter Theil der Römischen Kirchen Historien*.

Verwijzingen: USTC 689595; VD16 F 2646.

Signatuur: F127. **Boekband:** 325 x 215 x 53 mm. 17de eeuw. Bruin leer over kartonnen platten, 4 ribben, blauw en rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met goudstempeling: kader van lijnen langs de randen, gedecoreerde hoekstukken, centraal een ronde plaatstempel (40 x 43 mm). Rug met goudstempeling: 5 ornamenten tussen de ribben. 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Gebruikssporen:** katern 2)(met enkele onderstrepingen. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

224

GEOGRAFIE (AZIË)

Frik, Christoff (1661-), Elias Hesse (werkz. 1680-1684) en Christopher Schweitzer (werkz. 1675-1683). *Drie seer aenmercklijcke reysen nae en door veelerley gewesten in Oost-Indien*. Vert. door Simon de Vries (1628-1708). Utrecht: Willem (I) van de Water, 1694. 4°.

Collatie: *⁴ A-3M⁴ = [8], 435, [29] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina; typografische titelpagina met houtsnede; 7 (uitslaande) gravures door Caspar Luyken (1672-1708) en Jan van Vianen (1650/70-1726/46) buiten de collatie. **Verwijzingen:** Hollstein XI 240; STCN 067157149; Van Eeghen/Van der Kellen 240 (1355-1357).

Signatuur: Q58. **Defecten:** de gegraveerde titelpagina is aan de onderkant afgesneden waardoor het impressum niet meer zichtbaar is. 1 uitslaande illustratie ('Nette afbeelding der Sillidaische goud myn Tambang op Sumatra') ontbreekt. **Boekband:** 197 x 162 x 43 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapeleer over kartonnen platten, 4 ribben. Schutbladen met watermerk 'Pro Patria'. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop, in witte inkt. **Vroegste vermelding:** C1853. **Verwerving:** tussen 1761 en 1853.

225

LETTERKUNDE (ROMEINSE OUDHEID)

Froben, Georg Ludwig (1566-1645). *Penu Tullianum, decem caellis[!] sive indicibus expromens*. Hamburg: Georg Ludwig Froben, 1619. 2°.

Collatie: $\pi^2(\pi 1+(a)2) A-2G^6 2H^4 = [8], 365, [3]$ pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina in rood en zwart, gesigneerd 'C.H.M.I.' en 'I.D. sculp.'. **Annotaties:** titel en impressum op correctiestrookje; index op: Cicero, *Opera omnia quae exstant*, 1618. Zie aldaar. **Verwijzingen:** USTC 2031033; VD17 23:000494Z.

Signatuur: F14. **Boekband:** 388 x 250 x 48 mm. 1ste helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van dubbele lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de binnenste en buitenste hoeken, centraal een plaatstempel (type P.F1). Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doerslaer ('Penu Tul- / lianum') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Gebruikssporen:** los ingevoegd briefje van Otto van Tricht (1782-1849), predikant te Enkhuizen, gericht aan bibliothecaris Klaas van der Meer ('G.H. Is er op de Bibliotheek ook Henr. Anton. van der Linden, Systema

Theologicum? De catalogus der Bibl. is mij niet bij de hand. [...] 29 Dec. 48. Uw dw. H. Van Tricht'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1619 en 1637.

G

226

GENEESKUNDE

Galenus, Claudius (ca. 129-ca. 210/216). *Epitome Galeni Pergameni operum, in quatuor partes digesta*. Ed. Andrés Laguna (1499-1559). Bazel: Thomas Guarin, 1571. 2°.

Collatie: α^4 A-2C⁶ 2D⁸ 2E-2Z⁶ 2A-2G⁶ 2H⁸ 2I-2S⁶ 2T⁴ 2V⁶ = [8] pp., 1292 kols., 1293-1298, [141] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina.

Illustraties: titelpagina en colofon met drukkersmerk; houtsneden binnen de collatie.

Verwijzingen: Adams G 49; USTC 602646; VD16 G 133.

Signatuur: F193. **Boekband:** 333 x 210 x 47 mm. Eind 16de/1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, blauw gesprenkelde snede. Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Epitome / GALENI.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Gebruikssporen:** enige aantekeningen en leesmarkeringen in de tekst in de hand van Bernardus Paludanus (1550-1633), arts te Enkhuizen. F. 2G6 met een perkamenten bladwijzer. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

Opmerkingen: een boek uit de bibliotheek van Paludanus bevindt zich ook in de voormalige collectie van de universiteitsbibliotheek van Franeker, nu Tresoar (sign. 881 G fol.).

227

GENEESKUNDE

Galenus, Claudius (ca. 129-ca. 210/216). *Omnia quae extant opera*. Gemengd exemplaar.

a. 5de druk. Venetië: Luca Antonio (II) Giunta, 1576-1577. 2°.

Collatie: 10 van 12 delen ([0]# *² A-B⁸ C⁶ = [24] ff.; [1]# 1a-8h⁸ 9i⁶ = 71[= 70] ff.; [2]# a-n⁸ o⁶ p-z⁸ A-E⁸ F⁶ G-M⁸ N-O⁶ P-T⁸ V⁶ (V6 blanco) = 341[= 333], [1 blanco] ff.; [3]# 2a⁶ 2b-2o⁸ 3a-3o⁸ (3o8 blanco) = 109, [1 blanco] ff.; [4]# 3p-3q⁶ 3r-3z⁸ 3A-3B⁸ (3B8 blanco) = 197[= 195], [1 blanco] ff.; [5]# 4a-4o⁸ 4P¹⁰ 4Q⁶ 4Q² 4q⁶ 4r-4z⁸ 4A-4C⁸ 4D-4E⁶ = 120[= 122], cxxiii-cxxxiiii, 123-220 ff.; [6]# 5A-5Z⁸ 5a-5l⁸ 5m⁶ (5m6 blanco) = 277, [1 blanco] ff.; [7]# 6a-6c⁶ 6d⁴ (6d4 blanco) = 21, [1 blanco] ff.; [8]# 7a-7s⁸ 7t⁴ 7t⁴ 7u-7x⁸ 7y-7z¹⁰ 7A-7B⁶ 7C-7R⁸ 7S⁶ = 144 ff., 145-152 pp., cliii-clvi, 153-322 ff.; [9]# 2A-2H⁸ 2I⁶ 2K¹⁰ (2K10 blanco) = 79, [1 blanco] ff.; [10]# 2 α -2i⁸ 2 κ ¹⁰ 2 λ -2 ξ ⁸ 2o⁶ (2o6 blanco) = 117, [1 blanco] ff.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met geïllustreerde rand en drukkersmerk. **Annotaties:** elk deel met eigen titel: [0]# *Omnia quae extant opera*; [1]# *Isagogici libri*, [2]# *Prima classis*; [3]# *Secunda classis*; [4]# *Tertia classis*; [5]# *Quarta classis*; [6]# *Quinta classis*; [7]# *Sexta classis*; [8]# *Septima classis*; [9]# *Galenii extraordinem classium libri*; [10]# *Galeno ascripti libri*. **Verwijzingen:** niet in Adams; EDIT 16 20200; NLM 16 1760; USTC 831478.

b. 4de druk. Venetië: Luca Antonio (II) Giunta, 1565. 2°.

Collatie: 1 van 11 delen ([11]# *⁴ a-3t⁸ 3u-3x⁶ = [4], 532 ff.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met geïllustreerde rand. **Annotaties:** deel 11 door Antonio Musa Brassavola (1500-1555) met de titel: *Index refertissimus in omnes Galeni libros*. **Verwijzingen:** Adams G 40; EDIT 16 20198; NLM 16 1759; USTC 831476.

Signatuur: F166. **Defecten:** deel 11 (*Galenii operum non extantium fragmenta*) van editie a en ff. *2 en [A]1 (dedicatie) uit deel 1 ontbreken. **Bijzonderheden:** dit exemplaar is samengesteld

uit delen 1-10 (1576) van editie a en deel 11 van editie b. **Boekband:** 4 banden (365 x 256 x 71/95/100/120 mm). Begin 17de eeuw. Bruin leer over kartonnen platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met goudstempeling: kader van lijnen langs de randen en centraal een plaatstempel (70 x 51 mm) met de initialen 'A F' aan weerszijden. Rug met goudstempeling: 6 ornamenten tussen de ribben en titel aan kop ('OPA. GAL. TO. 1.[-4.]'). Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('OPERUM / GALENI / TOMUS 1.[-4.>') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven (signatuur in witte inkt). **Herkomst:** boekband met supralibros van Angelin Fournier (werkz. 1604-1619), arts te Lyon. Voorste schutblad (verso) van elke band met de naam van Fournier. Voorste schutblad van banden 1, 3 en 4 met ex libris van Petrus Crulaeus (*ca. 1608), arts te Hoorn (1# 'Sum Petri Crulaei Medici. 1636'; 2# 'Petrus Cruyl Horna Bat: 1631. A Lyon Mense octob. 15'; 3# 'Petrus Cruyl'). **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643. **Opmerkingen:** een boek uit de bibliotheek van Crulaeus bevindt zich ook in de voormalige bibliotheek van het Collegium Medicum Leeuwarden, nu Tresoar (sign. 1187 GnK fol.).

228

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Gerhard, Johann (1582-1637). *Harmoniae evangelistarum Chemnitio-Lyserianae continuatio*. Nieuwe druk. Rotterdam: Arnout (I) Leers, 1646. 2°.

Collatie: *⁴ A-5K⁶ a-m² = [8], 1223, [49] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met gegraveerd drukkersmerk. **Verwijzingen:** STCN 057341885; USTC 1011181.

Signatuur: F236.1. **Boekband:** 360 x 240 x 95 mm. Contemporain. Perkaement over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprende snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van dubbele lijnen, de hoeken verbonden, centraal een plaatstempel (type P.L). 2 strikkluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('IOAN GERARDI / Continuatio / Harmoniae Evangel.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** titelpagina met schenkingsnotitie van Jacob Hendriksz Guldenarm (1598-1654), oud-burgemeester, lid van de vroedschap en bewindhebber van de Kamer Enkhuizen van de VOC, in de hand van Van Doeslaer ('Ex dono et liberalitate viri amplissimi D. Iacobi Gulden-Armii, Reipubl. Enchusanae Exconsulis, Senatoris, et in illustri Ordinum Westfrisiae Noort-Hollandiaeq[ue] Collegio Deputati dignissimi'). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1646 en 1654, geschenk van Guldenarm.

229

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Gerhard, Johann (1582-1637). *Locorum theologicorum [...] tomus primus(-nonus et ultimus)*. 4de druk. Genève: Philippe Gamonet, 1639. 2°.

Collatie: 10 delen (1# *⁴ a-o⁶ = [8] pp., 358 kols., [1] p.; 2# §⁴ A-S⁶ T⁴ 2V-2X⁶ (2X6 blanco) = [8] pp., 446 kols., 23, [2 blanco] pp.; 3# *⁴ 2A-3G⁶ 3H⁴ 3I-3K⁶ 3L² = [8] pp., 738 kols., [27] pp.; 4# ã⁴ A-2E⁶ = [8] pp., 636 kols., [17] pp.; 5# §⁴ A-2T⁶ 2V⁸ = [8], 480, [28] pp.; 6#):(⁴ a-z⁶ 2A-2S⁶ 2T² = [8] pp., 940 kols., [25] pp.; 7# *⁶ A-2N⁶ 2O⁸ (2O8 blanco) = [12] pp., 856 kols., 18, [2 blanco] pp.; 8# *⁴ A-2O⁶ 2P⁴ 2Q-2R⁶ (2P4, 2R6 blanco) = [8] pp., 900 kols., [2 blanco], [22], [2 blanco] pp.; 9#)(⁶ A-2K⁶ 2L⁴ = [12] pp., 768 kols., [20] pp.; 10# †⁴ A-3A⁶ 3B⁴ = [8], 536, [36] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Annotaties:** deel 10 met de titel:

Exegesis sive uberior explicatio articulorum de Scriptura Sacra, de Deo & de persona Christi. **Verwijzingen:** Swiscovery 991140267239705501; USTC 6701348.

Signatuur: F237. **Boekband:** 3 banden (357 x 240 x 70/100/90 mm). Contemporain.

Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van dubbele lijnen, de hoeken verbonden, centraal een plaatstempel (type P.L). 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Operu[m] Theolog. / IOANNIS GERARDI / Tom I.[-IX.]') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** 2de schutblad (verso) van band 1 met schenkingsnotitie van Jacob Hendriksz Guldenarm (1598-1654), oud-burgemeester, lid van de vroedschap en bewindhebber van de Kamer Enkhuizen van de VOC, in de hand van Van Doeslaer ('Opus hoc Ioannis Gerhardi tribus distinctum voluminibus Bibliothecae huic, ex liberalitate sua donavit vir amplissimus, spectatiss. doctissimi D. Iacobus Henrici Guldenarmius, Exconsul et Senator Reipubl. Enchus. eiusdemq[ue] in illustri Ordinu[m] Westfrisiae Noort-Hollandiaeq[ue] Collegio Deputatus digniss. a[nn]o 1647').

Vroegste vermelding: C1693. **Verwerving:** 1647, geschenk van Guldenarm.

230

ALGEMENE WERKEN (BIBLIOGRAFIEËN)

Gesner, Conrad (1516-1565). *Bibliotheca instituta et collecta.* Ed. Josias Simmler (1530-1576). Zürich: Christoph (II) Froschauer, mrt. 1574. 2°.

Collatie: *⁶ a-z⁶ A-2P⁶ (*6 blanco) = [10], [2 blanco], 691, [41] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams G 514; USTC 616744; VD 16 G 1704.

Signatuur: F56. **Boekband:** 320 x 205 x 64 mm. Eind 16de/1ste helft 17de eeuw. Spitselband met bruine spitsels en omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('BIBLIOTHECA / Contr. Gesneri') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Gebruikssporen:** f. f5v met verwijzing in de marge, gedeeltelijk afgesneden aan de buitenzijde. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

231

NATUURWETENSCHAP (PLANT- EN DIERKUNDE)

Gesner, Conrad (1516-1565). *Historiae animalium.* Gemengd exemplaar.

a. Zürich: Christoph (I) Froschauer, 1551-1587. 2°.

Collatie: 3 van 5 delen (1# α - β ⁶ γ ⁸ a-z⁶ A-2Z⁶ 2a-3a⁶ = [40], 1104, [12] pp.; 4# π a-b⁶ π c⁸ a-z⁶ A-2Z⁶ 2a-2z⁶ 2A-2P⁶ 2Q⁸ (2Q8 blanco) = [40], 1297, [3 blanco] pp.; 5# *⁴ a-n⁶ o⁸ (o8 blanco); A⁴ B⁸ (B8 blanco) = [4], 85, [1 blanco]; 11, [1 blanco] ff.).

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina van deel 1 met houtsnede; titelpagina van deel 5 met drukkersmerk door Jost Ammann (1539-1591); houtsneden binnen de collatie. **Annotaties:** elk deel met eigen titel: 1# *De quadrupedibus viviparis*; 4# *Qui est de piscium & aquatiliu[m] animantium natura*; 5# *Qui est de serpentium natura* en bevat met eigen titel: *De scorpione*. **Verwijzingen:** Adams G 532 (1), 538 (4), 539 (5); Nissen ZBI 1549 (1), 1553 (4), 1556 (5); USTC 624827 (1), 624828 (4), 624825 (5); VD 16 G 1723 (1), 1738 (4), 1744 (5.1), 1796 (5.2).

b. Herziene druk. Frankfurt am Main: Johann Wechel voor Robert Cambier, 1585-1604. 2°.

Collatie: 2 van 5 delen (2# *⁴ A-K⁶ (*4 blanco) = [6], [2 blanco], 119, [1] pp.; 3# *⁶ a-z⁶ A-2Y⁶ 2Z⁸ (2Z8 blanco) = [12], 806, [26], [2 blanco] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** houtsneden op de titelpagina en binnen de collatie. **Annotaties:** elk deel met eigen titel: 2# *De quadrupedibus oviparis*; 3# *Qui est de avium natura*. **Verwijzingen:** Adams G 534 (2), 536 (3); Nissen IVB 349 (2); Nissen ZBI 1550 (3); USTC 624809 (2), 624810 (3); VD 16 G 1725 (2), 1731 (3).

Signatuur: F163. **Bijzonderheden:** dit exemplaar is samengesteld uit delen 1 (1551), 4 (1558) en 5 (1587) van editie a en delen 2 (1586) en 3 (1585) van editie b. **Bindfouten:** band 1 bevat deel 1, band 2 bevat deel 4 en band 3 bevat delen 2, 3 en 5. **Boekband:** 3 banden (388 x 263 x 110/116/100 mm). Eind 16de/1ste helft 17de eeuw. Bruin leer over houten platten, 6 ribben, blauwe snede. Voor- en achterplat van band 1 met 4 tegen elkaar aanliggende kaders van rolstempels met ranken, palmetten, medaillons met portretbustes van Desiderius Erasmus, Philippus Melancthon, Martin Luther en Johannes Hus tussen ranken (type R.1) en ruiten. Banden 2 en 3 met 4 tegen elkaar aanliggende kaders van rolstempels met ruiten, palmetten, portretten van Christus, Petrus, Paulus en Johannes de Doper (type R.2) en 4 medaillons met portretbustes van krijgers tussen ranken tussen ranken. (Resten van) 2 versierde klampsluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('CON. GESNERI / de Animalibus / liber I[-II. III. et V.']) en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. De rug van band 2 is aan kop en staart verstevigd met stroken van bruin schapeleer. **Herkomst:** de titelpagina van het 1ste deel in elke band met eigenhandige schenkingsnotitie van Bernardus Paludanus (1550-1633), arts te Enkhuizen (1# 'Bernardus Paludanus à Steenwyck Reipublicae. Enckhusanae senior medicus et huius Bibliothecae primus fundator dono dedit tria hac Gesneri opera'; 2# 'Bernardus Paludanus à Steenwijck Reipublicae Enckhusanae senior medicus et huius Bibliothecae primus fundator tria hac volumina ex dono dedit aetatis a[nn]o 78'; 3# 'Donatum Bernardi Paludani acquisivit Bibliotheca Enckhusana'). **Gebruikssporen:** deel 1 met verscheidene leesmarkeringen en aantekeningen, niet in de hand van Paludanus. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** 1628 of 1629, geschenk van Paludanus. **Verwijzing:** Zijp 50. **Opmerkingen:** een boek uit de bibliotheek van Paludanus bevindt zich ook in de voormalige collectie van de universiteitsbibliotheek van Franeker, nu Tresoar (sign. 881 G fol.).

232

VARIA (KRIJGSKUNDE)

Gheyn, Jacques de (II) (1565-1629). *Waffenhandlung von den Rören-Musquetten undt Spiessen*. Gedrukt te Den Haag; Amsterdam: te koop bij Robert de Baudous, 1607[= 1608]. 1°.

Collatie: $\pi 1 <***> 1$ A-B1 + 42 ff., ²A-B1 + 43 ff., ³A-B1 + 32 ff. = [4], 42, [2], 43, [2], 32 ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina en 117 gravures door Robert de Baudous (1574/75-1659/65) naar De Gheyn. **Verwijzingen:** New Hollstein (Jacques de Gheyn II) 340-457; niet in Sloos; STCN 85008198X; USTC 1030599. **Signatuur:** F24. **Boekband:** 378 x 276 x 29 mm. (1ste helft?) 17de eeuw. Spitselband, perkament over kartonnen platten, rood gesprenkelde snede. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('Waffen / handlung / durch / Iacob de / Geijn') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Gerepareerd en voorzien van nieuwe schutbladen van de firma J. Honig & Zoon, mogelijk door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. **Gebruikssporen:** het

jaar op de titelpagina is gecorrigeerd naar 1608. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693. **Verwijzing:** Zijp 57.

233

NATUURWETENSCHAP (NATUURKUNDE)

Gilbert, William (1540-1603). *De magnete, magneticisque corporibus, et de magno magnete tellure.* Londen: Peter Short, 1600. 2°.

Collatie: *⁸ A-V⁶ = [16], 240 pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; houtsneden binnen en 1 uitslaande houtsnede buiten de collatie. **Verwijzingen:** ESTC S121112; USTC 514789.

Signatuur: F204. **Boekband:** 290 x 195 x 20 mm. 1ste helft 17de eeuw. Bruin leer over kartonnen platten, 4 ribben, gele snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van lijnen langs de randen. Resten van 2 leren striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. De rugbekleding is niet meer aanwezig. **Herkomst:** titelpagina met eigenhandige opdracht van de auteur aan Bernardus Paludanus (1550-1633), arts te Enkhuizen ('Ad Bernardum Paludanum'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1600 en 1637. **Opmerkingen:** een boek uit de bibliotheek van Paludanus bevindt zich ook in de voormalige collectie van de universiteitsbibliotheek van Franeker, nu Tresoar (sign. 881 G fol.).

234

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Godsdienstige liederen. 4de druk. [Amsterdam]: Evangelische Gezangen Compagnie; Haarlem: gedrukt en te koop bij Johannes Enschedé en zonen; te koop bij J. Brandt en Zoon te Amsterdam, erven R.J. Schierbeek en erven en wed. M. van Heyningen-Bosch te Groningen, 1892.

Paginering: XIV, 354, [2] pp. **Typografische kenmerken:** muzieknnotaties. **Verwijzingen:** niet in Brinkman.

Signatuur: 1924.4. **Boekband:** 207 x 137 x 16 mm. Contemporain. Zwart linnen over kartonnen platten. Voor- en achterplat met blindstempeling: kaders van lijnen en gedecoreerde hoekstukken. Voorplat met titel gestempeld in goud. **Gebruikssporen:** los ingevoegde brochure met de titel: *Gedachtenisviering van den 400sten verjaardag van de geboorte van dr. Maarten Luther door de afdeeling Enkhuizen en omstreken van den Nederlandschen Protestantenvbond op maandag den 12 november 1883* (Enkhuizen: W. over de Linden, [1883]). **Herkomst:** voorste schutblad met schenkingsnotitie van Jac. Bruijn (leefjaren onbekend) ('Geschenk van Jac. Bruijn, Violenstraat 19 Enkhuizen, maart 1980'). 2de schutblad met ex libris stempel van Bruijn. **Vroegste vermelding:** – **Verwerving:** maart 1980, geschenk van Bruijn.

235-236

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Godsdienstige liederen. Nieuwe druk. [Amsterdam]: Evangelische Gezangen Compagnie; Haarlem: gedrukt en te koop bij Johannes Enschedé en zonen; te koop bij J. Brandt en Zoon te Amsterdam, erven R.J. Schierbeek en erven en wed. M. van Heyningen-Bosch te Groningen, 1900.

Paginering: VII, 559, [1] pp. **Typografische kenmerken:** muzieknnotaties. **Verwijzingen:** niet in Brinkman.

Signatuur: 1924.1. **Boekband:** 153 x 95 x 24 mm. Contemporain. Zwart linnen over kartonnen platten. Voor- en achterplat met blindstempeling: gedecoreerd kader langs de randen.

Herkomst: voorste schutblad met ex libris van Korneliske Dokkum (1899-1928), dochter van

Jantje Dokkum-de Vries (1871-1940) ('Cornelia Dokkum Herinnering Kerstfeest 1911').

Vroegste vermelding: – **Verwerving:** na 1911.

Signatuur: [1924.2]. **Boekband:** 153 x 95 x 24 mm. Contemporain. Zwart linnen over kartonnen platten. Voor- en achterplat met blindstempeling: gedecoreerd kader langs de randen. **Gebruikssporen:** los ingevoegde rouwadvertentie van Jantje Dokkum-De Vries (1871-1940). **Herkomst:** voorste schutblad met ex libris van Gerke Dokkum (*1901), zoon van Dokkum-De Vries ('Gerke Dokkum Kerstfeest 1913'). **Vroegste vermelding:** – **Verwerving:** na 1913.

237

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Godsdienstige liederen. 5de druk. [Amsterdam]: Evangelische Gezangen Compagnie; Haarlem: gedrukt en te koop bij Johannes Enschedé en zonen; te koop bij J. Brandt en Zoon te Amsterdam, erven R.J. Schierbeek en erven en wed. M. van Heyningen-Bosch te Groningen, 1915.

Paginerig: XIV, 354, [2] pp. **Typografische kenmerken:** muzieknotaties. **Verwijzingen:** niet in Brinkman.

Signatuur: 1916. **Boekband:** 207 x 137 x 17 mm. Contemporain. Halfleer met hoeken over kartonnen platten. Platten bekleed met grijs linnen. Voor- en achterplat met blindstempeling: kaders van lijnen en gedecoreerde hoekstukken. Voorplat met titel gestempeld in goud. Idem met etiket met handgeschreven nummer ('26.'). **Vroegste vermelding:** C1986. **Verwerving:** tussen 1915 en 1986.

238

GESCHIEDENIS (KERKGESCHIEDENIS)

Goeree, Wilhelmus (1635-1711). *Voor-bereidselen tot de Bybelsche wysheid, en gebruik der heilige en kerklijke historien*. Utrecht: Hermannus (I) Ribbius en Anthony Schouten, 1700. 2°.

Collatie: 1 van 2 delen (2# π^2 A-5R⁴ 5S-5Z² 25A-5C² = [4], 845-1716, [36] pp.).

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart.

Illustraties: gegraveerde titelpagina door Johannes van den Avee (1655-1727) naar Philip Tideman (1657-1705) en Goeree; gravures binnen de collatie; 39 (uitslaande) gravures buiten de collatie, waarvan 3 door Jan Luyken (1649-1712). **Verwijzingen:** STCN 841909989; Van Eeghen/Van der Kellen 180.

Signatuur: 1921. **Defecten:** deel 1 ontbreekt. **Boekband:** 405 x 260 x 85 mm. Contemporain? Perkaument over kartonnen platten, 7 ribben, rood gesprende snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 3 kaders van lijnen, de hoeken van de 2 buitenste kaders verbonden, ornamenten in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (160 x 115 mm). Resten van 2 wikkelsluitingen van blauw en geel gestreept textiel. **Herkomst:** 2de schutblad (verso) met de naam van Jan Kort (1841-1923), landbouwer te Enkhuizen, in potlood. Idem (recto) met schenkingsnotitie van zijn dochter IJtje Kort (1870-1956) ('Aan de Librye geschonken door Mej. Ytje Kort. December 1944.'). **Vroegste vermelding:** C1986.

Verwerving: december 1944, geschenk van IJtje Kort.

239

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Gomarus, Franciscus (1563-1641). *Opera theologica omnia*. Amsterdam: Johannes Janssonius, 1644. 2°.

Collatie: 3 delen (1# π_1 *⁶ 2*⁴ A-2S⁶ 2T⁴ = [22], 500 pp.; 2# 3A-4X⁶ 4Y⁸ = 544 pp.; 3# π_1 a-2o⁶ 2p-2z⁴ 3a⁶ = [2], 467, [61] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein;

overkoepelende typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** STCN 850523400; USTC 1030770. **Signatuur:** F211. **Boekband:** 365 x 250 x 105 mm. 2de/3de kwart 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, ornamenten in de binnenste hoeken, centraal een plaatstempel (type P.C2). 2 striksluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Opera / FR. GOMARI.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** titelpagina met monogram ('qTb [?]'). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1644 en 1655.

240

RECHTSGELEERDHEID (VARIA)

Goudelein, Pierre (1550-1619). *Commentariorum de iure novissimo libri sex.* Antwerpen: Hieronymus (I) Verdussen, 1620. 2°.

Collatie: a-c⁴ A-2Y⁴ 2Z⁶ (2Z6 blanco) = [24], 336, [34], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; gegraveerd auteursportret binnen de collatie. **Verwijzingen:** BBJ 1 (1620); STCV 6637815; USTC 1003710; Van Someren II 2167a.

Signatuur: F182. **Boekband:** 316 x 205 x 34 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('GVDELINVS / de / Iure No- / vissimo') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Gerestaureerd door Evert de Vries (1927-2018) die de band reinigde (met uitzondering van de belettering op de rug). **Gebruikssporen:** katern K met enkele leesmarkeringen. **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643.

241

LETTERKUNDE (ROMEINSE OUDHEID)

Grammaticae Latinae auctores antiqui. Ed. Elias van Putschen (1580-1606). Hanau: erven Andreas Wechel, Claude de Marne en erven Johann Aubry, 1605. 4°.

Collatie: *-2*⁴ A-2T⁸ 2V⁴ 2X-5C⁸ = [16] pp., 2803 kols., [78] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** USTC 2001086; VD17 7:664160B.

Signatuur: Q1. **Boekband:** 250 x 180 x 95 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met goudstempeling: kader van dubbele lijnen langs de randen, ornamenten in de hoeken, centraal een plaatstempel (type P.F2). Rug met goudstempeling: 5 ornamenten tussen de bindingen. Resten van 2 striksluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Grammaticae Latinae / autores antiqui') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Maculatuur:** overlijfmstroken van perkament met ongeïdentificeerde tekst. **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643.

242

RECHTSGELEERDHEID (ROMEINS RECHT)

Gratus, Hieronymus (-1544). *Responsorum liber primus(-secundus)*. Ed. Andreas ab Exea (-1575). Venetië: [Società dell'Aquila che si rinnova], 1585. 2°.

Collatie: 2 delen (1# $\pi A-D^8 A-V^8 = [32]$, 160 ff.; 2# $\pi 2A-2C^8 \pi 2D^6 2A-2X^8 2Y^{10} (\pi 2D6, 2Y^{10} \text{ blanco}) = [29]$, [1 blanco], 177, [1 blanco] ff.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** niet in Adams; EDIT 16 21638; USTC 834000.

Signatuur: F171. **Boekband:** 362 x 255 x 75 mm. Contemporain? Spitselband, perkament over kartonnen platten, blauw gesprenelde snede. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('HIER: GRATI / Responsa') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

243

THEOLOGIE (KERKVADERS)

Gregorius Nyssenus (ca. 335-na 394). *Opera quae extant omnia*. Ed. Fronton Du Duc (1558-1624). Keulen: voor Anton Hierat, 1617. 2°.

Collatie: †⁶ $A-2V^6 2X-2Y^4 {}^2A-C^6 {}^2D^4 = [12]$, 524, [8], 29[= 43], [1] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** USTC 2082505; VD17 3:311507B.

Signatuur: F273. **Boekband:** 383 x 260 x 55 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Spitselband met dubbele doorrijging en omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gesprenelde snede. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

244

GESCHIEDENIS (NEDERLANDEN)

Groot, Hugo de (1583-1645), Janus Dousa (1545-1604) en Janus Dousa (filius) (1571-1596). *Chronicon Hollandiae*. Leiden: Joannes Maire, 1617. 4°.

Collatie: *⁴ $A-G^4 H^2 \%^4 {}^2A-3S^4 = [8]$, LX, [8], 501, [11] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Breugelmans 1617:2; STCN 840241593; Ter Meulen/Diermanse 693; USTC 1028921.

Signatuur: Q27. **Boekband:** 237 x 170 x 48 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband, perkament over kartonnen platten. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Chronicon / Hollandiae / Grotii et / Dousae Pat. / Fil.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1617 en 1637.

245

RECHTSGELEERDHEID (OORLOGSRECHT)

Groot, Hugo de (1583-1645). *De iure belli ac pacis libri tres*. 2de druk. Amsterdam: Willem Jansz Blaeu, 1631. 2°.

Collatie: a-b⁶ $A-3D^6 = [24]$, 554, [46] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** BBJ 6 (1631); STCN 084998644; Ter Meulen/Diermanse 567; USTC 1013258.

Signatuur: F62. **Boekband:** 298 x 200 x 50 mm. Contemporain. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige

rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel aan kop ('Grotius / Iure Belli'). Idem met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Grotius / de / Iure Belli / et Pacis') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** titelpagina met schenkingsnotitie van Hendrik Gerritsz Moeskoker (†1653), burgemeester te Enkhuizen, in de hand van Van Doeslaer ('Ex donatione viri amplissimi, D. Henrici Gerardi Moeskoker, Reipubl. Enchusanae Consulis primarii'). **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643, geschenk van Moeskoker. **Verwijzing:** Zijp 35.

246

GESCHIEDENIS (EPIGRAFIE)

Gruterus, Janus (1560-1627). *Inscriptionum Romanarum corpus absolutissimum.*

[Heidelberg]: Officina Commeliniana, 1616. 2°.

Collatie: $\bar{a}^6 \bar{e}^6 \chi^1 A-2S^6 2T^8 2V-4S^6 4T^8 4V-5G^6 a^6 b^8 \alpha-\pi^6 \rho^8 {}^2A^4 {}^3A-R^6 = [26], MCLXXIX, [14], XXVII, [216], CC, [4] pp.$ **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina; houtsneden binnen de collatie. **Annotaties:** titel en impressum op correctiestrookje. **Verwijzingen:** USTC 2004317; VD17 3:694912N.

Signatuur: F8:1. **Convoluut:** in convoluut met: Occo, *Inscriptiones veteres in Hispania repertae*, 1596. Zie aldaar. **Boekband:** 400 x 269 x 116 mm. (2de helft?) 17de eeuw.

Perkament over kartonnen platten, 6 ribben, rode snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A1). Resten van 2 strikssluitingen van rood textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met resten van een handgeschreven titel aan kop. Idem met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Gerestaureerd in 2016 door Sabine Fleischer. **Maculatuur:** overlijmstroken van perkament met ongeïdentificeerde tekst (gedocumenteerd in restauratieverslag). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

247

GEOGRAFIE (REIZEN)

Grynaeus, Simon (1493-1541) en Johann Huttich (1480?-1544). *Novus orbis regionum.*

Laatste druk. Bazel: Johann (I) Herwagen, mrt. 1537 (col.: nov. 1536). 2°.

Collatie: $\alpha-\delta^6 a-z^6 A-2C^6 2D^8 = [48], 599[= 601], [3] pp.$ **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk; 2 houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** Adams G 1337; USTC 678747; VD 16 G 3828.

Signatuur: F52. **Defecten:** Adams beschrijft een uitslaande kaart buiten de collatie. Deze ontbreekt. **Boekband:** 325 x 230 x 61 mm. Contemporain. Bruin leer over houten platten, 4 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: ruitenpatroon gevuld met stempels, in combinatie met op rij gezette losse stempels. 2 versierde klampsluitingen. Kantbeslag.

Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met resten van een handgeschreven titel aan kop. Idem met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Maculatuur:** houten platten met Abklatsch van beschreven dekbladen met gekleurde initialen. De dekbladen zijn niet meer aanwezig.

Herkomst: titelpagina met ex libris van Pierre Du Moulin (1568-1658), hoogleraar redeneerkunde te Leiden ('Ex lib. Petri Molinaei'). Voorste schutblad met doorgehaald ex libris van Abraham Booth (1606-1636), gezant VOC, en notitie over een veiling ('Sum Abrahami Booty Ultraiectini'; 'I.m. 1656 Hagae 26 martii f 1-16-0'). **Gebruikssporen:** titelpagina met gevlekte, onleesbare aantekening. Enkele aantekeningen in de marge.

Vroegste vermelding: C1693. **Verwerving:** mogelijk in 1656 gekocht op de ongeïdentificeerde veiling in Den Haag. **Opmerkingen:** dit boek werd op 9 september 1875

uitgeleend aan Pierre Joseph Henry Baudet (1824-1878) (NL-HnWFA, HGE, toegang: 0304, inv.nr. 470). Een boekband met dezelfde stempels bevindt zich in de Librije van Edam, ondergebracht in de Koninklijke Bibliotheek te Den Haag (sign. Edam 7). [Verwijzing](#): Zijp 24; Storm van Leeuwen, p. 21.

248

GENEESKUNDE

Guainerio, Antonio (-1440). *Practica*. [Venetië]: erven Ottaviano Scoto, 27 aug. 1516. 2°. [Collatie](#): A-R⁸ S-T⁶ = 148 ff. [Typografische kenmerken](#): lettertype gotisch; typografische titelpagina. [Illustraties](#): colofon met drukkersmerk. [Verwijzingen](#): Adams G 1347; EDIT 16 21919; USTC 834808. [Signatuur](#): F202:3. [Convolut](#): in convoluit met: Tournemire, *Clarificatorium super nono Almansoris*, 1507; Concoregio, *Practica nova medicine*, 1515. Zie aldaar.

249

LETTERKUNDE (HUMANISME)

Guasti, Cesare (1822-1889). *Le rime di Michelangelo Buonarroti, pittore, scultore e architetto*. Florence: Felice Le Monnier, 1863. [Paginering](#): CXXXV, [1], 365, [3] pp. [Illustraties](#): 2 facsimile's door R. Salari (19de eeuw). [Typografische kenmerken](#): lettertype romein; typografische titelpagina. [Verwijzingen](#): – [Signatuur](#): 1905. [Bijzonderheden](#): ongesneden exemplaar. [Boekband](#): 315 x 220 x 50 mm. Papieren uitgeversomslag met gedrukte titel, impressum en prijs. [Vroegste vermelding](#): C1986. [Verwerving](#): tussen 1908 en 1986.

250

GESCHIEDENIS (LEVENS BESCHRIJVINGEN)

Guevara, Antonio de (ca. 1480-1545). *Horologium principum, sive De vita M. Aurelii imp. libri III*. 4de druk. Ed. Johannes Conrad Wanckel (1553-1616). Leipzig: Henning (I) Grosse en Justus Jansonius, 1615. 2°. [Collatie](#): a⁴ b-e⁶ f⁸ A-2N⁶ 2O⁴ 2P-3L⁶ 3M-3P⁴ 3Q⁶ (3Q6 blanco) = [72], 695, [27], [2 blanco] pp. [Typografische kenmerken](#): lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. [Illustraties](#): titelpagina met gegraveerd wapenschild; colofon met drukkersmerk. [Verwijzingen](#): USTC 2068902; VD17 23:266312V. [Signatuur](#): F42. [Boekband](#): 332 x 213 x 50 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rode snede. Voor- en achterplat met blindstempel: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A3). Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Gerestaureerd in 2016 door Marijn de Valk (Boekrestauratie De Valk). [Maculatuur](#): overlijmstroken van perkament met ongeïdentificeerde tekst (gedocumenteerd in restauratieverslag). [Vroegste vermelding](#): C1693. [Verwerving](#): tussen 1643 en 1693.

251

GESCHIEDENIS (ITALIË)

Guicciardini, Lodovico (1521-1589). *De oorlogen van Italien*. Dordrecht: Isaac Jansz Canin, 1599. 4°. [Collatie](#): *⁴ 2*² A-4B⁸ 4C⁴ = [6], 558, [12] ff. [Typografische kenmerken](#): lettertype gotisch. [Illustraties](#): gegraveerde titelpagina door Bartholomeus Willemsz Dolendo (1571-1626); uitslaande gegraveerde kaart door Baptista van Doetecum (-1611) buiten de collatie. [Verwijzingen](#): niet in Adams; NB 13989; STCN 055998968; TB 2229; USTC 424336.

Signatuur: Q26. **Bindfouten:** katern P is verkeerd gebonden (P1.2.4.3.6.5.7.8). **Boekband:** 220 x 170 x 80 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, blauwe snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kaders van lijnen langs de randen, gedecoreerde hoekstukken, centraal een plaatstempel (type P.H). Rug met op rij gezette ornamentstempels tussen de bindingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Guicciardin / van Italien') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Maculatuur:** 2 smalle scharnierstroken van papier met ongeïdentificeerde Nederlandse tekst. **Gebruikssporen:** titelpagina en laatste schutblad met handgeschreven nummer ('55'; '782'). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655.

252

GEOGRAFIE (NEDERLAND)

Guicciardini, Lodovico (1521-1589). *Description de tous les Pays-Bas*. Herzien en vermeerderd. Amsterdam: Cornelis Claesz, 1609. 2°.

Collatie: *⁶ A-2T⁶ 2V⁴ (2V4 blanco) = [12], 483, [27], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerd frontispice; gegraveerde titelpagina; 93 uitslaande gegraveerde kaarten buiten de collatie. **Annotaties:** titel op correctiestrookje. **Verwijzingen:** Guicciardini illustratus 9 Claesz 1609 (Frans); STCN 860040143; USTC 1033146.

Signatuur: F50. **Defecten:** kaart 30 ('Urbis Campensis ad isolam Fluvium icon.') ontbreekt. **Bijzonderheden:** de kaart van Enkhuizen is uitgesneden en vervangen door een los ingevoegde kaart (uit dezelfde editie) die volgens een annotatie op de versozijde in 1923 op een veiling bij Burgersdijk & Niermans te Leiden werd gekocht. **Boekband:** 323 x 210 x 80 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rode snede. Voor- en achterplat met goudstempeling: 2 kaders van lijnen, bloemen in de hoeken van het binnenste kader, lelies in de hoeken van het buitenste kader, centraal een plaatstempel (type P.H). Rug met goudstempeling: 6 lelies tussen dubbele lijnen. Resten van 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven nummer aan kop ('138'). Idem met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('PAYS BAS / Guicciardini') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655.

H

253

THEOLOGIE (BIJBELS. CONCORDANTIES)

Halberstadt der Jüngere, Konrad von (-ca. 1362). *Concordantiae maiores sacrae Bibliae*. Bazel: Johann (I) Herwagen, 1553 (col.: 1552). 2°.

Collatie: a-z⁶ A-2Q⁶ 2A-2R⁶ = [474] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** niet in Adams; USTC 624322; VD16 C 4912.

Signatuur: F311. **Boekband:** 342 x 235 x 80 mm. 2de helft 16de eeuw. Bruin leer over houten platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met kader gevormd door een rolstempel met ranken en putti, daarbinnen 2 kleinere kaders gevormd door een rolstempel met bloemenranken, in combinatie met losse stempels. 2 versierde klampsluitingen. Resten van kantbeslag. Achterplat (m.b.) met sporen van een druppelvormige kettingklamp. Idem (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Maculatuur:** 2 dekbladen van perkament afkomstig uit een missaal. Noordelijke Nederlanden, 1ste helft 15de eeuw. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

254

GESCHIEDENIS (WEST-FRIESLAND)

Handt-vesten en privilegien van Grootte-Broeck, Bovenkarspel, Lutje-Broeck, Hooghkarspel, Hem en Venhuysen, Schellinckhout en Wydenes, Westwoude, Ooster- en Wester-Blocker, Sybekarspel en Benninghbroeck. Enkhuizen: Egbert van den Hoof, 1667. 4°.

Collatie: A-S⁴. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina.

Illustraties: titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** STCN 436914891.

Signatuur: 1928. **Boekband:** perkamenten omslag, genaaid. **Gebruikssporen:** f. K4v met leesmarkering in roze potlood. **Vroegste vermelding:** – **Verwerving:** 2022, geschenk van Loes Swier-Knol (*1939), oud-kosteres van de Wester- en Zuiderkerk te Enkhuizen.

255

GESCHIEDENIS (JOODSE VOLK)

Hegesippus (ca. 110-ca. 180). *De rebus à Iudaeor[um] principibus in obsidione fortiter gestis [...] libri V*. Vert. door Ambrosius (ca. 340-397). Keulen: Eucharius Cervicornus voor Gottfried Hittorp, mrt. 1525. 2°.

Collatie: A⁸ a-n⁶ = [8], 77, [1] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met geïllustreerde rand. **Verwijzingen:** Adams H 146; USTC 642200; VD16 H 1253.

Signatuur: F314:2. **Convoluut:** in convoluut met: Theophylactus, *In quatuor Evangelia enarrationes, denuo recognitae*, 1525. Zie aldaar. **Gebruikssporen:** enkele aantekeningen in de tekst.

256

GESCHIEDENIS (JOODSE VOLK)

Hegesippus (ca. 110-ca. 180). *De rebus à Iudaeorum principibus in obsidione fortiter gestis [...] libri V*. Vert. door Ambrosius (ca. 340-397). Keulen: Johannes Soter voor Gottfried Hittorp, 2 jun. 1530. 2°.

Collatie: A⁶ a-l⁶ m⁴ = [6], 68, [2] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en f. a1r met geïllustreerde rand.

Verwijzingen: Adams H 148; USTC 642199; VD 16 H 1254.

Signatuur: F114:2. **Convoluut:** in convoluut met: Josephus, *Antiquitatum Iudaicarum libri XX*, 1534. Zie aldaar. **Herkomst:** f. m3v met ex libris van Arnoldus Oliviers (†1600), laatste prior van het klooster van de augustijner heremieten te Haarlem ('Fr. Arnoldus Oliverius a Lovanio ordinis fr[at]rum eremitaru[m] Divi Augustinii co[n]ve[n]tus Harleme[n]sis prior licet indignus'). Idem met ex libris van Simon Adriaensz (werkz. 1580-1581), kerkmeester te Enkhuizen ('Simon Adr[i]ani Ench[usanus] me possi[det] anno LXXII Quarto die septe[m]b[ris]').

257

GESCHIEDENIS (NEDERLANDEN)

Heinsius, Daniël (1580-1655). *Rerum ad Sylvam-Ducis atque alibi in Belgio aut a Belgis anno MDCXXIX gestarum historia*. Leiden: Bonaventura en Abraham (I) Elzevier, 1631. 2°.

Collatie: *⁶ A-X⁴ = [12], 143, [25] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein.

Illustraties: gegraveerde titelpagina door Cornelis Claesz. Duysend (werkz. 1630-1641); 2 gegraveerde kaarten door François Huys (werkz. 1631-1661) en 3 gegraveerde illustraties door Willem Hondius (1598/99-1652) binnen de collatie; 2 uitslaande gegraveerde kaarten en 3 uitslaande gegraveerde illustraties door Hondius buiten de collatie. **Verwijzingen:** Hollstein VI 4; STCN 833568051; USTC 1028513; Willems 351.

Signatuur: F126. **Boekband:** 320 x 212 x 40 mm. Contemporain. Spitselband, perkament over kartonnen platten. Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('D. Heyn- / sii reru[m] / ad sylva[m] / Ducis / gestaru[m] / historia') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1631 en 1637.

258

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Heinsius, Daniël (1580-1655). *Sacrarum exercitationum ad Novum Testamentum libri XX*. Leiden: Bonaventura en Abraham (I) Elzevier, 1639. 2°.

Collatie: *⁶ a-f⁴ A-6P⁴ 6Q⁶ (6Q6 blanco) = [12], 43, [5], 966, [84], [2 blanco] pp.

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart.

Illustraties: titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** STCN 832764132; USTC 1027907; Willems 481.

Signatuur: F256. **Bijzonderheden:** STCN beschrijft variaties in het zetsel van f. a1. Dit exemplaar met vingerafdruk: 2a1 a hy. **Boekband:** 318 x 215 x 85 mm. Contemporain? Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gespenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van dubbele lijnen, de hoeken verbonden, lelies in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.L). Resten van 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('HEINSIUS / in / NOV: TEST.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1639 en 1643.

259

RECHTSGELEERDHEID (ROMEINS RECHT)

Hérauld, Didier (1575/9-1649). *Quaestionum quotidianarum tractatus*. Parijs: voor Gervais Alliot en Carolus (II) Chastellain, 1650. 2°.

Collatie: $\bar{a}^4 A-V^4$; $*^4 {}^2A-3H^6 = [8], 151, [9]; [8], 624, [22]$ pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: *Observationes ad ius atticum et romanum*. **Verwijzingen:** Goldsmith H 378; USTC 6008833.

Signatuur: F173. **Boekband:** 358 x 230 x 70 mm. 3de kwart 17de eeuw. Spitselband, perkament over kartonnen platten, blauw gesprenkelde snede. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Thomas Montanus ('DESID. HERALDI / Quaestionum Quotidi / anarum Tractatus. / Ejusdem / Observationes / ad Jus Atticum et / Romanum, / contra / Salmasium.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** 2de schutblad (verso) met eigenhandige schenkingsnotitie van Montanus ('Ex donatione amplissimi doctissimiq[ue] viri, D. Thomae Montani, Medicinae Doctoris peritissimi, ac Bibliothecarii me possidet Bibliotheca Enkhusana.'). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1650 en 1673, geschenk van Montanus. **Opmerkingen:** een boek uit de bibliotheek van Montanus bevindt zich ook in de voormalige collectie van de universiteitsbibliotheek van Franeker, nu Tresoar (sign. 128 GnK fol.).

260

GESCHIEDENIS (AMERIKA)

Herrera y Tordesillas, Antonio de (1549-1625). *Nieuwe werelt, anders ghenaeemt West-Indiën*. Amsterdam: Michiel Colijn, 1622. 2°.

Collatie: $(\langle\dots\rangle)^4 A-O^4$; ${}^2A-D^4$ (${}^2D^4$ blanco); ${}^2(\langle\dots\rangle)^4 {}^3(\langle\dots\rangle)^4 {}^3A-L^4 {}^3M^6$ (${}^3M^6$ blanco) = [8], 111 [1]; 29, [3 blanco]; [16], 72 pp., 73-85, [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina; gegraveerd auteursportret en 5 gegraveerde illustraties binnen de collatie; 17 uitslaande gegraveerde kaarten buiten de collatie. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: Pedro Ordoñez de Ceballos (1556-1636), *Eyghentlijcke beschryvinghe van West-Indien* (1621); idem: Jacob Le Maire (1585-1616), *Spieghel der Australische navigatie* (1622). **Verwijzingen:** European Americana 622/69; Muller 3384; STCN 853862346, 853862974, 853862885; USTC 1033075, 1033077, 1033076.

Signatuur: F138. **Boekband:** 296 x 200 x 35 mm. Contemporain? Spitselband, perkament over kartonnen platten, rood gesprenkelde snede. Achterplat (r.b.) en voorplat (l.o.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('West Indie / door / Ant. de Herrera') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693. **Verwijzingen:** Zijp 29.

261

THEOLOGIE (KERKVADERS)

Hiëronymus van Stridon (ca. 349-420). *Omnes quae extant [...] lucubrationes [...] in novem tomos [...] digestae*. Ed. Desiderius Erasmus (1466/69-1536). Bazel: Hieronymus Froben en Nikolaus (I) Episcopus, aug. 1553. 2°.

Collatie: 10 delen (1# $\alpha-\beta^6$ $2A-2C^6$ $a-2a^6$ $2b^8$ $2c-2d^6 = [56], 326, [2]$ pp.; 2# $A-2H^6 = 372$ pp.; 3# $2a-2z^6$ $2A-2C^6$ $2D^8 = 327, [1]$ pp.; 4# $a-z^6$ $A-G^6$ $H-I^8 = 391, [1]$ pp.; 5# $a-z^6$ $A-Z^6$ $2a-2e^6 = 609, [3]$ pp.; 6# $2a-2z^6$ $2A^6$ $2B^8 = 303, [1]$ pp.; 7# $2A-2G^6$ $2H^8$ $2I-2M^6$ $2N^4$ $2O-2V^6 = 237, [1]$ pp.; 8.1# $a-r^6$ $s^8 = 217, [3]$ pp.; 8.2# $A-Q^6 = [192]$ pp.; 9# $a-z^6$ $A-L^6$ $M^8 = 422, [2]$ pp.; 10# $A-S^6 = [216]$ pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina.

Illustraties: titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Annotaties:** deel 8.2 met de titel: *Appendici huic inest quadruplex Psalterium, videlicet Hebraeum, punctis vocalibus atq[ue] accentibus illustratum, et Hebraica veritas*; deel 10 met de titel: *Index rerum et vocum*

omnium annotatu dignarum in tomos omnes operum d. Hieronymi. **Verwijzingen:** Adams J 118; USTC 679545; VD16 H 3485.

Signatuur: F274. **Bindfouten:** katern a uit deel 1 is grotendeels gebonden voor katern 2C en deel 8.2 is gebonden na deel 7. **Boekband:** 4 banden (385 x 275 x 90/80/62/70 mm). (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben, blauw gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van dubbele lijnen, de hoeken verbonden, ornamenten in de binnenste hoeken, centraal een plaatstempel (type P.C2). Resten van 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('OPER: HIERONYMI / TOMUS I.[-IX.]') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. De rug van band 4 is aan staart verstevigd met een strook van perkament. De oorspronkelijke band met een druppelvormige kettingklamp op het achterplat (m.b.). Sporen hiervan op de laatste bladen van het boekblok. **Herkomst:** de titelpagina van het 1ste deel in elke band met ex libris van Gerrit Jacobsz Vesterman (†1588), predikant te Enkhuizen (1# 'Sum Gerardi Vestermanni, qui me sibi suo aere comparavit a[nn]o 1585'; 2# 'Sum Gerardi Vestermanni, qui me sibi co[m]paravit a[nn]o 1585'; 3# 'Sum Gerardi Vestermanni qui me sibi suo aere comparavit a[nn]o 1585'; 4# 'Sum Gerardi Vestermanni qui me sibi comparavit a[nn]o 1585'). Titelpagina van deel 1 met prijs ('Emi quindecim floren.'). **Gebruikssporen:** delen 1, 2 en 9 met enige leesmarkeringen en aantekeningen in de tekst in de hand van Vesterman. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** 1588, gekocht uit de bibliotheek van Vesterman.

262

GENEESKUNDE

Hippocrates (ca. 460-377? v. Chr.). *Coaca praesagia, opus plane divinum, et verae medicinae tanquam thesaurus.* Ed. Jacques Houllier (-1562) en Desiderius Jacotius (16de eeuw). Lyon: Guillaume Roville, 1576. 2°.

Collatie: *-2*⁶ 3*⁴ A-2L⁶ 2M⁸ 2N-2Z⁶ 2A-4H⁶ (4B6 blanco) = [32], 1130, [2 blanco], [72] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams H 610; FB 74025; NLM 16 2399; USTC 141387.

Signatuur: F169. **Boekband:** 367 x 235 x 95 mm. Eind 16de/1ste helft 17de eeuw. Bruin leer over houten platten, 5 ribben, blauwe snede. Voor- en achterplat met 3 tegen elkaar aanliggende kaders van rolstempels met palmetten, portretten van Christus, Petrus, Paulus en Johannes de Doper (type R.2) en ruiten. Resten van 2 versierde klampsluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('[...]RAESAG / Cum Commentariis / I HOLLERII.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

263

GENEESKUNDE

Hippocrates (ca. 460-377? v. Chr.). *Habes in hoc volumine iucundissime lector particulas septem Apho. Hyppo.* Vert. door Theodorus Gaza (1400-1475); ed. Claudius Galenus (ca. 129-ca. 210/216) [e.a.]. Venetië: Giacomo Penzio voor Giacomo Giunti, okt. 1508. 2°.

Collatie: a¹⁰ A-Z⁸ Et⁶ (Et6 blanco) = [10], 189, [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** colofon met drukkersmerk.

Verwijzingen: niet in Adams; EDIT 16 22503; NLM 16 2378; USTC 835747.

Signatuur: F198. **Boekband:** 320 x 225 x 50 mm. Contemporain. Bruin leer over houten platten, 4 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: ruitenpatroon gevuld met

stempels, in combinatie met op rij gezette losse stempels. Resten van 2 versierde klampsluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Frontsnede met handgeschreven titel, overlans ('Aphor'). Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in potlood. De rugbekleding is niet meer aanwezig. **Herkomst:** titelpagina met aantekening in de hand van Anthonius Herweyer (†1561), arts te Den Haag, die het boek had gebruikt tijdens zijn studie geneeskunde in Padua, waar hij in de leer was bij de arts Johannes Laurentius de Saxoferrato (werkz. 1516-1519) ('Lecti hi aphorismi a solertissimo ac precipuo p[re]ceptore meo d[omi]no Joanne Laurentio de Saxifrato me artiu[m] et medicine doctore patavino anno ab incarnatio[n]e do[mi]nicae qu[a]d[rin]ge[n]tesimo decu[m] octavo supra millesimu[m] In p[re]clara Univ[er]sitate Perusina'). Idem met ex libris van zijn zoon Theodorus Herweyer (werkz. 1561-1591) ('Theodorus Herweijers filius iam possidet 1561'). Idem met ex libris van Johannes Demosthenes (werkz. 1602) ('Johannes Demosthenes ab Ens Nepos iam possidet 1602'). **Gebruikssporen:** titelpagina met onleesbare aantekening. Talrijke aantekeningen, correcties en leesmarkeringen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693. **Verwijzing:** Zijp 40. **Opmerkingen:** een boek uit de bibliotheek van Theodorus Herweyer bevindt zich ook in het Nederlands Bijbelgenootschap te Haarlem. Zie: Van Duijn 2017, p. 227. Een boek uit de bibliotheek van Demosthenes bevindt zich ook in de medische bibliotheek van het Rikshospitalet in Oslo. Zie: Margócsy 2018, p. 202, nr. I/131.

264

GENEESKUNDE

Hippocrates (ca. 460-377? v. Chr.). *Opera omnia, quae extant* [Grieks en Latijn]. Ed. Anuce Foës (1528-1586). Frankfurt am Main: Daniel en David Aubry en Clemens Schleich, 1624. 2°.

Collatie: $:(^6 A-5V^6 5X^4 \ddagger-2\ddagger^6 3\ddagger^8 = [12], 1344, [48] \text{ pp.}$ **Typografische kenmerken:** lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** NLM 17 5620; USTC 2136132; VD17 23:625295F.

Signatuur: F162. **Boekband:** 398 x 270 x 110 mm. 1ste helft 17de eeuw. Perkaument over kartonnen platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A2). Resten van 2 strikssluitingen van bruin textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van 3 langwerpige rechthoekige kettingklampen, 2 verticaal en 1 horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('HIPPOCRATES / Graeco-Latin.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** voorste dekblad met ex libris van Theodorus Callerus (ca. 1603-1633), rector van de Latijnse school te Enkhuizen ('Liber Theodori Kalleri A.N.C. 1628. Lugd. ad Rhenum Vita brevis ars longa homini.'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1628 en 1637. **Opmerkingen:** Een boek uit de bibliotheek van Callerus bevindt zich ook in de Bibliotheek van het Cultura Fonds te Dilbeek (sign. LC 425).

265

GESCHIEDENIS (GROOT-BRITTANIË)

Historiae Anglicanae scriptores X. Londen: James Fisher voor Cornelius Bee, 1652. 2°.

Collatie: $^{\pi}A^6 a-f^4 g1 A^4 B-5B^6 5C-5F^4 5G^2 2A-2C^6 2D^8 2E-2M^6 2N^4 = [12], L \text{ pp.}, 2296 \text{ kols.}, [2] \text{ pp.}, 2311-2768 \text{ kols.}, [209] \text{ pp.}$ **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** 2 gravures binnen de collatie. **Verwijzingen:** ESTC R5810.

Signatuur: F91. **Boekband:** 358 x 243 x 130 mm. 2de helft 17de eeuw. Perkaument over kartonnen platten, 6 ribben, blauw gesprende snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 3 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het

middelste kader, lelies in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.D). 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('HISTORIAE / ANGLICANAE / Scriptores Antiqui.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1652 en 1693.

266

GESCHIEDENIS (KLASSIEKE OUDHEID)

Historiae Augustae scriptores VI. Ed. Claude Saumaise (1588-1653) en Isaac Casaubon (1559-1614). Parijs: [Compagnie de la Grand Navire], 1620. 2°.

Collatie: *⁶ A-V⁶ X⁸ Y-Z⁶ 2A⁸ 2A-3B⁶ 23C⁸ 2*⁴ 3A-Y⁶ 3Z⁸ = [12], 255, [41], 519, [81], 258, [22] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met gegraveerd drukkersmerk. **Verwijzingen:** niet in Goldsmith; USTC 6024759.

Signatuur: F80. **Boekband:** 375 x 243 x 84 mm. 1ste helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, blauw gespenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempel: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A1). 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('HISTORIAE / AVGVSTAE / Scriptores / VI') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** titelpagina met schenkingsnotitie van Hendrik Gerritsz Moeskoker (†1653), burgemeester te Enkhuizen, in de hand van Van Doeslaer ('Ex donatione viri amplissimi, D. Henrici Gerardi Moeskoker, Reipubl. Enchusanae Consulis primarii'). **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643, geschenk van Moeskoker.

267

GESCHIEDENIS (KLASSIEKE OUDHEID)

Historiae Romanae scriptores [...] tomus primus(-alter). Ed. Friedrich Sylburg (1536-1596). Frankfurt am Main: erven Andreas Wechel, Claude de Marne en Johann Aubry, 1588. 2°.

Collatie: 2 delen (1#)⁽⁴ a⁴ b⁶ c⁴ A-3V⁶ 3X⁴ 3Y⁶ = [8], XXVIII, 893 pp.; 2#)(-2)⁽⁴ a-3d⁶ 3e⁴ 3f-3l⁶ 3m-3n⁴ 3o-3x⁶ = [16], 886, [2] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams S 786; USTC 662574 (1), 663489 (2); VD16 S 10349-10350.

Signatuur: F95. **Defecten:** ff. 3Y5-6 ('corrigenda' en colofon) uit deel 1 ontbreken. **Boekband:** 2 banden (350 x 220 x 65/66 mm). (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gespenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempel: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A2). Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

268

GEOGRAFIE (EUROPA)

Hogenberg, Frans (1538/40-ca. 1590) en Georg Braun (1541-1622). *Civitates orbis terrarum*. Keulen: Gottfried von Kempen voor de auteurs; Antwerpen: te koop bij Philips Galle, [1575]-1581. 2°.

Collatie: 3 delen (1# [A]² B-E² + 59 ff. *-6*² = [10], 59, [12] ff.; 2# π² (?) - 4(?)² + 59 ff. *-3*² = [10], 59, [6] ff.; 3# [(?)² 2(?) - 3(?)² 5(?) - 6(?)² + 59 ff. †-4†² = [10], 59, [8] ff.).

Typografische kenmerken: lettertype romein. **Illustraties:** elk deel met gegraveerde titelpagina

en 59 uitslaande gegraveerde kaarten. **Annotaties:** deel 2 met de titel: *De praecipuis, totius universi urbibus liber secundus*; deel 3 met de titel: *Urbium praecipuarum totius mundi liber tertius*. **Verwijzingen:** Adams B 2709 (1), 2713 (2), 2718 (3); BT 7969; NB 5834; USTC 412701 (1), 631028 (2), 704453 (3); Van der Krogt 41:1.1-3; VD16 B 7171 (2), 7174 (3). **Signatuur:** F6. **Bijzonderheden:** deel 2 komt overeen met de door Van der Krogt beschreven variant M (met dedicatie aan Maximilian II keizer van het Heilige Roomse Rijk). Kaart 52 uit deel 3 is verkleefd met een blad waarop een deel van kaart 54 te zien is. Vermoedelijk was de tekst op de verso van de verkeerde kaart gedrukt en werd de juiste kaart hier later overheen geplakt als correctie. **Boekband:** 406 x 290 x 95 mm. Eind 16de/1ste helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van dubbele lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het binnenste en buitenste kader, centraal een plaatstempel (type P.F1). Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doreslaer ('CIVITATES / ORBIS / TERRARVM') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Gerestaureerd in 2016 door Sabine Fleischer. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637. **Verwijzing:** Zijp 25.

269

RECHTSGELEERDHEID (CORPUS IURIS CIVILIS. COMMENTAREN)

Hotman, François (1524-1590). *Vetus-renovatus commentarius in quatuor libros Institutionum iuris civilis*. 5de druk. Lyon: Antoine Blanc, 1588. 2°.

Collatie: *⁶ a-z⁴ A-2S⁴ 2T-2V⁶ 2X⁴ = [12], 525, [19] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** niet in Adams; Bibliographie lyonnaise XII, p. 484; FB 74427; USTC 142601. **Signatuur:** F149:2. **Convoluut:** in convoluut met: Brisson, *Lexicon iuris*, 1587. Zie aldaar.

270

THEOLOGIE (ROOMS-KATHOLICISME)

Hozyusz, Stanislaw (1504-1579). *Confessio catholicae fidei christiana: vel potius explicatio quaedam confessionis a patribus factae in Synodo Provinciali, quae habita est Petrikoviae, anno Domini M.D.LI. mense maio congregatis*. Antwerpen: Johannes Steelsius, 1559. 8°.

Collatie: *⁸ A-3D⁸ = [8], 370, [30] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams P 1271; BT 1516; NB 15997; STCV 12925679; USTC 404309. **Signatuur:** Q54. **Boekband:** 175 x 115 x 48 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over kartonnen platten, 4 ribben, gele snede. Schutbladen van de firma J. Honig & Zoon. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Gebruikssporen:** verscheidene aantekeningen en leesmarkeringen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1853. **Verwerving:** tussen 1761 en 1853, mogelijk eerder.

271

THEOLOGIE (ROOMS-KATHOLICISME)

Hozyusz, Stanislaw (1504-1579). *Opera quae hactenus extiterunt omnia*. Antwerpen: wed. en erven Johannes Steelsius, 1566. 2°.

Collatie: *⁶ A-2K⁶ 2L⁸ 2M-3O⁶ 3P⁴ 3Q⁶ 3R⁸ (3R8 blanco) = [6], 363, [14], [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: *Confutatio Prolegomenon Brentii, quae primum scripsit adversus venerabilem virum Petrum a Soto, deinde vero Petrus Paulus*

Vergerius apud Polonos temere defendenda suscepit; idem: De expresso Dei verbo, libellus, his temporibus accomodatissimus. **Verwijzingen:** Adams H 1022; BT 6004; NB 16009; niet in STCV; USTC 409729.

Signatuur: F322. **Boekband:** 320 x 210 x 65 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over houten platten, 4 ribben. Schutbladen met watermerk 'V. GR.' en 'Pro Patria'. 2 versierde klampsluitingen die afkomstig zijn van de oorspronkelijke bruinleren band. Frontsnede met handgeschreven titel, overdwars ('D. Stanis / lai Hosii / Cardi[n]alis / Opera'). Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Herkomst:** titelpagina met doorgehaald ex libris van Petrus Wantenus (leefjaren onbekend), frater van de minderbroederorde te Sint-Truiden. Hij had het boek gekregen van Anna van Benthem (†1568), dochter van Johannes Robertus ('F[rate]r Petrus Wantenus a S. Trudone Minoritanus Guardi[anu]s Ultraiectensis. Spirans spero. Ex dono v[enerabi]lis Annae Joh. Roberti de Benthem filiae 1566. Quae obiit 24 Maij 1568'). **Gebruikssporen:** verscheidene onderstrepingen, aantekeningen en correcties in de tekst. Tussen ff. 167 en 168 is een los blad met aantekeningen gevoegd dat betrekking heeft op een gemarkeerde passage in de tekst (incipit: 'Eusebius Emissenus in homelia quam scripsit'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637. **Opmerkingen:** boeken uit de bibliotheek van Wantenus bevinden zich ook in de Universiteitsbibliotheek Amsterdam. Zie: Biemans 2019, pp. 43-47.

272

VARIA (KRIJGSKUNDE)

Hugo, Herman (1588-1629). *De militia equestri antiqua et nova ad regem Philippum IV. libri quinque.* Antwerpen: Balthasar (I) Moretus, 1630. 2°.

Collatie: *⁴ A-2V⁴ 2X⁶ (2X6 blanco) = [8], 344, [10], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina door Cornelis (I) Galle (1576-1650); 29 gravures binnen de collatie en 6 uitslaande gravures door Andries (I) Pauli (1600-1639) en Boëtius Adamsz. Bolswert (1570/90-1633) buiten de collatie; colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Backer/Sommervogel IV, kol. 521; Sloos 06012; STCV 6607570; USTC 1003298.

Signatuur: F41:1. **Defecten:** 1 uitslaande illustratie buiten de collatie ('Prima acies offensiva Walhausii') ontbreekt. **Convoluut:** in convoluut met: Hugo, *Obsidio Bredana armis Philippi IIII*, 1629. Zie aldaar. **Boekband:** 340 x 210 x 65 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rode snede. Voor- en achterplat met blindstempel: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A2). Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

273

GESCHIEDENIS (NEDERLANDEN)

Hugo, Herman (1588-1629). *Obsidio Bredana armis Philippi IIII.* 2de druk. Antwerpen: Balthasar (I) Moretus, 1629. 2°.

Collatie: *⁴ A-P⁴ Q⁶ = [8], 129, [3] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina door Cornelis (I) Galle (1576-1650) naar Peter Paul Rubens (1577-1640); 7 gravures binnen en 7 uitslaande gravures buiten de collatie. **Verwijzingen:** Backer/Sommervogel IV, kol. 520; Corpus Rubenianum XXI (I) 55-55a; STCV 6657383; USTC 1003983.

Signatuur: F41:2. **Convoluut:** in convoluut met: Hugo, *De militia equestri antiqua et nova ad regem Philippum IV*, 1630. Zie aldaar.

274

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Hyperius, Andreas (1511-1564). *Commentarii [...] in Epistolam d. Pauli ad Romanos et utramque ad Corinthios*. Ed. Johannes Mylius (-1584). Zürich: Christoph (II) Froschauer, 1583. 2°.

Collatie: (:)⁶ a-z⁶ A-M⁶ N⁴ P⁶ (P6 blanco) = [12], 428, [22], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk door Jost Ammann (1539-1591). **Verwijzingen:** Adams H 1264; USTC 623499; VD16 G 1400.

Signatuur: F258:1. **Convoluut:** in convoluut met: Hyperius, *Commentarii in Epistolas d. Pauli ad Galatas & Ephesios*, 1582; idem, *Commentarii in Epistolas d. Pauli ad Philippenses, Colossenses, ac Thessalonicenses ambas*, 1582; idem, *Commentarii in Epistolas d. Pauli ad Timotheum, Titum, Philemonem & d. Iudae*, 1582. Zie aldaar. **Boekband:** 315 x 210 x 80 mm. Eind 16de/1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('AND. HYPERIVS / in Epistolas / ad / Roman. / Corinth. / Galat. / Ephes. / Philippens. / Coloss. / Thessalon. / Timoth. / Titum. / Philem. / & Judae') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** titelpagina met ex libris van Gerrit Jacobsz Vesterman (†1588), predikant te Enkhuizen ('Sum Gerardi Vestermanni Enchusani a[nn]o 1585'). Idem met prijs ('Constat 6 flore.'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** 1588, gekocht uit de bibliotheek van Vesterman.

275

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Hyperius, Andreas (1511-1564). *Commentarii [...] in Epistolas d. Pauli ad Galatas & Ephesios*. Ed. Johannes Mylius (-1584). Zürich: Christoph (II) Froschauer, 1582. 2°.

Collatie: (:)⁶ A-M⁶ N⁸ (:)(6 blanco) = [10], [2 blanco], 148, [12] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk door Jost Ammann (1539-1591). **Verwijzingen:** Adams H 1265; USTC 623500; VD16 G 1401.

Signatuur: F258:2. **Convoluut:** in convoluut met: Hyperius, *Commentarii in Epistolam d. Pauli ad Romanos et utramque ad Corinthios*, 1583; idem, *Commentarii in Epistolas d. Pauli ad Philippenses, Colossenses, ac Thessalonicenses ambas*, 1582; idem, *Commentarii in Epistolas d. Pauli ad Timotheum, Titum, Philemonem & d. Iudae*, 1582. Zie aldaar.

Gebruikssporen: titelpagina met handgeschreven nummer ('15').

276

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Hyperius, Andreas (1511-1564). *Commentarii in Epistolas d. Pauli ad Philippenses, Colossenses, ac Thessalonicenses ambas*. Ed. Johannes Mylius (-1584). Zürich: Christoph (II) Froschauer, 1582. 2°.

Collatie: *-2*⁶ a-z⁶ A⁶ B⁸ (2*6, B8 blanco) = [10], [2 blanco], 283, [19], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk door Jost Ammann (1539-1591). **Verwijzingen:** Adams H 1266; USTC 623512; VD16 G 1402.

Signatuur: F258:3. **Convoluut:** in convoluut met: Hyperius, *Commentarii in Epistolam d. Pauli ad Romanos et utramque ad Corinthios*, 1583; idem, *Commentarii in Epistolas d. Pauli ad Galatas & Ephesios*, 1582; idem, *Commentarii in Epistolas d. Pauli ad Timotheum, Titum, Philemonem & d. Iudae*, 1582. Zie aldaar.

277

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Hyperius, Andreas (1511-1564). *Commentarii [...] in Epistolas d. Pauli ad Timotheum, Titum, Philemonem & d. Iudae*. Ed. Johannes Mylius (-1584). Zürich: Christoph (II) Froschauer, 1582. 2°.

Collatie:):⁶ a-u⁶ x⁴ y⁶ (y6 blanco) = [12], 244, [18], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk door Jost Ammann (1539-1591). **Verwijzingen:** Adams H 1267; USTC 623498; VD16 G 1403.

Signatuur: F258:4. **Convoluut:** in convoluut met: Hyperius, *Commentarii in Epistolam d. Pauli ad Romanos et utramque ad Corinthios*, 1583; idem, *Commentarii in Epistolas d. Pauli ad Galatas & Ephesios*, 1582; idem, *Commentarii in Epistolas d. Pauli ad Philippenses, Colossenses, ac Thessalonicenses ambas*, 1582. Zie aldaar. **Gebruikssporen:** titelpagina met handgeschreven nummer ('24').

I

278

GENEESKUNDE

Ibn Sarābiyūn, Yūḥannā (Johannes Serapion, -ca. 864). *Practica Io. Serapionis dicta breviarium; Liber Serapionis de simplici medicina; Liber de simplici medicina, dictus circa instans; Practica platearii.* Venetië: Bernardino de Viani voor Andreas Torresanus de Asula, 1503. 2°.

Collatie: $a-v^{10} x^{12}$ (x12 blanco) = 211, [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** Adams I 15; EDIT 16 53529; niet in NLM 16; USTC 855995.

Signatuur: F196. **Boekband:** 325 x 225 x 45 mm. Contemporain? Bruin schapeleer over houten platten, 3 ribben, gele snede. Voor- en achterplat met rolstempels met bogen en ruiten, in combinatie met op rij gezette losse stempels. 2 versierde klampsluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, horizontaal. Voorplat met titeletiket ('Practica Jo Serapio[n]is [...] p[ra]ctica [...]'). Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Maculatuur:** 2 smalle scharnierstroken van papier met ongeïdentificeerde Latijnse tekst. **Herkomst:** titelpagina met de initialen P.C. **Gebruikssporen:** op de titelpagina is met de hand een extra titel toegevoegd na *Liber Serapionis de simplici medicina* ('Galenus De virtute Centaureae ad Papiam'). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

279

GENEESKUNDE

Ibn Zuhr (Avenzoar), 'Abd al-Malik b. Abī al-'Alā' Zuhr (ca. 1092-1161). [Rectificatio medicationis et regiminis sive Teisir; Antidotarium. Met Muḥammad b. Aḥmad Ibn Rushd (1126-1198), Colliget]. Vert. uit het Hebreeuws van Jacobus Hebraeus (werkz. 1281) door Paravicinus (13de eeuw). Venetië: Johannes en Gregorius de Gregoriis, 4 jan. 1490/91. 2°.

Collatie: $\pi^4 a-f^6 g^4; ^2a-k^6 ^2l^4 = [4], 40; 63, [1]$ ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** GW 03103; IDL 591; ISTC ia01408000; niet in NLM; USTC 997365.

Signatuur: F200:2. **Convoluut:** in convoluut met: Rāzī, [Liber nonus Almansoris, en andere medische teksten], 1497. Zie aldaar. **Gebruikssporen:** talrijke aantekeningen, correcties en leesmarkeringen in de tekst.

280

GENEESKUNDE

Ibn Zuhr (Avenzoar), 'Abd al-Malik b. Abī al-'Alā' Zuhr (ca. 1092-1161). [Rectificatio medicationis et regiminis sive Teisir; Antidotarium. Met Muḥammad b. Aḥmad Ibn Rushd (1126-1198), Colliget]. Venetië: Otinus de Luna, 23 dec. 1497. 2°.

Collatie: $a-q^6 r-s^4$ (s4 blanco) = [103], [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** GW 03105; IDL 593; ISTC ia01410000; niet in NLM; USTC 997363.

Signatuur: F203:1. **Defecten:** f. s4 (blanco) ontbreekt. **Convoluut:** in convoluut met: Concoregio, *Practica nova medicine*, 1509; Arculanus, *Practica in nonum Rasis ad regem Almansorem librum*, 1517. Zie aldaar. **Boekband:** 315 x 235 x 75 mm. Eind 16de/1ste helft 17de eeuw. Bruin leer over houten platten, 5 ribben, blauwe snede. Voor- en achterplat met 3 tegen elkaar aanliggende kaders van rolstempels met palmetten, 4 medaillons met

portretbustes van krijgers tussen ranken (type R.3) en portretten van de muzen Kalliope, Thaleia, Euterpe en Terpsichore ('CALIOPE', 'THALIA', 'EVTER', 'TERPSIH'), in combinatie met losse stempels. 2 versierde klampsluitingen. Kantbeslag. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('AVERROES') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Maculatuur:** aangeplakte kapitalen van perkament met ongeïdentificeerde tekst. **Herkomst:** voorste dekblad met ex libris van Joannes Volcards (leefjaren onbekend) in rood potlood ('Emtus est iste liber a D[omi]no Ioanne Volcards. 1584 et constat a. b. c. florenu[m]'). Titelpagina met ex libris van Willem Masquerier (ca. 1595-1639), arts te Enkhuizen ('Sum Gulielmi Masquerdi. Med. Doctoris. 1626'). **Gebruikssporen:** de tekst is gedeeltelijk gerubriceerd in pen en rode inkt. Talrijke aantekeningen en onderstrepingen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655. **Verwijzing:** Zijp 38.

281

THEOLOGIE (KERKVADERS)

Irenaeus Lugdunensis (2de eeuw). *Opus eruditissimum [...] in quinque libros digestum.* Ed. Desiderius Erasmus (1466/69-1536) en Johann Froben (ca. 1460-1527). Bazel: Johann Froben, aug. 1526. 2°.

Collatie: a-z⁶ A-E⁶ F⁸ G⁶ = [12], 338, [14] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina, colofon en f. F8v met drukkersmerk; f. a2r met geïllustreerde rand door Jacobus Faber (1490/1500-1550) naar Hans (II) Holbein (1497/98-1543). **Verwijzingen:** Adams I 150; Hollstein German XIV 23c-d; USTC 679869; VD16 I 316.

Signatuur: F329:2. **Convoluut:** in convoluut met: Clemens I Romanus, *Recognitionum libri X*, 1526. Zie aldaar.

282

GESCHIEDENIS (DUITSLAND)

Irenicus, Franciscus (1495-ca. 1559) en Conradus Celtis (1459-1508). *Germaniae exegeteos volumina duodecim [...]. Urbis Norinbergae descriptio.* Haguenau: Thomas Anshelm; Neurenberg: Johannes Koberger, aug. 1518. 2°.

Collatie: π⁶ a-z⁶ A-T⁶ V⁸ = [6], CCXXI [= 231], [29] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** (uitslaande) genealogische tabellen binnen en buiten de collatie; colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams I 164; USTC 659621; VD16 F 2815.

Signatuur: F133:1. **Defecten:** de titelpagina is aan de onderkant afgescheurd. **Convoluut:** in convoluut met: Ryd, *Catalogus annorum et principum geminus*, 1540. Zie aldaar. **Boekband:** 315 x 215 x 72 mm. 16de eeuw. Bruin leer over houten platten, 4 ribben. Voor- en achterplat met tegen elkaar aanliggende kaders van rolstempels met een engelkop tussen bloemenrankes (type R.4). 2 versierde klampsluitingen. Kantbeslag. Achterplat (m.b.) met sporen van een druppelvormige kettingklamp. Idem (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('FRANCISCI IRE- / NICI / Germaniae / Exegesis') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven (signatuur in witte inkt). De rug is aan kop verstevigd met een strook van bruin schapenleer. **Herkomst:** titelpagina met prijs ('Constat 25 sester.'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** waarschijnlijk in 1588, gekocht uit de bibliotheek van Gerrit Jacobsz Vesterman (†1588), predikant te Enkhuizen. **Opmerkingen:** prijzen in dezelfde hand en op dezelfde locatie op de titelpagina zijn te vinden in het merendeel van de boeken uit de bibliotheek van Vesterman. **Verwijzing:** Zijp 19.

Isocrates (436-338 v. Chr.). *Orationes et epistolae* [Grieks en Latijn]. Vert. door Hieronymus Wolf (1516-1580); ed. Henri Estienne (1528/31-1598). [Genève]: Henri Estienne, 1593. 2°.

Collatie: %⁴ *⁶ 2*⁴ a-2m⁶ 2n⁴ 2A-2L⁶ A-C⁶ D⁴ α-δ⁴ 2a⁴ 2b⁶ (C6, 2b6 blanco) = [28], 427, [1], 131, [1], XXXIV, [2 blanco], [8], 31, [19], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams I 219; CDM, p. 138; GLN 15-16 3629; Kecskeméti 165; USTC 451387.

Signatuur: F30. **Boekband:** 364 x 241 x 61 mm. Contemporain. Bruin leer over houten platten, 4 ribben, blauwe snede. Voor- en achterplat met goudstempeling: 2 kaders van lijnen, ornamenten in de hoeken van het binnenste kader, centraal een ronde plaatstempel (75 x 61 mm). Rug met goudstempeling: 5 ornamenten tussen de ribben. 2 versierde klampsluitingen. Kantbeslag. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. Gerestaureerd in 2016 door Sabine Fleischer. **Herkomst:** voorste schutblad met ex libris van Martinus Magnus (*ca. 1578), student rechtsgeleerdheid te Leiden ('Anno 1597. Ex libris Martini Magni 7-10-'). Titelpagina met de naam van Magnus. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

J

284

GESCHIEDENIS (KERKGESCHIEDENIS)

Jacobus de Voragine (ca. 1226-1298). *Passionael.* Antwerpen: Henrick Eckert van Homberch, 1516. 2°.

Collatie: 2 delen (1# π 1 A-V⁶ W⁶ X-Y⁶ 2A-2H⁶ 2I⁸ (2I8 blanco) = [2], CXCI, [1 blanco] ff.; 2# π 1 a-z⁶ &⁶ [con]⁶ 2a-2g⁶ 2h⁸ = [2], CCX ff.). **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina, die van deel 1 in rood en zwart. **Illustraties:** houtsneden op de titelpagina en binnen de collatie. **Annotaties:** deel 1 met de titel: *Het winter stuck. Datmen heet die gulden legende* (col.: 25 jan. 1516); deel 2 met de titel: *Hier beghi[n]t tsoemer stuc vande[n] passio[na]lle* (col.: 31 mei 1516). **Verwijzingen:** niet in Adams; NB 16382; NK 1195; STCN 434807877; STCV 12925682; USTC 410110.

Signatuur: F330. **Boekband:** 290 x 220 x 70 mm. 20ste eeuw, vervaardigd door Evert de Vries (1927-2018)? Bruin leer over houten platten, 4 ribben, blauwe snede. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop, in witte inkt. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693. **Verwijzing:** Zijp 6.

285

THEOLOGIE (ROOMS-KATHOLICISME)

Jansenius, Cornelius (1585-1638). *Augustinus, seu Doctrina sancti Augustini [...] tribus tomis comprehensa.* Parijs: Michael Soly en Matthieu Guillemot, 1641. 2°.

Collatie: 3 delen (1# \bar{a} ⁸ A-S⁶ T⁸ ² \bar{a} ⁶ = [16], 231, [13] pp.; 2# \bar{a} ⁴ A-2O⁶ = [8], 386[= 418], [26] pp.; 3# \bar{a} ⁴ A-T⁶ V⁸; ² \bar{a} ⁴ ²A-D⁶ = [8], 492, [24]; [8], 48 pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina, die van deel 1 in rood en zwart. **Illustraties:** overkoepelende gegraveerde titelpagina; delen 2 en 3 met houtsnede op de titelpagina. **Annotaties:** deel 3 bevat met eigen titelpagina: Florentius Conrius (1561-1629), *Tractatus de statu parvulorum sine baptismo decedentium ex hac vita iuxta sensum B. Augustini.* **Verwijzingen:** niet in Goldsmith; USTC 6041826.

Signatuur: F227. **Defecten:** f. 2O6 (blanco?) uit deel 2 ontbreekt. **Boekband:** 368 x 250 x 90 mm. Contemporain. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van dubbele lijnen, de hoeken verbonden, lelies in de binnenste hoeken, centraal een plaatstempel (type P.B). 2 striksluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b. en r.o.) met sporen van langwerpige rechthoekige kettingklampen, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('AVGVSTINVS / C. Iansenii') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655.

286

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Joannes Chrysostomus (ca. 347-407). *Commentariorum in Acta apostolorum homiliae quinquagintaquinque.* Ed. Desiderius Erasmus (1466/69-1536). Bazel: Johann (I) Herwagen, Hieronymus Froben en Nikolaus (I) Episcopus, mei 1531. 2°.

Collatie: a-t⁶ u¹⁰ = 246, [2] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams C 1515; USTC 2213840; VD16 J 415.

Signatuur: F278:2. **Convoluut:** in convoluut met: Joannes Chrysostomus, *Opera quae hactenus versa sunt omnia*, 1530. Zie aldaar.

Joannes Chrysostomus (ca. 347-407). *Opera* [Grieks]. Ed. Henry Savile (1549-1622). Eton: John (II) Norton, 1612[= 1613]. 2°.

Collatie: 8 delen (1# $\pi^1 \text{ } \S\text{-}3\text{ } \S^4 \text{ A-}4\text{X}^6 \text{ } 4\text{Y}^4 = [26], 1086, [2] \text{ pp.}; 2\# \pi^2 \text{ A-}4\text{H}^6 \text{ } 4\text{I}^4 = [4], 931, [1] \text{ pp.}; 3\# \pi^2 \text{ A-}4\text{E}^6 \text{ } 4\text{F}^4 \text{ (} 4\text{F}4 \text{ blanco)} = [4], 894, [2 \text{ blanco}] \text{ pp.}; 4\# \pi^2 \text{ A-}4\text{G}^6 \text{ } 4\text{H}^4 \text{ } 4\text{I-}4\text{K}^6 = [4], 919, [25] \text{ pp.}; 5\# 5^*4 \text{ A-}4\text{N}^6 \text{ } 4\text{O}^8 \text{ (} 4\text{O}8 \text{ blanco)} = [8], 998, [2 \text{ blanco}] \text{ pp.}; 6\# 6^*4 \text{ A-}4\text{P}^6 = [8], 1008 \text{ pp.}; 7\# 7^*4 \text{ A-}4\text{K}^6 \text{ (} 7^*1 \text{ blanco)} = [2 \text{ blanco}], [6], 948 \text{ pp.}; 8\# 8^*2 \text{ A-}2\text{N}^6 \text{ } 2\text{O-}2\text{P}^4 \text{ (A-} (3\text{O})^4 \text{ (} 2\text{ } \S\text{)-(} 3\text{ } \S\text{)}^4 = [4], 428, [20] \text{ pp., } 982 \text{ kols., } [18] \text{ pp.}). **Typografische kenmerken:** lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** typografische titelpagina met drukkersmerk; overkoepelende gegraveerde titelpagina door Léonard Gaultier (1561-1641). **Verwijzingen:** ESTC S112373; USTC 3005371.$

Signatuur: F277. **Defecten:** f. 6*1 (blanco?) uit deel 6 ontbreekt. **Bijzonderheden:** de paginering van deel 8 komt overeen met de door ESTC beschreven variant. **Boekband:** 8 banden (363 x 245 x 80/60/60/60/60/63/58/60 mm). Contemporain? Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Resten van 2 striksluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) van alle banden; voorplat (l.o.) van banden 1 en 3 met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met resten van een handgeschreven titel aan kop. Idem met handgeschreven titel ('OPERA / CHRYSOSTOMI / Graece / TOMUS I[-VIII]') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** titelpagina van deel 1 met gedeeltelijk doorgehaald ex libris van Abraham van Doeslaer (ca. 1579-1655), predikant te Enkhuizen ('ἐκ τῶν τοῦ ἁγίου [...] δορεσλάου'). **Gebruikssporen:** enkele correcties in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** op 1 december 1653 gekocht door de gereformeerde gemeente te Enkhuizen van Maria Jansdr van Tol (leeftjaren onbekend), weduwe van de Enkhuizer predikant Isaac van Doeslaer (1605-1652) (Theunisz, p. 30).

Joannes Chrysostomus (ca. 347-407). *Opera quae hactenus versa sunt omnia.* Ed.

Desiderius Erasmus (1466/69-1536) [e.a.]. Bazel: Johann (I) Herwagen, Hieronymus Froben en Nikolaus (I) Episcopius, aug. 1530. 2°.

Collatie: 6 delen (1# $\text{A}^6 \text{ B}^4 \text{ a-}1^6 \text{ m}^8 \text{ n-}z^6 \text{ A-}2\text{C}^6 = [20], 590, [2] \text{ pp.}; 2\# \text{a-}z^6 \text{ A-}2\text{D}^6 = 589[= 599], [1] \text{ pp.}; 3\# 3\text{a-}3\text{z}^6 \text{ } 3\text{A-}3\text{Z}^6 \text{ a*a-q*q}^6 \text{ r*r}^4 \text{ s*s-z*z}^6 \text{ A*A-R*R}^6 = 1026, [2] \text{ pp.}; 4\# \text{a*-z}^6 \text{ A*-}2\text{G}^6 \text{ } 2\text{H}^*8 = 649, [3] \text{ pp.}; 5\# 2\text{a-}2\text{z}^6 \text{ } 2\text{A-}2\text{Y}^6 = 539, [1] \text{ pp.}; 6\# \text{a-g}^6 = [42] \text{ ff.}).$

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Annotaties:** deel 6 met de titel: *Index omnium quae insigniter dicta sunt.* **Verwijzingen:** Adams C 1514; USTC 626163; VD16 J 399.

Signatuur: F278:1. **Convoluut:** in convoluut met: Joannes Chrysostomus, *Commentariorum in Acta apostolorum homiliae quinquagintaquinque*, 1531. Zie aldaar. **Boekband:** 5 banden (353 x 245 x 50/55/80/55/65 mm). 2de helft 17de eeuw. Spitselband met dubbele doorrijging, perkament over kartonnen platten, blauw gesprende snede. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('OPERA / CHRYSOSTOMI / Latine / TOMUS I[-V.]') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Oorspronkelijk gebonden in 3 (bruinleren?) banden met een druppelvormige kettingklamp op het achterplat (m.b.). Sporen hiervan op de laatste bladen van het boekblok van banden 2, 3 en 5. **Gebruikssporen:** deel 3 gedeeltelijk gerubriceerd in rood. Delen 1, 3 en 5 met enige aantekeningen en leesmarkeringen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

Jongh, Albertus de (1809-1889). *Disquisitio de Herodoti philosophia*. Utrecht: Van Paddenburg en comp., 1833. 8°.

Collatie: π^4 A-K⁸ = VIII, 159, [1] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** Brinkman (1833-1849), p. 337.

Signatuur: Q34. **Boekband:** 220 x 135 x 25 mm. 20ste eeuw, waarschijnlijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Perkament over kartonnen platten. Schutbladen van de firma J. Honig & Zoon. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop. **Herkomst:** voorste schutblad met schenkingsnotitie van de auteur ('Bibliothecae Enchusanae dono dedit auctor.'). **Vroegste vermelding:** C1853. **Verwerving:** 26 december 1838, geschenk van de auteur (NL-HnWFA, HGE, toegang: 0304, inv.nr. 469). **Opmerkingen:** signatuur Q34 was in eerdere catalogi vergeven aan Hadrianus Junius' *Batavia* uit 1588, maar dat boek werd al enige tijd vermist toen dit proefschrift van De Jongh werd verworven (zie: CBE NA-14).

Jonston, Johannes (1603-1675). *Historiae naturalis [...] libri*. Amsterdam: Jan Jacobsz Schipper, 1657. 2°.

Collatie: 5 delen ([1]# π^4 A-T⁴ V⁶ = 6, [2], 163, [1] pp.; [2]# \ast^6 A-X⁴ = [12], 160 pp.; [3]# \ast^4 A-S⁴ T²; 2 A-E⁴ = [8], 147, [1]; 27[= 37], [1] pp.; [4]# \ast^4 A-V⁴ = [8], 160 pp.; [5]# a-f⁴ g⁶ = 58, [2] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina; gravures buiten de collatie (1# 80; 2# 62; 3# 40; 4# 47; 5# 20). **Annotaties:** elk deel met afzonderlijke titel: [1]# *Historiae naturalis de quadrupedibus libri*; [2]# *Historiae naturalis de avibus libri VI*; [3]# *Historiae naturalis de insectis libri III* en bevat met eigen titelpagina: *Historiae animalibus de serpentibus, libri II*; [4]# *Historiae naturalis de piscibus et cetis libri V*; [5]# *Historiae naturalis de exanguibus aquaticis libri IV*. **Verwijzingen:** Nissen IVB 481; Nissen ZBI 2131-2135; NLM 17 6256; STCN 055690890 (1), 055692486 (2), 055692869 (3.1), 055693059 (3.2), 055692044 (4), 055692257 (5).

Signatuur: F164. **Bijzonderheden:** STCN beschrijft variaties in het zetsel van deel 1, f. V3. Dit exemplaar met vingerafdruk: V3 era. **Boekband:** 398 x 250 x 93 mm. 2de helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben, blauw gesprende snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, ornamenten in de binnenste hoeken, centraal een plaatstempel (type P.C2). Resten van 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('JONSTONI / HISTORIA / NATURALIS.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1657 en 1693. **Verwijzing:** Zijp 51.

Joris, David (ca. 1500-1556). *Alle vaten sichtmen wtgheven wat sy inhebben*. [Rotterdam: Dirck Mullem, niet voor 1586]. 2°.

Collatie: A-G⁶ = [1], 40, [1] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** Adams J 334; NB 17218; STCN 082032289; TB 111; USTC 422794; Van der Linde 111.

Signatuur: F331:4. **Convoluut:** in convoluut met: Joris, *Verklaringhe der scheppenissen*, [niet voor 1586]; idem, *Een seer schoon unde heerlyck tractaet off onderwys*, [niet voor 1586]; idem, *Een leerlijck un[de] christlijck ghespreck*, [niet voor 1586]. Zie aldaar.

292

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Joris, David (ca. 1500-1556). *Een leerlijck un[de] christlijck ghespreck tusschen een godtgheleert, bibelsch gheleerd unde sophistgeleert*. [Rotterdam: Dirck Mullem, niet voor 1586]. 2°.

Collatie: A-F⁶ G⁴ (G4 blanco) = [39], [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** Adams J 334; NB 17223; STCN 082030839; TB 3040; USTC 422795; Van der Linde 216.

Signatuur: F331:3. **Convoluut:** in convoluut met: Joris, *Verklaringhe der scheppenissen*, [niet voor 1586]; idem, *Een seer schoon unde heerlyck tractaet off onderwys*, [niet voor 1586]; idem, *Alle vaten sichtmen wtgheven wat sy inhebben*, [niet voor 1586]. Zie aldaar.

293

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Joris, David (ca. 1500-1556). *Een seer schoon unde heerlyck tractaet off onderwys, van Godes gheest, liefde unde stemme, mit die verlooren mensche*. [Rotterdam: Dirck Mullem, niet voor 1586]. 2°.

Collatie: A-I⁶ K⁴ (K4 blanco) = [57], [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** Adams J 334; NB 17225; STCN 082031010; TB 5702; USTC 422796; Van der Linde 59.

Signatuur: F331:2. **Convoluut:** in convoluut met: Joris, *Verklaringhe der scheppenissen*, [niet voor 1586]; idem, *Een leerlijck un[de] christlijck ghespreck*, [niet voor 1586]; idem, *Alle vaten sichtmen wtgheven wat sy inhebben*, [niet voor 1586]. Zie aldaar.

294

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Joris, David (ca. 1500-1556). *Verklaringhe der scheppenissen, an u mijn beminde kinderen unde ghebroeders, liefhebberen Christi alleen verschreven*. [Rotterdam: Dirck Mullem, niet voor 1586]. 2°.

Collatie: A-2A⁶ 2B⁴ = [1], 137, [10] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met gravure; houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** Adams J 334; NB 17232; STCN 082030057; TB 5226; USTC 422797; Van der Linde 61.

Signatuur: F331:1. **Bijzonderheden:** de titel komt overeen met de door TB beschreven 2de staat van deze druk. **Convoluut:** in convoluut met: Joris, *Een seer schoon unde heerlyck tractaet off onderwys*, [niet voor 1586]; idem, *Een leerlijck un[de] christlijck ghespreck*, [niet voor 1586]; idem, *Alle vaten sichtmen wtgheven wat sy inhebben*, [niet voor 1586]. Zie aldaar.

Boekband: 330 x 220 x 65 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over houten platten, 5 ribben, rode snede. Resten van 2 versierde klampsluitingen die afkomstig zijn van de oorspronkelijke (bruinleren?) band. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693. **Verwijzing:** Zijf 10.

295

GESCHIEDENIS (JOODSE VOLK)

Josephus, Flavius (ca. 37-ca. 100). *Antiquitatum Iudaicarum libri XX*. Vert. door Tyrannius Rufinus (ca. 345-410); ed. Desiderius Erasmus (1466/69-1536) en Sigismund Gelenius (1497-1554). Keulen: Eucharius Cervicornus voor Gottfried Hittorp, sep. 1534. 2°.

Collatie: A-B⁸ a-3i⁶ 3k⁴ 3l⁶ (316 blanco) = [16], 335, [4], [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met geïllustreerde rand. **Verwijzingen:** niet in Adams; USTC 657567; VD 16 J 959.

Signatuur: F114:1. **Convoluut:** in convoluut met: Hegesippus, *De rebus à Iudaeorum principibus in obsidione fortiter gestis libri V*, 1530. Zie aldaar. **Boekband:** 337 x 220 x 80 mm. Contemporain, vervaardigd in Antwerpen? Bruin leer over houten platten, 4 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: ruitenpatroon gevuld met stempels, in combinatie met boogvormige stempels en het wapen van Antwerpen in de hoeken. Resten van 2 klampsluitingen. Kantbeslag. Achterplat (m.b.) met sporen van een druppelvormige kettingklamp. Idem (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. De rug is aan kop en staart verstevigd met stroken van bruin schapeleer. **Maculatuur:** 2 dekbladen van perkament met *Biblia glossata* met Job 37:3-4 en 37:20-23, beide met de *Glossa Ordinaria* en *Glossa Interlinearis* van Anselmus van Laon. Noord-Frankrijk (Parijs?), 2de/3de kwart 13de eeuw. Met aantekeningen uit de 14de eeuw. **Herkomst:** titelpagina met gevlekt ex libris van Arnoldus Oliviers (†1600), laatste prior van het klooster van de augustijner heremieten te Haarlem ('F[rate]r A[rnol]dus Oliverius a Lovanio [...] co[n]ve[n]tus harl[emensi]s prior 1568'). **Gebruikssporen:** verscheidene aantekeningen, leesmarkeringen en correcties in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637. **Verwijzing:** Zijp 3; Storm van Leeuwen, pp. 21-23. **Opmerkingen:** een vergelijkbare boekband bevindt zich in de Librije van Edam, ondergebracht in de Koninklijke Bibliotheek te Den Haag (sign. Edam 32).

296

GESCHIEDENIS (JOODSE VOLK)

Josephus, Flavius (ca. 37-ca. 100) en Hegesippus (ca. 110-ca. 180). *Hooghberoemde Joodsche historien ende boecken, noch Egesippus van de ellendighe verstoringe der stadt Jerusalem*. Amsterdam: Jan Fredericksz Stam en Jan Jacobsz Schipper, 1659. 2°.

Collatie: A-2V⁸ 2X¹⁰ 2A-K⁸ = [2], 338, [13], 77, [3] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina; houtsneden door Christoffel (I) van Sichem (1546-1624) binnen de collatie. **Verwijzingen:** Hollstein XXVII 142; STCN 122344065. **Signatuur:** 1926. **Boekband:** 315 x 210 x 60 mm. Contemporain? Spitselband, perkament over kartonnen platten, rood en blauw gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van lijnen langs de randen. Resten van 2 strikssluitingen. Rug met resten van een handgeschreven titel aan kop. **Herkomst:** voorste schutblad met ex libris van Gerrit Jansz Riem (1654-1704), voorgd, diaken en ouderling te Enkhuizen ('Gerrit Riem hoordt dit boeck toe gekoft den 28 februari voor 125 stuyvers. Anno 1674.'). Het boek werd door Barend Volgers (1896-1965) gekocht bij een Joodse boekwinkel in Amsterdam (volgens zijn dochter Aafje). **Vroegste vermelding:** – **Verwerving:** oktober 2016, geschenk van Aafje van Dokkum-Volgers (*1931).

297

GESCHIEDENIS (JOODSE VOLK)

Josephus, Flavius (ca. 37-ca. 100). *Opera* [Grieks en Latijn]. Ed. Arnoldus Arlenius (1510-1582). Bazel: Hieronymus Froben en Nikolaus (I) Episcopus, 1544. 2°.

Collatie: *⁶ a-z⁶ A-2H⁶ 2I⁴ 2K-2Z⁶ 2A-2M⁶ = [12], 967, [1] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams J 352; USTC 683976; VD16 J 955. **Signatuur:** F109. **Boekband:** 346 x 233 x 80 mm. 16de/1ste helft 17de eeuw. Bruin leer over houten platten, 4 ribben. Voor- en achterplat met 3 kaders van rolstempels met ranken en medaillons met portretbustes van krijgers tussen ranken. Resten van 2 versierde klampsluitingen. Kantbeslag. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Frontsnede met handgeschreven titel, overlans ('ΙΩΣΗΠΙΟΥ'). Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Maculatuur:** scharnierstrook of dekblad van perkament met *Psalter* met delen van Psalm 26:9-27:1 uit de Vulgaat. Engeland?, halverwege de 12de eeuw. **Herkomst:** titelpagina met schenkingsnotitie van Theodorus Callerus (ca. 1603-1633), rector van de Latijnse school te Enkhuizen ('Theodorus Callerus Rector scholae Ench. bibl. d[ono] d[edit]'). **Gebruikssporen:** titelpagina met doorgehaalde en onleesbare aantekening van 5 regels. Talrijke leesmarkeringen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1633, geschenk van Callerus. **Opmerkingen:** Een boek uit de bibliotheek van Callerus bevindt zich ook in de Bibliotheek van het Cultura Fonds te Dilbeek (sign. LC 425).

298

GENEESKUNDE

Joubert, Laurent (1529-1582). *Operum Latinorum tomus primus*. Frankfurt am Main: erven Andreas Wechel, Claude de Marne en Johann Aubry, 1599. 2°.

Collatie: *⁴ A-V⁶ X⁸ Y-3L⁶ 3M⁴ 2A-2Y⁶ 2Z⁸ = [8], 600, [92], 242, [38] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk; auteursportret binnen de collatie. **Verwijzingen:** Adams J 389; NLM 16 2616; USTC 671754; VD16 ZV 20505.

Signatuur: F167. **Boekband:** 370 x 235 x 74 mm. 1ste helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, blauwe snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van dubbele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.F1). Resten van 2 striksluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, verticaal. Rug met resten van een handgeschreven titel aan kop. Idem met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doreslaer ('Ioubartus') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Maculatuur:** 2 smalle scharnierstroken van beschreven papier. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655.

299

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Junius, Franciscus (1545-1602). *Opera theologica [...]* tomus primus(-secundus). Laatste druk. Genève: Petrus (II) en Jacques (I) Chouet, 1613. 2°.

Collatie: 2 delen (1# π² §⁶ *⁸ α-ε² a-3b⁶ 3c⁴ 3d-4x⁶ 4y⁸ 4z⁶ 5a⁸ 2a-c⁶ 2d⁴ (5a8 blanco) = [4], 28 pp., 40, 2172 kols., [26], [2 blanco], [44] pp.; 2# *² A-3V⁶ 2a⁶ 2b⁴ 3X-4O⁶ (3V6, 2b4, 4O6 blanco) = [4] pp., 1576 kols., [2 blanco], [18], [2 blanco] pp., 1577-1970 kols., [5], [2 blanco] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Swisscovery 991106660599705501; USTC 6700646.

Signatuur: F243. **Boekband:** 2 banden (348 x 230 x 85/75 mm). 1ste helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.F1). 2 striksluitingen. Achterplat (r.b.) en voorplat (l.b.) van band 1; achterplat (r.b.) van

band 2 met sporen van langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Operum. Fr. Iuny / Tomus I.[-II.]') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Band 2 gerestaureerd in 1989 door Evert de Vries (1927-2018) die de band reinigde en nieuwe leren sluitlinten en belettering op de rug aanbracht. [Vroegste vermelding](#): C1637. [Verwerving](#): tussen 1613 en 1637.

K

300

RECHTSGELEERDHEID (VARIA)

Kahl, Johannes (1550-1614). *Medulla lexici iuridici: sive Succinctum & instructissimum iuris caesarei et canonici, civilis, et criminalis, theoretici, ac practici: & in schola & in foro usitatorum [...]* penu. Ed. Johannes Goddaeus (1555-1632). [Frankfurt am Main]: voor erven Claude, Andreas en Johann de Marne, 1611. 4°.

Collatie: ${}^4 A-7O^4 = [8]$, 1224 pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** USTC 2015865; VD17 1:008136N.

Signatuur: Q38. **Boekband:** 250 x 190 x 75 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gesprenkelde snede. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('MEDVLLA / Lexici Iuridici') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643.

301

GEHEIME WETENSCHAP (ALCHEMIE)

Khunrath, Heinrich (ca. 1560-1605). *Amphitheatrum sapientiae aeternae solius verae, christiano-kabalisticum, divino-magicum, nec non physico-chymicum, tertriumum, catholicum.* Maagdenburg: Levin Brauns; Hanau: Wilhelm Antonius, 1608 (col.: 1609). 2°.

Collatie: $\pi^2 a-g^4 h^2 A-2E^4$ (π^2 blanco) = [2], [2 blanco], 60, 222, [2] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** typografische titelpagina met drukkersmerk; gegraveerde titelpagina; gegraveerd auteursportret door Jan Diricks van Campen (1560/80-na 1622), 2 uitslaande tabellen en 9 uitslaande gegraveerde illustraties, waarvan 4 door Paulus van Doort (werkz. 1590-1610), buiten de collatie. **Verwijzingen:** Hollstein German VI 16; USTC 2119024; VD17 3:671762Q.

Signatuur: F59. **Boekband:** 315 x 210 x 45 mm. Contemporain? Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gesprenkelde snede. 2 striksluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven.

Herkomst: titelpagina, f. O4r en colofon met de naam van Caspar Wijntgens (ca. 1560-1625), muntmeester te Enkhuizen. **Gebruikssporen:** achterste dekblad met enkele verwijzingen. 2 los ingevoegde briefjes van dun papier met een vierkante stempeling (alchemistische symbolen?). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

302

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Koelman, Jacobus (1631-1695). *De pligten der ouders, in kinderen voor Godt op te voeden.* 2de druk. Amsterdam: Johannes Boekholt, 1694. 8°.

Collatie: $*^8 A-2O^8 2P^4 = [16]$, 598, [2] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** gegraveerd auteursportret binnen de collatie.

Annotaties: bevat met eigen titelpagina: *Driederley catechismus, bevattende de gronden van 't christelijck geloof, de historien der H. Schriftuur, en de practyke der godzaligheid; idem: Twintig zonderlinge exempelen, van vroeg bekeerde, en jong-stervende kinderen, die heerlijke*

blijken van genade en godzaligheid vertoonden in haar leven, en doodt. **Verwijzingen:** STCN 099805251.

Signatuur: 1904. **Boekband:** 166 x 106 x 42 mm. Contemporain? Spitselband, perkament over kartonnen platten. Rug met resten van een handgeschreven titel aan kop. **Vroegste vermelding:** C1986. **Verwerving:** tussen 1908 en 1986.

303

GESCHIEDENIS (DUITSLAND)

Krantz, Albert (1448-1517). *Wandalia*. Keulen: Johannes Soter, apr. 1519. 2°.

Collatie: a⁸ b-s⁶ t-v⁸ A-T⁶ = [240] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met gedecoreerde rand. **Verwijzingen:** Adams C 2889; USTC 704832; VD16 K 2266.

Signatuur: F134. **Boekband:** 306 x 210 x 55 mm. Contemporain? Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van dubbele lijnen langs de randen. Achterplat (r.b.) en voorplat (l.o.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('Wandalia / Alberti Kra[n] / tzii') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan kop.

Herkomst: voorste schutblad met prijs ('I.m. [...] f 4-0-0'). **Gebruikssporen:** titelpagina met aantekening ('quid igitur est'). Enige aantekeningen en leesmarkeringen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

L

304

THEOLOGIE (KERKVADERS)

La Bigne, Marguerin de (1546-1589). *Magna bibliotheca veterum patrum et antiquorum scriptorum ecclesiasticorum.* Gemengd exemplaar.

- a. Parijs: Jean Billaine, Simeon Piget en Frédéric (I) Léonard, 1654. 2°. **Collatie:** 11 van 17 delen (1# \bar{a}^4 A-3X⁶ 3Y⁴ = [8] pp., 1622 kols.; 2# \bar{a}^2 A-2K⁶ (2K6 blanco) = [4] pp., 788 kols., [2 blanco] pp.; 4.1# πA^2 A-3I⁶ = [4] pp., 1328 kols.; 4.2# π^2 A-3A⁶ 3B-3C⁴ (3C4 blanco) = [4] pp., 1146 kols., [2 blanco] pp.; 5# πA^2 A-2S⁶ 2T-2V⁴ (2V4 blanco) = [4] pp., 1012 kols., [2 blanco] pp.; 6# a^2 A-X⁶ Y⁴ = [4] pp., 518 kols., [1] pp.; 9# πA^2 A-3K⁶ 3L⁴ = [4] pp., 1364 kols., [1] pp.; 11# \bar{a}^2 A-4D⁶ (4D6 blanco) = [4], 1018, [2 blanco] pp.; 13# \bar{a}^2 3A² 3B-5H⁶ a-d⁶ = [4], 561-1200, 47, [1] pp.; 14# \bar{a}^2 A-M⁶ N⁸ O-2M⁶ 2N⁸ 2O-2P⁶ (2P6 blanco) = [4], 459, [1], [2 blanco] pp.; 15# \bar{a}^2 A-4G⁶ (4G6 blanco) = [4], 872, [72], [2 blanco] pp.; 17# $\pi 1$ A-P⁴ Q-X⁶ Y-2V⁴ 2X/Y⁴ 2Z² 3A-3R⁴ 3S⁶ \bar{a}^4 \bar{e}^4 \bar{i}^4 \bar{o}^4 \bar{u}^4 2 \bar{a}^4 2 \bar{e}^4 2 \bar{i}^4 2 \bar{o}^4 2 \bar{u}^4 3 \bar{a}^4 3 \bar{e}^2 3 \bar{i}^2 3 \bar{o}^2 3 \bar{u}^2 4 \bar{a}^2 (2Z2 blanco) = [2], 370, [2 blanco], 148, 98, [10] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina, die van deel 1 in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Goldsmith B 87.
- b. Parijs: voor Gilles Morel, 1644. 2°. **Collatie:** 6 van 17 delen (3# \bar{a}^2 A-C⁶ D⁸ E-2P⁶ 2Q² = [4] pp., 928 kols.; 7# \bar{a}^2 A-2C⁶ 2D⁴ = [4] pp., 646 kols.; 8# \bar{a}^2 2Q-4I⁶ 4K² (4K2 blanco) = [4], 461-942, [2 blanco] pp.; 10# π^2 A-3O⁶ 3P⁴ (3P4 blanco) = [4] pp., 1452 kols., [2 blanco] pp.; 12# \bar{a}^2 A² B-T⁶ V⁸ X-2D⁶ 2E⁸ 2F-3V⁶ 3X⁴ = 804 pp.; 16# \bar{a}^2 A-4G⁶ = [4], 830, [70] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** niet in Goldsmith; USTC 6042397.
- Signatuur:** F271. **Bijzonderheden:** dit exemplaar is samengesteld uit delen 1-2, 4-6, 9, 11, 13-15 en 17 van editie a en delen 3, 7-8, 10, 12 en 16 van editie b. **Boekband:** 12 banden (412 x 280 x 115/120/100/85/60/60/70/67/95/70/78/60 mm). 2de helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 3 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het middelste kader, lelies in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.D). Resten van 2 striksluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) van banden 1-3, 5, 9 en 11-12; achterplat (r.o.) van band 12; voorplat (l.b.) van banden 1, 3-4, 6-10 en 12 met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('Bibliotheca Patrum / tomus 12') aan kop. Idem met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1654 en 1693.

305

THEOLOGIE (BIJBELS. PREKEN)

Lanspergius, Joannes Justus (1489-1539). *Omnium Epistolarum ac Evangeliorum dominicalium totius anni enarrationes, & sermones.* Keulen: Melchior von Neuss, 1548. 2°.

Collatie: π^6 *⁶ A-Z⁶ a-v⁶ x⁴ y-z⁶ 2A-2E⁶ 2F⁴ = [12], CCCVIII ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk.

Verwijzingen: Adams L 163; USTC 668035; VD16 J 1210.

Signatuur: F320:1. **Convoluut:** in convoluut met: Dionysius Carthusiensis, *In Epistolas omnes canonicas, in Acta apostolorum, et in Apocalypsim, piae ac eruditae enarrationes*, 1545. Zie aldaar. **Boekband:** 332 x 215 x 96 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het

atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over houten platten, 5 ribben, blauwe snede. Schutbladen met watermerk 'V. GR.'. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Herkomst:** titelpagina met schenkingsnotitie van Petrus Assuerus Tollius. Het boek had eerder toebehoord aan zijn grootvader Theodorus Jacobi Tollius ('Ex libris avi olim sui Theodori Jacobi Tollii, donatione Petri Assuerii Tollii Nepot. ad 22 Feb. 1627.'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1627 en 1637.

306

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Lapide, Cornelius à (ca. 1566-1637). *Commentaria in Acta apostolorum, Epistolas canonicas, et Apocalypsin.* Laatste druk. Antwerpen: Joannes en Jacob van Meurs, 1647. 2°. **Collatie:** *⁴A-2G⁶2H⁴2I-2L⁶(2L6 blanco); ²2A-4D⁶²4E⁸; a-2f⁶2g⁴2h-2i⁶2k⁸ = [8], 368, [34], [2 blanco]; 570, [46]; 356, [40] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina door Cornelis (II) Galle (1615-1678). **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: *Commentaria in Epistolas canonicas*; idem: *Commentaria in Apocalypsin.* **Verwijzingen:** Backer/Sommervogel IV, kol. 1516; STCV 12891257; USTC 1000654.

Signatuur: F222. **Boekband:** 355 x 240 x 110 mm. 2de helft 17de eeuw. Perkaument over kartonnen platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 3 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het middelste kader, lelies in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.D). Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b. en r.o.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1647 en 1693.

307

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Lapide, Cornelius à (ca. 1566-1637). *Commentaria in duodecim Prophetas minores.* Antwerpen: Joannes en Jacob van Meurs, 1646. 2°. **Collatie:** †-2†⁶A-4A⁶4B⁴a-g⁶h⁴(h4 blanco) = [24], 848, [90], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina. **Verwijzingen:** Backer/Sommervogel IV, kol. 1515; STCV 12879426; USTC 1000379.

Signatuur: F220. **Boekband:** 355 x 232 x 80 mm. 2de helft 17de eeuw. Perkaument over kartonnen platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 3 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het middelste kader, lelies in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.D). Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('C: a Lapide in XII / minores prophetas') aan kop. Idem met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1646 en 1693.

308

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Lapide, Cornelius à (ca. 1566-1637). *Commentaria in Ecclesiasticum.* 2de druk. Antwerpen: Joannes van Meurs, 1643. 2°. **Collatie:** π⁴A-4R⁶4S⁴4T-5B⁶(5B6 blanco) = [8], 1040, [82], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina door Cornelis (I) Galle (1576-1650). **Verwijzingen:** Backer/Sommervogel IV, kol. 1518; STCV 12874955; USTC 1000374.

Signatuur: F221. **Boekband:** 357 x 240 x 90 mm. 2de helft 17de eeuw. Perkamert over kartonnen platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 3 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het middelste kader, lelies in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.D). Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('C: a Lapide in Ecclesiast.') aan kop. Idem met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

309

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Lapide, Cornelius à (ca. 1566-1637). *Commentaria in omnes divi Pauli Epistolas*. Laatste druk. Antwerpen: Jacob van Meurs, 1656. 2°.

Collatie: *⁶ A-4L⁶ 4M⁸ 4N-4V⁶ 4X⁴ = [12], 976, [104] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina. **Verwijzingen:** Backer/Sommervogel IV, kol. 1512; STCV 12913097.

Signatuur: F224. **Boekband:** 355 x 235 x 95 mm. 2de helft 17de eeuw. Perkamert over kartonnen platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 3 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het middelste kader, lelies in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.D). Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) en voorplat (l.o.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('C a Lapide [...]') aan kop. Idem met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1656 en 1693.

310

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Lapide, Cornelius à (ca. 1566-1637). *Commentaria in Pentateuchum Mosis*. Laatste druk. Antwerpen: Jacob van Meurs, 1659. 2°.

Collatie: *⁸ A-4S⁶ 4T⁸ 4V-4Z⁶ 5A⁴ = [18], 1062[= 1060], [56] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina naar Peter Paul Rubens (1577-1640); houtsneden en 1 gravure binnen de collatie. **Verwijzingen:** Backer/Sommervogel IV, kol. 1513; Corpus Rubenianum XXI (I) 36; STCV 12913098.

Signatuur: F215. **Boekband:** 355 x 235 x 95 mm. 2de helft 17de eeuw. Perkamert over kartonnen platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 3 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het middelste kader, lelies in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.D). Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('C. a Lapide in Penta / [...]') aan kop. Idem met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1659 en 1693.

311

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Lapide, Cornelius à (ca. 1566-1637). *Commentaria in quatuor Prophetas maiores*. Laatste druk. Antwerpen: Jacob van Meurs, 1654. 2°.

Collatie: *-3*⁶ 4*⁴ A-2Z⁶ 3A⁴ 3B-4G⁶ 4H⁸ 4I-5L⁶ 5M⁸ 5N-6M⁶ = [44], 1414, [114] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina; 4 gegraveerde portretten en 1 gegraveerde illustratie binnen de collatie. **Verwijzingen:** Backer/Sommervogel IV, kol. 1515; STCV 12913096.

Signatuur: F219. **Boekband:** 355 x 237 x 110 mm. 2de helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 3 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het middelste kader, lelies in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.D). Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('C a Lapide in quatuor major / prophetas') aan kop. Idem met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1654 en 1693.

312

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Lapide, Cornelius à (ca. 1566-1637). *Commentaria in Salomonis Proverbia*. Antwerpen: Martinus (III) Nutius, 1635. 2°.

Collatie: †⁴ A-4P⁶ 4Q⁴ (4Q4 blanco) = [8], 903, [111], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina door Cornelis (II) Galle (1615-1678) naar Erasmus (II) Quellinus (1607-1678). **Verwijzingen:** niet in Backer/Sommervogel; STCV 12925684; niet in USTC.

Signatuur: F217. **Boekband:** 355 x 230 x 75 mm. 2de helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 3 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het middelste kader, lelies in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.D). Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('Corn a Lapide in / Proverbia Salomon') aan kop. Idem met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

313

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Lapide, Cornelius à (ca. 1566-1637). *Commentarii in Ecclesiasten*. Antwerpen: Jacob van Meurs, 1657. 2°.

Collatie: *⁴ A-2K⁶; [*]² 2*⁶ 2A-3G⁶ 23H⁸ 23I-3L⁶ 23M⁴; π² 33A-4G⁶ (34G6 blanco) = [8], 360, [36]; [16], 376, [44]; [4], 336, [22], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met gravure. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: *Commentarii in Canticum canticorum*; idem: *Commentarii in librum Sapientiae*. **Verwijzingen:** Backer/Sommervogel IV, kol. 1520; STCV 12879377, 12879367, 12879372, 12879375.

Signatuur: F218. **Boekband:** 355 x 235 x 90 mm. 2de helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 3 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het middelste kader, lelies in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.D). Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('C a Lapide in C[...] / ecclesiasten') aan kop. Idem met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1657 en 1693.

314

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Lapide, Cornelius à (ca. 1566-1637). *Commentarius in Esdram, Nehemiam, Tobiam, Iudith, Esther, et Machabaeos*. Antwerpen: Joannes en Jacob van Meurs, 1645. 2°.

Collatie: †⁴ A-N⁶ O-P⁴ Q⁶ R-S⁴ ²A-M⁶ ²N-O⁴ (O4 blanco) = [8], 171, [29], 142, [16], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina.

Illustraties: titelpagina met gravure. **Verwijzingen:** Backer/Sommervogel IV, kol. 1522; STCV 12911679; USTC 1001328.

Signatuur: F216:2. **Convoluut:** in convoluut met: Lapide, *Commentarius in Iosue, Iudicum, Ruth, IV. libros Regum et II. Paralipomenon*, 1653. Zie aldaar.

315

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Lapide, Cornelius à (ca. 1566-1637). *Commentarius in Iosue, Iudicum, Ruth, IV. libros Regum et II. Paralipomenon [...] tomus I(-II)*. Antwerpen: Jacob van Meurs, 1653. 2°.

Collatie: 2 delen (1# *⁴ A-2G⁶ = [8], 359, [1] pp.; 2# π¹ A-2I⁶ 2K⁸ 2L⁶ 2M⁸ = [2], 400, [28] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:**

titelpagina met gravure (deel 1) en drukkersmerk (deel 2). **Verwijzingen:**

Backer/Sommervogel IV, kol. 1522; STCV 12911678.

Signatuur: F216:1. **Convoluut:** in convoluut met: Lapide, *Commentarius in Esdram, Nehemiam, Tobiam, Judith, Esther, et Machabaeos*, 1645. Zie aldaar. **Boekband:** 355 x 235 x 80 mm. 2de helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 3 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het middelste kader, lelies in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.D). Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('Corn. a Lapide in / [...]') aan kop. Idem met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1653 en 1693.

316

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Lapide, Cornelius à (ca. 1566-1637). *Commentarius in quatuor Evangelia*. Antwerpen: Joannes en Jacob van Meurs, 1649. 2°.

Collatie: 2 delen (1# *⁴ A-3E⁶ 3F⁴ 3G-3L⁶ 3M⁴ (3M4 blanco) = [8], 620, [66], [2 blanco] pp.; 2# π² A-3E⁶ = [4], 557, [55] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; deel 2 met typografische titelpagina. **Illustraties:** typografische titelpagina met houtsnode; deel 1 met gegraveerde titelpagina. **Verwijzingen:** Backer/Sommervogel IV, kol. 1521; STCV 12915045; USTC 1513736.

Signatuur: F223. **Boekband:** 356 x 240 x 100 mm. 2de helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 3 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het middelste kader, lelies in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.D). Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('C. a Lapide in IV / Evangelia') aan kop. Idem met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1649 en 1693.

317

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Lavater, Ludwig (1527-1586). *Propheta Ezechiel [...] homiliis seu commentariis expositus*. Genève: Jean Crespin, 1571. 2°.

Collatie: α-β⁴ a-z⁶ A-Y⁶ Z⁴ &⁶ 2A⁸ §⁶ (§6 blanco) = [8], 274, [19], [1 blanco] ff.

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina

met drukkersmerk; houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** Adams L 319; GLN 15-16 1801; USTC 450383.

Signatuur: F303:2. **Convoluut:** in convoluut met: Bullinger, *Isaias excellentissimus Dei propheta expositus homiliis CXC*, 1567. Zie aldaar.

318

GEHEIME WETENSCHAP (ALCHEMIE)

Libavius, Andreas (1555-1616). *Syntagma selectorum undiquaque et perspicue traditorum alchymiae arcanorum*. Frankfurt am Main: Nikolaus (I) Hoffmann voor Peter Kopff, 1611-1615. 2°.

Collatie: 1 van 3 delen (1# (?)⁶ A-2R⁶ 2S⁴ = [12], 480, [8] pp.). **Typografische kenmerken:**

lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina door Georg Keller (1568-1634);

houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** USTC 2054905; VD17 39:125442A.

Signatuur: F187:2. **Defecten:** alleen deel 1 is aanwezig. **Convoluut:** in convoluut met: Steeghius, *Ars medica*, 1606. Zie aldaar.

319

LETTERKUNDE (HUMANISME)

Lipsius, Justus (1547-1606). *Opera [...] II. tomis comprehensa*. Nieuwe druk. Lyon: Horace Cardon, 1613. 2°.

Collatie: 2 delen (1# †⁶ ā⁶ ē⁶ ī⁶ ō⁶ ū⁶ 2ā⁶ 2ē⁶ 2ī⁴ A-3P⁶ 3Q⁴ 3R-4D⁶ 4E⁸ (3Q4, 4E8 blanco) = [12], 84, [8], 738, [2 blanco], 737-882, [2 blanco] pp.; 2# *⁶ A-4F⁶ = [12], 899 pp.).

Typografische kenmerken: lettertype romein; deel 2 met typografische titelpagina. **Illustraties:** typografische titelpagina met gegraveerd drukkersmerk door Jacques de Fornazeris (werkz. 1594-1622); deel 1 met gegraveerde titelpagina en auteursportret door Fornazeris binnen de collatie; houtsneden en gravures binnen de collatie. **Verwijzingen:** Desgraves XVIII 189; Bibliographie Lipsienne II, pp. 215-224; USTC 6901703.

Signatuur: F17. **Defecten:** f. †1 (Franse titelpagina) uit deel 1 ontbreekt. **Boekband:** 2 banden (379 x 252 x 76/76 mm). 1ste helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A4). Resten van 2 leren striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doreslaer ('OPERVM / IVSTI LIPSII / TOMVS I.[-II.]') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Gerestaureerd in 2016 door Sabine Fleischer. **Gebruikssporen:** deel 1 met enkele onderstrepingen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1613 en 1637.

320

GESCHIEDENIS (KLASSIEKE OUDHEID)

Livius, Titus (59 v. Chr.-17 n. Chr.). *Historicorum Romanorum principis libri omnes superstites*. Ed. Janus Gruterus (1560-1627). Parijs: Societas Minima (col.: Joseph Cottereau, Sebastian Chappelet, Jacques Quesnel, Denys (I) Moreau en Samuel Thiboust), 1625. 2°.

Collatie: ā⁴ A-2I⁶ 2K⁸ 2L-3I⁶ (ā4 blanco); ²2A⁶ ²2B-3T⁶ ²3V-3X⁴ = [6], [2 blanco], 600, [60]; 519, [1] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: *In*

T. Livii Patavini historicorum principis, opera, observationes, emendationes, animadversiones, annotationes, &c. **Verwijzingen:** Goldsmith L 1735; USTC 6002592.

Signatuur: F76. **Boekband:** 384 x 260 x 114 mm. 1ste helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met

blindstempeling: kader van dubbele lijnen langs de randen, lelies in de hoeken, centraal een plaatstempel (type P.F1). Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1625 en 1637.

321

GESCHIEDENIS (TURKIJE)

Lonicer, Philip (-1599). *Chronicorum Turcicorum tomus primus(-tertius)*. Frankfurt am Main: Johann Feyerabend voor Sigmund Feyerabend, 1578. 2°.

Collatie: 3 delen (1#)⁴ A-Z⁴ a-h⁴ i⁶ k⁴ (k4 blanco) = [4], 130, [3], [1 blanco] ff.; 2# a⁴ A-D⁶ E-Z⁴ a-g⁴ = [8], 255, [1] pp.; 3# *⁴ A-Z⁴ a-2z⁴ (*4, 2y4 blanco) = [3], [1 blanco], 271, [1 blanco], [4] ff.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina.

Illustraties: houtsneden door Jost Ammann (1539-1591) op de titelpagina en binnen de collatie; f. L3r en colofon van delen 1 en 3 met drukkersmerk door Melchior Lorck (1526/27-1583/84). **Annotaties:** deel 2 gedrukt door Georg Rab voor Sigmund Feyerabend.

Verwijzingen: Adams L 1455; Hollstein German II, p. 41, XXII 62; USTC 621419; VD16 L 2463.

Signatuur: F106. **Boekband:** 355 x 230 x 60 mm. Eind 16de/1ste helft 17de eeuw. Spitselband met dubbele doorrijging en omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('CHRONICA / TVRCICA / Phil Loniceri') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** voorste dekblad met de naam van Pieter Jansz Hannemann (1540-1593), griffier van het Hof van Holland ('PHanneman. 1588.'). Titelpagina met aantekening over de verwerving van dit boek ('Emptus a Hanneman Lugdu. Battavorum Libro flandrico 13 idus Iulii 1594'). **Vroegste vermelding:** C1637.

Verwerving: mogelijk in 1594 gekocht uit de bibliotheek van Hannemann in Leiden.

Opmerkingen: over de veiling van de bibliotheek van Hanneman, die waarschijnlijk zonder gedrukte catalogus geschiedde: Van Selm 1987, pp. 146-147. Boeken uit de bibliotheek van Hannemann bevinden zich ook in de Bibliotheca Schepperiana Mechliensis, de Koninklijke Bibliotheek te Den Haag (sign. KW 1900 A 008) en de Herzog August Bibliothek te Wolfenbüttel (sign. A: 182.5 Hist. 2° [2]). Zie: Van Selm 1987, p. 170, n. 13; Janse/Biesheuvel 2005, pp. XXVI-XXXIV; Keblusek 1993, p. 80.

322

LETTERKUNDE (GRIEKSE OUDHEID)

Lucianus Samosatenus (ca. 120-ca. 180). *Opera omnia quae extant* [Grieks en Latijn]. Ed. Jean Bourdelot (-1638), Théodore Marcile (1548-1617) en Gilbert Cousin (1506-1572).

Parijs: Julien Bertault, 1615. 2°.

Collatie: ā⁶ ē⁸ A-5D⁶ 5E-5F⁴ §⁴ 2A-F⁴ 2G² a-c⁶ d² [e]1 = [28], 1158, [18], 52, [42] pp.

Typografische kenmerken: lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** niet in Goldsmith; USTC 6016628.

Signatuur: F18. **Boekband:** 378 x 244 x 95 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A2). 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

Lucilius, Caius (180-102 v. Chr.). *Satyrarum quae supersunt reliquiae.* Ed. Franciscus Dousa (1577-1630). Leiden: Franciscus (I) Raphelengius, 1597. 4°.

Collatie: *⁴ §⁴ †⁴ A-R⁴ S² = [24], 139, [1] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams L 1642; NB 19735; STCN 840463499; TB 3247; USTC 423869.

Signatuur: Q3:2. **Bijzonderheden:** de vingerafdruk komt overeen met de door STCN beschreven variant waarin *2 is gesigneerd * (1a1 * N : 1a2 *3 \$è\$N). **Convolut:** in convoluit met: Aratus Soleus, *Syntagma Arateorum opus poeticae et astronomiae studiosis utilissimum*, 1600. Zie aldaar.

Lundius, Johannes (1638-1686). *Heiligdommen godsdiensten, en gewoontens der oude Jooden, voorgesteldt in eene uytvoerige verhandeling, van het levitische priesterdom.* Ed. Isaac Le Long (1683-1772) en Gerardus Outhof (1673-1733). Amsterdam: Nicolaas ten Hoorn en Antoni Schoonenburg, 1726. 2°.

Collatie: 1 van 2 delen (2# π1 A-5Q⁴ = [2], 852, [12] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met gegraveerd drukkersmerk door Jan Goeree (1670-1731); gravures binnen de collatie; 6 gravures door Jan Lamsvelt (1674-1743) naar Goeree buiten de collatie. **Verwijzingen:** STCN 184645034.

Signatuur: 1922. **Defecten:** deel 1 ontbreekt. **Toevoegingen:** 2 gravures, afkomstig uit het ontbrekende 1ste deel. **Boekband:** 340 x 220 x 62 mm. Contemporain. Perkament over kartonnen platten, 7 ribben. Voor- en achterplat met blindstempel: 2 kaders van dubbele lijnen, de hoeken verbonden, centraal een ruitvormige plaatstempel (145 x 95 mm). Rug met handgeschreven titel ('LUNDIUS / Joodsche / HEILIGDOMMEN / 2. DEEL.') aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** voorste schutblad (verso) met de naam van Jan Kort (1841-1923), landbouwer te Enkhuizen, in potlood. Voorste schutblad (recto) met schenkingsnotitie van zijn dochter Ijtje Kort (1870-1956) ('Van Mej. Ytje Kort Jd. Enkhuizen Dec. 1944.'). **Vroegste vermelding:** C1986. **Verwerving:** december 1944, geschenk van Ijtje Kort.

Luther, Martin (1483-1546). *Tomus primus(-quartus et idem ultimus) omnium operum.* Ed. Nikolaus von Amsdorf (1483-1565). Jena: Christian Röding d. Ä., 1556-1558. 2°.

Collatie: 4 delen (1# *⁶)(⁶ A-Z⁶ a-z⁶ 2A-2Z⁶ 2a-2z⁶ 2A-2D⁶ 2E⁸ (2E8 blanco) = [12], CCCCLXXIX, [4], [1 blanco] ff.; 2# *⁶ A-Z⁶ a-z⁶ 2A-2Z⁶ 2a-2z⁶ 3A-3F⁶ 3G-3H⁸ (3H8 blanco) = [6], 603, [1 blanco] ff.; 3# *⁴ A-Z⁶ a-z⁶ 2A-2Z⁶ 2a-3b⁶ (3b6 blanco) = [4], 564[= 563], [1 blanco] ff.; 4# *⁴ A-6X⁶ 6Y⁸ (6Y8 blanco) = [4], 822, [1], [1 blanco] ff.).

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met geïllustreerde rand; delen 2-4 met auteursportret binnen de collatie. **Annotaties:** deel 4 gedrukt door de erven van Christian Röding d. Ä. **Verwijzingen:** niet in Adams, USTC 698658 (1), 698734 (2), 698751 (3), 698666 (4); VD16 L 3422 (1), 3424 (2), 3425 (3), 3427 (4).

Signatuur: F301. **Defecten:** f. 2E8 (blanco) uit deel 1 ontbreekt. **Boekband:** 4 banden (330 x 215 x 85/77/87/110 mm). 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin

schapenleer over kartonnen (banden 1-2) en houten (banden 3-4) platten, 5 ribben. Schutbladen met watermerk 'V. GR.' en 'Pro Patria'. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Herkomst:** titelpagina van deel 1 met schenkingsnotitie van Herman Willemsz (†1652), lid van de vroedschap te Enkhuizen, in de hand van bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Opera haec D.M.L. quatuor distincta tomis et voluminibus Bibliothecae huic donavit vir ampliss. D. Hermannus Wilhelmi Reipubl. Enchusanae Senator et ex-schabinus'). **Gebruikssporen:** delen 1 en 2 met enkele aantekeningen en leesmarkeringen in de tekst. Deel 3 met verscheidene aantekeningen en leesmarkeringen in de tekst, enkele in rode inkt. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1652, geschenk van Willemsz.

M

326

ALGEMENE WERKEN (ENCYCLOPEDIËN)

Maffei, Raffaele (1451-1522) en Xenophon Atheniensis (ca. 430-354 v. Chr.).

Comme[n]tarioru[m] urbanor[um] Raphaelis Volaterrani octo et triginta libri [...]. Ite[m] Oeconomic[us] Xenopho[n]tis. Parijs: Jean (I) Petit en Jodocus Badius Ascensius, 20 sep. 1515. 2°.

Collatie: $\bar{a}^8 \bar{e}^{10} a-p^8 q^6 r-z^8 A-2G^8 = [18]$, CCCCXXII ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk en geïllustreerde rand; houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** Adams M 100; FB 78565; USTC 181526.

Signatuur: F46. **Defecten:** ff. $\bar{a}2-3$ ontbreken. **Boekband:** 330 x 230 x 75 mm. 17de/18de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gespenkelde snede. Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('RAPHAELIS / VOLATERANI / COM[M]ENTARIOR / VRBANORVM / LIBRI XXXVIII') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan kop. **Gebruikssporen:** sierinitiaal op de titelpagina en details van het drukkersmerk zijn ingekleurd met geel potlood. Verscheidene leesmarkeringen en aantekeningen in de tekst, gedeeltelijk afgesneden aan de buitenzijden. F. 2G8 is verkleefd met een schutblad waarop een onleesbare aantekening staat. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693. **Opmerkingen:** dit boek werd op 13 juli 1903 uitgeleend aan Laurentius Knappert (1863-1943) (NL-HnWFA, HGE (ongeïnv.), Notulen kerkvoogdij, 1891-1910).

327

LETTERKUNDE (GRIEKSE EN ROMEINSE OUDHEID)

Magirus, Tobias (1586-1652). *Polymnemon seu Florilegium locorum communium.* Frankfurt am Main: voor Clemens Schleich en wed. Daniel Aubry, 1629. 2°.

Collatie: $(?)^6 a-f^6 A-5H^6 5I^8 (5I8 \text{ blanco}) = [12], 71, [1] \text{ pp.}, 2426 \text{ kols.}, [2 \text{ blanco}] \text{ pp.}$

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart.

Illustraties: titelpagina met drukkersmerk; gegraveerde titelpagina door Paul de Zetter (ca. 1600-1667/74). **Verwijzingen:** USTC 2072752; VD17 3:309855S.

Signatuur: F47. **Boekband:** 338 x 215 x 92 mm. 2de/3de kwart 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gespenkelde snede. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Thomas Montanus ('FLORILEGIUM / TOBIAE MAGIR') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1673.

328

GESCHIEDENIS (SCANDINAVIË)

Magnus, Olaus (1490-1558). *Historia [...] de gentium septentrionalium.* Bazel: Adam Henricpetri, mrt. 1567. 2°.

Collatie: $\%^6 +-2+^6 \alpha-\varepsilon^6 a-z^6 A-3A^6 3B^8 = [96], 854, [2] \text{ pp.}$ **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk; houtsneden binnen de collatie; 1 uitslaande kaart door Thomas Weber (werkz.

1567) buiten de collatie. **Verwijzingen:** Adams M 141; Ginsberg 23; USTC 663197; VD16 M 225.

Signatuur: F96. **Boekband:** 335 x 220 x 78 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A2). Resten van 2 striksluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

329

GESCHIEDENIS (AZIË)

Makīn b. al-‘Amīd, Ġirġis al- (1205-1273). *Historia Saracenica, qua res gestae muslimorum inde a Muhammede Arabe, usque ad initium imperii Atabacaei [...] explicantur.* Vert. uit het Arabisch door Thomas Erpenius (1584-1624). Leiden: gedrukt door de wed. van Thomas Erpenius, te koop bij Joannes Maire en Bonaventura en Abraham (I) Elzevier, 1625. 4°.

Collatie: (*)⁴ A-2Y⁴ 2Z² ²A-I⁴ ²K² = [8], 372, 75, [1] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype cursief; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzing:** Breugelmans 1625:3; STCN 114250871; USTC 1015910; Willems 232.

Signatuur: Q32. **Boekband:** 198 x 160 x 40 mm. Contemporain. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Historia / Saracenica / T. Erpenii / opéra') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655.

330

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Maldonado, Juan (1534-1583). *Commentarii in quatuor Evangelistas.* Laatste druk. Parijs: voor Michael Soly, 1629. 2°.

Collatie: ā⁴ A-4Q⁶ = [8] pp., 1904 kols., [68] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met gegraveerd drukkersmerk. **Verwijzingen:** Backer/Sommervogel V, kol. 405; niet in Goldsmith; USTC 6003091.

Signatuur: F210. **Boekband:** 368 x 250 x 65 mm. Contemporain. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van dubbele lijnen, de hoeken verbonden, centraal een plaatstempel (type P.F2). Resten van 2 leren striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Ioannes Mal- / donatus / in / quatuor Evan- / gelistas') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1629 en 1637.

331

RECHTSGELEERDHEID (ROMEINS RECHT)

Mantica, Franciscus (1534-1614). *Tractatus de coniecturis ultimarum voluntatum in libros duodecim distinctus.* Nieuwe druk. [Genève]: voor Samuel Crespin, 1619. 2°.

Collatie: §⁸ A-3P⁶ 3Q⁸ 3R-3X⁶ 3Y⁴ = [16], 748, [68] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Verwijzingen:** niet in Swisscovery; niet in USTC.

Signatuur: F153. **Boekband:** 360 x 230 x 45 mm. 17de eeuw. Perkamert over kartonnen platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, ornamenten in de hoeken van het binnenste en buitenste kader, centraal een plaatstempel (type P.C1). Rug met blindstempeling: ornamenten tussen de ribben. Resten van 2 leren striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. De rug is aan staart verstevigd met een strook van perkament. **Gebruikssporen:** voorste schutblad met aantekening ('Emptus'). **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643.

332

GESCHIEDENIS (SPANJE)

Mariana, Juan de (1536-1624). *Historiae de rebus Hispaniae libri XXX.* Mainz: Balthasar Lipp voor erven Andreas Wechel, 1605. 4°.

Collatie:):(-2):(4 A-4H⁴ 4I² a-5e⁴ (5e4 blanco) = [16], 619, [1], 638[= 738], [36] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Verwijzingen:** Backer/Sommervogel V, kol. 548; USTC 2027012; VD17 3:301448B.

Signatuur: Q22. **Boekband:** 252 x 196 x 90 mm. 1ste helft 17de eeuw. Perkamert over kartonnen platten, 4 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een ruitvormige plaatstempel (98 x 64 mm). Resten van 2 leren striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Frontsnede met handgeschreven titel, overdwars ('HISPANIAE / HISTORIA'). Rug met handgeschreven titel ('IOA. MAR[...]') aan kop. Idem met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('I. MARIANA / DE / REBVS HISPANIAE') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1605 en 1637.

333

RECHTSGELEERDHEID (CORPUS IURIS CIVILIS. COMMENTAREN)

Marta, Giacomo Antonio (1559-1629). *Digesta novissima totius iuris controversi scientiae [...] sex tomis distincta.* Genève: Pierre de la Rovière, 1622. 2°.

Collatie: 6 delen (1#):(6 A-3A⁶ = [12], 519, [45] pp.; 2# a-o⁶ p⁸ (p8 blanco) = 167, [14], [3 blanco] pp.; 3# A-2H⁶ = 340, [32] pp.; 4# π1 A-L⁶ M⁴ = [2], 128, [12] pp.; 5# A-O⁶ P⁸ (P8 blanco) = 169, [13], [2 blanco] pp.; 6# A-2C⁶ (2C6 blanco) = 281, [29], [2 blanco] pp.).

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina, die van deel 1 in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Swisscovery 991132387259705501; USTC 6703540.

Signatuur: F159. **Boekband:** 360 x 243 x 80 mm. 1ste helft 17de eeuw. Perkamert over kartonnen platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, ornamenten in de hoeken van het binnenste en buitenste kader, centraal een plaatstempel (type P.C1). 2 leren striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Martae Neopolit. / DIGESTA NOVISSIMA / Totius Iuris.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643.

GESCHIEDENIS (WERELDGESCHIEDENIS)

Massaeus, Christianus (1469-1546). *Chronicorum multiplicis historiae utriusque testamenti [...] libri viginti.* Antwerpen: Joannes Crinitus, 1540. 2°.

Collatie: a-e⁶ f⁸ A-Z⁶ 2A⁴ 2B⁶ (2B6 blanco) = [76], 284, [9], [3 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams M 854; NB 20698; NK 1500; STCV 12925577; USTC 402991.

Signatuur: F53. **Defecten:** f. 2B6 (blanco) ontbreekt. **Bindfouten:** katernen Y en Z zijn omgewisseld en katern a is verkeerd gebonden (a1.2.5.6.3.4). **Boekband:** 320 x 210 x 40 mm. Contemporain? Bruin leer over kartonnen platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: ruitenpatroon gevuld met stempels, in combinatie met op rij gezette losse stempels. 2 leren striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Frontsnede met handgeschreven titel, overlangs ('CHRONICA MUNDI MASSEII'). Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. Gerestaureerd in 2016 door Marijn de Valk (Boekrestauratie De Valk). **Herkomst:** titelpagina met naam ('Fran. Francus.'), pseudoniem van de hugenoot Claude Saumaise (1588-1653)? **Gebruikssporen:** titelpagina met fragment uit Petrus Opmeer, *Opus chronographicum orbis universi a mundi exordio usque ad annum MDCXI* (Antwerpen: Hieronymus (I) Verdussen, 1611), p. 481 ('Christiano Massaeo Cameraci multiplicis historiae ... aliorum affectibus, exemplo C. Suetonii'). Talrijke leesmarkeringen en aantekeningen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693. **Opmerkingen:** dit boek werd op 14 september 1885 uitgeleend aan Charles Marius Dozy (1852-1901) (NL-HnWFA, HGE, toegang: 0304, inv.nr. 470).

GESCHIEDENIS (GROOT-BRITTANNIË)

Matthaeus Parisiensis (ca. 1195-1259). *Flores historiarum [...] praecipue de rebus Britannicis ab exordio mundi usque ad annum Domini MCCCXVII.* Frankfurt am Main: erven Andreas Wechel, Claude de Marne en erven Johann Aubry, 1601. 2°.

Collatie: (:)⁴ A-30⁶ = [8], 696, [24] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** USTC 2039200; VD17 12:113275V.

Signatuur: F82. **Boekband:** 375 x 225 x 75 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gesprenkelde snede. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met resten van een handgeschreven nummer aan kop. Idem met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Flores Historiaru[m] / MATHAEI WEST- / monasteriensis') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** prijs (?) op het 2de schutblad. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655.

GESCHIEDENIS (NEDERLANDEN)

Meerbeek, Adriaen van (1563/73-na 1627). *Chroniicke vande gantsche werelt, ende sonderlinghe vande Seventhien Nederlanden.* Antwerpen: Hieronymus (I) Verdussen, 1620. 2°.

Collatie: *⁴ A-5Q⁶ 5R-5S⁴ 5T⁶ = [8], 1286, [30] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina door Willem de Haen (werkz. 1612-1625) naar Pieter (I) de Jode (1573-1634); auteursportret buiten de collatie; 19 portretten, waarvan 1

gesigneerd door De Jode, buiten de collatie; colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Hollstein VIII (Willem de Haen) 27, IX (Pieter de Jode I) 261; RKDportraits 2003838; STCN 311428657; STCV 3104700; USTC 1001574; Van Someren I 50.

Signatuur: F89. **Bijzonderheden:** STCN beschrijft variaties in het zetsel van katern *2. Dit exemplaar met vingerafdruk: a1=a2 *2 be\$. **Boekband:** 360 x 235 x 108 mm. 1ste helft 17de eeuw. Perkamert over kartonnen platten, 6 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, lelies in de hoeken, centraal een plaatstempel (type P.F1). Resten van 2 leren striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('CHRONIICK / door / A. van Meerbeeck') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** achterste schutblad (verso) met aantekening ('4/16'). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655.

337

GESCHIEDENIS (WERELDGESCHIEDENIS)

Melanchthon, Philippus (1497-1560) en Caspar Peucer (1525-1602). *Chronica Carionis*. Vert. uit het Duits en Frans door Willem van Zuylen van Nyevelt (1538-1608). Arnhem: Jan Jansz, 1629. 2°.

Collatie: 2 delen (1# (<***>)⁸ A-S⁸ 2A-3C⁸ 3D⁴ = [16], 770, [6] pp.; 2# π² A-V⁸ X⁴ = [4], 324, [4] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; deel 2 met typografische titelpagina. **Illustraties:** typografische titelpagina met drukkersmerk; deel 1 met gegraveerde titelpagina door Isaack van Aelst (-1664) naar David (I) Vinckboons (1576-1631/33).

Verwijzingen: Hollstein I 1; STCN 833169904; USTC 1512389.

Signatuur: F121.1. **Boekband:** 326 x 215 x 100 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkamert over kartonnen platten, 5 ribben, blauw gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, centraal een plaatstempel (type P.II). Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. De rug is aan staart verstevigd met een strook van perkament. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

338

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Melanchthon, Philippus (1497-1560). *Omnium operum [...] pars prima(-quarta)*. Wittenberg: Johann Crato, 1562-1564. 2°.

Collatie: 3 van 4 delen (1# A-4G⁶ 4H⁸ = [8], 442, [14] ff.; 2# A⁶ [aleph]⁶ [bet]⁸ B-4O⁶ = [40], 983, [1] pp.; 3# A⁶ α-β⁶ γ⁸ B-4X⁶ 4Y⁸ (4Y8 blanco) = [52], 1091[= 1082], [2 blanco] pp.).

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met auteursportret door Jacob Lucius naar Lucas (II) Cranach (1515-1586); auteursportret door Cranach binnen de collatie. **Verwijzingen:** Adams M 1068; Hollstein German VI 48d, 49, XXIII 27; USTC 679379 (1), 679603 (2), 679738 (3); VD16 M 2332-2335.

Signatuur: F283. **Defecten:** deel 4 ontbreekt. **Boekband:** 3 banden (365 x 245 x 80/88/95 mm). Vervaardigd in 1563 te Wittenberg. Varkensleer over houten platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met 3 kaders van tegen elkaar aanliggende rolstempels met ranken, de geboorte van Christus, de Annunciatie, de herrijzenis en de kruisiging van Christus ('PVER NATVS / EST NOBIS', 'CONCIPIES I / N VTERO ET P', 'MORS ERO MO / TVA MORS ER', 'IPSE PECCATA / NOSTRA PO') en putti als schilddragers ('MART', 'PA EB', gesigneerd door Thomas Krüger) (EBDB r004626). Voorplat met centraal 2 paneelstempels met portretten van Melanchthon ('FORMA PHILIPPIE TVA EST SED MENS / TVA NESCIA PINGI NOTA

EST ANTE / BONIS ET TVA SCRIPTA DOCENT', gesigneerd door Krüger en gedateerd 1562) (EBDB p000341) en Martin Luther ('NOSSE CVPIIS FACIEM LVTHERI HANC / CERNE TABELLAM SI MENTEM LIBROS / CONSVLE CERTVS ERIS', gesigneerd door Krüger) (EBDB p000340). Hierboven de initialen 'A W' en het jaar '1563'. Achterplat met centraal 2 paneelstempels met de zondeval, de herrijzenis van Christus, het laatste oordeel en de kruisiging van Christus met Adam en Johannes de Doper, Nehushtan, de opoffering van Isaak, de Annunciatie en de geboorte en aanbidding van Christus. (Resten van) 2 versierde klampsluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Frontsnede met handgeschreven deelnummer, overdwars. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Operum / PHIL. MELANTHONIS / pars I.-[III.]') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Banden 1 en 2 gerestaureerd door Evert de Vries (1927-2018) die de banden reinigde, de rug verstevigde met perkament en nieuwe belettering op de rug aanbracht. **Maculatuur:** overlajmstroken van perkament met ongeïdentificeerde Latijnse tekst. **Herkomst:** titelpagina van elk deel met doorgehaald ex libris en Grieks motto van een onbekende eigenaar ('[...] me optimo iure possidet. Το Θεώ δόξα'). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655.

339

GENEESKUNDE

Mercado, Luis (1520-1606). *Opera omnia in quatuor tomos divisa*. Frankfurt am Main: Zacharias Palthenius, 1608. 2°.

Collatie: 4 delen (1# (:)⁶ 2(:)⁶ A-2Z⁶ 2a-3n¹⁰ (3n10 blanco) = [24], 516, 438, [2 blanco] pp.; 2# π² 2†⁴ 2A-3G⁶ 3H&3I⁶ 3K-4L⁶ (π2, 4L6 blanco) = [12], 360 p., 361-384 kol., 385-682, [2 blanco] pp.; 3-4# (:)⁶ 3A-5R⁶ 5S⁴ 5T-6B⁶ 6C⁸ (5S4, 6C8 blanco) = [12], 449, [7], 451-761, [3 blanco], [98], [2 blanco] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** USTC 2001613 (1), 2105715 (2), 2040887 (3-4); VD17 12:167989D (1), 23:686374Q (2), 23:698390K (3-4). **Signatuur:** F190. **Boekband:** 3 banden (356 x 233 x 67/50/65 mm). 1ste helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempel: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A3). Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('LVD. MERCATI Opera omnia. / TOMUS I.-[III & IV.]') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1608 en 1637.

340

GESCHIEDENIS (TIJDREKENKUNDE)

Mercator, Gerard (1512-1594). *Chronologia. Hoc est, Temporum demonstratio exactissima, ab initio mundi, usque ad annum Domini MDLXVIII*. Keulen: erven Arnold (I) Birckmann, 1569. 2°.

Collatie:)(² (†)⁶ *⁶ 2*⁴ a-f⁶ g⁴ A-2E⁶ 2F⁴ (2F4 blanco) = [116], 340, [2], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** Adams M 1295; USTC 622546; VD16 K 2335. **Signatuur:** F73. **Boekband:** 393 x 265 x 40 mm. Eind 16de/1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gesprenkelde snede. Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, verticaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van

Doreslaer ('Chronologia / MERCATO- / RIS.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

341

GEOGRAFIE (WERELD)

Mercator, Gerard (1512-1594) en Jodocus Hondius (1563-1612). *Appendix novi atlantis*. Ed. Henricus Hondius (1597-1651). Amsterdam: voor Johannes Janssonius, 1637. 2°. **Collatie:** $\pi^2 <***>1$ (a)-(5p) *² = [3], 108, [2] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina; 108 uitslaande gegraveerde kaarten. **Annotaties:** titel en impressum op correctiestrookje. **Verwijzingen:** STCN 435270478; niet in USTC; Van der Krogt 1:301. **Signatuur:** F68.2. **Bijzonderheden:** oorspronkelijk verschenen als supplement op de 10de druk van de Mercator-Hondius atlas uit 1630 (Van der Krogt 1:107). Voor een eerdere editie van deze atlas zie: CBE 342. **Boekband:** 500 x 330 x 65 mm. 20ste eeuw, waarschijnlijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Perkament over kartonnen platten, 7 ribben, rode snede. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop. Oorspronkelijk gebonden in een (perkamenten?) atlasband met centrale plaatstempel op het voor- en achterplat. De platten van deze band zijn hergebruikt voor de nieuwe band (de oude stempeling is zichtbaar onder de nieuwe bekleding). **Herkomst:** titelpagina met schenkingsnotitie van Hendrik Gerritsz Moeskoker (†1653), burgemeester te Enkhuizen, in de hand van bibliothecaris Abraham van Doerslaer ('Ex donatione viri amplissimi D. Henrici Gerhardi Moeskooker urbis Enchusanae Consulis primarii'). **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643, geschenk van Moeskoker.

342

GEOGRAFIE (WERELD)

Mercator, Gerard (1512-1594) en Jodocus Hondius (1563-1612). *Atlas sive Cosmographicae meditationes de fabrica mundi et fabricati figura*. 5de druk. Amsterdam: Henricus (II) Hondius, 1623. 2°. **Collatie:** A-B² χ^2 C⁴(C2+ χ C3) D-E⁴ F⁶ G-8K 8L-8t² (F6 blanco) = [24], 374, [36] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina; houtsneden en gravures binnen de collatie; 156 uitslaande gegraveerde kaarten en 1 uitslaand gegraveerd dubbelportret van Mercator en Hondius. **Verwijzingen:** STCN 422497835; USTC 1508674; Van der Krogt 1:105. **Signatuur:** F68.1. **Boekband:** 550 x 340 x 120 mm. 20ste eeuw, waarschijnlijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben, rood gesprende snede. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop. Oorspronkelijk gebonden in een perkamenten (?) band met centrale plaatstempel (type A) op het voor- en achterplat. De platten van de oorspronkelijke band zijn hergebruikt voor de nieuwe band (de oude stempeling is zichtbaar onder de nieuwe bekleding). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1623 en 1637. **Verwijzing:** Zijp 26.

343

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Mercier, Jean (1545-1600) en Theodorus Beza (1519-1605). *Commentarii in librum Iob*. Genève: Eustathius Vignon, 1573. 2°.

Collatie: *⁶ a-z⁶ A-H⁶ I⁴ ²a-b⁶ (I4 blanco) = [6], 189, [1 blanco], [12] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams M 1314; GLN 15-16 2476; USTC 450648. **Signatuur:** F255:1. **Defecten:** de titelpagina is aan de onderkant afgescheurd. **Convoluut:** in convoluut met: Mercier, *Commentarii in Salomonis Proverbia, Ecclesiasten, & Canticum canticorum*, 1573. Zie aldaar. **Boekband:** 319 x 210 x 60 mm. Contemporain. Spitselband met bruine spitsels en omgezette rand, perkament over kartonnen platten, blauwe snede. Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (m.b.) met sporen van een druppelvormige kettingklamp. Idem (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('IOANN. MERCE / RVS IN IOBVM / in PROVERBIA / ECCLESIASTEN & CANTICUM') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** titelpagina met prijs ('Constat 4 flor. 15 sest.'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** waarschijnlijk in 1588, gekocht uit de bibliotheek van Gerrit Jacobsz Vesterman (†1588), predikant te Enkhuizen. **Opmerkingen:** prijzen in dezelfde hand en op dezelfde locatie op de titelpagina zijn te vinden in het merendeel van de boeken uit de bibliotheek van Vesterman.

344

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Mercier, Jean (1545-1600). *Commentarii in Salomonis Proverbia, Ecclesiasten, & Canticum canticorum*. Genève: Eustathius Vignon, 1573. 2°.

Collatie: *² a-z⁶ A-F⁶ (F6 blanco) = [2], 168, [5], [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk.

Verwijzingen: Adams M 1315; GLN 15-16 2477; USTC 450649.

Signatuur: F255:2. **Convoluut:** in convoluut met: Mercier, *Commentarii in librum Iob*, 1573. Zie aldaar.

345

GEOGRAFIE (EUROPA)

Merula, Paullus (1558-1607). *Cosmographiae generalis libri tres. Item Geographiae particularis libri quatuor*. Amsterdam: Henricus (II) Hondius, 1621; Leiden: Isaac Elzevier voor Jodocus (II) Hondius, 1620. 2°.

Collatie: π² *⁶ A-4V⁶ (4V6 blanco) = [16], 1075, [1], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina; 56 gegraveerde kaarten binnen de collatie. **Verwijzingen:** STCN 059862769; USTC 1011642; Van der Krogt III, p. 1; Willems 188.

Signatuur: F34. **Boekband:** 352 x 245 x 83 mm. 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A2). 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven.

Herkomst: voorste dekblad met de naam van Jacob Meijnertsz Brouwer (1607-1661), commissaris van kleine gerechtszaken te Enkhuizen, in potlood. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1621 en 1637.

346

GESCHIEDENIS (KERKGESCHIEDENIS)

Merula, Paullus (1558-1607) en Guilielmus Merula (1591-). *Tiid-thresoor. Ofte Kort ende bondich verhael van den standt der kercken, ende de wereltlicke regieringe*. Leiden: Jan Claesz van Dorp, 1627. 2°.

Collatie: *⁸ A-3D⁶ 3E⁴ 3F-3V⁶ 4A-4C⁶ 4D⁴ 4E-4T⁶ ²A-G⁶ ²2G⁶ ²3G⁶ ²4G⁶(-4G6) ²H-P⁴ ²Q² = [16], 1138, [66] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; gegraveerd auteursportret door Jacob Matham (1571-1631) binnen de collatie. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: *Vervolgh van het kort en bondigh verhael van den standt der kercken, ende wereldlicke regeringe* (1613); idem: *Twede vervolch van het kort en bondigh verhael van den standt der kercken ende der wereltlicke regeringhe* (1627). **Verwijzingen:** RKDportraits 2003876; STCN 061369128; USTC 1514959.

Signatuur: F125. **Bindfouten:** katern 4P is verkeerd gebonden (4P1.2.4.3.5.6). **Boekband:** 323 x 215 x 107 mm. Contemporain. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprende snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, centraal een plaatstempel (type P.II). Resten van 2 striksluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Tijt-thresoor van / Merula') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655.

347

GESCHIEDENIS (NEDERLANDEN)

Meteren, Emanuel van (1535-1612). *Historie der Neder-landscher ende haerder na-buren oorlogen ende geschiedenissen.* Verbeterde druk. Den Haag: wed. en erven Hillebrant Jacobsz (I) van Wouw, 1635. 2°.

Collatie: *⁸ A-2X⁸ 3A-4R⁸ 4S⁶ 4T⁸ = [8], 671, [15] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina door Willem Jacobsz. Delft (1580-1638); auteursportret naar Hendrik (I) Hondius (1573-1650) en portretten, waarvan enkele gesigeneerd door Crispijn van den Queborn (ca. 1595-1652), binnen de collatie; 1 uitslaande gegraveerde kaart door Nicolaes van Geelkercken (1585/86-1656) buiten de collatie.

Verwijzingen: Hollstein V (Delft) 101, ed. 1614, XVII (Queborn) 9, 10, 24, 52, 71, 78; RKDportraits 2019756; STCN 852372329; USTC 1032047.

Signatuur: F86. **Boekband:** 367 x 243 x 107 mm. Contemporain. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprende snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, centraal een plaatstempel (type P.II). Resten van 2 striksluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Eman. van Meteren / HISTORIE') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643.

348

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Meyer, Sebastian (1465-1545). *In Apocalypsim Iohannis apostoli [...] commentarius.* Zürich: Officina Froschoviana, [1539]. 2°.

Collatie: a⁶ A-O⁶ P⁴ Q⁶ (Q6 blanco) = [6], 39 [= 93], [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk.

Verwijzingen: Adams B 1942; USTC 665359; VD16 B 5258.

Signatuur: F317:2. **Convoluut:** in convoluut met: Brentz, *In Acta apostolica homiliae centum viginti duae*, 1541. Zie aldaar.

349

GESCHIEDENIS (LEVENSBSCHRIJVINGEN)

Miraeus, Aubertus (1573-1640). *Elogia Belgica sive Illustrium Belgii scriptorum [...] vitae breviter commemoratae*. Antwerpen: David Martens, 1609. 4°.

Collatie: *⁴ A-S⁴ T⁴(T2+χT3) V-2D⁴ = [8], 210[= 212], [6] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk.

Verwijzingen: STCV 6608578; USTC 1003307.

Signatuur: Q15:1. **Defecten:** STCV beschrijft 61 portretten buiten de collatie. Deze ontbreken.

Convoluut: in convoluut met: Miraeus, *Origines equestrium sive Militarium ordinum libri duo*, 1609. Zie aldaar. **Boekband:** 263 x 183 x 35 mm. Contemporain? Spitselband met bruine spitsels, perkament over kartonnen platten. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen. Achterplat (r.b.) en voorplat (l.o.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met resten van een handgeschreven titel aan kop. Idem met handgeschreven titel ('Elogia / Belgica / AUB. MIRAEI') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** titelpagina met ex libris van Cornelis Tjallis (1581-1640), notaris te Enkhuizen ('C. Tjallis 3 12 1611'). Idem met doorgehaalde en onleesbare naam van een eerdere eigenaar. **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643.

350

VARIA (KRIJGSKUNDE)

Miraeus, Aubertus (1573-1640). *Origines equestrium sive Militarium ordinum libri duo*. Antwerpen: David Martens, 1609. 4°.

Collatie: *⁴ A-F⁴ = [8], 46, [2] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** niet in Sloos; STCV 6608590; USTC 1003308.

Signatuur: Q15:2. **Convoluut:** in convoluut met: Miraeus, *Elogia Belgica*, 1609. Zie aldaar.

351

GESCHIEDENIS (WERELDGESCHIEDENIS)

Miraeus, Aubertus (1573-1640). *Rerum toto orbe gestarum chronica a Christo nato ad nostra usque tempora*. Antwerpen: Hieronymus (I) Verdussen, 1608. 4°.

Collatie: 2*⁴ *⁴ 2*⁴ A-H⁴; †⁴ 2A-Y⁴ 2Z² a-i⁴ k⁶ l-2G⁴ = [96], 120[= 410], [4] pp.

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: Sigebert de Gembloux (ca. 1030-1112), *Chronicon*. **Verwijzingen:** STCV 6610050, 6610066; USTC 1003327, 1003328.

Signatuur: Q21. **Boekband:** 265 x 195 x 60 mm. (1ste helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 4 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van dubbele lijnen langs de randen, ornamenten in de hoeken, centraal een plaatstempel (type P.F2). Achterplat (r.b.) en voorplat (l.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('Chronica / Aub. Miraei') aan kop. Idem met handgeschreven titel ('CHRONICA / AUB. MIRAEI') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643.

352

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Muis, Simeon de (1587-1644). *Opera omnia, in duos tomos distributa*. Ed. Claude d'Auvergne (-1652). Parijs: Mathurin en Jean Hénault, 1649-1650. 2°.

Collatie: 2 delen (1# ā⁴ ē⁴ ī⁴ A-5T⁴ 5V² (5V2 blanco) = [24], 894, [2 blanco] pp.; 2# a-f⁴ g-k² l-2p⁴ = 258, [32] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina, die van deel 1 in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina van deel 1 met gegraveerd

drukkersmerk; titelpagina van deel 2 met houtsnede; deel 1 met 3 gegraveerde portretten, waarvan 2 door Michel Lasne (1590-1667), binnen de collatie. **Verwijzingen:** Fonds Français VII 452, 471; niet in Goldsmith; USTC 6008729.

Signatuur: F232. **Boekband:** 368 x 250 x 75 mm. 2de helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, centraal een plaatstempel (type P.I2). Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('OPERA / DE MUIS') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1650 en 1693.

353

NATUURWETENSCHAP (ASTRONOMIE)

Mulerius, Nicolaus (1564-1630). *Tabulae Frisicae lunae-solares quadruplices*. Alkmaar: gedrukt door Jacob de Meester; Amsterdam: te koop bij Willem Jansz Blaeu, 1611. 4°.

Collatie: A-R⁴ S-2P⁴ 2Q² 2R-3C⁴ 3d-3m⁴ 3n² 2A-C⁴ 2D² 2E-O⁴ (2D2 blanco) = 464, [26], [2 blanco], 77, [3] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina; houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** Hoogendoorn MULE02; STCN 830769951; USTC 1026568.

Signatuur: Q13. **Boekband:** 236 x 190 x 45 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gesprenelde snede. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('NIC. MVLERII / TABVLAE') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Maculatuur:** overlijmstroken van perkament met ongeïdentificeerde tekst. **Herkomst:** voorste schutblad met prijs ('Constat - 2. fl. 18 st.'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1611 en 1637. **Verwijzing:** Zijp 56.

354

RECHTSGELEERDHEID (CORPUS IURIS CIVILIS. COMMENTAREN)

Münsinger von Frundeck, Joachim (1514-1588). *Apotelesma: hoc est, Corpus perfectum scholiorum, ad Institutiones Iustinianae pertinentium*. Laatst druk. Ed. Arnold von Reyger (1559-1615). Keulen[= Genève]: Franciscus Helvidius (pseudoniem), 1619. 4°.

Collatie: *-3*⁸ 4*⁴ 5*² a-z⁸ 2A-3Q⁸ = [60], 914, [78] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Verwijzingen:** Swisscovery 991120669969705501; niet in USTC; niet in VD17.

Signatuur: Q42. **Boekband:** 254 x 175 x 65 mm. (1ste helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 4 ribben, rood gesprenelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.F2). Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643.

355

ALGEMENE WERKEN (WOORDENBOEKEN)

Münster, Sebastian (1489-1552). *Dictionarium Chaldaicum non ta[m] ad Chaldaicos interpretes q[uam] rabbinoru[m] intelligenda co[m]mentaria necessarium*. Bazel: Johann Froben, 1527. 4°.

Collatie: a-z⁴ A-2H⁴ 2I⁶ = [8], 434, [2] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype Hebreeuws en romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met geïllustreerde rand door

Hans (II) Holbein (1497/98-1543); colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams M 1920; Hollstein German XIV 10; USTC 661195; VD 16 M 6657.

Signatuur: Q20. **Boekband:** 212 x 160 x 44 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over kartonnen platten, 4 ribben. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Maculatuur:** 2 dekbladen van perkament met *Dictionarium iuris?* (alfabetisch gerangschikte verwijzingen naar het *Decretum* van Gratianus en naar het *Decretalium* ('Liber Extra') van Gregorius IX). Noord-Frankrijk (Parijs?), 2de helft 13de eeuw. Tekst in 2 kolommen met 3 penwerkinitialen in rood, blauw en groen. **Gebruikssporen:** katern b met enkele aantekeningen. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

356

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Musculus, Wolfgang (1497-1563). *In ambas apostoli Pauli ad Corinthios Epistolas commentarii*. Bazel: erven Johann (II) Herwagen, 1566. 2°.

Collatie: 2 delen (1# $\alpha^6 \beta^8 a-z^6 A-I^6 K^4 = [28]$ pp., 782 kols., [1] p.; 2# 2A-2Q⁶ 2R⁴ 2S⁶ (2S6 blanco) = [2] pp., 416 kols., [2 blanco] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina van deel 1 met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams M 2036; USTC 665344; VD16 B 5045.

Signatuur: F289:1. **Convoluut:** in convoluut met: Vermigli, *In selectissimam d. Pauli priorem ad Corinthios Epistolam commentarii*, 1567. Zie aldaar. **Boekband:** 327 x 217 x 75 mm. Contemporain. Bruin leer over kartonnen platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met goudstempeling: 2 kaders van lijnen, ornamenten in de hoeken van het binnenste kader, centraal een ronde plaatstempel (70 x 51 mm). Rug met goudstempeling: 6 ornamenten tussen de ribben. Achterplat (m.b.) met sporen van een druppelvormige kettingklamp. Idem (r.b.) met sporen van langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Herkomst:** voorste schutblad met prijs ('No. 612 tax[at]e 3 ff 7 s. 6 d.'). Titelpagina met ex libris van Gerrit Jacobsz Vesterman (†1588), predikant te Enkhuizen ('Sum Gerardi Vestermanni Enchusani'). Idem met prijs ('Constat 3 flor.'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** 1588, gekocht uit de bibliotheek van Vesterman.

357

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Musculus, Wolfgang (1497-1563). *In sacrosanctum Davidis Psalterium commentarii*. Bazel: Johann (I) Herwagen, 1556. 2°.

Collatie: $\alpha^6 a-z^6 A-Z^6 2a-2z^6 2A-3F^6 3G^4 3H-3L^6 = [12]$, 1181, [51] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** niet in Adams; USTC 666452; VD16 B 3197.

Signatuur: F288. **Boekband:** 365 x 220 x 95 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over houten platten, 4 ribben, blauwe snede. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. De oorspronkelijke band met een druppelvormige kettingklamp op het achterplat (m.b.). Sporen hiervan op de laatste bladen van het boekblok. **Gebruikssporen:** verscheidene leesmarkeringen en enkele aantekeningen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

N

358

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Nahuys, Petrus (1692-1766). *Kort begrip der christelyke religie, verdedigt tegen allerlei dwalingen en dwaalgeesten.* 7de druk. Dordrecht: Abraham en Pieter Blussé, [niet voor 1777]. 8°.

Collatie: 1 van 2 delen (2# *-2*⁸ A-2A⁸ = [32], 363, [15], 6 pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** STCN 298089092 (2).

Signatuur: 1920. **Defecten:** deel 1 ontbreekt. **Boekband:** 168 x 107 x 34 mm. Contemporain? Spitselband, perkament over kartonnen platten. **Vroegste vermelding:** C1986. **Verwerving:** tussen 1908 en 1986.

359

GESCHIEDENIS (WERELDGESCHIEDENIS)

Nauclerus, Johannes (1425-1510). *Chronica succinctim co[m]praehendentia res memorabiles seculoru[m] omnium ac gentium, ab initio mundi usq[ue] ad annum [...]* M.CCCCC. Keulen: Peter Quentel, mrt. 1544. 2°.

Collatie: A*-C*⁶ a-4r⁶ 4s⁴ (4s4 blanco) = [32], 1042, [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** Adams N 72; USTC 626475; VD16 N 168.

Signatuur: F116. **Defecten:** deel 1 (ff. A*-C*, a-2i = pp. [32], 1-388) ontbreekt. **Boekband:** 332 x 225 x 50 mm. Contemporain? Bruin leer over kartonnen platten, 4 ribben. Voor- en achterplat met 2 kaders van rolstempels met ranken. Resten van 2 strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Frontsnede met handgeschreven titel, overlans ('Naucleri 2'). Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. De band is verstevigd met een strook van bruin schapenleer en voorzien van nieuwe schutbladen van de firma T. Sanders & Zoon. **Herkomst:** titelpagina met de naam van een onbekende eigenaar ('Joh. Bouwerus xx[...] 1573'). **Gebruikssporen:** titelpagina met aantekening ('Omnipotens largitur cuncta [...]'); verscheidene aantekeningen en leesmarkeringen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

360

THEOLOGIE (BIJBELS. PREKEN)

Nausea, Friedrich (1496-1552). *Tres evangelicae veritatis homiliarum centuriae.* Keulen: Peter Quentel, aug. 1530. 2°.

Collatie: A-B⁶ C-D⁴ a-c⁶ d⁴ e-z⁶ &⁶ A⁶ B⁴ C-2N⁶ = [20], CCCLVI ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met geïllustreerde rand; portret binnen de collatie; colofon met wapenschild. **Verwijzingen:** niet in Adams; USTC 658262; VD16 N 226.

Signatuur: F313. **Boekband:** 342 x 225 x 73 mm. Contemporain, vervaardigd in Antwerpen? Bruin leer over houten platten, 4 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: ruitenpatroon gevuld met stempels, in combinatie met boogvormige stempels en het wapen van Antwerpen in de hoeken. Resten van 2 versierde klampsluitingen en kantbeslag. Achterplat (m.b.) met sporen van een druppelvormige kettingklamp. Idem (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met

handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. De rug is aan kop en staart verstevigd met stroken van bruin schapeleer. **Maculatuur:** 2 dekbladen van perkament met Wilhelmus Durandus (ca. 1230-1296), *Speculum iudiciale*, lib. IV, partic. 4. Noord-Italië, 1ste helft 14de eeuw. Tekst in 2 kolommen met 2 penwerkinitialen in rood, blauw en groen. **Gebruikssporen:** verscheidene aantekeningen en leesmarkeringen in de tekst. Achterste schutblad (verso) met aantekening over de vergeefse poging van Christiaan II, voormalig koning van Denemarken en Noorwegen, om zijn rijk te heroveren op zijn oom en concurrent Frederik I ('Item rex Dacie profectus est cum suo exercitu navigio ex terminis nostre patrie Hollandie XXV die mensis octobris circa horam nonam de mane anno XVc XXXI'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637. **Opmerkingen:** een vergelijkbare boekband bevindt zich in de Librije van Edam, ondergebracht in de Koninklijke Bibliotheek te Den Haag (sign. Edam 32). **Verwijzing:** Storm van Leeuwen, pp. 21-23.

361

GESCHIEDENIS (KLASSIEKE OUDHEID)

Nepos, Cornelius (1ste eeuw v. Chr.). *De vita excellentium imperatorum Graecorum ac Romanorum*. Ed. Denis Lambin (1520-1572), Gisbert Longolius (1507-1543) [e.a.]. Frankfurt am Main: Claude de Marne en erven Johann Aubry, 1608. 2°.

Collatie: *⁶ 2*⁴ 3*² A-2G⁶ 2H⁸ 2I-2Q⁶ 2R² = [24], 471 [= 475], [1] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** USTC 2053712; VD17 39:121516Z.

Signatuur: F111:1. **Convoluut:** in convoluut met: Nepos, *Opera quae quidem exstant*, 1609. Zie aldaar. **Boekband:** 344 x 215 x 55 mm. Contemporain? Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gesprenkelde snede. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

362

GESCHIEDENIS (KLASSIEKE OUDHEID)

Nepos, Cornelius (1ste eeuw v. Chr.). *Opera quae quidem exstant historica virorum domi militiaeque illustrium Graecorum Romanorumque*. Ed. Andreas Schottus (1552-1629).

Frankfurt am Main: Claude de Marne en erven Johann Aubry, 1609. 2°.

Collatie: A-Q⁶ R-V⁴ a-c⁴ d² (V4 blanco) = 222, [2 blanco], 23, [5] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** USTC 2001850; VD17 3:310907U.

Signatuur: F111:2. **Convoluut:** in convoluut met: Nepos, *De vita excellentium imperatorum Graecorum ac Romanorum*, 1608. Zie aldaar.

363

LETTERKUNDE (ROMEINSE OUDHEID)

Nizolius, Marius (1498-1566). *Marius Nizolius sive Thesaurus Ciceronianus*. Ed. Jacob Cellarius (1542-1605). Frankfurt am Main: Gottfried Tambach; Bazel: Sebastian Henricpetri, 1613. 2°.

Collatie: 2 delen (1#):(⁴ a-z⁶ A-2Z⁸ ²2A-2L⁶ = [8] pp., 1918 kols., [1] p.; 2# ?⁴ 2M-3Z⁶ ²3A-3Z⁶ ³3A-4O⁶ ³4P⁴ (?4 blanco) = [6], [2 blanco] pp., 1921-4214 kols., [1] p.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Annotaties:** deel 2 met de titel: *Aerarium seu Thesaurus Latinae linguae venustus ac elegans*. **Verwijzingen:** USTC 2029299 (1), 2532026 (2); VD17 23:301191Q (1), 12:130402F (2).

Signatuur: F16. **Boekband:** 2 banden (374 x 239 x 72/78 mm). 20ste eeuw, waarschijnlijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gespenkelde snede. Schutbladen van de firma J. Honig & Zoon. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

O

364

GESCHIEDENIS (EPIGRAFIE)

Occo, Adolphus (1524-1606). *Inscriptiones veteres in Hispania repertae*. [Heidelberg]: Hieronymus Commelinus, 1596. 2°.

Collatie: π^2 A-E⁴ = [4], XXXIX pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met geïllustreerde rand en drukkersmerk; houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** niet in Adams; USTC 666638; VD 16 O 187. **Signatuur:** F8:2. **Convoluut:** in convoluut met: Gruterus, *Inscriptionum Romanarum corpus absolutissimum*, 1616. Zie aldaar.

365

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Oecolampadius, Joannes (ca. 1482-1531) en Huldrych Zwingli (1484-1531). *Epistolae doctorum virorum, quibus cum eucharistiae & anabaptismi negotium, tum alia religionis capita, & ecclesiasticae administrationis officia, nostro seculo perturbatissimo inprimis observatu utilia, continentur*. [Bazel]: [Hieronymus Froben of Robert Winter], 1548. 2°.

Collatie: α - ϵ^6 ζ - η^4 θ^6 a-z⁴ A-2H⁴ (2H4 blanco) = [44], 212, [3], [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** Adams O 108; USTC 651682; VD16 O 320.

Signatuur: F259:2. **Convoluut:** in convoluut met: Zwingli, *In Evangelicam historiam de Domino nostro Iesu Christo, per Matthaeum, Marcum, Lucam, & Iohannem conscriptam, Epistolasque aliquot Pauli, annotationes*, 1539. Zie aldaar. **Herkomst:** titelpagina met gedeeltelijk afgesneden naam van Wicherus Millesius (1528-1584), predikant te Hinte. **Gebruikssporen:** enige aantekeningen en leesmarkeringen in verschillende handen in de tekst, enkele in rode inkt.

366

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Oosterzee, Johannes Jacobus van (1817-1882). *Het jaar des heils. Levenswoorden voor iederen dag. Een christelijk huisboek*. 2de druk. Ed. Pieter Cornelis van Oosterzee (1848-1932). Dordrecht: C. Morks Jzn., 1886.

Paginerig: VI, VIII, 755, [1] pp. **Verwijzingen:** Brinkman (1882-1891), p. 407.

Signatuur: 1915. **Boekband:** 267 x 220 x 40 mm. Contemporain. Halfleer over kartonnen platten bekleed met linnen. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van lijnen langs de randen, gedecoreerde hoekstukken. Voorplat met gedrukte en vergulde titel. Rug met vergulde ornamenten en titel. **Vroegste vermelding:** C1986. **Verwerving:** tussen 1908 en 1986.

367

GESCHIEDENIS (WERELDGESCHIEDENIS)

Opmeer, Petrus (1526-1595). *Opus chronographicum orbis universi a mundi exordio usque ad annum MDCXI*. Antwerpen: Hieronymus (I) Verdussen, 1611. 2°.

Collatie: 2 delen (1# \dagger^6 A-3R⁴ 3S⁶ *-4*⁴ = [12], 516, [32] pp.; 2# A-2V⁴ = 338, [6] pp.).

Typografische kenmerken: lettertype romein; deel 2 met typografische titelpagina. **Illustraties:** typografische titelpagina met drukkersmerk; deel 1 met gegraveerde titelpagina door Willem de Haen (werkz. 1612-1625) naar Pieter (I) de Jode (1573-1634) en 2 gegraveerde

auteursportretten, waarvan 1 toegeschreven aan Johannes Wierix (1549-1620), binnen de collatie; houtsneden binnen de collatie. **Annotaties:** deel 2 door Laurentius Beyerlinck (1578-1627) met de titel: *Opus chronographicum orbis universi ab anno MDLXXII ad usque MDCXI. Tomus II.* **Verwijzingen:** RKDportraits 2019783; STCV 6626523; USTC 1003567; Van Someren I 1.

Signatuur: F88. **Boekband:** 362 x 245 x 60 mm. 1ste helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van enkele lijnen, lelies in de hoeken van het binnenste kader, bloemen in de hoeken van het buitenste kader, centraal een plaatstempel (type P.C1). 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Historia / Opmerii / et / Beyerlingii') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643.

368

THEOLOGIE (KERKVADERS)

Origenes (ca. 185-253/254). *Operum tomi duo priores(-tertius et quartus).* [Parijs]: Jean (I) Petit, Josse Badius en Conrad Resch, [1512]. 2°.

Collatie: 3 van 4 delen (1# π a-d⁸ a-z⁸ &⁶ = [32], CXC ff.; 2# 2A⁶ 2B-2M⁸ 2N⁶ 2O-2Q⁸ 2R-2S⁶ 2T⁸ 2V⁶ 2X⁸ (2X8 blanco) = CLVII, [1 blanco] ff.; 3# 3A⁶ 3a⁶ 3b-3z⁸ 3&⁸ [con]⁸ [rum]⁸ 3A⁸ 3B¹⁰ = [6], CCXXIII ff.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; delen 1 en 3 met typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met geïllustreerde rand en drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams O 280; niet in FB; niet in USTC.

Signatuur: F286. **Defecten:** deel 4 ontbreekt. **Boekband:** 355 x 250 x 85 mm. 16de eeuw. Bruin leer over houten platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met tegen elkaar aanliggende kaders van rolstempels met bloemenranken en bogen. 2 versierde klampsluitingen. Kantbeslag. Achterplat (m.b.) met sporen van een druppelvormige kettingklamp. Idem (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Klavieren op de snede. Rug met handgeschreven titel ('ORIGINES') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven (signatuur in witte inkt). **Maculatuur:** 2 smalle scharnierstroken van perkament met *Liber sapientia*, 15de eeuw. Houten platten met Abklatsch van beschreven dekbladen met gekleurde initialen. De dekbladen zijn slechts gedeeltelijk aanwezig. De klavieren zijn vervaardigd van beschreven perkament met gekleurde initialen. **Herkomst:** voorste schutblad met ex libris van Nicolaus Gosuini (leefjaren onbekend) ('S[um] Nicolai Godssuini Amsterdame[n]sis'). Titelpagina met ex libris van Gerrit Jacobsz Vesterman (†1588), predikant te Enkhuizen ('Sum Gerardi Vestermanni Enchusani qui me sibi suo aere comparavit'). Idem met prijs ('tribus florenis'). **Gebruikssporen:** voorste schutblad met verwijzing ('Petram Math[eus] 16 interpretatio Christi tom. 2 fol. 56 f.'). Talrijke aantekeningen en leesmarkeringen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** 1588, gekocht uit de bibliotheek van Vesterman. **Opmerkingen:** het woord 'quartus' op de 2de titelpagina is doorgehaald. De toevoeging 'in alio codici' in handschrift verduidelijkt dat er oorspronkelijk een 2de band was met daarin het nu ontbrekende 4de deel.

369

GEOGRAFIE (WERELD)

Ortelius, Abraham (1527-1598). *Theatri orbis terrarum parergon, sive Veteris geographiae tabulae.* Nieuwe druk. Antwerpen: Balthasar (I) Moretus, 1624. 2°.

Collatie: *⁴ + 44 ff. A-C⁶ = [4], xlix[= 44], [18] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina; houtsneden binnen de collatie; 39 uitslaande

gegraveerde kaarten en 5 uitslaande gravures door Johannes Wierix (1549-1620); colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** STCV 6627748; USTC 1003588; Van der Krogt 31:711. **Signatuur:** F69. **Boekband:** 466 x 298 x 49 mm. 1ste helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 7 ribben, rood gesprekelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van dubbele lijnen langs de randen, lelies in de hoeken, centraal een plaatstempel (type P.F1). Resten van 2 leren striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, verticaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('ABRAH. / ORTELII / Geogra- / phia ve- / tus.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Gerestaureerd in 2016 door Marijn de Valk (Boekrestauratie De Valk). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1624 en 1637. **Verwijzing:** Zijp 27.

370

GESCHIEDENIS (HONGARIJE)

Ortelius, Hieronymus (1543-1614). *De chronymycke van Hungarie[n] ofte Warachtige beschryvinghe van alle de vreeslicke oorlogen [...] tusschen de Turcke[n] ende christen princen.* Vert. door Petrus Neander (werkz. 1609-1648). Amsterdam: Jan Evertsz (II) Cloppenburgh, 1619. 2^o.

Collatie: (?)⁶ A-3C⁶ 3D⁴ *-2*⁶ = [12], 595, [25] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina; 23 gegraveerde portretten binnen de collatie; 1 uitslaande gegraveerde kaart door Joannes (II) van Doetecum (1558/62-1630) buiten de collatie. **Verwijzingen:** STCN 860028194; USTC 1033131.

Signatuur: F135. **Bijzonderheden:** de vingerafdruk komt overeen met de door STCN beschreven variant die is opgedragen aan de Staten-Generaal (a1=*a2 (?) e). **Boekband:** 307 x 210 x 60 mm. 17de eeuw. Bruin leer over kartonnen platten, 5 ribben, blauwe snede. Voor- en achterplat met goudstempeling: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, lelies in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.I2). Rug met goudstempeling: 6 stempels tussen de ribben. Resten van 2 striksluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) en voorplat (l.o.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop, in witte inkt. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

P

371

ALGEMENE WERKEN (WOORDENBOEKEN)

Pagninus, Santes (1470-1541). *Thesaurus linguae sanctae, sive Lexicon Hebraicum* [Hebreeuws en Latijn]. Ed. Jean Mercier (1545-1600), Antoine Rodolphe Chevallier (1507-1572) en Corneille Bonaventure Bertram (1531-1594). Lyon: Bartholomaeus Vincentius en Antonius Gryphius, 1575. 2°.

Collatie: *⁸ 2*² %⁻³%⁴ 4%⁶ a-z⁶ A-Z⁶ 2a-2z⁶ 2A-3Z⁶ 23A-3S⁶ = [52] pp., 3188 kols., [2] pp.

Typografische kenmerken: lettertype Hebreeuws en romein; typografische titelpagina.

Illustraties: titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams P 39; FB 81494; USTC 141321.

Signatuur: F4. **Defecten:** ff. *4-5 (dedicatie) ontbreken. **Bindfouten:** katern 2* is gebonden na f. *3. **Boekband:** 405 x 265 x 110 mm. 20ste eeuw, waarschijnlijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenelde snede. Schutbladen van de firma J. Honig & Zoon. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop. Oorspronkelijk gebonden in een (perkamenten?) band met sluitlinten en centrale plaatstempel (type I) op het voor- en achterplat. De platten van deze band zijn hergebruikt voor de nieuwe band (de stempeling is zichtbaar onder de nieuwe bekleding). **Herkomst:** de naam van een eerdere eigenaar op de titelpagina en in het colofon is uitgeknipt. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

372

GESCHIEDENIS (KLASSIEKE OUDHEID)

Panciroli, Guido (1523-1599). *Notitia dignitatum, utriusque imperii orientis scilicet et occidentis ultra Arcadii honoriique tempora.* Laatste druk. Genève: Estienne Gamonet, 1623. 2°.

Collatie: §⁸ A⁴ B-Y⁶ Z⁴ 2*⁶ 2A-2P⁶ 2Q⁸; 3A-3B⁶ 3C⁸ 2§² = [16], 271, [13], 196; 39, [5] pp.

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; houtsneden binnen de collatie. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: *De magistratibus municipalibus*. **Verwijzingen:** Swisscovery 991073213769705501; USTC 6700567.

Signatuur: F32. **Defecten:** katern 2§ (index) ontbreekt. Swisscovery beschrijft een uitslaande gegraveerde kaart buiten de collatie. Deze ontbreekt eveneens. **Boekband:** 360 x 230 x 43 mm. Contemporain? Spitselband, perkament over kartonnen platten. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** titelpagina met prijs (?) ('0.40 [...]'). **Gebruikssporen:** los ingevoegd briefje met fragment uit Desiderius Erasmus, *Apophthegmatum, ex optimis utriusque linguae scriptoribus*, lib. 4, p. 312 ('Oratores qui inter dicendum vociferantur ... non possunt, improbiate metuque extorquent'). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

373

GENEESKUNDE

Paracelsus (ca. 1493-1541). *Erster(-zehender) Theil der Bücher und Schrifften, des edlen, hochgelehrten und bewehrten Philosophi und Medici Philippi Theophrasti.* Ed. Johannes Huser (1545-ca. 1600). Bazel: Konrad von Waldkirch, 1589-1590. 4°.

Collatie: 10 delen (1# $A^4 B^6 a-z^4 A-Z^4 *6*^4 7*^6 = [20]$, 368, [60] pp.; 2# $2A-2Z^4 {}^22A-3D^4$ (22V4 blanco) = 342, [2 blanco], [56] pp.; 3# $3A-3Z^4 {}^23A-3Z^4 {}^33A-3X^4$ ($3X4$ blanco) = 420, [108], [2 blanco] pp.; 4# $4A-4Z^4 {}^24A-4Z^4 {}^34A-4S^4 {}^34T^6 = 417$, [107] pp.; 5# $<***>^4 a-z^4 A-Z^4 {}^2a-g^4 {}^2A-Z^4 {}^3a-d^4 {}^3e^6 {}^3f-l^4 = [8]$, 332, [96], 228, [50] pp.; 6# $a-z^4 A-Z^4 2a-2f^4 2g^6 2h^4 2i^6 2k-2m^4 = [8]$, 440, [24] pp.; 7# $\alpha^6 a-z^4 A-Z^4 2a-2k^4 = [12]$, 439, [9] pp.; 8# $*^6 a-z^4 A-X^4 Y^6 Z^4 2a-2g^4 <***>^4 = [12]$, 428, [8] pp.; 9# $<***>^4 a-z^4 A-2K^4 2L^6 = [8]$, 459, [9] pp.; 10# $*^4 a-z^4 A-Z^4 2a-2o^4 2p^6 {}^2a-z^4 {}^2A-K^4 {}^2L^6 {}^2*^4 2A-2M^4 2N^6$ (2*4 blanco) = [8], 491, [1], 275, [7], [2 blanco], 106, [2] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met gedecoreerde rand; auteursportret binnen de collatie; delen 1-4 en 8 met wapenschild binnen de collatie; deel 10 met houtsneden binnen de collatie; delen 1, 2, 4 en 6-9 met drukkersmerk in het colofon; delen 5 en 10 met uitslaande genealogische tabel buiten de collatie. **Verwijzingen:** Adams P 259-261; USTC 604756 (1), 604759 (2), 604770 (3), 604772 (4), 604776 (5), 604782 (6), 604787 (7), 604794 (8), 604801 (9), 604799 (10); VD16 P 365 (1), 367 (2), 369 (3), 371 (4), 373 (5), 375-377 (6-8), 379-380 (9-10).

Signatuur: Q35. **Boekband:** 4 banden (247 x 175 x 78/65/71/83 mm). Eind 16de/1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, horizontaal. Band 4 met sporen van langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal, op het achterplat (r.b.) en voorplat (l.b.). Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('OPERA THEOPHRASTI PARACELSI GERMANIC.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. De rug van band 3 is aan staart verstevigd met een strook van perkament.

Herkomst: de titelpagina van het 1ste deel in elke band met ex libris en motto van Franciscus Maelson (1538-1602), arts en diplomaat te Enkhuizen ('Dum vita, spes est. Sum Francisci Petri Maelsonij Enchusani, nec muto Dominum.'). Voorste schutblad van band 2 met aantekening, niet in de hand van Maelson ('pars scripte es gelev[er]t d[en] lesten July 94 deser sti[lo] Hol[landie]'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

Opmerkingen: boeken uit de bibliotheek van Maelson bevinden zich ook in de bibliotheek van de Sint-Nicholaasparochie te Edam, nu ondergebracht in de Universitaire Bibliotheken Leiden (sign. EDAM 80.2) en Dittrick Medical History Center te Cleveland (sign. HERBALS 1574).

374

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Pareus, David (1548-1622) en Johann Philippe Pareus (1576-1648). *Operum*

theologicorum tomus I.(-pars altera). [Frankfurt am Main]: erven Jonas Rosa, [1628]. 2°.

Collatie: 2 delen (1# $a-d^6 A-4E^6 4F^8 = [48]$, 904 pp.; 2# $a-b^6 c-d^4 e-2o^6 2p&2q^6 2r-5t^6 2A-2E^6$ ($5t6$ blanco) = 1342, [2 blanco], [60] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; deel 1 met typografische titelpagina in rood en zwart; deel 2 met Franse titelpagina. **Illustraties:** typografische titelpagina met gegraveerd drukkersmerk; houtsneden binnen de collatie; deel 1 met 2 gegraveerde auteursportretten door Matthäus (I) Merian (1593-1650) buiten de collatie. **Verwijzingen:** Hollstein German XXVI 441-442; USTC 2137008 (1), 2046495 (2); VD17 3:316537T (1), 3:316539H (2).

Signatuur: F225. **Boekband:** 2 banden (355 x 230 x 70/95 mm). 1ste helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van dubbele lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de binnenste hoeken, centraal een plaatstempel (type P.F1). Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Davidis Paraei / Operum

Theolo- / gicorum Exe- / geticorum / Tomus I.[-II.]') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1628 en 1637.

375

RECHTSGELEERDHEID (STAATKUNDE)

Pasquale, Carlo (1547-1623). *Legatus*. 2de druk. Parijs: Officina Plantiniana, Adrien Périer, 1612. 4°.

Collatie: $\bar{a}^4 \bar{e}^2 A-3H^4 = [12], 416, [16]$ pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met wapenschild. **Verwijzingen:** niet in Goldsmith; USTC 6016818.

Signatuur: Q6. **Boekband:** 235 x 180 x 35 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Carol. Pas- / chalii / LEGATVS') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643.

376

GESCHIEDENIS (FRANKIJK)

Pasquier, Étienne (1529-1616). *Les recherches de la France*. Laatste druk. Parijs: Laurentius Sonnius, 1617. 2°.

Collatie: $\pi 1 \bar{a}^4 \bar{e}^4 \bar{r}^4 A-2P^4 2R-7A^4 = [26], 994, [110]$ pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede; gegraveerd auteursportret door Thomas de Leu (1555-1611/12) binnen de collatie.

Verwijzingen: niet in Goldsmith; USTC 6001423.

Signatuur: Q24. **Boekband:** 238 x 190 x 75 mm. (1ste helft?) 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gesprende snede. Achterplat (r.b.) met sporen van 3 langwerpige rechthoekige kettingklampen, 1 verticaal en 2 horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('Recherches de / Estienne Pasquier') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

377

RECHTSGELEERDHEID (ROMEINS RECHT)

Pedrocca, Achille (-1619). *Responsum [...] de interpretatione & resolutione contractus, de dividuis & individuis, de pactis inter emptorem & venditorem, et quando liceat ab emptione discedere*. Brescia: Tommaso Bozzola, 1599. 2°.

Collatie: $\pi a^2 \pi b-c^4 A-P^6 a-p^6 q^4$ (P6 blanco) = [20], 177, [3 blanco] pp., 376 kols.

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk; gegraveerd auteursportret door Giacomo Franco (1550-1620) en gegraveerd wapenschild gesigeneerd L.P. binnen de collatie. **Verwijzingen:** niet in Adams; EDIT 16 27320; USTC 847252.

Signatuur: F180:2. **Convoluut:** in convoluut met: Sole, *Quaestiones legales quae ut plurimum in facto occurrerunt*, 1588. Zie aldaar. **Gebruikssporen:** de errata op f. $\pi c4$ zijn doorgehaald en alle correcties verwerkt in de tekst.

378

THEOLOGIE (ROOMS-KATHOLICISME)

Pelletier, Gérard (1587-1648). *Reginae eloquentiae palatium, sive, Exercitationes oratoriae.* Parijs: wed. Nicolas Buon, wed. Jean Camusat en Claude Sonnius, 1641. 2°.

Collatie: $\bar{a}^4 \bar{e}^4 \bar{i}^6 A-3D^4 3E^2 3F-4H^4 4I^2 = [28], 593, [23]$ pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina door Grégoire Huret (1606-1670).

Verwijzingen: Backer/Sommervogel VI, kol. 451; Fonds Français V 332; niet in Goldsmith; USTC 6042032.

Signatuur: F25. **Boekband:** 372 x 262 x 69 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Spitselband met dubbele doorrijging en omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gesprenkelde snede. Achterplat (r.b.) en voorplat (l.o.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('Palatium / ELOQUENTIAE') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

379

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Pellicanus, Conradus (1478-1556). *Commentaria Bibliorum et illa brevia quidem ac catholica.* Zürich: Christoph (I) Froschauer, 1533-1537. 2°.

Collatie: 5 van 6 delen (1# $\pi A^8 a-z^6 A-V^6$ (V6 blanco) = [8], 257, [1 blanco] ff.; 2# $2a-2z^6 2A-2Z^6 \&^8 = 284[=283]$, [1 blanco] ff.; 3# $2*^6 2A-2Z^6 3a-3z^6 3\alpha-3\gamma^6 3\delta^4 3\varepsilon^6$ (2*6, 3\varepsilon6 blanco) = [5], [1 blanco], 303, [1 blanco] ff.; 4# $3*^4 3A-3Z^6 {}^23A-3X^6 {}^23Y^8 = [4]$, 272 ff.; 5# $*-2*^6 a-z^6 A-Z^6 2A-2I^6 2K^4 2L^6 = [12]$, 342[= 340] ff.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams P 592; USTC 622238 (1), 698748 (2), 698764 (3), 698727 (4), 698728 (5); VD16 B 2598-2603.

Signatuur: F257. **Defecten:** deel 6 en f. &8 (blanco) en ff. 2E3-4 (ff. 165-166) uit deel 2 ontbreken. **Boekband:** 3 banden (313 x 210 x 80/90/65 mm). (2de helft?) 17de eeuw.

Spitselband met dubbele doorrijging en omgezette rand, perkament over kartonnen platten, blauw gesprenkelde snede. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel (COMMENTARIA PELLICANI in VET: TESTAM.) en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven.

Herkomst: titelpagina van deel 1 met de naam van Gerrit Jacobsz Vesterman (†1588), predikant te Enkhuizen. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** 1588, gekocht uit de bibliotheek van Vesterman.

380

RECHTSGELEERDHEID (CORPUS IURIS CIVILIS. COMMENTAREN)

Perez, Antonio (1583-1672). *Praelectiones in Codicem Iustinianum.* Laatste druk. Leuven: Everardus De Witte, 1642. 2°.

Collatie: $.)^{(4} 2)^{(2} A-5I^4$ (5I4 blanco) = [12], 812[= 806], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met gegraveerd drukkersmerk. **Verwijzingen:** BBJ (Perez) 4 (1642); STCV 6935999; USTC 1005433.

Signatuur: F181. **Bindfouten:** katernen 2V en 5C zijn verkeerd gebonden (2V1.3.2.4; 5C1.3.2.4). **Boekband:** 320 x 205 x 60 mm. Contemporain? Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('A. Perezius / in Codicem') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Gerestaureerd in december 1989 door Evert de Vries (1927-2018) die de band reinigde (met uitzondering van de belettering op de rug). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

Perotti, Niccoló (ca. 1430-1480). *Cornucopi[a]e [...] quod est erarium Latine lingue reru[m]q[ue] ac verborum [...] in Martialis explanatione[m] editu[m]*. Ed. Ludovico Odasio (1455-1509). Parijs: Jean (I) Petit en Berthold Rembolt, 12 jul. 1514. 2°.

Collatie: 2a-2e⁸ 2f¹⁰ a-z⁸ A-F⁸ G¹⁰ = [50], CCXLI, [1] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met geïllustreerde rand en drukkersmerk. **Verwijzingen:** niet in Adams; FB 82368; USTC 181464.

Signatuur: F31. **Boekband:** 362 x 264 x 61 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A2). 2 striksluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Maculatuur:** overlijmstroken van perkament met ongeïdentificeerde tekst. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

Philo Judaeus Alexandrinus (ca. 25 v. Chr.-ca. 45 n. Chr.). *Opera exegetica in libros Mosis, de mundi opificio, historicos, & legales* [Grieks en Latijn]. Ed. Adrianus Turnebus (1512-1565) en David Hoeschel (1556-1617); vert. door Sigismund Gelenius (1497-1554). Genève: Pierre de la Rovière, 1613 (col.: 1612). 2°.

Collatie: *⁶ A-4E⁶ 4F¹⁰ 2*-2*⁶ = [12], 904, [24] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met geïllustreerde rand. **Verwijzingen:** Swisscovery 991063082029705501; USTC 6703616.

Signatuur: F37. **Boekband:** 349 x 225 x 80 mm. 1ste helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van dubbele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.F1). Resten van 2 leren striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doreslaer ('PHILO IVDAEI') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** titelpagina met schenkingsnotitie van Pieter Hermanus Gerardi (*1610), ouderling te Enkhuizen, in de hand van Van Doreslaer ('Ex dono viri doctissimi D. Petri Hermanni, Ecclesiae Enchusanae senioris dignissimis'). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655, geschenk van Gerardi.

Philostratus Maior (2de/3de eeuw n. Chr.) en Philostratus Junior (3de eeuw n. Chr.).

Opera quae exstant. Ed. Frédéric Morel (1552-1630). Parijs: Marcus Orry, 1608. 2°.

Collatie: ā⁶ ē⁸ A-2Q⁶ 2R⁸ 2S-3E⁶ 3F⁴ 3G-4F⁶ 4G⁴ 2A-B⁶ = [28], 914, [24] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina in rood en zwart.

Illustraties: titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** niet in Goldsmith; USTC 6016494.

Signatuur: F92. **Defecten:** f. 2B6 (blanco?) ontbreekt. **Boekband:** 358 x 230 x 75 mm. Contemporain? Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Achterplat (r.b.) en voorplat (l.o.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met resten van een handgeschreven nummer aan kop. Idem met handgeschreven titel ('PHILOSTRATI / OPERA') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** titelpagina met de naam van Adam Boreel (1603-1665), theoloog, hebraïst en collegiant, die over de naam van een eerdere eigenaar is

geschreven ('Francisci [...]'). Dit exemplaar werd op 22 april 1648 geveild (*Catalogus variorum & insginium in omni scientia & lingua librorum. Quorum auctio habebitur Middelburgi in Zeelandia, die xx & sequentibus mensis aprilis anni 1648*, f. D2r, nr. 28). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** mogelijk in 1648 gekocht op de veiling van Boreel.

384

GESCHIEDENIS (BOHEMEN)

Pius II (paus) (1405-1464). *De Bohemorum, et ex his imperatorum aliquot origine ac gestis [...] historia*. Bazel: Peter Perna, 1575. 2°.

Collatie: 2A-2G⁶ = 81[= 83], [1] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams P 1341; USTC 609435; VD16 P 3105.

Signatuur: F130:2. **Convoluut:** in convoluut met: Dubravius, *Historia Boiémica*, 1575. Zie aldaar.

385

LETTERKUNDE (GRIEKSE OUDHEID)

Plato (428-348 v. Chr.). *Opera quae extant omnia* [Grieks en Latijn]. Vert. door Jean de Serres (1540-1598); ed. Henri Estienne (1528/31-1598). [Genève]: Henri Estienne, 1578. 2°.

Collatie: 3 delen (1# *⁴ 2*⁶ 3*⁸ A-2X⁶ 2Y⁸ (2Y8 blanco) = [36], 542, [2 blanco] pp.; 2# §⁴ 2A-5N⁶ 5O⁴ (2A blanco) = [8], 992 pp.; 3# §⁴ 4A-4B⁶ 4C-4D⁴ 4E-5L⁶ 5M⁸ 5N⁴ 5O⁶ 5P-5Z⁴ a-f⁴ = [8], 416, 139 pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype Grieks en romein; deel 1 met typografische titelpagina; delen 2 en 3 met Franse titelpagina. **Illustraties:** typografische titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams P 1439; CDM, p. 93; GLN 15-16 2690; Kecskeméti 108; USTC 450772.

Signatuur: F7. **Bindfouten:** band 1 bevat eerst deel 1 en daarna deel 3. **Boekband:** 2 banden: 1# 400 x 265 x 95 mm. 20ste eeuw, waarschijnlijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben. Schutbladen van de firma J. Honig & Zoon. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop; 2# 403 x 263 x 85 mm. Eind 16de/1ste helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A5). Resten van 2 strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop. **Herkomst:** de titelpagina van het 1ste deel in elke band met de naam van Gilbertus Jacchaeus (1585-1628), hoogleraar redeneerkunde, ethiek en natuurkunde te Leiden. Dit exemplaar werd op 21 mei 1629 geveild door Bonaventura en Abraham (I) Elzevier te Leiden (*Catalogus librorum d. Gilberti Iaachaei[!] medicinae doctoris quorum venditio fiet die 21. maij in bibliopolio Elzeviriano*, f. B3r, nr. 35). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** mogelijk in 1629 gekocht op de veiling van Jacchaeus in Leiden. **Opmerkingen:** 2 boeken uit de bibliotheek van Jacchaeus bevinden zich ook in Aberdeen University Library (sign. pi 88481 Est 3; pi f61081 Pau 1). **Verwijzing:** Wouts 2020, pp. 261-267.

386

NATUURWETENSCHAP (PLANT- EN DIERKUNDE)

Plinius Secundus Maior, Caius (23/24-79 n. Chr.). *Historiae mundi libri XXXVII*. Vert. door Jacques Daléchamps (1513-1588); ed. Sigismund Gelenius (1497-1554) en Hernán Núñez (1475-1553). Genève: voor Jacques Crespin, 1631. 2°.

Collatie: §-3§⁶ a-z⁶ A-2Q⁶ 2a-m⁶ 2n-o⁴ 2§⁴ 2A-2B⁶ 2C⁴ 2D-2P⁶ = [36], 746, [159], [9], 173, [1] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Swisscovery 991153233509705501; USTC 6700515.

Signatuur: F189. **Boekband:** 360 x 235 x 75 mm. Contemporain. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A2). 2 strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met resten van een handgeschreven titel aan kop. Gerestaureerd door Evert de Vries (1927-2018) die de band reinigde, de rug verstevigde met perkament en nieuwe sluitlinten en belettering op de rug aanbracht. **Herkomst:** titelpagina met schenkingsnotitie van (de ouders van?) Theodorus Brouwer (1627-1679), vanaf 1650 predikant te Enkhuizen, in de hand van bibliothecaris Abraham van Doreslaer ('Ex donatione doctissimi viro-iuvenis D. Theodori Brouweri Enchusani'). Voorste dekblad en achterste schutblad met de naam van Brouwer. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1631 en 1637, geschenk van Brouwer.

387

LETTERKUNDE (GRIEKSE OUDHEID)

Plutarchus (ca. 46-ca. 120). *Omnium quae exstant operum tomus primus(-secundus)*. Vert. door Hermannus Crusenius (1510-1573) en Wilhelm Xylander (1532-1576); ed. Philippe Jacques de Maussac (ca. 1590-1650). Parijs: Societas Graecarum editionum, 1624. 2°.

Collatie: 2 delen (1# a⁴ b-d⁶ A-4S⁶ 4T⁴ 4V-4X⁶ 2a-g⁶ 2h⁴ 2i⁶ 2k⁴ 2A-C⁶ 2D⁴ 3A-L⁶ 3M⁸ 3N⁶ (3N6 blanco) = 42, [2], 1076, 114, [44], 150, [7], [3 blanco] pp.; 2# *⁴ a-5c⁶ 5d⁴ 5e⁶ 5f⁴ A-D⁶ E⁴ F⁶ G⁸ 2*-6*⁶ 7*⁴ 2a-d⁶ (5f4 blanco) = [8], 1164, [2 blanco], 84, 13-80[= 68], [46] pp.).

Typografische kenmerken: lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met gegraveerd auteursportret door Léonard Gaultier (1561-1641); gegraveerd portret van Lodewijk XIII (deel 1) en Nicolas Brûlart de Sillery door Michel Lasne (1590-1667) (deel 2) buiten de collatie. **Verwijzingen:** Fonds Français 17 (Lasne) 261; Goldsmith P 1194; USTC 6019026.

Signatuur: F1. **Boekband:** 2 banden (425 x 285 x 130/125 mm). 20ste eeuw, waarschijnlijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben, rood gesprenkelde snede. Schutbladen van de firma J. Honig & Zoon. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1624 en 1637.

388

LETTERKUNDE (GRIEKSE OUDHEID)

Poetae Graeci veteres carminis heroici scriptores [Grieks en Latijn]. Ed. Jacques Lect (1556?-1611). Genève: Pierre de la Rovière, 9 apr. 1606. 2°.

Collatie: §⁴ 2§⁸ A-2D⁸ 2E⁶ 2F-2Z⁸ 3%⁴ 3A-4T⁸ (4T8 blanco) = [24], 739, [1], 624, [46], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Swisscovery 991074018689705501; USTC 6700326.

Signatuur: F22.1. **Boekband:** 358 x 234 x 94 mm. 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A2). Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('POETAE') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan

staart, ondersteboven. **Maculatuur:** overlijmstroken van perkament met ongeïdentificeerde tekst. **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643.

389

LETTERKUNDE (GRIEKSE OUDHEID)

Poetae Graeci veteres tragici, lyrici, comici, epigrammaticarii [Grieks en Latijn]. Genève: Pierre de la Rovière, 1614. 2°.

Collatie: (:)⁶ A-4P⁶ 4Q-4R⁴ ²A-3R⁶ §-3§⁶ 4§⁸ (4R4, ²3R6 blanco) = [12], 1022, [2 blanco], 753, [3 blanco], [52] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Swisscovery 991143870019705501; USTC 6700290.

Signatuur: F22.2. **Defecten:** katernen §-4§ (index) ontbreken. **Boekband:** 355 x 236 x 112 mm. 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A2). Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('GRAECI VETERES') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Voor- en achterplat verstevigd met stroken van perkament. **Maculatuur:** overlijmstroken van perkament met ongeïdentificeerde tekst. **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643.

390

GESCHIEDENIS (KLASSIEKE OUDHEID)

Polybius (ca. 200-ca. 120 v. Chr.). *Historiarum libri qui supersunt* [Grieks en Latijn]. Ed. Isaac Casaubon (1559-1614). Parijs: Jérôme Drouart, 1609. 2°.

Collatie: ā⁶ ē⁶ ī⁶ ō⁶ ū⁶ A-4X⁶ ²ā⁶ ²ē⁶ ²ī⁴; ²A-M⁶ ²N⁴ = [60], 1080, [32]; 151, [1] pp.

Typografische kenmerken: lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: Aeneas (4de eeuw v. Chr.), *Commentarius tacticus et obsidionalis*. **Verwijzingen:** Goldsmith P 1270; USTC 6016071.

Signatuur: F94. **Boekband:** 353 x 240 x 100 mm. 1ste helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, centraal een ruitvormige plaatstempel (118 x 80 mm). Resten van 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('POLYBIVS') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643.

391

LETTERKUNDE (ROMEINSE OUDHEID)

Pontanus, Jacobus (1542-1626). *Symbolarum libri XVII. quibus P. Virgilii Maronis Bucolica, Georgica, Aeneis, ex probatissimis auctoribus [...] illustrantur*. Lyon: Jean (I) Pillehotte, 1604. 2°.

Collatie: §⁶ a-b⁴ c⁶ A-2H⁶ 2(H)⁴ 2I-5I⁶ ²A-D⁶ (a)-(b)⁴ (c)-(f)⁶ (5I6, (f)6 blanco) = [12], 28 pp., 2430 kols., [2 blanco], 47, [63], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina door Jacques Granthomme (1550/60-) naar Hans von Aachen (1552-1616). **Verwijzingen:** Backer/Sommervogel VI, kol. 1013; Desgraves XXVIII 61; New Hollstein German (Hans von Aachen), 104 copy; USTC 6900464.

Signatuur: F27. **Boekband:** 372 x 245 x 103 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, centraal een plaatstempel (type P.A3). 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

392

GESCHIEDENIS (SCANDINAVIË)

Pontanus, Johannes Isacius (1571-1639). *Rerum Danicarum historia*. Harderwijk: Nicolaes van Wieringen voor Johannes Janssonius te Amsterdam, 1631. 2°.

Collatie: <***>⁸ A-4C⁶ = [16], 812, [52] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein.

Illustraties: gegraveerde titelpagina; gegraveerd auteursportret door Jan (II) van de Velde (1593-1641) naar Isaac Isaacsz (1598-1649) binnen de collatie; 5 uitslaande gegraveerde kaarten buiten de collatie. **Verwijzingen:** Hollstein XXXIII 406; STCN 084835680; USTC 1013241; Van der Krogt I 1210:1B.1, 1660:1B.1, 1530:1A.1, 1250:1B.1, 1500:1B; Van Someren III, p. 501.

Signatuur: F77. **Boekband:** 380 x 250 x 90 mm. Contemporain. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van dubbele lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het binnenste en buitenste kader, centraal een plaatstempel (type P.F1). Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('RERVM DANICA- / rum Historia / per / Io. Isa. Pontanum') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1631 en 1637.

393

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Pradus, Hieronymus (1547-1595) en Juan Bautista Villalpando (1552-1608). *In*

Ezechielem explanationes et apparatus urbis, ac templi Hierosolymitani commentariis et imaginibus illustratus opus tribus tomis distinctum. Rome: Aloysius Zannetti, 1596-1605. 2°.

Collatie: 3 delen (1# [aleph]¹⁰ A-2E⁶ 2F⁴ = XV, [5], 360 pp.; 2.1# +² A-H⁶ I⁴ = [4], 104 pp.; 2.2# +⁶ 2+⁴ a-f⁶ g⁸ + 14 ff. n-z⁶ 2A-2E⁶ 2F⁸ 2G⁴ 2H-3H⁶ = [20], 1-88 pp., [14] ff., 145-655, [1] pp.; 3# +⁸ A-E⁶ F⁴ G-V⁶ X-Y⁴ Z-2D⁶ 2E⁴ 2F-2M⁶ 2N-2O⁴ 2P-2T⁶ 2V⁴ 2X⁶ 2Y⁸ 2Z-3E 3F-3I⁶ 3K⁴ (3K4 blanco) = XVI, 573[= 607], [1], [2 blanco] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; delen 1 en 2.1 met typografische titelpagina. **Illustraties:** overkoepelende gegraveerde titelpagina; deel 1 met gegraveerd portret van Ezechiël binnen de collatie, uitslaande gravures buiten de collatie en colofon met drukkersmerk; deel 2.2 met gegraveerde titelpagina, houtsneden en gravures binnen de collatie en 14 uitslaande gravures buiten de collatie; deel 3 met gegraveerde titelpagina, houtsneden en gravures binnen de collatie en uitslaande gravures buiten de collatie. **Annotaties:** delen 2 en 3 gedrukt door Carolus Vullietus en Alphonsus Ciaconius. **Verwijzingen:** Adams P 2050; Backer/Sommervogel VI 1, kols. 1149-1150; EDIT 16 38933; OPAC SBN BVEE\022930; USTC 851134.

Signatuur: F206. **Defecten:** f. 2F4 (colofon) uit deel 1 ontbreekt. **Boekband:** 3 banden (427 x 290 x 55/70/60 mm). 2de helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben, blauw gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 3 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het middelste kader, lelies in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.D). 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('HIER. PRADI & VILLALPANDO in EZECHIELEM') en later

aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** 2de schutblad (verso) van band 1 met schenkingsnotitie van Gerritjen Jans (†1661), weduwe van de Enkhuizer burgemeester en weesmeester Pieter Willemsz Potter (†1659), in de hand van bibliothecaris Thomas Montanus ('In Honorem & Memoriam amplissimi et spectatissimi viri, D. Petri Wilhelmi Potter, Reipublicae Enkhusanae, dum viveret, Consulis dignissimi, et in eadem Republ. ὀρφανοτρόφος meritissimi, lectissima ejus vidua hoc insigne Hieronymi Pradi, & Joannis Baptistae Villalpandi in Ezechielem Opus, tribus distinctum tomis, Bibliothecae Enkhusanae liberaliter donavit.'). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1659 en 1661, geschenk van Gerritjen Jans. **Opmerkingen:** deze 3 delen werden volgens een bewaarde rekening op 31 december 1696 'verstelt' door Hendrik van Straalen (1653-1706) (NL-HnWFA, OAE, toegang: 0120, inv.nr. 1168.).

394

THEOLOGIE (ROOMS-KATHOLICISME)

Praedinius, Reinerus (ca. 1510-1559). *Opera, quae supersunt, omnia.* Bazel: Johannes Oporinus, mrt. 1563. 2°.

Collatie: $\alpha^4 a-z^6 A-Z^6 2A^4 = [8], 551, [9]$ pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams P 2051; USTC 690329; VD16 P 4556.

Signatuur: F335. **Boekband:** 312 x 215 x 50 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over kartonnen platten, 5 ribben, blauwe snede. Schutbladen van de firma G. Honig & Zoon. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

395

THEOLOGIE (BIJBELS. PREKEN)

Prideaux, Johannes (1578-1650). *Viginti-duae lectiones de totidem religionis capitibus, praecipue hoc tempore controversis, prout publicè habebantur Oxoniae in vesperis.* 3de druk. Oxford: Henry Hall voor Henry (I) Cripps, Henry Curteyne en Thomas Robinson, 1648. 2°.

Collatie: $*^4 A-2X^4 2Y^6; a^2 b-r^4; ^2A-H^4 ^2I^6 \S^4 2*^4 22*^2 (^2*2 \text{ blanco}) = [8], 362; [6], 128; [4], 69, [19], [2 \text{ blanco}]$ pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: *XIII. orationes inaugurales*; idem: *Conciones sex* (Oxford: Leonard (I) Lichfield voor Henry (I) Cripps, Henry Curteyne en Thomas Robinson, 1648). **Verwijzingen:** ESTC R26903; USTC 3047661.

Signatuur: F332. **Boekband:** 300 x 205 x 50 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over kartonnen platten, 5 ribben. Schutbladen van de firma G. Honig & Zoon. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. Het voorplat bevat een 'spookafdruk' van een andere band met een plaatstempel van het type P.K. Deze afdruk in spiegelbeeld is waarschijnlijk veroorzaakt door een band die na de restauratie op het nog natte leer heeft gelegen. **Vroegste vermelding:** C1693.

Verwerving: tussen 1648 en 1693.

396

GEOGRAFIE (WERELD)

Ptolemaeus, Claudius (ca. 100-ca. 170). *Geographiae libri octo Graeco-Latini.* Ed. Gerard Mercator (1512-1594) en Petrus Montanus (1560-1625). Amsterdam: voor Cornelis Claesz en Jodocus (I) Hondius, 1605. 2°.

Collatie: π^6 A-V⁶ X⁴ ²A-V \times V ²X-Z ²Z ²A-B a-b⁶ c⁴ (c4 blanco) = [12], 215, [32] pp., [28] ff., [30], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype Grieks en romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina; houtsneden binnen de collatie; gegraveerd portret van Mercator, toegeschreven aan Hendrick Goltzius (1558-1617), binnen de collatie; 28 uitslaande gegraveerde kaarten. **Verwijzingen:** New Hollstein (Hendrick Goltzius) IV D8.III; STCN 170747492; USTC 1019310; Van der Krogt I 1:511C.

Signatuur: F72. **Bindfouten:** katernen A-X zijn gebonden na f. c4. **Boekband:** 430 x 300 x 85 mm. 1ste helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben, blauwe snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van dubbele lijnen langs de randen, gedecoreerde hoekstukken, centraal een ruitvormige plaatstempel (122 x 94 mm). Resten van 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('PTOLOM. / Geographiae / libri octo / graecolat.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1605 en 1637.

397

GEOGRAFIE (WERELD)

Ptolemaeus, Claudius (ca.100-ca.170). *Theatri geographiae veteris tomus prior(-posterior)*. Ed. Petrus Bertius (1565-1629). Leiden: Isaac Elzevier voor Jodocus (III) Hondius te Amsterdam, 1619 (col.: 1618). 2^o.

Collatie: 2 delen (1# π^2 *3*² A-V⁶ X⁴ Y-Z² ²A-V \times V ²X-Z ²Z ²A-B ²2C-2D⁶ ²2E² = [16], 253, [3] pp., [28] ff., 28 pp.; 2# 2A-2G⁶ 2H² 2I-2M 2N⁶ 2O⁴ 2P-3L = [42], 46 pp., [5] ff., 20 pp., [14] ff.). **Typografische kenmerken:** lettertype Grieks en romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina; houtsneden en gravures binnen de collatie; uitslaande gegraveerde kaarten (1# 28; 2# 19); deel 1 met gegraveerd portret van Gerard Mercator, toegeschreven aan Hendrick Goltzius (1558-1617), binnen de collatie. **Verwijzingen:** New Hollstein (Hendrick Goltzius) IV D8.III; STCN 851235263; USTC 1031347; Van der Krogt 1:512B; Willems 137.

Signatuur: F71. **Defecten:** sommige exemplaren bevatten op f. *1v een gegraveerd portret van Bertius. Dit portret is niet aanwezig. **Bijzonderheden:** de staat van de kaarten uit deel 2 komt overeen met wat Van der Krogt beschrijft als 'serie 3'. **Boekband:** 440 x 320 x 73 mm. Contemporain. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van dubbele lijnen, de hoeken verbonden, centraal een plaatstempel (type P.K) in goud. Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Gerestaureerd in 2016 door Marijn de Valk (Boekrestauratie De Valk). **Herkomst:** boekband met supralibros van Gerrit Jacobsz Trompet (†1629), burgemeester te Enkhuizen. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

R

398

GESCHIEDENIS (KLASSIEKE OUDHEID)

Raderus, Mattheus (1561-1634). *Ad Q. Curtii Rufi, de Alexandro Magno historiam, prolusiones, librorum synopses, capitum argumenta, commentarii.* Keulen: Johann Kinckius, 1628. 2°.

Collatie: (?)⁶ a-e⁶ f⁴ A-Y⁶ Z⁶(±Z3) 2A-3M⁶ = [80], 683, [13] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; houtsneden en gravures binnen de collatie. **Verwijzingen:** Backer/Sommervogel VI, kol. 1378; USTC 2168520; VD17 23:232130E.

Signatuur: F97. **Boekband:** 338 x 210 x 66 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A2). Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

399

ALGEMENE WERKEN (WOORDENBOEKEN)

Ravanellus, Petrus (-1680). *Bibliotheca sacra, seu Thesaurus scripturae canonicae amplissimus [...] pars prima(-secunda).* Genève: voor Petrus (III) Chouet, 1650. 2°.

Collatie: 2 delen (1# π1 §⁶ *⁴ A-4K⁶ 4L⁸ 4M-4S⁶ 4T1 = [22], 1046 pp.; 2# π1 A-2Z⁶ 3a-4h⁶ 4i⁸ = [2], 937, [3] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina, die van deel 1 in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk.

Verwijzingen: Swisscovery 991056983219705501; USTC 6700404.

Signatuur: F245. **Boekband:** 358 x 235 x 120 mm. 2de helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 3 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het middelste kader, lelies in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.B). Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('BIBLIOTHECA / RAVANELLI') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1650 en 1693.

400

GENEESKUNDE

Rāzī (Rasis), Muḥammad b. Zakariyyā' al- (ca. 854-925/935). [Liber nonus Almansoris, en andere medische teksten]. [Venetië]: Ottaviano Scoto en Bonetus Locatellus, 7 okt. 1497. 2°.

Collatie: a-n⁸ o⁶ p-v⁸ (v8 blanco) = 159, [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken:** typografische titelpagina; lettertype gotisch. **Illustraties:** colofon met drukkersmerk.

Verwijzingen: GW M38002; IDL 3908; ISTC ir00176000.

Signatuur: F200:1. **Convoluut:** in convoluut met: Ibn Zuhr, [Rectificatio medicationis et regiminis sive Teisir; Antidotarium. Met Muḥammad b. Aḥmad Ibn Rushd, Colliget], 1490/91. Zie aldaar. **Boekband:** 317 x 223 x 50 mm. 16de/1ste helft 17de eeuw. Spitselband, perkament over kartonnen platten, rood gesprenkelde snede. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door

bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Opera quaedam / Rasis et alior.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** titelpagina met schenkingsnotitie van Willem Wiggersz Blaeu (1589-1663), burgemeester te Enkhuizen, in de hand van Van Doeslaer ('Ex donatione viri amplissimi D. Gulielmi Blauw Republ. Enchusanae Senatoris ac Consulis digniss.'). **Gebruikssporen:** enige aantekeningen in de tekst, gedeeltelijk afgesneden aan de buitenzijden. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655, geschenk van Blaeu. **Verwijzingen:** Zijp 37.

401

THEOLOGIE (ROOMS-KATHOLICISME)

Regnault, Valère (1545-1623). *Praxis fori poenitentialis ad directionem confessarii in usu sacri sui muneris.* Nieuwe druk. Keulen: voor Bernhard Wolter en Peter Henning, 1633. 2°.

Collatie: †⁴ 2†⁴ A-5K⁶ (5K6 blanco) = [16], 1151, [71], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina. **Verwijzingen:** USTC 2048121; VD17 12:107326Q.

Signatuur: F231. **Boekband:** 375 x 240 x 90 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkamert over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, centraal een plaatstempel (type P.II). Voorplat (l.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('R.P. Valerii / Reginaldi Praxis') aan kop. Idem met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

402

GESCHIEDENIS (RUSLAND)

Rerum Moscoviticarum auctores varii. Frankfurt am Main: erven Andreas Wechel, Claude de Marne en Johann Aubry, 1600. 2°.

Collatie: *⁴ 2*⁸ 3*³ A-2O⁶ 2P1 2Q-2T⁶ 2V⁴ = [24], 443, [57] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; houtsneden binnen de collatie; 4 uitslaande illustraties (3 kaarten en 1 tabel) binnen de collatie. **Verwijzingen:** Adams M 627; USTC 690705; VD16 M 1038.

Signatuur: F118. **Boekband:** 330 x 215 x 45 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gesprenelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van dubbele lijnen langs de randen. Achterplat (r.b.) met sporen van 3 langwerpige rechthoekige kettingklampen, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Res Mos- / coviticae') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** voorste dekblad met prijs en de naam van Willem Masquerier (ca. 1595-1639), arts te Enkhuizen ('2 gl 13 st. Guilielmus Maschrier'). **Gebruikssporen:** enige leesmarkeringen, correcties en aantekeningen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655.

403

GESCHIEDENIS (LEVENSBSCHRIJVINGEN)

Reusner, Elias (1555-1612). *Basilikōn. Opus genealogicum catholicum de praecipuis familiis imperatorum, regum, principum, aliorumque procerum orbis christiani.* Frankfurt am Main: Nikolaus Basse, 1592. 2°.

Collatie: 2 delen (1# (:)⁴ 2(:)² A-2V⁶ 2X-2Y⁴ 2A-G⁶ 2H-I⁴ (2I4 blanco) = [16], 532, [2], 92, [4], [2 blanco] pp.; 2#)⁴ A-R⁶ ()(4, R6 blanco) = [5], [3 blanco], 199, [3], [2 blanco] pp.).

Typografische kenmerken: lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina. **Illustraties:**

titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams R 396; USTC 615288; VD16 R 1345.

Signatuur: F40. **Bindfouten:** katern M uit deel 2 is verkeerd gebonden (M1.5.3.4.2.6).

Boekband: 342 x 205 x 75 mm. Eind 16de/1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, blauwe snede. Resten van 2 leren strikssluitingen. 23 lege bladen ingebonden na het tekstblok. Achterplat (r.b.) met sporen van 3 langwerpige rechthoekige kettingklampen, 1 verticaal en 2 horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('OPVS GENE- / logicum / REUSNERI') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Gebruikssporen:** verscheidene aantekeningen en leesmarkeringen in de tekst en op het achterste schutblad.

Vroegste vermelding: C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655.

404

GESCHIEDENIS (NEDERLANDEN)

Reyd, Everhard van (1550-1602). *Voornaemste gheschiedenissen inde Nederlanden ende elders.* Arnhem: Jan Jansz, 1626. 4°.

Collatie: $(.)-2(.)^4 A-5C^4 (5C^4 \text{ blanco}) = [16], 734, [14], [2 \text{ blanco}]$ pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina; gegraveerd auteursportret naar Jan Harmensz Muller (1571-1628) en 25 gegraveerde portretten door Christoffel (I) van Sichem (1546-1624) en Carel van Sichem (1575-) binnen de collatie. **Verwijzingen:** Hollstein XXVII (C. van Sichem I) 63-71, XXVII (K. van Sichem) 6-7, 10, 14; RKDportraits 2004754; STCN 831660929; USTC 1027187.

Signatuur: Q25. **Boekband:** 230 x 190 x 85 mm. 1ste helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met blindstempel: kader van dubbele lijnen langs de randen, lelies in de hoeken, centraal een plaatstempel (type P.G). 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Historie van / EVERHARD VAN / REYD') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1626 en 1637.

405

GESCHIEDENIS (NEDERLANDEN)

Reygersberch, Jan Jansse van (1510?-1591?). *De oude chronijcke ende historien van Zeelandt.* Middelburg: Zacharias Roman; Haarlem: Adriaen (I) Roman, 1634. 4°.

Collatie: $\langle *** \rangle - 2 \langle *** \rangle^4 3 \langle *** \rangle^2 A - 2X^4 2Y^2 = [20], 348, [8]$ pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede; houtsneden binnen de collatie; colofon met drukkersmerk door Philips Serwouters (1591-1650) naar Salomon de Bray (1597-1664). **Verwijzingen:** STCN 830771328; USTC 1026571.

Signatuur: Q12. **Boekband:** 212 x 160 x 52 mm. Contemporain. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gespenkelde snede. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Chronijcke [...] / Zeelant / door / Reijgersb[...]') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655.

406

ALGEMENE WERKEN (WOORDENBOEKEN)

Ricchieri, Lodovico (1469-1525). *Lectionum antiquarum libri triginta.* Laatste druk. Genève: Philippe Aubert, 1620. 2°.

Collatie: §⁶ A-4C⁶ ²A-K⁶ ²L⁴ (²L4 blanco) = [12] pp., 1720 kols., [130], [2 blanco] pp.
Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Swisscovery 991095242209705501; niet in USTC.
Signatuur: F26. **Boekband:** 364 x 240 x 85 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rode snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van dubbele lijnen langs de randen, de hoeken verbonden, lelies in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.B). Resten van 2 strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1620 en 1637.

407

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Rivet, André (1572-1651). *Operum theologicorum quae Latinè edidit, tomus primus(-tertius)*. Vermeerderde druk. Rotterdam: Arnout (I) Leers, 1651-1660. 2°.

Collatie: 3 delen (1# (*)⁸ A-3M⁶ 3N⁸ 3O⁴ 3P-5I⁶ 5K⁴ 5L-6G⁶ 6H-6M⁴ (*8 blanco) = [14], [2 blanco], 1459, [41] pp.; 2# (*)⁶ A-2R⁶ 2S⁸ 2T⁶ 2V-3Z⁶ 4A⁴ 4B-4R⁶ 4S⁴ 4T-5O⁶ 5P-5S⁴ = [12], 1268, [32] pp.; 3# *⁶ (...) ²2*-3*⁶ A-2R⁶ 2S⁴ 2T-4G⁶ 4H⁸ 4I-5S⁶ = [40], 1292, [28] pp.).

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart.

Illustraties: titelpagina met gegraveerd drukkersmerk; deel 1 met gegraveerd auteursportret door Jacob (I) van Meurs (1619/20-1675/80) binnen de collatie. **Verwijzingen:** STCN 833716786.

Signatuur: F212. **Defecten:** f. 2F6 (pp. 347-348) uit deel 2 ontbreekt. **Boekband:** 3 banden (386 x 245 x 110/80/90 mm). 2de helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van dubbele lijnen, de hoeken verbonden, lelies in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.L). 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('OPERA ANDREAE RIVETI') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1660 en 1693.

408

GESCHIEDENIS (WERELDGESCHIEDENIS)

Rolewinck, Werner (1425-1502). *Fasciculus temporum*. [Straatsburg: Johann (I) Prüss, niet voor 1490]. 2°.

Collatie: π⁶ A⁸ B-P⁶ (P5-6 blanco) = [6], XC, [2 blanco] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** houtsneden binnen de collatie.

Verwijzingen: GW M38727; IDL 3947; ISTC ir00275000.

Signatuur: F140. **Boekband:** 276 x 201 x 27 mm. 16de/1ste helft 17de eeuw. Spitselband, perkament over kartonnen platten. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Fascicu- / lus tem- / porum') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** titelpagina en achterste schutblad (verso) met ex libris van Petrus van Zevener (leefjaren onbekend), rector van de Latijnse school te Nijmegen ('Sum Petri de Zevener Rectoris Noviomagensis'; 'Sum Petri de Zevener Rectoris. Non in mole sed in pectore virtus'). Titelpagina met ex libris van Gerrit Jacobsz Vesterman (†1588), predikant te Enkhuizen ('Sum Gerardi Vestermanni Enchusani qui me sibi co[m]paravit a[nn]o 1585 decem sestert.'). **Gebruikssporen:** titelpagina met fragment uit Marcus Manilius, *Astronomicon* ('Marcus Manilius Nec mirere graves rerumq[ue] hominu[m]que ruinas saepe domi culpa est, nescimus credere coelo: numq[uam]

futilibus excanduit ignibus aether. Os raptum verbis, furto candida palina, Climata terraru[m] visere cuncta queunt'). Achterste schutblad met motto uit Cicero, *De Oratore*, lib. 2 ('Historia est testis temporu[m]'). Talrijke leesmarkeringen en aantekeningen in de tekst en op de achterste schutbladen. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** 1588, gekocht uit de bibliotheek van Vesterman. **Verwijzing:** Zijp 18.

409

GESCHIEDENIS (KLASSIEKE OUDHEID)

Romanae historiae scriptores Graeci minores [...] tomus tertius. Ed. Friedrich Sylburg (1536-1596). Frankfurt am Main: erven Andreas Wechel, Claude de Marne en Johann Aubry, 1590. 2°.

Collatie:)(4 A-H4 I-Z6 a-z6 2A-3H6 3I-4B4 4C-4D6 4E-4N4 = [8], 1052, 69, [3] pp.

Typografische kenmerken: lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Annotaties:** vervolg op: *Historiae Romanae scriptores*, 1588. Zie aldaar. **Verwijzingen:** Adams S 790; USTC 691413; VD16 S 10351. **Signatuur:** F79 (C1693); F84.3 (C1908). **Boekband:** 386 x 240 x 85 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A2). Resten van 2 striksluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Maculatuur:** overlijmstroken van perkament met ongeïdentificeerde Latijnse tekst. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693. **Opmerkingen:** deze titel is in C1693 beschreven onder signatuur F79 en in C1908 onder signatuur F84.3. F79 is in deze catalogus onterecht opgegeven als vermist.

410

GESCHIEDENIS (ITALIË)

Rossi, Girolamo (1539-1608). *Italicarum et Ravenatum historiarum [...] libri XI*. Venetië: wed. Giovanni Antonio en Giacomo de Franceschi, 1603. 2°.

Collatie: †4 A-4F6 a-d6 e4 = [8], 900, [56] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; 3 houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** OPAC SBN CFIE\005840; USTC 4030953.

Signatuur: F136. **Defecten:** katern A (pp. 1-12) ontbreekt. **Boekband:** 290 x 205 x 68 mm. Contemporain, vervaardigd in Italië? Bruin schapenleer over kartonnen platten, vergulde snede. Voor- en achterplat met goudstempeling: kader van lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (120 x 90 mm). Rug met goudstempeling: symmetrische decoratie en 2 medaillons met titel ('RVBER / ITALIEN / RAVE. / HIST.') en naam ('IO. / FRANCI / SCI. / BRIGNO / LE'). Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Herkomst:** boekband met supralibros van Giovanni Francesco Brignole (1582-1637), doge van Genua. Dit exemplaar werd op 22 september 1659 geveild (*Catalogus variorum & rarissimorum librorum in variis facultatibus & linguis quorum auctio habebitur in officina Henrici de Swaef. Die Lunae 22 Sept. 1659 & seqq. Op de groote zael van 't Hof*, f. B2v, nr. 48). Voorste schutblad met notitie over deze veiling ('I.m. 1659 Hagae septemb. f 4-3-0'). Idem met doorgehaalde prijs ('Empt. 3 gul'). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** mogelijk gekocht in 1659 op de veiling in Den Haag. **Opmerkingen:** de bibliotheek van Brignole is ondergebracht in de Biblioteca Civica Berio in Genua. Zie: Malfatto, pp. 22-26. Boeken met een vergelijkbare band in deze collectie: sign. B.S.Leg.II.37; B.S.XVII.D.100; B.S.XVII.D.127.

Royaerds, Jean (ca. 1476-1547). *Homiliarum [...] in omnes Epistolas & Evangelia dominicalia per totius anni decursum [...] tomus I(-II)*. Keulen: Melchior von Neuss, 1550. 2°.

Collatie: 2 delen (1# *⁴ 2*⁴ a-z⁶ A-3F⁶ 3G⁴ = [8], 454 ff.; 2# 2*⁴ A-S⁶ A*-B*⁶ C*⁴ D*⁶ = [4], 108, [22] ff.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** niet in Adams; USTC 664031; VD16 R 3397.

Signatuur: F321. **Boekband:** 327 x 220 x 87 mm. 20ste eeuw, waarschijnlijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Perkament over kartonnen platten, 4 ribben, rode snede. Schutbladen van de firma G. Honig & Zoon. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop. Het achterplat bevat een 'spookafdruk' van een andere band met een plaatstempel van het type P.K. Deze afdruk in spiegelbeeld is waarschijnlijk veroorzaakt door een band die na de restauratie op het nog natte perkament heeft gelegen. **Maculatuur:** 2 smalle scharnierstroken van perkament uit een muziekhandschrift. **Herkomst:** voorste schutblad met ex libris van Wilhelmus Zegeri Faber (werkz. 1554-1571), pastoor te Enkhuizen ('Guilhelmus Enchusanus Faber est me possidens'). **Gebruikssporen:** voorste dekblad en schutblad met aantekeningen in de hand van Faber (incipit: 'De sapientia & iustitia'). Enkele leesmarkeringen en aantekeningen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

Rustici, Giuseppe (-1613). *In Aemilii Pauli Papiniani responsum lib. IX. ad. l. cum avus, de conditionib. & demonstrationib. commentaria*. Venetië: Bartolomeo Rodella en erven Damiani Zenarii, 1613. 2°.

Collatie: *⁸ a-f⁶ g⁴ A-4E⁶ (g4 blanco) = [94], [2 blanco], 894, [4] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** OPAC SBN NAPE\012347; USTC 4024698. **Signatuur:** F150:1. **Convoluut:** in convoluut met: Rustici, *Libellus in Aemilii Pauli Papiniani iurisconsulti vitam*, 1613. Zie aldaar. **Boekband:** 365 x 255 x 68 mm. 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben, rood gespenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempel: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden. 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

Rustici, Giuseppe (-1613). *Libellus in Aemilii Pauli Papiniani iurisconsulti vitam*. Venetië: Bartolomeo Rodella en erven Damiani Zenarii, 1613. 2°.

Collatie: a-b⁸ (b8 blanco) = [10], 16, [4], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** OPAC SBN NAPE\012348; USTC 4024699.

Signatuur: F150:2. **Convoluut:** in convoluut met: Rustici, *In Aemilii Pauli Papiniani responsum lib. IX. ad. l. cum avus, de conditionib. & demonstrationib. commentaria*, 1613. Zie aldaar.

Ryd, Valerius Anselmus (1475-1546/47). *Catalogus annorum et principum geminus*. Bern: Matthias Apiarius, 1540. 2°.

Collatie: *⁶ a-k⁶ l⁸ = [6], LXVIII ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; houtsneden door Jacob Kerver (-1583) en Hans Galatin (16de eeuw) binnen de collatie. **Verwijzingen:** Adams R 984; Hollstein German IX 1; USTC 619863; VD16 R 3891.

Signatuur: F133:2. **Convoluut:** in convoluut met: Irenicus, *Germaniae exegeseos volumina duodecim*, 1518. Zie aldaar.

S

415

GESCHIEDENIS (WERELDGESCHIEDENIS)

Sabellicus, Marcus Antonius Coccius (ca. 1436-1506). *Opera [...] in duos digesta tomos.* Bazel: Johann (I) Herwagen en Erasmus Froben, mrt. 1538. 2°.

Collatie: 2 delen (1# %⁴ α¹⁰ π_{a-c}⁶ π_d⁴ a-2z⁶ A-2A⁶ 2B⁸ = [72], 855, [1] pp.; 2# a*⁸ b*⁶ c*⁸ †⁸ 2A-2Z⁶ 3a-3z⁶ 3A-3X⁶ 3Y⁸ 3Z⁶ 4a-4f⁶ 4g⁴ *a-*m⁶ *n⁸ = [60], 912, 159, [1] pp.).

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams S 11; USTC 679630; VD16 S 4.

Signatuur: F103. **Boekband:** 2 banden (381 x 255 x 81/93 mm). Contemporain. Bruin leer over houten platten, 4 ribben, rode snede. Voor- en achterplat met kaders van rolstempels met portretten en medaillons met portretbustes. Resten van 2 versierde klampsluitingen.

Kantbeslag. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. De rugbekleding van band 2 is niet meer aanwezig. **Maculatuur:** houten platten met Abklatsch van beschreven dekbladen met gekleurde initialen. De dekbladen zijn niet meer aanwezig. **Herkomst:** voorste schutblad van band 2 met ex libris van Jan IJsbrandsz (werkz.

1571), kerkvoogd te Enkhuizen ('Johannes Ysbrandi Enchusianus me possidet'). Titelpagina van deel 2 met aantekening over de nalatenschap van Laurentius Thomas van Zantvoort (leefjaren onbekend), pastoor te Etersheim ('Ex legato D. Laure[n]tii Thomae a Santvoirt,

pastoris quondam in Eterzem in choro te[m]pli h[uius] Sepulti a[nn]o 1557 ipso praesentatio[n]is Mariae festo'). **Gebruikssporen:** talrijke aantekeningen, leesmarkeringen en correcties in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

416

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Sadeel, Antonius (pseud. van Antoine de Chandieu, 1534-1591). *Opera theologica.* 3de druk. [Genève]: Jean Le Preux, 1599. 2°.

Collatie: §-2§⁴ 3§⁶ a-z⁶ A-I⁶ K⁸ L-2Z⁶ 2A-2C⁶ 2D-2E⁴ 2*2E⁴ 2F⁶ 2G-2H⁴ 2I⁶ †-3†⁴ 4†⁶ (3§6, 2I6 blanco) = [26], [2 blanco], 926, [2 blanco], [36] pp. **Typografische kenmerken:**

lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams L 213; CDM, p. 155; GLN 15-16 4037; USTC 451653.

Signatuur: F233. **Boekband:** 360 x 235 x 70 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, blauw en rood gespenkelde snede. Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('A. SADEELIS / Opera') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** voorste dekblad (verso) met prijs ('5-5-0').

Vroegste vermelding: C1637. **Verwerving:** tussen 1599 en 1637.

417

RECHTSGELEERDHEID (CANONIEK RECHT)

Sarayna, Gabriel (werkz. 1556-1590). *Singularia omnium clarissimorum doctorum, qui hactenus de iure responderunt.* 2de druk. Lyon: erven Jacobus Giunta, 1560. 2°.

Collatie: †¹⁰ a-z⁸ A-2R⁸ 2S⁴ 2T-2Z⁸ 2A-2G⁸ 2H⁶ (2H6 blanco) = [20], 1016, [202], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina.

Illustraties: titelpagina met houtsnede. **Verwijzingen:** Adams S 392; Bibliographie lyonnaise VI, p. 300; FB 85782; USTC 153000.

Signatuur: F178. **Boekband:** 345 x 230 x 100 mm. Contemporain? Bruin leer over houten platten, 4 ribben. Voor- en achterplat met kaders van rolstempels met druivenranken. Resten van 2 klampsluitingen en kantbeslag. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Frontsnede met handgeschreven titel, overlans ('Singularia Dd: 30.'). Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. De rug is aan kop en staart verstevigd met stroken van bruin schapeleer. **Maculatuur:** 2 smalle scharnierstroken van perkament uit een muziekhandschrift. **Gebruikssporen:** verscheidene onderstrepingen en aantekeningen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

418

LETTERKUNDE (ROMEINSE OUDHEID)

Saumaise, Claude (1588-1653). *Pliniana exercitationes in Caii Iulii Solini Polyhistoria.* Parijs: Claude (II) Morel, 1629. 2°.

Collatie: *⁴ a-c⁶ d⁴ A-F⁶ G⁸ A-2B⁶ 2C⁴ 2D-3Y⁶ χ¹ 23Z-5S⁶ 25T⁴ 25V-5X⁶ 25Y⁴ ā⁶ ē⁶ 2a-2i⁶ 2k² = [52], 88, 824, [2], 825-1367, [413] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met gegraveerd drukkersmerk door Léonard Gaultier (1561-1641). **Verwijzingen:** niet in Goldsmith; USTC 6019739.

Signatuur: F87. **Boekband:** 2 banden (363 x 245 x 75/72 mm). (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A3). Resten van 2 striksluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

419

GESCHIEDENIS (DENEMARKEN)

Saxo Grammaticus (ca. 1150-ca. 1220). *Danica historia libris XVI.* Ed. Philip Lonicer (-1599). Frankfurt am Main: Andreas Wechel, 1576. 2°.

Collatie: ā⁴ A-2G⁶ 2H⁴ (2H4 blanco) = [8], 342, [24], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams S 532; USTC 626686; VD16 S 2050.

Signatuur: F113. **Boekband:** 342 x 208 x 33 mm. Eind 16de/1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Resten van 2 striksluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doreslaer ('Saxonis / Gramma- / tici / historia / Danica') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** titelpagina met schenkingsnotitie van Pieter Franz Maelson (ca. 1580-1633), arts te Enkhuizen, aan Jacob Reijnersz (werkz. 1617), secretaris te Enkhuizen ('Docto et ornato viro D. Jacobo Reinero Reip. Enchusanae Secretario Petrus F.F. Maelson benevolentiae testandae. D. D.'). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655.

420

THEOLOGIE (ROOMS-KATHOLICISME)

Sayrus, Gregorius (1560-1602). *Clavis regia sacerdotum casuum conscientiae sive Theologiae moralis thesauri*. Gemengd exemplaar.

- a. Nieuwe druk. Douai: Marcus Wyon, 1619. 2°. **Collatie:** 1 van 2 delen (1# *⁸ A-2T⁶ 2V⁸ = [16], 519, [1] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met gegraveerd drukkersmerk. **Verwijzingen:** Desgraves IV 962; USTC 1507985.
- b. Antwerpen: Jan van Keerbergen, 1619 (col.: Douai: Marcus Wyon, 1618). 2°. **Collatie:** 1 van 2 delen (2# 2X-4Q⁶ 4R⁸ a-f⁶ g⁸ (4R8, g8 blanco) = [2], 519-1034, [2 blanco], [86], [2 blanco] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met gegraveerd drukkersmerk. **Verwijzingen:** STCV 12916611; niet in USTC.

Signatuur: F284.1. **Bijzonderheden:** dit exemplaar is samengesteld uit deel 1 van editie a en deel 2 van editie b. **Boekband:** 365 x 225 x 80 mm. Contemporain? Bruin leer over kartonnen platten, 5 ribben, rode snede. Voor- en achterplat met tegen elkaar aanliggende kaders van rolstempels met palmetten en ruiten. Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

421

THEOLOGIE (ROOMS-KATHOLICISME)

Sayrus, Gregorius (1560-1602). *Operum theologorum tomus primus(-tertius)*. Nieuwe druk. Douai: Balthasar (I) Bellerus, 1621. 2°.

Collatie: 3 delen (1# §⁸ A-2E⁶ 2F⁸ = [16], 318, [34] pp.; 2# *⁶ A-2G⁶ 2H⁴ 2A-E⁶ (2H4 blanco) = [12], 642, [2 blanco], [60] pp.; 3# ā⁶ ē⁶ ī⁶ ō⁶ ū⁴ A-P⁶ Q⁴ (ū4 blanco) = [54], [2 blanco], 187, [1] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina, die van deel 1 in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk, die van deel 1 gegraveerd. **Verwijzingen:** Desgraves IV 1081; USTC 1117889.

Signatuur: F284.2. **Boekband:** 360 x 225 x 80 mm. Contemporain? Bruin leer over kartonnen platten, 5 ribben, rode snede. Voor- en achterplat met tegen elkaar aanliggende kaders van rolstempels met palmetten en ruiten. Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

422

WISKUNDE

Scaliger, Josephus Justus (1540-1609). *Cyclometrica elementa duo*. Leiden: Franciscus (I) Raphelengius, 1594. 2°.

Collatie: *⁶ A-O⁴ P⁶ = [12], 124 pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met gegraveerd drukkersmerk; houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** Adams S 559; Hoogendoorn SCA03(1.2); NB 27466; STCN 840346018; TB 4471; USTC 423318.

Signatuur: F66:1. **Convolut:** in convoluit met: Scaliger, *Mesolabium*, 1594. Zie aldaar. **Boekband:** 311 x 205 x 20 mm. Eind 16de/1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Resten van 2 strikssluitingen van blauw en geel textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van 4 langwerpige rechthoekige kettingklampen, 1 verticaal en 3 horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('[...] / Ele[men] / ta duo / Cyclo- / metrica') en later aangebrachte signatuur van de

Librije aan staart, ondersteboven. **Gebruikssporen**: voorste schutblad met probeersels van de pen (?). **Vroegste vermelding**: C1637. **Verwerving**: vóór 1637.

423

WISKUNDE

Scaliger, Josephus Justus (1540-1609). *Mesolabium*. Leiden: Franciscus (I) Raphelengius, 1594. 2°.

Collatie: $a-c^4 d^6 = 34$, [2] pp. **Typografische kenmerken**: lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties**: titelpagina met gegraveerd drukkersmerk; houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen**: niet in Adams; Hoogendoorn SCA04(1.2); NB 27470; STCN 840345984; TB 4471; USTC 423314.

Signatuur: F66:2. **Convoluut**: in convoluut met: Scaliger, *Cyclometrica elementa duo*, 1594. Zie aldaar.

424

GESCHIEDENIS (TIJDREKENKUNDE)

Scaliger, Josephus Justus (1540-1609). *Opus de emendatione temporum*. Laatste druk.

Genève: erven Pierre de la Rovière, 1629. 2°.

Collatie: $\alpha-\varepsilon^6 \zeta^4 A-3S^6 3T^8 3V-3Z^6 a-e^6 (3Z6 \text{ blanco}) = [12], \text{LII}, [4], 784, [46], [2 \text{ blanco}], 59, [1]$ pp. **Typografische kenmerken**: lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties**: titelpagina met drukkersmerk; houtsneden binnen de collatie.

Verwijzingen: Swisscovery 991130124569705501; USTC 6813189.

Signatuur: F33. **Boekband**: 348 x 245 x 90 mm. Contemporain. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van dubbele lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de binnenste hoeken, centraal een plaatstempel (type P.F1). Resten van 2 leren striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Iosephus Scaliger / de / EMENDATIONE / TEMPORVM') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven.

Vroegste vermelding: C1637. **Verwerving**: tussen 1629 en 1637.

425

ALGEMENE WERKEN (WOORDENBOEKEN)

Scapula, Johannes (ca. 1540-1600) en Theodorus Zwinger (1533-1588). *Lexicon Graeco-Latinum novum*. Laatste druk. Bazel: Sebastian Henricpetri, 1620. 2°.

Collatie: $\alpha^6 a-z^6 A-2Z^6 2A-2G^6 2H^8 2I-2R^6 2S^8 \alpha-\theta^6 = [12]$ pp., 1856 kols., [120] pp., 188 kols., [2] pp. **Typografische kenmerken**: lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina. **Illustraties**: titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen**: USTC 2057100; VD17 3:607450E.

Signatuur: F11. **Boekband**: 371 x 240 x 85 mm. 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben, rood gesprende snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, lelies in de hoeken, centraal een plaatstempel (type P.F1). Resten van 2 striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Gebruikssporen**: achterste schutblad met rekensom in potlood. **Vroegste vermelding**: C1637. **Verwerving**: tussen 1620 en 1637.

426

RECHTSGELEERDHEID (CORPUS IURIS CIVILIS. COMMENTAREN)

Schneidewein, Johann (1519-1568). *In quatuor Institutionum imperialium d. Iustiniani libros, commentarii.* Ed. Matthaeus Wesenbeck (1531-1586), Pieter Cornelis van Brederode (1559-1637) en Denis Godefroy (1549-1622). Straatsburg: Theodosius Rihel, 1619. 2°. **Collatie:**)(8 A-3Z⁶ 23A-4I⁶ 24K⁴)(8, 4K4 blanco) = [14], [2 blanco] 1142, [76], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Desgraves VII 434; USTC 2031100; VD17 1:012876D. **Signatuur:** F158. **Defecten:** ff.)(8 en 4K4 (blanco) ontbreken. **Boekband:** 360 x 225 x 85 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gespenkelde snede. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doreslaer ('Commentaria / IOAN. SCHNEIDEWINI') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** voorste schutblad met schenkingsnotitie ('Ex donatione viri clarissimi NPGV 1643'). **Gebruikssporen:** enige leesmarkeringen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** 1643, geschenk van N.P.G.V.

427

GESCHIEDENIS (SPANJE)

Schottus, Andreas (1552-1629). *Hispaniae illustratae seu Rerum urbiumq[ue] Hispaniae, Lusitaniae, Aethiopiae et Indiae scriptores varii.* Frankfurt am Main: Claude de Marne en erven Johann Aubry, 1603-1608. 2°. **Collatie:** 4 delen (1# *⁶ A-5I⁶ 5K⁸ = [12], 1189, [39] pp.; 2.1# §² A-6F⁶ = [4], 1378, [74] pp.; 2.2# π¹ a-2e⁶ 2f⁸ = [2], 346, [6] pp.; 3# §⁶ A-3Z⁶ 4A⁸ 4B-4P⁶ 4Q⁴ 4R-4S⁶ = [12], 1014, [26] pp.; 4#):(⁴ A-I⁶ K⁴ L-M² N-S⁴ T-2S⁶ = [8], 439, [13] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk; deel 1 met 2 uitslaande gegraveerde kaarten buiten de collatie; deel 3 met houtsneden binnen de collatie en 37 uitslaande genealogische tabellen buiten de collatie. **Annotaties:** kaart 1 met typografische tekst in cartouche op correctiestrookje. **Verwijzingen:** Backer/Sommervogel VII, kol. 880; USTC 2134611 (1), 2134612 (2.1), 2053379 (2.2), 2134613 (3), 2027792 (4); Van der Krogt IIB 6000H:31, 6000:31; VD17 23:230776A (set), 23:230777H (1), 23:230779Y (2.1), 23:230781U (2.2), 23:230780M (3), 23:230782B (4). **Signatuur:** F83. **Boekband:** 3 banden (373 x 230 x 94/114/110 mm). 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van dubbele lijnen, de hoeken verbonden, centraal een plaatstempel (type P.F1). Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('Hispaniae illustratae / tomus I.[-III.]') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

428

GESCHIEDENIS (EUROPA)

Scrieck, Adriaen van (1560-1621). *Van t'beghin der eerster volcken van European, insonderheyt vanden oorspronck ende saecken der Neder-landren, XXIII boecken.* Ieper: François Bellet, 1614. 2°. **Collatie:** π² <...>⁶ †⁶ §⁴ A-2Z⁶ 3A⁴ a-p⁶ q⁸ r-2b⁶ 2c⁸ = [36], 560, [320] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina door Guillaume du Tielt (1585/95-1653); gegraveerd wapenschild binnen de collatie. **Verwijzingen:** Hollstein XXX 45; STCN 313940614; STCV 3119760; USTC 1514858. **Signatuur:** F129. **Defecten:** sommige exemplaren bevatten met eigen titelpagina: *Monitorum secundorum libri V [...]* de vera et falsa origine monumentum, sive Europa rediviva (1615).

Deze titel is niet aanwezig. **Boekband:** 315 x 210 x 85 mm. Contemporain? Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gesprenkelde snede. Resten van 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('SCHRIECK / Van't Begin / der eerste Volcke[n] / in EUROOPEN') en later aangebrachte signatuur aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

429

GESCHIEDENIS (NEDERLANDEN)

Scrivenerius, Petrus (1576-1660). *Batavia illustrata, seu De Batavorum insula, Hollandia, Zelandia, Frisia, territorio Traiectensi et Gelria.* Leiden: Louis (I) Elzevier, 1609. 4°.

Collatie: (.)⁴ A-Z⁴ *-3*⁴ *a-*⁴ a-2g⁴ α-ε⁴ = [8], 232, 184, 56, 40 pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** STCN 190152141; USTC 1019662; Willems 57.

Signatuur: Q33. **Bijzonderheden:** de vingerafdruk komt overeen met de door STCN beschreven variant die is opgedragen aan de 'Staten van Batavia' (a1 (.)² tu : a2 (.)³ uin).

Boekband: 206 x 165 x 50 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, blauwe snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van dubbele lijnen langs de randen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('SCRIVERII / BATAVIA / illustrata') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1609 en 1637.

430

LETTERKUNDE (ROMEINSE OUDHEID)

Seneca Minor, Lucius Annaeus (5 v. Chr.-65 n. Chr.) en Lucius Annaeus Seneca Maior (ca. 55 v. Chr.- 37/41 n. Chr.). *Quae extant opera.* Ed. Denis Godefroy (1549-1622) [e.a.]. Parijs: Pierre (I) Chevalier, feb. 1607. 2°.

Collatie: ā⁶ ē⁶ ī⁶ ō⁶ A-4Q⁶ a-i⁶ k⁴; †⁶ ²A-Z⁶ ²2A⁴; *-11*⁶ = [48], 974, [46], 116; [12], 284; 98, [34] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met gegraveerd auteursportret door Léonard Gaultier (1561-1641). **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: *M. Annaei Senecae rhetoris suasoriae, controversiae, declamationumque excerpta*; idem: Andreas Schottus (1552-1629), *De claris apud Senecam rhetoribus*. **Verwijzingen:** Bibliographie Lipsienne III, pp. 53-56; Goldsmith S 608; USTC 6017592.

Signatuur: F20. **Bindfouten:** katern 2* is verkeerd gebonden (2*1.2.4.3.5.6). **Boekband:** 369 x 236 x 108 mm. 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A5). Resten van 2 leren strikssluitingen Achterplat (r.b.) met sporen van langwerpige rechthoekige kettingklampen, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('SENECAE PHILOSOPHI / OPERA / XX') aan kop. Idem met handgeschreven titel ('OPERA / SENECAE PHILOSOPHI') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Gerestaureerd in 2016 door Sabine Fleischer. **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643.

431

RECHTSGELEERDHEID (CORPUS IURIS CIVILIS. COMMENTAREN)

Sichard, Johann (1499-1552). *Dictata & praelectiones in Codicem Iustinianum [...] tomus primus(-secundus)*. Ed. Samson Hertzog (16de/17de eeuw). Frankfurt am Main: Nikolaus (I) Hoffmann voor Jonas Rosa en Lazarus Zetzner, 1613-1614. 2°.

Collatie: 2 delen (1# ?¹⁰ A-3D⁶ 3E¹⁰ (3E10 blanco) = [20], 617, [1], [2 blanco]; 2# §¹⁰ 3G-5C⁶ 5D¹⁰ 2A-C⁶ 2D⁸ = 12, [8], 641-1145[= 1175], [53] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina, die van deel 1 in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** USTC 2003601; VD17 3:615067N.

Signatuur: F148. **Boekband:** 367 x 240 x 90 mm. 1ste helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van dubbele lijnen langs de randen, lelies in de hoeken, centraal een plaatstempel (type P.C1). Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('SICHARDVS / in / Codicem Iustinian.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Maculatuur:** aangeplakt kapitaal van perkament aan kop met ongeïdentificeerde tekst. **Gebruikssporen:** los ingevoegd briefje met gedrukte namen ('Meynardus Huygius. Tijtje Lenz. Grietjen Cornelis, Huygh. Hijlck Lenz. Anna Gemmenich. Wilhelmus Gemmenich. Ytjen Claes.'). **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643.

432

GESCHIEDENIS (EPIGRAFIE)

Smetius, Martinus (ca. 1525-1578). *Inscriptionum antiquarum quae passim per Europam, liber*. Ed. Justus Lipsius (1547-1606). Leiden: Franciscus (I) Raphelengius, 1588. 2°.

Collatie: †⁴ *-2*⁴ A-H⁸ I¹⁰ K-Y⁸ 2A-2C⁸ 2D⁶ a-b⁴ c⁶ d-f⁴ g⁶ (Y8 blanco) = [12], CLXXV ff., [2 blanco], [60], 59, [1] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina; houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** Adams L 795; NB 28078; STCN 840328036; TB 2627; USTC 422669.

Signatuur: F70. **Bijzonderheden:** bevat het door STCN beschreven extra katern 2* (dedicatie aan de curatoren van de Leidse Universiteit). **Bindfouten:** katern 2* is gebonden voor katern *. **Boekband:** 434 x 295 x 55 mm. Vervaardigd in 1588 door Louis (I) Elzevier (1546/47-1617) te Leiden. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Voor- en achterplat met goudstempeling: 2 kaders van lijnen, ornamenten in de hoeken van het binnenste kader, bloemen in de hoeken van het buitenste kader, centraal een ruitvormige plaatstempel (117 x 93 mm). Rug met goudstempeling: 7 bloemen tussen dubbele lijnen. 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('INSCRIPTIONES / ANTIQVAE') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Maculatuur:** rugbeleg van perkament uit een muziekhandschrift. **Herkomst:** 1 van de 15 luxueuze presentexemplaren die werden vervaardigd voor de curatoren van de Leidse universiteit als dank voor hun investering in de publicatie van Smetius' werk (Witkam 1971, p. 90). **Vroegste vermelding:** C1637.

Verwerving: vóór 1637. **Opmerkingen:** vergelijkbare boekbanden om exemplaren van dezelfde druk in Museum Meermanno/Huis van het boek (sign. 134 B 032) en Staats- und Stadtbibliothek Augsburg (sign. 2 Alt 82).

433

RECHTSGELEERDHEID (VARIA)

Sole, Brunoro (16de eeuw). *Quaestiones legales quae ut plurimum in facto occurrerunt*. Venetië: Felice Valgrisi, 1588. 2°.

Collatie: *⁴ a⁶ b⁸ A-Z⁸ (Z8 blanco) = [18], 183, [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** niet in Adams; EDIT 16 15895; USTC 856970.

Signatuur: F180:1. **Convoluut:** in convoluut met: Pedrocca, *Responsum de interpretatione & resolutione contractus, de dividuis & individuis, de pactis inter emptorem & venditorem, et quando liceat ab emptione discedere*, 1599. Zie aldaar. **Boekband:** 330 x 230 x 55 mm. Eind 16de/1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, blauwe snede. Voor- en achterplat met blindstempel: kader van dubbele lijnen langs de randen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met resten van een handgeschreven titel aan kop. Idem met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Quaestion. Legales / Brunoro à Sole / Item / Achillis Pedrocchiaie / Responsum') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Gerestaureerd in januari 1988 door Evert de Vries (1927-2018) die de band reinigde (met uitzondering van de belettering op de rug). **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643.

434

LETTERKUNDE (GRIEKSE OUDHEID)

Sophocles (ca. 496-406 v. Chr.). *Tragoediae septem* [Grieks en Latijn]. Vert. door Joachim Camerarius (1500-1574); ed. Henri Estienne (1528/31-1598). [Genève]: Henri Estienne, 1568. 2°.

Collatie: *⁴ a-3k⁴ 3l² A-2G⁴ 2H² (3g⁴, 2H² blanco) = [8], 432, [2 blanco], 435-461[= 451], [1], 142[= 242], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams S 1448; GLN 15-16 1565; USTC 450242.

Signatuur: F64. **Boekband:** 274 x 170 x 52 mm. Contemporain? Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gespenkelde snede. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Maculatuur:** aangeplakte kapitalen van perkament met ongeïdentificeerde tekst. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

435

RECHTSGELEERDHEID (BURGERLIJK RECHT)

Sordi, Giovanni Pietro (-1598). *Tractatus de alimentis, novem partibus seu titulis distinctus*. 3de druk. Frankfurt am Main: erven Andreas Wechel, Daniel en David Aubry en Clemens Schleich, 1625. 2°.

Collatie: (:)⁶ A-2S⁶ 2T⁴ 3A-3E⁶ 3F⁴ (2T⁴ blanco) = [12], 498, [2 blanco], [68] pp.

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina in rood zwart.

Illustraties: titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** USTC 2130473; VD17 1:015230N.

Signatuur: F170. **Boekband:** 392 x 250 x 45 mm. Contemporain? Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('SURDUS / de / Alimentis') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven.

Maculatuur: overlijmstroken van perkament met ongeïdentificeerde tekst. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

436

GENEESKUNDE

Spiegel, Adriaan van de (1578-1625). *De formato foetu liber singularis*. Padua: Giovanni Battista Martini en Livio Pasquati, mei 1626. 2°.

Collatie: [a]-b² A-2C² = [8], 104 pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; 9 gravures door Francesco Valesio (ca. 1560-1643/50) naar Odoardo Fialetti (1573-1638) binnen de collatie.

Verwijzingen: NLM 17 11295; OPAC SBN RLZE\023136; USTC 4007249.

Signatuur: F161:2. **Convoluut:** in convoluut met: Spiegel, *De humani corporis fabrica libri decem*, 1627. Zie aldaar.

437

GENEESKUNDE

Spiegel, Adriaan van de (1578-1625). *De humani corporis fabrica libri decem*. Venetië:

Evangelista Deuchino, 1627. 2°.

Collatie: +⁶ A-2V⁴ (2V4 blanco); a² [b]¹ + 97 ff. = [12], 328[= 330], [12], [2 blanco] pp.; [3], 95[= 97] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina en 97 gravures door Francesco Valesio (ca. 1560-1643/50) naar Odoardo Fialetti (1573-1638); colofon met drukkersmerk. **Annotaties:** bevat met eigen gegraveerde titelpagina: Julius Casserius (1552-1616), *Tabulae anatomicae LXXIIX*. **Verwijzingen:** NLM 17 11297; OPAC SBN VEA\005963; USTC 4007250.

Signatuur: F161:1. **Convoluut:** in convoluut met: Spiegel, *De formato foetu liber singularis*, 1626. Zie aldaar. **Boekband:** 421 x 280 x 62 mm. 1ste helft 17de eeuw. Perkamert over kartonnen platten, 6 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, centraal een plaatstempel (type P.A3). 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('SPIGELII') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Gerestaureerd in 2021 door Herre de Vries van Restauratie Nijhoff Asser. **Maculatuur:** overlijmstroken van perkament met *Breviarium*. Noordelijke Nederlanden, 2de helft 15de eeuw. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1627 en 1637. **Verwijzing:** Zijp 44.

438

GENEESKUNDE

Steghius, Godefridus (1548-). *Ars medica*. Frankfurt am Main: Claude de Marne en erven Johann Aubry, 1606. 2°.

Collatie: *⁶ 2*⁴ A-M⁶ N⁴ O-2X⁶ 2Y-2Z⁸ 3A⁴ 3B⁶ 3C⁸ (3C8 blanco) = [20], 554[= 558], [36], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina.

Illustraties: titelpagina en colofon met drukkersmerk; gegraveerd auteursportret door Aegidius (II) Sadeler (1568-1629) binnen de collatie. **Verwijzingen:** RKDportraits 2005527; USTC 2027222; VD17 23:297863B.

Signatuur: F187:1. **Convoluut:** in convoluut met: Libavius, *Syntagma selectorum undiquaque et perspicue traditorum alchymiae arcanorum*, 1611. Zie aldaar. **Boekband:** 360 x 230 x 70 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, blauwe snede. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('ARS MEDICA / Godofridi Ste- / gis') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Gerestaureerd door Evert de Vries (1927-2018) die de band reinigde (met uitzondering van de belettering op de rug). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1611 en 1637.

THEOLOGIE (BIJBELS. PREKEN)

Stochius, Henricus (1712-1783). *De hope der christenen of De leere van de opstandinge en de veranderinge der regtvaardigen geopent en betoogt in XXXIV leerredenen.* Enkhuizen: Reinier Callenbach Klenk voor Meinard Semeins, 1761. 4°.

Collatie: $*-4*^4 5*^1 \pi A-N^4 \pi O^2 A-5Q^4 = [8], 26, C, [8], 848, [16]$ pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch en romein; typografische titelpagina in rood en zwart.

Illustraties: titelpagina met gravure door Jan Caspar Philips (1680/1700-1775); gegraveerd wapenschild door Philips binnen de collatie. **Verwijzingen:** STCN 151461139.

Signatuur: Q53:1 (C1761); Q56:1 (C1853). **Convoluut:** in convoluut met: Stochius, *Gedenkteken der dankbaarheid*, 1761. Zie aldaar. **Boekband:** 205 x 170 x 77 mm.

Contemporain? Bruin leer over kartonnen platten, 5 ribben, bruin en blauw gesprenkelde snede. Platkanten met goudstempeling. Rug met goudstempeling: ornamenten tussen de ribben en titel ('H: STOCHIUS / OVER I. CORINT: XV / EN HAND XXVI: 22: 23').

Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, verticaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Vroegste vermelding:** C1761. **Verwerving:** 1761.

THEOLOGIE (BIJBELS. PREKEN)

Stochius, Henricus (1712-1783). *Gedenkteken der dankbaarheid opgerigt ter gedagtenis van den XXV jarigen predikdienst by de gemeentens van Ridderkerk, Grotebroek en Enkhuizen, in ene kerkrede over Handel. XXVI: 22, 23.* Enkhuizen: Reinier Callenbach Klenk voor Meinard Semeins, 1761. 4°.

Collatie: $\pi^2 A-K^4 = [4], 79, [1]$ pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met gravure door Jan Caspar Philips (1680/1700-1775). **Verwijzingen:** STCN 298617560.

Signatuur: Q53:2 (C1761); Q56:2 (C1853). **Convoluut:** in convoluut met: Stochius, *De hope der christenen*, 1761. Zie aldaar.

RECHTSGELEERDHEID (HANDELSRECHT)

Straccha, Benvenutus (1509-1578). *De mercatura decisiones, et tractatus varii, et de rebus ad eam pertinentibus.* Nieuwe druk. Keulen: Cornelius ab Egmond, 1622. 2°.

Collatie: $\dagger^6 A-4O^6 (4O6 \text{ blanco}) = [12], 926, [68], [2 \text{ blanco}]$ pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina, gesignd 'B.S.F.'. **Verwijzingen:** USTC 2045288; VD17 1:010141Z.

Signatuur: F155. **Boekband:** 362 x 230 x 67 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('DECISIONES / de Mercatura &c.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655.

ALGEMENE WERKEN (BIBLIOGRAFIEËN)

Sweerts, Frans (1567-1629). *Athenae Belgicae sive Nomenclator infer. Germaniae scriptorum.* Antwerpen: Guiliam van Tongheren, 1628. 2°.

Collatie: *⁴ §⁴ A-3K⁶ 3L⁸ 3M⁶ 3N⁴ = [16], 708[= 686], [20] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** STCV 6654591; USTC 1003931.

Signatuur: F61. **Boekband:** 305 x 210 x 60 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A3). Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('Sweertii Athena / Belgica') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan kop. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

443

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Sylveira, João da (1592-1687). *Commentariorum in textum Evangelicum tomus primus(-secundus)*. 2de druk. Lyon: voor de erven Gabriel Boissat en Laurent Anisson, 1645. 2°.

Collatie: 2 delen (1# a⁴ b-e⁶ f⁴ A-2X⁶ = [64], 496, [32] pp.; 2# a-f⁶ A-3K⁶ 3L⁴ = [72], 634, [46] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; deel 2 met typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** typografische titelpagina met gravure; deel 1 met gegraveerde titelpagina door Jean Picart (werkz. 1620-1670). **Verwijzingen:** Desgraves XVI (Anisson) 60; USTC 6905302-6905303.

Signatuur: F229. **Boekband:** 370 x 250 x 85 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben, rood gesprende snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 3 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het middelste kader, lelies in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.D). 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('SYLVEIRA. / in / Textum Evange- / licum.') aan kop. Idem met handgeschreven titel ('SYLVEIRA / in / Textum Evange- / licum.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1645 en 1693.

T

444

GESCHIEDENIS (KLASSIEKE OUDHEID)

Tacitus (ca. 55-116/120). *Opera quae exstant.* Ed. Justus Lipsius (1547-1606). Antwerpen: wed. Balthasar (I) Moretus, Joannes (II) Moretus en Joannes van Meurs, 1627. 2°.

Collatie: *⁸ A-Z⁶ a-z⁶ 2A⁶ 2B⁸; ²2A-2C⁶; 3A-3G⁶ 3H⁸ (3H8 blanco) = [16], 547, [33]; 36; 84, [14], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina.

Illustraties: titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: Lipsius, *Dispunctio notarum mirandulani codicis ad Corn. Tacitum*; idem: Caius Velleius Paterculus (19 v. Chr.-31 n. Chr.), *C. Velleius Paterculus cum animadversionibus Iusti Lipsii*.

Verwijzingen: Bibliographie Lipsienne III, pp. 179-180; STCV 6608725; USTC 1003311.

Signatuur: F74. **Boekband:** 390 x 261 x 75 mm. 2de kwart 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van dubbele lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.F1). Resten van 2 leren strikssluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('C. TACITVS / Iusti Lipsii') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1627 en 1637.

445

THEOLOGIE (ROOMS-KATHOLICISME)

Tapper, Ruard (1487-1559). *Explicationis articulorum venerandae facultatis sacrae theologiae generalis studii Lovaniensis, circa dogmata ecclesiastica ab annis triginta quatuor controversa [...] tomus primus(-secundus).* Leuven: Merten Verhasselt, 1565. 2°.

Collatie: 2 delen (1# *⁶ A-Z⁶ 2A⁸ = [12], 287, [5] pp.; 2# §⁶ a-2g⁶ 2h⁴ = [12], 366, [2] pp.).

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams T 129; NB 28880; STCV 12925680; USTC 409647.

Signatuur: F326. **Boekband:** 316 x 215 x 65 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over houten platten, 5 ribben. Schutbladen van de firma J. Honig & Zoon. 2 versierde klampsluitingen die afkomstig zijn van de oorspronkelijke (bruinleren?) band. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Gebruikssporen:** deel 2 met enige leesmarkeringen en aantekeningen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

Opmerkingen: dit boek werd op 13 juli 1903 uitgeleend aan Laurentius Knappert (1863-1943) (NL-HnWFA, HGE (ongeïnv.), Notulen kerkvoogdij).

446

GESCHIEDENIS (TIJDREKENKUNDE)

Temporarius, Joannes (-1555). *Chronologicarum demonstrationum libri tres.* La Rochelle: Jérôme Haultin, 1600. 2°.

Collatie: ā⁴ A-M⁶ N⁸ O-2L⁶ (2L6 blanco) = [8], 402[= 406], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams T 299; FB 65895; USTC 111459.

Signatuur: F63. **Defecten:** ff. L6, M2-3, N2-3 en N8 (pp. 131-132, 135-136, 147-150 en 155-156) ontbreken. **Boekband:** 287 x 210 x 35 mm. Contemporain? Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gespenkelde snede. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Maculatuur:** overlijmstroken van papier met gedrukte tekst afkomstig uit een editie van Gerardus Joannes Vossius (1577-1649), *Linguae Latinae rudimenta*. **Herkomst:** voorste schutblad met gedeeltelijk doorgehaald ex libris van Theodorus Callerus (ca. 1603-1633), rector van de Latijnse school te Enkhuizen ('Liber ex bibliotheca [...] Lugd. ad Rhenu[m] 1623. Mense Iunio. Emptus -2-20'). Achterste schutblad met prijs ('Emptus -3-0-0'). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693. **Opmerkingen:** de herkomst kon gereconstrueerd worden door het ex libris te vergelijken met dat in andere boeken uit de bibliotheek van Callerus (zie: CBE 160 en 264). Een boek uit de bibliotheek van Callerus bevindt zich ook in de Bibliotheek van het Cultura Fonds te Dilbeek (sign. LC 425).

447

THEOLOGIE (KERKVADERS)

Tertullianus (ca. 160-ca. 220). *Opera omnia*. Ed. Jacobus Pamelius (1536-1587).

[Heidelberg]: Officina Commeliniana, 1608. 2°.

Collatie: $\pi 1 * 1 A-Q^6 R^2 S-2T^6 2V-2X^4 2Y-3K^6 2*^4 2A-2Q^4 3A-Q^4 4A-G^6 4H^2 a-e^6$ (22Q4 blanco) = [4], 655, [9], 310, [2 blanco], 127, [1], 88, 59, [1] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk.

Verwijzingen: USTC 2053799; VD17 1:001387H.

Signatuur: F281. **Boekband:** 323 x 220 x 70 mm. 1ste helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, blauwe snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A3). Resten van 2 striksluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van 3 langwerpige rechthoekige kettingklampen, 1 verticaal en 2 horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Tertullianus / cum notis / Fr. Iunii / et aliorum') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart. **Vroegste vermelding:** C1637.

Verwerving: tussen 1608 en 1637.

448

NATUURWETENSCHAP (PLANT- EN DIERKUNDE)

Theophrastus (371-287 v. Chr.). *Graece & Latine opera omnia* [Grieks en Latijn]. Ed.

Daniël Heinsius (1580-1655). Leiden: Henrick Lodewijcxsoon van Haestens voor Jan Jansz Orlers, Andries Clouck en Joannes Maire, 1613. 2°.

Collatie: $*-2*^4 A-3B^4 3C^2 3D-3S^4$ = [16], 508 pp. **Typografische kenmerken:** lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: *Opuscula Graece & Latine, emendatiora*. **Verwijzingen:** Breugelmans 1613:2; NLM 17 11779; STCN 840200013; USTC 1028841.

Signatuur: F199. **Boekband:** 322 x 210 x 40 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Resten van 2 striksluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Opera THE- / OPHRASTI, / graecè et / latinè') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** voorste dekblad met gedeeltelijk doorgehaald ex libris van Theodorus Callerus (ca. 1603-1633), rector van de Latijnse school te Enkhuizen ('Liber Theodori Kalleri 1627.'). Idem met verwijzing naar de veiling van zijn boeken

(‘emptus in aucti Kall. [...] guld. [...]’). Idem met prijs (‘5-0-0’). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1627 en 1637. **Opmerkingen:** Een boek uit de bibliotheek van Callerus bevindt zich ook in de Bibliotheek van het Cultura Fonds te Dilbeek (sign. LC 425).

449

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Theophylactus Bulgariae Archiepiscopus (ca. 1050-ca. 1130). *In quatuor Evangelia enarrationes, denuo recognitae.* Ed. Joannes Oecolampadius (ca. 1482-1531). Bazel: Andreas Cratander, mrt. 1525. 2°.

Collatie: *⁸ a-d⁶ e¹⁰ f-z⁶ A-M⁶ N⁸ = [8], 221, [1] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met geïllustreerde rand; colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams T 587; USTC 696856; VD16 B 4601.

Signatuur: F314:1. **Defecten:** de titelpagina is bijna helemaal afgescheurd. **Convolut:** in convoluit met: Hegesippus, *De rebus à Iudaeor[um] principibus in obsidione fortiter gestis libri V*, 1525. Zie aldaar. **Boekband:** 330 x 220 x 75 mm. 16de eeuw. Bruin leer over houten platten, 4 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: ruitenpatroon gevuld met stempels, in combinatie met op rij gezette losse stempels. Resten van 2 versierde klampsluitingen en kantbeslag. Achterplat (m.b.) met sporen van een druppelvormige kettingklamp. Idem (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Frontsnede met handgeschreven titel, overlangs (‘Theophilact. in quatuor Eva[n]gelia’). Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. De rug is aan kop en staart verstevigd met stroken van bruin schapeleer. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

450

GESCHIEDENIS (LEVENSBECHRIJVINGEN)

Thevet, André (1516-1590). *Les vrais pourtraits et vies des hommes illustres Grecz, Latins, et payens.* Parijs: wed. Jacques Kerver en Guillaume Chaudiere, 1584. 2°.

Collatie: a-b⁶ c⁴ A-2E⁶ 2F⁴ 2G-5T⁶ ā⁶ ē⁶ ī⁴ ō² (2G3 blanco) = [16], 172, [2], [1 blanco], 176-664, [18] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina; gegraveerde portretten, waaronder een portret van koning Hendrik (III) van Frankrijk toegeschreven aan Léonard Gaultier (1561-1641) en een auteursportret, binnen de collatie. **Verwijzingen:** Adams T 625; FB 49237; Firmin-Didot 858; USTC 1743.

Signatuur: F2. **Bindfouten:** katern 5L is verkeerd gebonden (5L1.2.4.3.5.6). **Boekband:** 417 x 285 x 110 mm. 20ste eeuw, waarschijnlijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben, vergulde snede. Schutbladen van de firma J. Honig & Zoon. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop. **Vroegste vermelding:** C1693.

Verwerving: tussen 1643 en 1693.

451

GESCHIEDENIS (WERELDGESCHIEDENIS)

Thou, Jacques-Auguste de (1553-1617). *Historiarum sui temporis [...] tomus primus(-pars quarta).* Parijs: Ambrosius en Jérôme Drouart en Denis Du Val, 1606-1609. 2°.

Collatie: 4 delen (1# ā⁸(ā1+π1) χ1 a-3p⁶ 3q⁴ 3r-3t⁶ = [20], 739, [37] pp.; 2# π² A-3I⁶ 3K-3N⁴ 3O⁶ (3O6 blanco) = [4], 670, [38], [2 blanco] pp.; 3# π² 4A-4Z⁴ (π2 blanco) = [2], [2 blanco], 169, [15] pp.; 4# ā⁴ A-4K⁴ 4L⁶ 4M-4P⁴ (4L6 blanco) = [8], 644, [2 blanco], [32] pp.).

Typografische kenmerken: lettertype romein; delen 2-4 met typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** typografische titelpagina met drukkersmerk; deel 1 met gegraveerde titelpagina door Léonard Gaultier (1561-1641). **Annotaties:** deel 3 met de titel: *Historiarum*

sui temporis libri VI. reliqua Karoli IX quae in secunda parte desiderantur. **Verwijzingen:** Fonds Français IV 291; niet in Goldsmith; USTC 6016942.

Signatuur: F93.1-3. **Bindfouten:** band 3 bevat eerst deel 4 en daarna deel 3. **Boekband:** 3 banden (355 x 243 x 76/72/82 mm). Contemporain. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.K) in goud. 2 striksluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven.

Herkomst: boekbanden met supralibros van Gerrit Jacobsz Trompet (†1629), burgemeester te Enkhuizen. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1621 en 1637.

452

GESCHIEDENIS (WERELDGESCHIEDENIS)

Thou, Jacques-Auguste de (1553-1617). *Historiarum sui temporis [...] opus in quinque tomos distinctum.* Orléans/Genève: Pierre de la Rovièrre, 1620-1621. 2°.

Collatie: 2 van 5 delen (4# π1 A-2R⁶ 2S⁸ (2R6, 2S8 blanco) = [2], 478, [2 blanco], [14], [2 blanco] pp.; 5.1# A-5P⁶ 5Q⁸ 5R⁶ 5S⁸ (5S8 blanco) = 1320, [26], [2 blanco] pp.; 5.2# A-I⁶ = 100, [8] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina.

Illustraties: titelpagina met drukkersmerk. **Annotaties:** deel 4 uitgegeven in Orléans, de andere delen in Genève; deel 5.2 met de titel: *Commentariorum de vita sua, libri sex.* **Verwijzingen:** Swisscovery 99117337972905503; USTC 6702440.

Signatuur: F93.4-5. **Defecten:** delen 1-3 ontbreken. **Bindfouten:** band 1 bevat f. A1 en de katernen 3G-5S van deel 5.1 en daarna deel 5.2. Band 2 bevat deel 4 en daarna de katernen A-3F van deel 5.1. **Boekband:** 2 banden (355 x 235 x 64/76 mm). Contemporain. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.K) in goud. 2 striksluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** boekbanden met supralibros van Gerrit Jacobsz Trompet (†1629), burgemeester te Enkhuizen. **Vroegste vermelding:** C1637.

Verwerving: tussen 1621 en 1637. **Opmerkingen:** de aanwezige delen bevatten liber 81-138 van Thou's *Historiarum* en zijn daarmee een directe voortzetting van de aanwezige delen van de eerder uitgegeven editie van dit werk (CBE 451).

453

GESCHIEDENIS (GRIEKENLAND)

Thucydides (460-ca. 395 v. Chr.). *De Bello Peloponnesiaco libri octo* [Grieks en Latijn]. Laatste druk. Vert. door Lorenzo Valla (1407-1457) en Henri Estienne (1528/31-1598); ed. Aemilius Portus (1550-1614) en Franciscus Portus (1511-1581). Frankfurt am Main: erven Andreas Wechel, Claude de Marne en Johann Aubry, 1594. 2°.

Collatie: α-β⁴ A-3F⁶ 3G⁴ 2a-3d⁶ 3e⁴ = [16], 631, [1] pp., 568 kols., [48] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams T 668; GLN 15-16 3750; USTC 451461; VD16 T 1116.

Signatuur: F110. **Boekband:** 345 x 230 x 95 mm. Eind 16de/1ste helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 6 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen, lelies in de hoeken, centraal een plaatstempel (type P.F1). Resten van 2 leren striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 3 langwerpige rechthoekige kettingklampen, 1 verticaal en 2 horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('THVCYDIDES / Graecè et

La- / tinè') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

454

RECHTSGELEERDHEID (ROMEINS RECHT)

Tiraqueau, André (1488-1558). *Semestria in Genialium dierum Alexandri ab Alexandro iurisperiti Neapolitani, lib. VI.* Lyon: erven Guillaume Roville, 1614. 2°.

Collatie: *⁶ A-3Z⁶ (3R6 blanco) = [12], 748[= 754], [2 blanco], [72] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; auteursportret binnen de collatie. **Verwijzingen:** Desgraves XXIX 43; USTC 6901834.

Signatuur: F10. **Boekband:** 393 x 265 x 80 mm. (2de helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, centraal een plaatstempel (type P.A3). Resten van 2 striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met resten van een handgeschreven titel aan kop. Idem met handgeschreven titel ('TIRAQUELLI / in Alexandrium / ab Alexandrio') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Gerestaureerd in 2016 door Sabine Fleischer. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

455

GENEESKUNDE

Tournemire, Jean de (ca. 1329-ca. 1396) en Muḥammad b. Zakariyyā' al-Rāzī (Rasis, ca. 854-925/935). *Clarificatorium [...] super nono Almansoris: cum textu ipsius Rasis.* Venetië: erven Ottaviano Scoto en Bonetus Locatellus, jan. 1507. 2°.

Collatie: a-q⁸ (q8 blanco) = 127, [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams T 805; EDIT 16 69364; NLM 16 2588; USTC 763051.

Signatuur: F202:1. **Convoluut:** in convoluut met: Concoregio, *Practica nova medicine*, 1515; Guainerio, *Practica*, 1516. Zie aldaar. **Boekband:** 305 x 220 x 60 mm. 16de/1ste helft 17de eeuw. Spitselband, perkament over kartonnen platten, rood gesprenkelde snede. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doreslaer ('Ioan. de Torna- / mira') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** titelpagina met schenkingsnotitie van Willem Wiggersz Blaeu (1589-1663), burgemeester te Enkhuizen, in de hand van Van Doreslaer ('Ex dono viri ampliss. D. Gulielmi Blauw Reipubl. Enchusanae Senatoris ac Consulis digniss.'). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655, geschenk van Blaeu. **Verwijzing:** Zijp 39.

456

RECHTSGELEERDHEID (CORPUS IURIS CIVILIS. COMMENTAREN)

Treutler, Hieronymus (1565-1607). *Selectarum disputationum ad jus civile Justinianaenum quinquaginta libris Pandectarum comprehensum, volumina duo.* Marburg: Nikolaus Hampel, 1628. 4°.

Collatie: 2 delen (1#):(4 A-2N⁴ 2O² = [8], 291, [1] pp.; 2#):(4 2A-3S⁴ 3T² = [8], 304, [27] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** USTC 2098631 (1), 2085607 (2); VD17 12:183175N (1), 12:199788D (2).

Signatuur: Q39. **Boekband:** 210 x 175 x 45 mm. Contemporain? Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met

blindstempel: 2 kaders van enkele lijnen, de hoeken verbonden, centraal een ruitvormige plaatstempel (93 x 62 mm). Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Maculatuur**: overlajmstroken van perkament met ongeïdentificeerde Latijnse tekst. **Herkomst**: voorste schutblad (verso) met prijs ('Emp[tu]s: 3-3-0'). **Vroegste vermelding**: C1693. **Verwerving**: tussen 1643 en 1693.

457

GESCHIEDENIS (KERKGESCHIEDENIS)

Trigland, Jacobus (1583-1654). *Kerckelycke geschiedenissen, begrypende de swaere en bekommerlijcke geschillen, in de Vereenigde Nederlanden voor-gevallen*. Leiden: Adriaen Wijngaerden, 1650. 2°.

Collatie: *⁶ A-4D⁶ 4E⁴ 4F-4G⁶ 4H-5P⁴ 5Q-5V² 5X¹ = [12], 1161, [17] pp. **Typografische kenmerken**: lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties**: titelpagina met gegraveerd drukkersmerk. **Verwijzingen**: STCN 840245300; USTC 1028934.

Signatuur: F99. **Boekband**: 330 x 218 x 95 mm. 2de helft 17de eeuw. Perkament over houten platten, 5 ribben, blauw gesprekelde snede. Voor- en achterplat met blindstempel: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, centraal een plaatstempel (type P.II). 2 versierde klampsluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('Kerckel. Geschiedenissen / JAC. TRIGLANDII') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding**: C1693. **Verwerving**: tussen 1650 en 1693.

458

GENEESKUNDE

Trincavelli, Vittore (ca. 1496-ca. 1568). *Omnia opera*. Lyon: Officina Giunta, 1592. 2°.

Collatie: 2 delen (1# †⁸ a-o⁶ p-q⁸ A-2P⁶ 2Q-2R⁴ (2R4 blanco) = [16], 165, [35], 396, [76], [2 blanco] pp.; 2# *⁶ A-X⁶ Y⁸ a-z⁶ 2A-F⁶ 2G⁴ = [12], 251, [17], 351, [15] pp.). **Typografische kenmerken**: lettertype romein; typografische titelpagina, die van deel 1 in rood en zwart. **Illustraties**: titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen**: Adams T 942; FB 89484; niet in NLM 16; USTC 158356.

Signatuur: F186. **Defecten**: katern b (pp. 13-24) uit deel 1 ontbreekt. **Bindfouten**: ff. 2R1-2 uit deel 1 zijn gebonden voor katern 2Q. **Boekband**: 362 x 250 x 70 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over kartonnen platten, 5 ribben, blauwe snede. Schutbladen van de firma J. Honig & Zoon. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. Oorspronkelijk gebonden in een (perkamenten?) band met centrale plaatstempel (type A) op het voor- en achterplat. De platten van deze band zijn hergebruikt voor de nieuwe band (de stempeling is zichtbaar onder de nieuwe bekleding). **Vroegste vermelding**: C1693. **Verwerving**: tussen 1643 en 1693.

459

GENEESKUNDE

Turisanus (ca. 1270-ca. 1350). *Plusquam com[m]entum in Microtegni Galieni, cum questione eiusdem de ypostasi*. Venetië: Philippus Pincius, 27 mei 1512. 2°.

Collatie: A-R⁸ S⁶ (S6 blanco) = 141, [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken**: lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Verwijzingen**: niet in Adams; EDIT 16 34936; NLM 16 4394; USTC 861425.

Signatuur: F197:1. **Convoluut**: in convoluut met: Arculanus, *Expositio in primam fen quarti canonis Avicenne*, 1512. Zie aldaar. **Boekband**: 325 x 230 x 55 mm. Contemporain. Bruin leer

over houten platten, 4 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: ruitenpatroon gevuld met stempels, in combinatie met op rij gezette losse stempels. Resten van 2 versierde klampsluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Frontsnede met resten van een handgeschreven titel, overlans. Voorplat met handgeschreven titel aan kop ('Tzurianus [...]'). Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in potlood. De rug is aan kop en staart verstevigd met stroken van bruin schapenleer. De rugbekleding is niet meer aanwezig. **Maculatuur:** 2 dekbladen van perkament met ongeïdentificeerde Latijnse tekst. **Herkomst:** titelpagina met aantekening van Anthonius Herweyer (†1561), arts te Den Haag, die het boek had gebruikt tijdens zijn studie geneeskunde in Padua, waar hij in de leer was bij de arts Johannes Laurentius de Saxoferrato (werkz. 1516-1519) ('Duos p[ri]mos libros microtegni cu[m] plusq[ua]m come[n]to d[omi]ni Trusiani legit nobi[s] perusii solectissim[us] p[rae]ceptor meus artium et medicine doctor mag[iste]r Joannes Laurentii de Saxiferrato anno a dominicae incarnatione 1517. Antho[n]i[us] Herweyers'). Idem met ex libris van zijn zoon Theodorus Herweyer (werkz. 1561-1591) ('Theodorus Herweyer filius 1591'). Idem met ex libris van Johannes Demosthenes (werkz. 1602) ('Johannes Demosthenes ab Ens Nepos 1602'). **Gebruikssporen:** talrijke aantekeningen, correcties en leesmarkeringen in de tekst in ten minste 2 handen. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693. **Verwijzing:** Zijp 41. **Opmerkingen:** een boek uit de bibliotheek van Theodorus Herweyer bevindt zich ook in het Nederlands Bijbelgenootschap te Haarlem. Zie: Van Duijn 2017, p. 227. Een boek uit de bibliotheek van Demosthenes bevindt zich ook in de medische bibliotheek van het Rikshospitalet in Oslo. Zie: Margócsy 2018, p. 202, nr. I/131.

460

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Twisse, William (1578-1646). *Opera tribus tomis distincta*. Amsterdam: Johannes Janssonius, 1652. 2°.

Collatie: 3 delen (1# $\pi 1 *^4 A-2P^4 2Q^6(-2Q6) 2R-5E^4 5F^4(-5F4) 5G-5I^4 = [10], 796, [10]$ pp.; 2# $2*-3*^6 A-2S^6 2T^4 2V^6 (2T4, 2V6 \text{ blanco}) = [24], 498, [2 \text{ blanco}], [10], [2 \text{ blanco}]$ pp.; 3# $*^4 2*^2 A-L^6 M^2 2A-4P^4 4Q^6 (4Q6 \text{ blanco}) = [12], 135, [1], 474, [24], [2 \text{ blanco}]$ pp.).

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina, die van deel 1 in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Annotaties:** met overkoepelende titelpagina, gedateerd 1652; elk deel met eigen titel en impressum: 1# *Vindiciae gratiae, potestatis ac providentiae Dei* (Amsterdam: Johannes Janssonius, 1648); 2# *Dissertatio de scientia media* (Arnhem: Jacob van Biesen, 1639); 3# *Ad Jacobi Arminii collationem cum Francisco Junio; & Johan. Arnoldi Corvini defensionem sententiae arminianae, de praedestinatione [...] animadversiones* (Amsterdam: Johannes Janssonius, 1649).

Verwijzingen: STCN 239756908 (set), 239757424 (1), 053573684 (2), 207205582 (3); USTC 1020578 (1), 1010173 (2), 1019952 (3).

Signatuur: F251. **Defecten:** f. 2V6 (blanco) uit deel 2 ontbreekt. **Toevoegingen:** katern 2* uit deel 3 is 2 keer aanwezig. **Bijzonderheden:** de vingerafdruk van deel 3 komt overeen met de door STCN beschreven variant waarin 4Q3 is gesigneerd 4P3 (2b2 4P3 tum\$dedu).

Boekband: 2 banden (330 x 225 x 100/52 mm). 2de helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, blauw gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van dubbele lijnen, de hoeken verbonden, centraal een plaatstempel (type P.C2). Resten van 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('OPERA TWISSI') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1652 en 1693.

U

461

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Ursinus, Zacharias (1534-1583). *Het schat-boeck der verklaringhen over de catechismus der christelicke religie, die in de gereformeerde kercken ende scholen van Hoogh- en Neder-Duytslandt gheleert wordt.* Vert. uit het Latijn door Festus Hommius (1576-1642).

Amsterdam: voor Johannes van Ravesteyn, 1650. 4°.

Collatie: <***>⁴ A-2M⁸ ²A-2L⁸ ²2M⁴; ³A-K4 = [4], 280, 270, [6] ff.; 77, [3] pp.

Typografische kenmerken: lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; gegraveerd auteursportret binnen de collatie. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: Jacobus Laurentius (1585/86-1644), *Belydenis-predicatie, sommierlick gedaen voor het houden des heyligen avondtmaels in de kercke van Amsteldam, ende nu wijdtloopigher verhandelt* (Amsterdam: voor Hendrick Laurensz, 1646). **Verwijzingen:** STCN 288208242, 088045609; USTC 1021328, 1013902.

Signatuur: 1911. **Boekband:** 253 x 198 x 85 mm. Contemporain? Bruin leer over houten platten, 4 ribben. Voor- en achterplat met blindstempeling: kaders van rolstempels met palmetten. Resten van 2 versierde klampsluitingen. **Vroegste vermelding:** C1986.

Verwerving: tussen 1908 en 1986.

Valencia, Georgio de (1549-1603). *Commentariorum theologicorum tomi quatuor*. Gemengd exemplaar.

- a. 3de druk. Lyon: Guichard Jullieron voor Horace Cardon, 1603. 2°. **Collatie:** 3 van 4 delen (1# §-2§⁶ A-3M⁶ = [24] pp., 1304 kols., [44] pp.; 2# †⁶ A-3F⁶ 3G⁴ = [12] pp., 1192 kols., [36] pp.; 3# *⁴ A-4Q⁶ 4R⁴ = [8] pp., 1930 kols., [61] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina door Jacques de Fornazeris in rood en zwart; deel 1 met gegraveerd auteursportret door De Fornazeris binnen de collatie. **Verwijzingen:** Backer/Sommervogel VIII, kol. 397; Desgraves XVIII (Cardon) 28; USTC 6900286 (1), 6900329 (2), 6900328 (3).
- b. Laatste druk. Lyon: voor Horace Cardon, 1609. 2°. **Collatie:** 1 van 4 delen (4# §⁴ A-4K⁶ 4L⁴ (4L4 blanco) = [8] pp., 1792 kols., [58], [2 blanco] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina door Claude Audran (1597-1675) in rood en zwart. **Verwijzingen:** Backer/Sommervogel VIII, kols. 397-398; Desgraves XVIII 127; USTC 6901213.

Signatuur: F282. **Bijzonderheden:** dit exemplaar is samengesteld uit delen 1-3 van editie a en deel 4 van editie b. **Boekband:** 4 banden (378 x 235 x 53/48/75/75 mm). Contemporain? Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, blauw gesprende snede. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('GREGORIUS DE VA[...] / Tomus I.[III.]') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Band 2 gerestaureerd door Evert de Vries (1927-2018) die de band reinigde, de omgezette rand repareerde met perkament en nieuwe schutbladen en belettering op de rug aanbracht. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

Valeriano, Johannes Pierius (1477-1558). *Hieroglyphica sive De sacris Aegyptiorum aliorum[ue] gentium literis, commentariorum libri LVIII*. Nieuwe druk. Keulen: voor Anton Hierat, 1614. 4°.

Collatie: †⁴ ē⁴ ī⁴ ō⁴ ū⁴ 2ā⁴ 2ē⁴ 2ī² A-5K⁴; ²A-2I⁴ ³A-C⁴; a-p⁴ q² = [60], 760, [56]; 248, [8], 21, [3]; 123, [1] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; houtsneden binnen de collatie. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: *Hieroglyphicorum collectanea ex veteribus et neotericis descripta* (Frankfurt am Main: Erasmus Kempfer voor Anton Hierat [te Keulen], 1613); idem: *Pro sacerdotum barbibus* (Frankfurt am Main: Erasmus Kempfer, 1613). **Verwijzingen:** Landwehr 617; USTC 2107920; VD17 12:650561L, 547:631390K, 547:631391S.

Signatuur: Q16. **Bindfouten:** de katernen ³A-C zijn gebonden na katern †. **Boekband:** 248 x 210 x 90 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Resten van 2 strikssluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Ioan. Pierii / HIEROGLYPHICA') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** 2de schutblad met gedeeltelijk doorgehaalde prijs ('emptus 6 flo. 2 sester'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1614 en 1637.

Van Vaernewijck, Marcus (1518-1569). *De historie van Belgis diemen anders noemen mach: Den spiegel der Nederlantscher oudtheyt.* Verbeterde druk. Antwerpen: Hieronymus (I) Verdussen, 1619. 2°.

Collatie: $\pi 1 * - 2 * ^8 A - R^8 S^{10} = [17], CXLV, [1]$ ff. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met gedecoreerde rand en drukkersmerk; gegraveerd auteursportret door Pieter (I) de Jode (1573-1634) buiten de collatie; houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** RKDportraits 2012315; STCN 313928436; STCV 3119746; USTC 1001704.

Signatuur: F139. **Boekband:** 283 x 195 x 35 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband, perkament over kartonnen platten, rood gesprenkelde snede. Resten van 2 leren striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Voorplat (l.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Historie / van / Belgis / of / Nederland / sche outheijt') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** titelpagina met schenkingsnotitie van Willem Wiggersz Blaeu (1589-1663), burgemeester te Enkhuizen, in de hand van Van Doeslaer ('Ex dono R.V.D. Guilielmi Blauw, Senatoris, senioris ac Consulis Quaertoris Enchusani'). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655, geschenk van Blaeu.

Veen, Adriaen (1572-ca. 1631). *Napasser vande westersche ende oostersche zee-vaert.* Amsterdam: Barent Adriaensz, 1597. 2°.

Collatie: $^{\pi}A^4 A - C^8 ^2A - D^8 ^2E^6 ^2F^2; [A]^4(-[A]1) [B]^1 [C]^2 (C2\text{ blanco}) = [8], 48, 77, [3]; [10], [2\text{ blanco}]$ pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina door Cornelis Dircksz. Boissens (1567/68-1635). **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: *Tractaet vant zee-bouck-houden op de ronde gebulte pas-kaert*; correctiestrookjes op pp. 5, 7, 9, 27, 31, 33, 43 en pp. 2, 3, 5, 6, 7, 9, 14, 22, 25, 31, 36, 46, 70. **Verwijzingen:** Koeman IV, Veen 1; Moes/Burger 542; NB 30165; STCN 079465692; TB 5108; USTC 423789.

Signatuur: F58. **Defecten:** f. 2F2 (vermoedelijk een bericht aan de boekbinder met gedrukte correcties die over de fouten in de tekst konden worden geplakt) ontbreekt, net als in alle andere bekende exemplaren van deze druk. **Boekband:** 320 x 215 x 20 mm. Contemporain? Spitselband over kartonnen platten, blauwe snede. Resten van 2 striksluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Herkomst:** voorste schutblad met handgeschreven ex libris van de Librije ('Bibliotheca Enchusana No. 58 fol.'). **Gebruikssporen:** enige correcties en aanvullingen in de tekst, waarschijnlijk door de drukker (identiek in elk bekend exemplaar). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693. **Opmerkingen:** dit boek werd op 9 september 1875 uitgeleend aan Pierre Joseph Henry Baudet (1824-1878) en op 14 februari 1887 aan Charles Marius Dozy (1852-1901) (NL-HnWFA, HGE, toegang: 0304, inv.nr. 470). **Verwijzing:** Zijp 52.

Verheiden, Jacobus (werkz. 1582-1619). *Vita Guillelmi Verheiden Belgae*. Den Haag: Aelbrecht Hendricksz, 1598. 4°.

Collatie: A-K⁴ (K4 blanco) = [8], 69, [3 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Verwijzingen:** Knuttel 967; NB 30461; STCN 852488084; TB 5323; USTC 424174.

Signatuur: Q14:3. **Convoluut:** in convoluut met: Willem Verheiden, *De iure belli Belgici adversus Philippum regem Hispaniarum oratio*, 1598; idem, *In classem Xerxis Hispani oratio*, 1598. Zie aldaar.

467

GESCHIEDENIS (NEDERLANDEN)

Verheiden, Willem (1568-1595). *De iure belli Belgici adversus Philippum regem Hispaniarum oratio*. Den Haag: Aelbrecht Hendricksz, 1598. 4°.

Collatie: A-I⁴ = 72 pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Verwijzingen:** Knuttel 954a; NB 30472; STCN 852829108; TB 1447.

Signatuur: Q14:1. **Convoluut:** in convoluut met: Willem Verheiden, *In classem Xerxis Hispani oratio*, 1598; Jacobus Verheiden, *Vita Guillelmi Verheiden Belgae*, 1598. Zie aldaar.

Boekband: 254 x 190 x 27 mm. Eind 16de/1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gespenkelde snede. 2 striksluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doreslaer ('ORAT. / de / iure / Belli / Belgici') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1598 en 1637.

468

GESCHIEDENIS (NEDERLANDEN)

Verheiden, Willem (1568-1595). *In classem Xerxis Hispani oratio*. Den Haag: Aelbrecht Hendricksz, 1598. 4°.

Collatie: A-I⁴ (I4 blanco) = 70, [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Verwijzingen:** Knuttel 859; NB 30473; STCN 06739485X; TB 5211; USTC 424137.

Signatuur: Q14:2. **Convoluut:** in convoluut met: Willem Verheiden, *De iure belli Belgici adversus Philippum regem Hispaniarum oratio*, 1598; Jacobus Verheiden, *Vita Guillelmi Verheiden Belgae*, 1598. Zie aldaar.

469

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Vermigli, Pietro Martire (1499-1562). *In librum Iudicum [...] commentarii*. Heidelberg: Johann Lancellot voor Andreas Cambier, 1610. 2°.

Collatie: ^πA-C⁶ a-z⁶ A-F⁶ G⁸ (G8 blanco) = [18], 181, [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** niet in USTC; niet in VD17.

Signatuur: F300. **Boekband:** 320 x 210 x 35 mm. Contemporain? Bruin leer over kartonnen platten, 5 ribben, rode snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van dubbele lijnen langs de randen. Platkanten met goudstempeling. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop, in witte inkt. De rugbekleding is vervangen, mogelijk door Evert de Vries (1927-2018). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

Vermigli, Pietro Martire (1499-1562). *In selectissimam d. Pauli priorem ad Corinthios Epistolam [...] commentarii*. 2de druk. Zürich: Christoph (II) Froschauer, 1567. 2°.

Collatie: 2a⁶ a-z⁶ A-Q⁶ R⁸ S-V⁶ (V6 blanco) = [6], 242, [16], [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; auteursportret binnen de collatie. **Verwijzingen:** Adams M 788; USTC 666478; VD16 B 5054.

Signatuur: F289:2. **Convoluut:** in convoluut met: Musculus, *In ambas apostoli Pauli ad Corinthios Epistolas commentarii*, 1566. Zie aldaar.

Vermigli, Pietro Martire (1499-1562). *Loci communes*. Zürich: Christoph (II) Froschauer, 1580. 2°.

Collatie: α-ζ⁶ A-Z⁶ a-o⁶ p⁸ q-z⁶ 2A-4E⁶ 4F⁸ (4F8 blanco) = [36], 589[= 591], [1 blanco] ff.

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; auteursportret binnen de collatie. **Verwijzingen:** niet in Adams; USTC 673428; VD16 V 825.

Signatuur: F299. **Defecten:** f. 4F8 (blanco) ontbreekt. **Boekband:** 335 x 225 x 115 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over houten platten, 4 ribben, blauwe snede. Schutbladen van de firma G. Honig & Zoon. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. De oorspronkelijke band met een druppelvormige kettingklamp op het achterplat (m.b.). Sporen hiervan op de laatste bladen van het boekblok. **Gebruikssporen:** verscheidene leesmarkeringen en enkele aantekeningen in de tekst. Los ingevoegd fragment van een Latijnse brief, gedateerd 1588 en ondertekend door Florentius Engelbertus (†1592), predikant te Wijdenes, Oosterleek en Nieuwveen. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

Vesalius, Andreas (1514-1564). *De humani corporis fabrica libri septem*. Bazel: Johannes Oporinus, jun. 1543. 2°.

Collatie: *⁶ A-Z⁶ a-l⁶ m⁸ n-o⁶ p⁴ q-z⁶ 2A-2L⁶ 2M⁸ = [12], 659[= 663], [37] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met geïllustreerde rand; auteursportret en houtsneden, toegeschreven aan Jan Stefan van Calcar (1499-1546/50), binnen de collatie; 2 uitslaande houtsneden buiten de collatie; colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams V 603; Hollstein IV, p. 84; NLM 16 4577; USTC 606035; VD16 V 910.

Signatuur: F160. **Boekband:** 440 x 300 x 75 mm. Contemporain. Bruin leer over houten platten, 7 ribben. Voor- en achterplat met 3 kaders van rolstempels. Het buitenste kader met medaillons met portretbustes van keizers tussen ranken. Resten van 2 versierde klampsluitingen en kantbeslag. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. De band is in 1915 gerepareerd met bruin schapenleer door Jan Willem de Graaf (1868-1924) te Enkhuizen (NL-HnWFA, HGE (ongeïnv.)), Brief van F.W.J. van de Poel aan het College van Kerkvoogden, 15-5-1915). Gerestaureerd in 2015 door Herre de Vries van Restauratie Nijhoff Asser die de rug bekleedde met nieuw kalfsleer. **Maculatuur:** dubbelblad van perkament met Gregorius I Magnus (ca. 540-604), *Homiliae in Ezechielem*, 1, Homilia X, vv. 3-14. Italië?, 10de/11de

eeuw. Tekst in 2 kolommen. **Herkomst:** voorste schutblad met ex libris van Franciscus Maelson (1538-1602), arts en diplomaat te Enkhuizen. Hij had het boek gekocht op een veiling in Antwerpen ('Sum Franciscus Petri Maelsonii Enchusani Medici, Emptus Antverpiae in auctione. &c.'). Titelpagina met motto en ex libris van Franciscus Maelson ('Dum vita spes est. Sum Francisci Petri Maelsonii Enchusani Medici, nec muto Dominum'). Idem met schenkingsnotitie van Diewertje Maertens (†1651), weduwe van Pieter Fransz Maelson (ca. 1580-1633), in de hand van bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Ex donatione viduae D. Petri Francisci Maelsonii'). **Gebruikssporen:** voorste schutblad met fragment uit Pietro Andrea Mattioli (1501-1578), *Commentarii in sex libros Pedacii Dioscoridis De materia medica*, lib. 1, cap. 111 in de hand van Franciscus Maelson ('Nec desunt praeterea hoc te[m]pore, qui radicem illam alii Cinam, alii Chinam vocat, Guaico praeferant, etsi Vesalius admirabilis humani corporis fabricae professor oppositum senserit'). Verscheidene leesmarkeringen en enige aantekeningen in de tekst, niet in de hand van Franciscus Maelson. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** 1633 of 1637, geschenk van Maertens. **Verwijzingen:** Margócsy I/126; Zijp 42. **Opmerkingen:** boeken uit de bibliotheek van Maelson bevinden zich ook in de bibliotheek van de Sint-Nicholaasparochie te Edam, nu ondergebracht in de Universitaire Bibliotheken Leiden (sign. EDAM 80.2) en Dittrick Medical History Center te Cleveland (sign. HERBALS 1574).

473

BEELDENDE KUNST (ARCHITECTUUR)

Vignola, Giacomo Barozzi da (1507-1573). *Regola delli cinque ordini d'architettura = Regel van de vijf ordens der architecture = Reigle des cinq ordres d'architecture = Regel der funff orden von Architectur.* Amsterdam: Joan (I) Blaeu en Cornelis Blaeu, 1640. 2°.

Collatie: A-H⁶ = 95, [1] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein, gotisch en cursief; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; gegraveerd auteursportret en 42 gravures binnen de collatie. **Verwijzingen:** Hoogendoorn VIGN01(6); STCN 086060287; USTC 1013539.

Signatuur: 1913. **Toevoegingen:** 3 gravures (extra afdruk van illustratie 41 en 2 illustraties uit Augustin-Charles d'Aviler, *Ausführliche Anleitung zu der gantzen Civil-Bau-Kunst.* Augsburg: Johann Georg Hertel, 1747). **Bijzonderheden:** illustratie 41 is ondersteboven afgedrukt. **Boekband:** 447 x 285 x 15 mm. Vervaardigd in 1983 (NL-HnWFA, HGE (ongev.)), Notulen kerkvoogdij). Bruin kunstleer over kartonnen platten. Schutbladen van dik marmerbehang. **Herkomst:** titelpagina met aantekening ('Kelant [?] Enkhuizen'). **Vroegste vermelding:** C1986. **Verwerving:** 13 april 1983, verworven door de 'ophaaldienst rommelmarkten' van de Commissie Hervormd Centrum Enkhuizen (NL-HnWFA, HGE (ongev.)), Notulen kerkvoogdij).

474

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Visser, Jan Adriaan (1913-). *De verkondiging in de dienst der barmhartigheid.* Enkhuizen: Predikbeurtenblad "Bijto", [1950].

Paginerig: [4], 13-20, 2, 22-61, [1] pp. **Verwijzingen:** Brinkman (1946-1950), p. 1536. **Signatuur:** 1925. **Boekband:** 183 x 124 x 6 mm. Contemporain. Kartonnen uitgeversband met gedrukte titel en illustratie. **Herkomst:** voorste schutblad met schenkingsnotitie van Joost Volgers (1913-2001), zuivelbewerker te Enkhuizen ('Geschenk van Joost Volgers maart 1990'). **Vroegste vermelding:** – **Verwerving:** maart 1990, geschenk van Volgers.

475

GESCHIEDENIS (LEVENSBSCHRIJVINGEN)

Vitae caesarum. Ed. Desiderius Erasmus (1466/69-1536) en Giovanni Battista Egnazio (1478-1553). Bazel: Hieronymus Froben en Nikolaus (I) Episcopus, sep. 1546. 2°.

Collatie: $\alpha^6 \beta^4 a-z^6 A-P^6 Q^8 R-2Q^6 2R^8 2S-3B^6 3C^4 3D^6$ (Q8, 2X6 blanco) = [20], 470, [2 blanco], 473-810, [2 blanco], [68] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams C 91; USTC 701519; VD16 E 3648.

Signatuur: F108. **Boekband:** 355 x 240 x 60 mm. Contemporain. Bruin leer over houten platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met kaders van rolstempels met de rechtvaardiging van de mens voor God, de Annunciatie en de kruisiging van Christus ('ECCE ANG DE', 'PECCATVM', 'AVE [MARIA]', gedateerd 1557 en gesigneerd NP) (EBDB r002532) en portretten van Lucretia, Prudentia, Judith en Fides ('LVCRECIA', 'PRVDEN', 'IVDIT', gedateerd 1557 en gesigneerd NP). 2 versierde klampsluitingen. Kantbeslag. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('VITAE CAE- / SARVM.') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven (signatuur in witte inkt). **Maculatuur:** 2 smalle scharnierstroken van perkament met penwerkinitialen in rood en blauw. **Herkomst:** titelpagina met de naam van Wermbold Claasz (werkz. 1569-1574), stadssecretaris te Naarden. Voorste schutblad met ex libris van Claasz, aangevuld met een notitie over de aankoop van het boek in 1586 door Gerard Tuning (1566-1610), hoogleraar rechtsgeleerdheid te Leiden, die het vervolgens schonk aan Pieter Fransz Maelson (ca. 1580-1633), arts te Enkhuizen ('Sum Wermboldi Nicolai Nerdeni. Nu[n]c emptus Gerardo Jacobi Tuningo in nundinis Gommarianis 30 sestertiis. Anno 1586 Enchusae illius igitur posthac, non superioris, ero. Iam vero Maelsonius Ench. proprius herus est. Ex donatione Gerardi Tu[n]gingii'). **Gebruikssporen:** titelpagina met weggekraste, onleesbare aantekening. Verscheidene aantekeningen en leesmarkeringen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643. **Opmerkingen:** een boekband met dezelfde rolstempels bevindt zich in de Librije van Edam, ondergebracht in de Koninklijke Bibliotheek te Den Haag (sign. Edam 71). **Verwijzing:** Zijp 4; Storm van Leeuwen, p. 25.

476

BEELDENDE KUNST (ARCHITECTUUR)

Vitruvius Pollio (1ste eeuw v. Chr.). *De architectura libri decem*. Ed. Johannes De Laet (1581-1649). Amsterdam: Louis (III) Elzevier, 1649. 2°.

Collatie: $*^4 \dagger a-\dagger d^4 A-2G^4 2H^6 \chi^1 2I^6 2K^4 \times 2I-2K^4 2L^6 {}^2A-T^4 {}^2V^6 a-i^4$ = [8], 30, [2], 272, [28], 164, 69, [3] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina; houtsneden binnen de collatie. **Verwijzingen:** STCN 852717466; USTC 1032429; Willems 1097.

Signatuur: F55. **Bijzonderheden:** STCN beschrijft variaties in het zetsel van f. i2. Dit exemplaar met vingerafdruk: *3b2 i2 \$d. **Boekband:** 315 x 205 x 65 mm. Contemporain? Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('Vitruvii Pollionis / ARCHITECTURA') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1649 en 1693.

477

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Vogel, Matthäus (1519-1591). *Schatzkammer heiliger Göttlicher Schrift der erste(-sibend und letste) Theil*. Tübingen: Georg Gruppenbach, 1589-1594. 2°.

Collatie: 8 delen (1#):(-):(${}^6 A-3V^6 3X^4$ (3X4 blanco) = [24], 792, [2], [2 blanco] pp.; 2#):(-2)(${}^6 A-3N^6 3O^8$ = [2], 7, [15], 727, [1] pp.; 3#):(${}^6 A-2G^6 2H^8$ (2H8 blanco) = [12], 347[=

374], [2 blanco] pp.; 4#):(8 a-2i6 2k8 (2k8 blanco) = [16], 398, [2 blanco] pp.; 5# a6 A-Q6 R4 = [12], 199, [1] pp.; 6#):(8 A-2E6 = [16], 336 pp.; 7#):(10 a-3x6 3y8 = [20], 819, [1] pp.; 8#):(6 A-Y6 Z4 2A-2E6 2F4 2G-2M6 2N2 2O-2Q6 2R4 2S-2Y6 2Z8 3A-3L6 3M8 (2R4, 2Z8, 3M8 blanco) = [12], 270, [2], 271-336, [2], 337-409, [3], 491-530, [2 blanco], [2], 531-602, [2 blanco], [2], 597-740, [2 blanco] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** delen 2, 5 en 8 met houtsneede op de titelpagina. **Annotaties:** deel 8 met de titel: *Summarischer Auszug und general Register*. **Verwijzingen:** niet in Adams; USTC 692220 (1), 692217 (2), 692229 (3), 692228 (4), 692222 (5), 692223 (6), 692226 (7), 692230 (8); VD16 V 2099 (1), 2093 (2), 2094 (3), 2095 (4), 2096 (5), 2097 (6), 2098 (7), 2105 (8). **Signatuur:** F250. **Boekband:** 5 banden (325 x 215 x 65/62/70/80/55 mm). Contemporain. Spitselband, perkament over kartonnen platten, blauwe sneede. Voor- en achterplat met blindstempel: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, gedecoreerde hoekstukken in het binnenste kader, centraal een ruitvormig kader met in het midden daarvan een ruitvormige plaatstempel (128 x 95 mm). Rug met blindstempel: 6 ornamenten tussen de bindingen. Resten van 2 leren striksluitingen. Achterplat (m.b.) met sporen van een druppelvormige kettingklamp. Idem (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('Schatzcamer / heyliger Schrift / durch / MATTHAEUM VOGEL / I[-VII, Register] Theil') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

478

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Vogellius, Hieronymus (ca. 1579-1645). *Ghesprek, over verscheydene stukken der religie in 't particulier gehouden t'Amsterdam*. Enkhuizen: Jan Jansz Camerling voor de auteur, 1634. 4°.

Collatie: $\pi^4 A-O^4 = [8], 110, [2]$ pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** STCN 267761538; USTC 1021125.

Signatuur: Q61. **Boekband:** 190 x 145 x 10 mm. Contemporain? Sierpapier met zweeps slagkammering over kartonnen platten, rood gesprenkelde sneede. Het achterplat ontbreekt. **Herkomst:** voorste dekblad met schenkingsnotitie van Teunis Carel Christiaan Everts (1789-1864), Luthers predikant te Enkhuizen ('Aan de Bibliotheek der Hervormde gemeente te Enkhuizen den 15 December 1854 T.C.C. Everts'). **Vroegste vermelding:** C1908. **Verwerving:** 15 december 1854, geschenk van Everts.

479

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Vogellius, Hieronymus (ca. 1579-1645). *Schriftuerlijke handelingen teegen het pausdom*. Enkhuizen: Jan Jansz Camerling, 1634. 4°.

Collatie: $\langle *** \rangle - 3 \langle *** \rangle^4 4 \langle *** \rangle^2 A-X^4 = [8], 110, [2]$ pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: *Eene christelijke trouw-hertighe betuygingghe*. **Verwijzingen:** STCN 054073529; USTC 1010249.

Signatuur: Q62. **Boekband:** 190 x 145 x 14 mm. Contemporain? Sierpapier met kammering over kartonnen platten, rood gesprenkelde sneede. **Herkomst:** voorste dekblad met schenkingsnotitie van Teunis Carel Christiaan Everts (1789-1864), Luthers predikant te Enkhuizen ('Aan de Bibliotheek der Hervormde gemeente te Enkhuizen den 15 December

1854. T.C.C. Everts'). **Vroegste vermelding:** C1908. **Verwerving:** 15 december 1854, geschenk van Everts.

480

THEOLOGIE (ROOMS-KATHOLICISME)

Volpe, Angelo (-1647). *Sacrae theologiae summa Ioannis Duns Scoti [...] et commentaria.*

Napels: Lazzaro Scoriggio, 1622-1646. 2°.

Collatie: 2 van 4 delen (1.1# §⁴ 2†⁴ A-2Q⁶ 2R⁴ a⁶ b⁸ = [16], 476, [28] pp.; 2.1# π¹ †⁴ 2†¹ A-2S⁶ 2T⁸ a¹⁰ (a10 blanco) = [12], 508, [18], [2 blanco] pp.). **Typografische kenmerken:**

lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina. **Verwijzingen:** OPAC SBN UM1E\001827; USTC 4008248.

Signatuur: F249. **Defecten:** oorspronkelijk verschenen in 4 delen, elk deel onderverdeeld in 3 stukken. Aanwezig zijn alleen delen 1.1 en 2.1 (1622). **Bindfouten:** katern a (index) uit deel 2.1 is direct na de titelpagina van dat deel gebonden. **Boekband:** 332 x 230 x 90 mm.

Contemporain? Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempel: kader van dubbele lijnen langs de randen. Resten van 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('ANGELUS in / SCOTUM') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven.

Vroegste vermelding: C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

W

481

THEOLOGIE (BIJBELS. PREKEN)

Walther, Rudolph (1519-1586). *Homiliarum in Evangelium [...] secundum Matthaeum pars prima(-altera)*. Zürich, Christoph (II) Froschauer, 1584-1590. 2°.

Collatie: 2 delen (1# 2 α -2 β ⁸ a-z⁶ A-2N⁶ 2O⁴ 2P⁶ (2P6 blanco) = [16], 352[= 363], [1 blanco] ff.; 2# *⁸ A-Z⁶ a-m⁶ n⁴ o⁶ (o6 blanco) = [6], 219, [1 blanco] ff.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk.

Verwijzingen: Adams G 1370-1371; USTC 626215 (1), 626510 (2); VD16 ZV 15422 (1), W 1053 (2).

Signatuur: F293. **Boekband:** 350 x 225 x 100 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over houten platten, 5 ribben, blauwe snede. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

482

THEOLOGIE (BIJBELS. PREKEN)

Walther, Rudolph (1519-1586). *In Acta apostolorum per divum Lucam descripta, homiliae CLXXV*. Zürich: Christoph (II) Froschauer, aug. 1577. 2°.

Collatie: 3a⁶ π a-b⁶ π c⁴ a-z⁶ A-2A⁶ 2B⁴ 2C⁶ (2C6 blanco) = [22], 290, [1], [1 blanco] ff.

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** niet in Adams; USTC 665327; VD16 W 1079.

Signatuur: F306:2. **Convoluut:** in convoluut met: Bullinger, *In Evangelium secundum Lucam, commentariorum lib. IX*, 1546. Zie aldaar.

483

THEOLOGIE (BIJBELS. PREKEN)

Walther, Rudolph (1519-1586). *In d. Pauli apostoli Epistolam ad Galatas homiliae LXI*. Zürich: Christoph (II) Froschauer, 1581. 2°.

Collatie: a⁶ b⁸ A-2D⁶ (b8 blanco) = [13], [1 blanco], 162 ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk.

Verwijzingen: Adams G 1400; USTC 665433; VD16 W 1083.

Signatuur: F297:2. **Convoluut:** in convoluut met: Walther, *In d. Pauli apostoli Epistolam ad Romanos homiliae*, 1580; idem, *In Ioannis apostoli & evangelistae Epistolam canonicam, homiliae XXXVII*, 1578. Zie aldaar. **Gebruikssporen:** enkele aantekeningen in de marge.

484

THEOLOGIE (BIJBELS. PREKEN)

Walther, Rudolph (1519-1586). *In d. Pauli apostoli Epistolam ad Romanos homiliae*. Zürich: Christoph (II) Froschauer, 1580. 2°.

Collatie: α - β ⁶ γ ⁸ a-z⁶ A-P⁶ Q⁸ (Q8 blanco) = [20], 235, [1 blanco] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams G 1394; USTC 665426; VD16 W 1087.

Signatuur: F297:1. **Convoluut:** in convoluut met: Walther, *In d. Pauli apostoli Epistolam ad Galatas homiliae LXI*, 1581; idem, *In Ioannis apostoli & evangelistae Epistolam canonicam, homiliae XXXVII*, 1580. Zie aldaar. **Boekband:** 338 x 225 x 93 mm. 20ste eeuw, mogelijk

vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over houten platten, 5 ribben, gele snede. Schutbladen van de firma T. Sanders & Zoon. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Gebruikssporen**: los ingevoegd blad met contemporaine aantekeningen aan beide zijden (incipit: 'Articulus 2 De Deo filio, q. 29'). Enige aantekeningen in de marge in dezelfde hand? **Vroegste vermelding**: C1637.

Verwerving: vóór 1637.

485

THEOLOGIE (BIJBELS. PREKEN)

Walther, Rudolph (1519-1586). *In Evangelium Iesu Christi secundum Ioannem homiliae CLXXX*. Zürich: Christoph (II) Froschauer, 1575. 2°.

Collatie: $\alpha\text{-}\beta^6\ \gamma^4\ a\text{-}z^6\ A\text{-}2X^6\ 2Y^8$ (γ^4 , $2Y^8$ blanco) = [15], [1 blanco], 408, [1], [1 blanco] ff.

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties**: titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen**: Adams G 1382; USTC 626461; VD16 W 1039.

Signatuur: F296. **Boekband**: 333 x 220 x 90 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over houten platten, 5 ribben, gele snede. Schutbladen van de firma T. Sanders & Zoon. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Gebruikssporen**: enige aantekeningen en leesmarkeringen in de marge. **Vroegste vermelding**: C1637. **Verwerving**: vóór 1637.

486

THEOLOGIE (BIJBELS. PREKEN)

Walther, Rudolph (1519-1586). *In Evangelium Iesu Christi secundum Lucam homiliae CCXV*. 3de druk. Zürich: Christoph (II) Froschauer, 1579. 2°.

Collatie: $\alpha^6\ \beta^8\ a\text{-}z^6\ A\text{-}3Z^6\ ^23A\text{-}3C^6$ (β^8 , $^23C^6$ blanco) = [13], [1 blanco], 569, [1 blanco] ff.

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties**: titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen**: Adams G 1378; USTC 626182; VD16 W 1044.

Signatuur: F295. **Boekband**: 350 x 230 x 100 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over houten platten, 5 ribben, gele snede. Schutbladen van de firma T. Sanders & Zoon. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Gebruikssporen**: verscheidene aantekeningen en leesmarkeringen in de tekst. **Vroegste vermelding**: C1637. **Verwerving**: vóór 1637.

487

THEOLOGIE (BIJBELS. PREKEN)

Walther, Rudolph (1519-1586). *In Evangelium Iesu Christi secundum Marcum homiliae CXIXXX[!]*. Zürich: Christoph (II) Froschauer, 1577. 2°.

Collatie: $2a\text{-}2d^6\ a\text{-}z^6\ A\text{-}P^6\ Q^4\ R^6$ ($2d^6$ blanco) = [23], [1 blanco], 238 ff. **Typografische kenmerken**: lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties**: titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen**: Adams G 1374; USTC 626191; VD16 W 1049.

Signatuur: F294. **Boekband**: 323 x 215 x 60 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over houten platten, 5 ribben, gele snede. Schutbladen van de firma T. Sanders & Zoon. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Gebruikssporen**: talrijke leesmarkeringen en aantekeningen in de marge. **Vroegste vermelding**: C1637. **Verwerving**: vóór 1637.

Walther, Rudolph (1519-1586). *In Ioannis apostoli & evangelistae Epistolam canonicam, homiliae XXXVII.* Zürich: Christoph (II) Froschauer, 1578. 2°.

Collatie: 2a⁶ A-O⁶ P⁴ Q⁶ = [6], 94 ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams G 1404; USTC 665941; VD16 W 1099.

Signatuur: F297:3. **Convoluut:** in convoluut met: Walther, *In d. Pauli apostoli Epistolam ad Romanos homiliae*, 1580; idem, *In d. Pauli apostoli Epistolam ad Galatas homiliae LXI*, 1581. Zie aldaar.

Walther, Rudolph (1519-1586). *In priorem(-posteriorem) d. Pauli apostoli ad Corinthios Epistolam homiliae.* Zürich: Christoph (II) Froschauer, 1578. 2°.

Collatie: 2 delen (1# α - γ ⁶ A-Z⁶ a-x⁶ y⁸ = [18], 272 ff.; 2# *⁶ 2*⁸ 2A-2Z⁶ 2a⁶ = [14], 144 ff.).

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams G 1397; USTC 665288 (1), 665284 (2); VD16 W 1103 (1), 1107 (2).

Signatuur: F298. **Boekband:** 331 x 210 x 80 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over houten platten, 5 ribben, blauwe snede. Schutbladen van de firma G. Honig & Zoon. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Herkomst:** titelpagina met ex libris van Wilhelmus Lanius (†1592), predikant te Lutjebroek, Steenwijk, IJsselmuiden en Elburg, in rode inkt ('Sum Wilhelmi Lanii Ducu[m]are redemptius anno 1585'). **Gebruikssporen:** enkele aantekeningen in de tekst in rode inkt. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

Walther, Rudolph (1519-1586). *In Prophetas duodecim, quos vocant minores, [...]* *homiliae.* 3de druk. Zürich: Christoph (II) Froschauer, 1572. 2°.

Collatie: *⁶ 3a-3c⁶ a-z⁶ A-2Z⁶ 2a-2b⁶ 2c⁸ = [24], 413, [21] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk.

Verwijzingen: Adams G 1364; USTC 666382; VD16 W 1112.

Signatuur: F292. **Boekband:** 355 x 235 x 75 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over houten platten, 5 ribben, blauwe snede. Schutbladen van de firma T. Sanders & Zoon. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. **Herkomst:** titelpagina met ex libris van Gerrit Jacobsz Vesterman (†1588), predikant te Enkhuizen ('Sum Gerardi Vestermanni Enchusani a[nn]o 1584'). Idem met prijs ('Constat 4 flor. 10 sester.'). **Gebruikssporen:** enige leesmarkeringen en aantekeningen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** 1588, gekocht uit de bibliotheek van Vesterman.

Wecker, Johann Jacob (1528-1586). *Medicinae utriusque syntaxes, ex Graecorum, Latinorum, Arabumque thesauris.* Laatste druk. Bazel: Sebastian Henricpetri, mrt. 1601. 2°.

Collatie: α^4 a-z⁶ A-2P⁶ 2Q⁴ 2R-2S⁶ 2T⁸ (2T8 blanco) = [8], 752, [26] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** USTC 2117467; VD17 3:672126R.
Signatuur: F192. **Boekband:** 350 x 230 x 60 mm. Contemporain? Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gesprenkelde snede. Resten van 2 leren striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, horizontaal. Rug met handgeschreven titel aan kop ('Weckeri Tabulae / medicae'). Idem met handgeschreven titel ('WECKERI / Tabulae Medicae') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

492

GESCHIEDENIS (KLASSIEKE OUDHEID)

Welser, Marcus (1558-1614). *Rerum Augustanar. Vindelicar. libri octo.* Venetië: [Aldo (II) Manuzio], 1594. 2°.

Collatie: A-B⁴ C-D² E-2N⁴ 2O² = [6], 377[= 277], [1] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina door Alexander Mair (1559-1620/30); gravures, waaronder 1 uitslaande kaart, binnen de collatie. **Verwijzingen:** Adams V 364; EDIT 16 48340; USTC 863882.

Signatuur: F137. **Boekband:** 300 x 208 x 35 mm. Eind 16de/1ste helft 17de eeuw. Spitselband, perkament over kartonnen platten. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Velserii / De / rebus / Augu- / stanis') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655.

493

RECHTSGELEERDHEID (CORPUS IURIS CIVILIS. COMMENTAREN)

Wesenbeck, Matthaeus (1531-1586). *In Pandectas iuris civilis & Codicis Iustiniani libros commentarii.* Frankfurt am Main: Erasmus Kempfer voor Anton Hierat [te Keulen], 1619. 4°.

Collatie: π^4 a-z⁸ A-K⁸ L⁶; π^2 2a-2g⁸ 2h⁴ (2h4 blanco) = [8] pp., 1032 kols., [24]; [4] pp., 218 kols., [8], [3 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Annotaties:** bevat met eigen titelpagina: *In Codicem d. Iustiniani commentarius.* **Verwijzingen:** USTC 2130459; VD17 1:014176Z.

Signatuur: Q37. **Boekband:** 254 x 200 x 50 mm. Contemporain? Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gesprenkelde snede. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693.

494

THEOLOGIE (BIJBELS. PREKEN)

Westerman, Adam (-1634). *Groote christelycke zee-vaert, in XXVI. predicatien, in maniere van een zee-postille.* Amsterdam: Jan Jacobsz Bouman, 1645. 8°.

Collatie: (?) - 3(?)⁸ A-2R⁸ 2S⁴ (3(?)8 blanco) = [45], [3 blanco], 608, [8] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Verwijzingen:** STCN 434807990; USTC 1122650.

Signatuur: 1903. **Boekband:** 185 x 117 x 60 mm. Contemporain? Spitselband, perkament over kartonnen platten. Resten van 2 leren striksluitingen. **Herkomst:** 3de schutblad met de naam

van Jacob Cornelisz Slagter (*1706) uit Hauwert. **Gebruikssporen**: 2de schutblad (verso) met aantekening in potlood over de bouw van de Tempel van Salomo. **Vroegste vermelding**: C1986. **Verwerving**: tussen 1908 en 1986.

495

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Whitaker, William (1548-1595). *Opera theologica, duobus tomis [...] collecta*. Genève: voor Samuel Crespin, 1610. 2°.

Collatie: 2 delen (1# §-2§⁶ 3§⁴ A-3N⁶ 3O⁴ (3O4 blanco) = [32], 714, [2 blanco] pp.; 2# *⁶ A-Y⁶ Z⁴ (Z4 blanco) = [12], 805, 17, [2 blanco] pp.). **Typografische kenmerken**: lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties**: titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen**: Swiscovery 991063119259705501; USTC 6702957.

Signatuur: F228. **Bijzonderheden**: de plaats van uitgave in het impressum is 'Genevae' (in tegenstelling tot 'Aureliae Allobrogum' zoals beschreven in Swiscovery). **Boekband**: 370 x 240 x 90 mm. (1ste helft?) 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben. Voor- en achterplat met blindstempel: kader van enkele lijnen langs de randen, centraal een plaatstempel (type P.A5). Resten van 2 leren striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel aan kop ('WHITAKERI. / Opera.'). Idem met handgeschreven titel ('OPERA / WHITAKERI.'). en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Maculatuur**: overlajmstroken van perkament met ongeïdentificeerde Latijnse tekst. **Vroegste vermelding**: C1637. **Verwerving**: tussen 1610 en 1637.

496

GESCHIEDENIS (LEVENSBECHRIJVINGEN)

Den wijngaert va[n] sinte Franciscus vol schoonre historien, legenden, ende duechdelijcke leeringhen allen menschen seer profijtelyck. Antwerpen: Henrick Eckert van Homberch, 12 dec. 1518. 2°.

Collatie: a⁴ A-Z⁶ &⁶ 2A-2E⁶ 2F⁴ 2G-2Z⁶ 2A-T⁶ 2U⁸ 2A⁶ 2B⁴ 2C-2D⁶ = [4], CCCCXVIII, [6] ff. **Typografische kenmerken**: lettertype gotisch; typografische titelpagina in rood en zwart. **Illustraties**: titelpagina met portret van Franciscus van Assisi. **Verwijzingen**: Adams F 905; NB 12468; NK 2208; STCN 381317986; STCV 12925566; USTC 402931.

Signatuur: F334. **Boekband**: 275 x 220 x 70 mm. 20ste eeuw, waarschijnlijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Perkament over kartonnen platten, 4 ribben, blauwe snede. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop. Oorspronkelijk gebonden in een (perkamenten?) band met sluitlinten en een centrale plaatstempel (type F) op het voor- en achterplat. De platten van deze band zijn hergebruikt voor de nieuwe band (de oude stempel is zichtbaar onder de nieuwe bekleding). Het voorplat bevat een 'spookafdruk' van een andere band met een plaatstempel van het type P.K. Deze afdruk in spiegelbeeld is waarschijnlijk veroorzaakt door een band die na de restauratie op het nog natte perkament heeft gelegen. **Herkomst**: titelpagina met doorgehaald en grotendeels onleesbaar ex libris van een eerdere eigenaar, vermoedelijk een klooster ('dit boec hoert [...] sinte [...] weer vient de bregtet weer om gods wijllen'). Idem met schenkingsnotitie van Leonardus Lychonten (†1675), schepen te Enkhuizen, in de hand van bibliothecaris Thomas Montanus ('Hanc Francisci Vineam in perpetuum fabulosi pontificatus ignominiam Bibliothecae Enkusanae donavit doctissimus et consultissimus Reipubl. Enkhusana scabinus D. Leonardus Lychonten'). **Gebruikssporen**: de katernen a en A-H zijn gerubriceerd in rood. **Vroegste vermelding**: C1693. **Verwerving**: tussen 1643 en 1673, geschenk van Lychonten. **Verwijzing**: Zijp 8.

Wild, Johann (1495-1554). *In [...] Evangelium secundum Ioannem [...] enarrationes.*

Mainz: Franz Behem, sep. 1550. 2°.

Collatie: $a^4 A-4P^6 4Q^4 = [4]$, CCCCCVII, [1] ff. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** 3 houtsneden binnen de collatie; colofon en f. 4G6v met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams F 372; USTC 666457; VD16 W 2963.

Signatuur: F302. **Boekband:** 337 x 215 x 85 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over kartonnen platten, 5 ribben, rode snede. Schutbladen met watermerk 'V. GR.' en 'Pro Patria'. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven in witte inkt. De oorspronkelijke band met een druppelvormige kettingklamp op het achterplat (m.b.). Sporen hiervan op de laatste bladen van het boekblok.

Gebruikssporen: verscheidene leesmarkeringen in de tekst. **Vroegste vermelding:** C1637.

Verwerving: vóór 1637.

Winsemius, Pierius (1586-1644). *Chronique ofte historische geschiedenis van Vriesland.*

Franecker: Jan Lamrinck, 1622. 2°.

Collatie: $(*)^6 A-4G^6 4H-4I^4 4K^6 4L^6(4L5+\chi1) 4M^6(-4M5+\chi4M5.6) 4N^4 = [12]$, 913, [63] pp.

Typografische kenmerken: lettertype gotisch. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina door Pieter Feddes van Harlingen (1586-1622/23); houtsneden en 56 gravures binnen de collatie, de gravures door Feddes van Harlingen; 4 uitslaande gegraveerde kaarten door Feddes van Harlingen en Pieter Bast (1570-1605) buiten de collatie. **Verwijzingen:** Hollstein VI 43-98, 116; STCN 830810129; USTC 1026612.

Signatuur: F124. **Bijzonderheden:** STCN beschrijft kleine variaties in het zetsel. Dit exemplaar met vingerafdruk: a1 (*)2 l\$van\$: *a2 (*)3 \$heeft - b1 A \$w : b2 4N3 t\$is\$seker\$d. **Boekband:** 318 x 205 x 75 mm. 1ste helft 17de eeuw. Spitselband met bruine spitsels en omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempeling: kader van enkele lijnen langs de randen. Resten van 2 strikssluitingen van groen textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Historie van / VRISLANT / door / PIER. WINSEM') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1622 en 1637. **Verwijzing:** Zijp 23.

Wolf, Johannes (1537-1600). *Lectio-num memorabilium et reconditarum centenarii XVI.*

Lauingen: Leonhard Reinmichel voor de auteur, 1600. 2°.

Collatie: 2 delen $(1\#)(-3)(^6 A-4O^6 4P^8 = [36]$, 1012 pp.; $2\#)(^6 2)(^4 a-2a^6 \chi1 2b-4v^6 4x^4 (4x4$ blanco) = [20], 1074, [2 blanco] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein;

typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en f. 4k2 van deel 2 met geïllustreerde rand, toegeschreven aan Jakob Lederlein (werkz. 1575-1600); auteursportret en houtsneden door Jost Ammann (1539-1591) en Lederlein binnen de collatie. **Verwijzingen:** Adams W 236; Hollstein German XXI 13; USTC 667978-667979; VD16 W 4209 (1), 4211 (2).

Signatuur: F39. **Defecten:** f. 4x4 (blanco) uit deel 2 ontbreekt. **Boekband:** 2 banden (344 x 220 x 98/94 mm). 1ste helft 17de eeuw. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, rode

sne. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van enkele lijnen, de hoeken verbonden, centraal een plaatstempel (type P.J). Resten van 2 leren striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Lectio / I. WOLPHII / Tomus I[-II]') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. Band 1 gerestaureerd in 2016 door Marijn de Valk (Boekrestauratie De Valk). **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1655.

500

GESCHIEDENIS (KERKGESCHIEDENIS)

Wtenbogaert, Johannes (1557-1644). *Kerckeliicke historie, vervatende versheyden gedenckwaerdige saecken, in de christenheyt voorgevallen.* Vermeerderde druk. Rotterdam: Joannes Naeranus, 1647. 2°.

Collatie: *⁴A-5H⁶5I⁸2*-3*²24*² (5I8 blanco) = [8], 1214, [28], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** STCN 840693826; USTC 1029149.

Signatuur: F98. **Defecten:** f. 5I8 (blanco) ontbreekt. **Boekband:** 325 x 215 x 100 mm. 2de helft 17de eeuw. Perkamert over kartonnen platten, 6 ribben, blauw gesprenkelde sne. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, de hoeken verbonden, bloemen in de hoeken van het binnenste kader, centraal een plaatstempel (type P.F1). Resten van 2 striksluitingen van blauw textiel. Achterplat (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Rug met handgeschreven titel ('Kerckelike Historie / van UYTENBOGAERT') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1647 en 1693.

501

GEOGRAFIE (AMERIKA)

Wytfliet, Cornelis van (ca. 1550-ca. 1597). *Descriptionis Ptolemaicae augmentum sive Occidentis notitia.* 2de druk. Leuven: Gerard Rivius, 1598. 2°.

Collatie: <***>⁴A-2A⁴ = [8], 191, [1] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein. **Illustraties:** gegraveerde titelpagina; 19 uitslaande gegraveerde kaarten buiten de collatie. **Verwijzingen:** Adams W 278; European Americana 598/122; NB 31862; USTC 407038; Van der Krogt 371:02B.

Signatuur: F57:1. **Toevoegingen:** katern O is 2 keer aanwezig. **Convolut:** in convoluit met: Broniovius, *Tartariae descriptio*, 1595. Zie aldaar. **Boekband:** 317 x 205 x 35 mm. Eind 16de/1ste helft 17de eeuw. Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten. Voor- en achterplat met blindstempeling: 2 kaders van lijnen, ornamenten in de hoeken van het binnenste kader, centraal een ruitvormige plaatstempel (100 x 67 mm). Rug met blindstempeling: 6 ornamenten tussen de bindingen. Resten van 2 leren striksluitingen. Achterplat (r.b.) met sporen van 3 langwerpige rechthoekige kettingklampen, 1 verticaal en 2 horizontaal. Rug met handgeschreven titel door Bernardus Paludanus (1550-1633), arts te Enkhuizen, aan kop ('[...] / Transyl / viania / et / Tartaria'). Idem met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('Descriptionis / Ptolemaicae / Augmentum') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** tussen 1598 en 1637. **Opmerkingen:** een boek uit de bibliotheek van Paludanus bevindt zich ook in de voormalige collectie van de universiteitsbibliotheek van Franeker, nu Tresoar (sign. 881 G fol.).

X

502

LETTERKUNDE (GRIEKSE OUDHEID)

Xenophon Atheniensis (ca. 430-354 v. Chr.). *Omnia quae exstant opera.* Vert. door Johannes Leunclavius (1541-1594). [Genève]: [Henri Estienne], 1596. 2°.

Collatie: §⁴ 2*-4*⁴ 5*⁶ A-2M⁶ 2N-2O⁴ 2P⁶ (2P6 blanco) = [8], 36, 428, [20] pp.

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** Adams X 21; CDM, p. 149; GLN 15-16 3886; Kecskeméti 176; USTC 451555.

Signatuur: F90:2. **Defecten:** f. 2P6 (blanco) ontbreekt. **Toevoegingen:** ff. *2-6 en *8 uit een eerdere editie van Xenophons verzamelde werken (GLN 15-16 2896) zijn ingebonden na f. §1. **Convoluut:** in convoluut met: Xenophon, *Quae exstant opera*, 1581. Zie aldaar.

503

LETTERKUNDE (GRIEKSE OUDHEID)

Xenophon Atheniensis (ca. 430-354 v. Chr.). *Quae exstant opera* [Grieks en Latijn]. 2de druk. Ed. Henri Estienne (1528/31-1598). [Genève]: Henri Estienne, 1581. 2°.

Collatie: §⁶ a-2n⁸ 2o⁴ A-H⁴ I⁶ = [12], 584, 76 pp. **Typografische kenmerken:** lettertype Grieks en romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams X 14; CDM, pp. 102-103; GLN 15-16 2895; Kecskeméti 127; USTC 450907.

Signatuur: F90:1. **Convoluut:** in convoluut met: Xenophon, *Omnia quae exstant opera*, 1596. Zie aldaar. **Boekband:** 360 x 240 x 85 mm. 20ste eeuw, mogelijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Bruin schapenleer over kartonnen platten, 5 ribben, rood en blauw gesprenkelde snede. Schutbladen van de firma J. Honig & Zoon. Rug met handgeschreven signatuur aan staart, ondersteboven in witte inkt. Oorspronkelijk gebonden in een (perkamenten?) band met centrale plaatstempel (type A) op het voor- en achterplat. De platten van deze band zijn hergebruikt voor de nieuwe band (de stempeling is zichtbaar onder de nieuwe bekleding).

Vroegste vermelding: C1643. **Verwerving:** tussen 1637 en 1643.

Z

504

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Zanchius, Hieronymus (1516-1590). *De natura Dei, seu De divinis attributis libri V.* Heidelberg: Jakob Müller, 1577. 2°.

Collatie: a-b⁶ A-P⁶ Q⁸ R-2I⁶ 2K⁴ 2L-3R⁶ (3R6 blanco) = [24], 719, [35], [2 blanco] pp.

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams Z 38; USTC 662839; VD16 Z 80.

Signatuur: F291:2. **Convoluut:** in convoluut met: Zanchius, *De tribus Elohim, aeterno Patre, Filio, et Spiritu Sancto, uno eodemque Iehova, libri XIII*, 1573. Zie aldaar.

505

THEOLOGIE (PROTESTANTISME)

Zanchius, Hieronymus (1516-1590). *De tribus Elohim, Aeterno Patre, Filio, et Spiritu Sancto, uno eodemque Iehova, libri XIII in duas distincti partes.* Frankfurt am Main: Georg Rab, 1573 (col.: 1572). 2°.

Collatie: 2 delen (1# a⁶ b⁴ A-2B⁶ 2C⁸ 2D⁶ 2E⁴ (2E4 blanco) = [20], 315, [19], [2 blanco] pp.; 2#)⁴ a-o⁶ p⁴ q-r⁶ s⁴ = [8], 175, [33] pp.). **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams Z 46; USTC 662843; VD16 Z 94.

Signatuur: F291:1. **Convoluut:** in convoluut met: Zanchius, *De natura Dei*, 1577. Zie aldaar.

Boekband: 345 x 235 x 90 mm. Contemporain. Bruin leer over houten platten, 5 ribben, blauwe snede. Voor- en achterplat met 3 tegen elkaar aanliggende kaders van rolstempels met de doop van Christus, de Annunciatie, de opstanding en de kruisiging van Christus ('HIC EST FILI', 'ECCE VIRGO', 'MORS ERO M', 'ECCE ANGNV', gesigneerd GW), palmetten en 4 medaillons met portretbustes van krijgers tussen ranken (type R.3), in combinatie met losse stempels. 2 versierde klampsluitingen. Achterplat (m.b.) met sporen van een druppelvormige kettingklamp. Idem (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, verticaal en horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Abraham van Doeslaer ('ZANCHIVS / de tribus Elohim / et / de Dei Attributis') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven (signatuur in witte inkt). **Maculatuur:** overlijmstroken van perkament met ongeïdentificeerde Latijnse tekst. **Herkomst:** titelpagina met ex libris van Gerrit Jacobsz Vesterman (†1588), predikant te Enkhuizen ('Sum Gerardi Vestermanni Enchusani'). Idem met prijs ('constat 4 flor. 15 sest.'). Voorste schutblad met handgeschreven ex libris van de kerk te Enkhuizen ('Ecclesia Enchusana me sibi vendicat'). **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** 1588, gekocht uit de bibliotheek van Vesterman.

506

ALGEMENE WERKEN (ENCYCLOPEDIËN)

Zwinger, Theodorus (1533-1588). *Theatrum humanae vitae.* Bazel: Eusebius Episcopus, 1586 (col.: 1587). 2°.

Collatie: *-2*⁶ 3*⁸ a-z⁶ A-2A⁶ 2B⁸ 2C-2Z⁶ 22A-2T⁶ 22V¹⁰ 22X-2Z⁶ 2a-2d⁶ 2e⁸ 2f-3s⁶ 3t⁸ 3u-3z⁶ 3A-3Z⁶ 23a-3t⁶ 23u⁸ 23x-3z⁶ 23A-3H⁶ 23I⁸ 23K-3Y⁶ 23Z⁸ 4a-4y⁶ 4z¹⁰ 4A-4D⁶ 4E⁸ 4F-4K⁶ 4L⁸ 4M-4Z⁶ 24a-4m⁶ 24n⁸ 24o-4z⁶ 24A-4G⁶ 24H⁸ 24I-4T⁶ 24V¹⁰ 24X-4Z⁶ 5a-5s⁶ 5t⁸ 5u-5z⁶ 5A-5D⁶ 5E¹⁰ 5F-5H⁶ 5I⁴ 5K-5Z⁶ 25a⁶ 25b⁸ 25c-5I⁶ 25m⁴ 25n-5s⁶ 25t-5y⁸ 25z¹⁰ 25A-5B⁶ 25C⁸ 25D-5X⁶ 25Y⁸ (2B8, 22V10, 23u8, 24H8, 5z6, 25o6 blanco) = [40], 578, [2 blanco], [4], 585-1078, [2 blanco], [4], 1085-1551, [5], 1557-2196, [2 blanco], [4], 2203-3464, [2 blanco], [4], 3471-

3932, [2 blanco], [4], 3939-4373, [3], [2 blanco], [388] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina en colofon met drukkersmerk. **Verwijzingen:** Adams Z 215; USTC 606525; VD16 Z 757. **Signatuur:** F9. **Bindfouten:** band 2 bevat delen 18-29 en band 3 bevat delen 6-17. **Boekband:** 3 banden (385 x 250 x 123/130/110 mm). 20ste eeuw, waarschijnlijk vervaardigd door of in het atelier van Piet Hendrik Schokker (1894-1975), boekbinder van het Rijksmuseum te Amsterdam. Perkament over kartonnen platten, 5 ribben, blauwe snede. Schutbladen van de firma J. Honig & Zoon. Rug met handgeschreven signatuur van de Librije aan kop. **Vroegste vermelding:** C1637. **Verwerving:** vóór 1637.

507

THEOLOGIE (BIJBELS. COMMENTAREN)

Zwingli, Huldrych (1484-1531). *In Evangelicam historiam de Domino nostro Iesu Christo, per Matthaeum, Marcum, Lucam, & Iohannem conscriptam, Epistolas[ue] aliquot Pauli, annotationes.* Ed. Leo Jud (1482-1542) en Kaspar Megander (1495-1545). Zürich: Christoph (I) Froschauer, aug. 1539. 2°.

Collatie: 2A-2C⁶ 2D⁸ a-z⁶ A-Z⁶ 2a-2d⁶ (2D8 blanco) = [50], [2 blanco], 599, [1] pp.

Typografische kenmerken: lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met drukkersmerk; auteursportret binnen de collatie. **Verwijzingen:** Adams Z 236; USTC 665693; VD16 Z 862.

Signatuur: F259:1. **Convoluut:** in convoluut met: Oecolampadius, *Epistolae doctorum virorum*, 1548. Zie aldaar. **Boekband:** 295 x 205 x 85 mm. 16de/17de eeuw. Spitselband met bruine spitsels en omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gesprenkelde snede. Voor- en achterplat met blindstempel: kader van dubbele lijnen langs de randen. Achterplat (r.b.) met sporen van 2 langwerpige rechthoekige kettingklampen, horizontaal. Rug met handgeschreven titel door bibliothecaris Thomas Montanus ('ZUINGLIUS / in EVANGELIA / & aliquot Epistolas / Apostolicas / item Epistolae Zwinglii / et Oecolampadii') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven.

Herkomst: titelpagina met de naam van Johannes Acronius (1565-1627), gereformeerd predikant te Groningen ('Johannes Acronius Groninghae 1602'). Voorste dekblad met prijs ('3-5'). **Gebruikssporen:** titelpagina met aantekening ('Schema 1. figura vel habitus'). Verscheidene leesmarkeringen en aantekeningen in de tekst, gedeeltelijk afgesneden aan de buitenzijden. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1673.

PAMFLETTENBUNDEL

508

GESCHIEDENIS (NEDERLANDEN)

Iemant Adams (pseud. van Simon van Middelgeest, werkz. 1608-1646). *Den*

Nederlandschen bye-corf: waer ghy beschreven vint, al het gene dat nu uytgegaen is, op den stilstant ofte vrede. [3de druk]. S.l.: s.n., 1608. 4°.

Collatie: A⁴ = [8] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina.

Annotaties: titel en register op een verzameling pamfletten tegen het Twaalfjarig Bestand die op 28 augustus 1608, op 6 titels na, werd verboden door de Staten-Generaal. De 3de druk telde, naast de eerste titel van Van Middelgeest, in totaal 36 pamfletten. Deze bundel bevat 17 van de 36 pamfletten (hieronder met de oorspronkelijke nummering tussen vierkante haken) en is aangevuld met 53 andere vlugschriften die grotendeels van na het verbod dateren.

Verwijzingen: Knuttel 1476; Paesie, pp. 215-230; STCN 860820858; USTC 1033587.

1. *Placcaet vanden thienden ende twintichsten penninck, op alle roerende ende onroerende goederen inde Nederlandsche Provintien.* S.l.: s.n., s.d. Kopie naar de druk van Michiel van Hamont te Brussel, 1581. 4°.

Collatie: A-C⁴ = [24] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Annotaties:** het jaar op de titelpagina is met pen gecorrigeerd naar 1571. **Verwijzingen:** Knuttel 566; NB 25044; STCN 860071413; USTC 410556.

2. *Artyckelen vande[n] payse, verbontenisse ende unie [...] tusschen [...] de Provintien vanden Nederlanden: ende [...] de prince van Orangien.* S.l.: s.n., s.d. Kopie naar een anonieme druk uitgegeven te Delft, 1576. 4°.

Collatie: A-B⁴ = [16] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met wapenschild. **Annotaties:** STCN beschrijft kleine variaties in het zetsel van f. A2. Dit exemplaar met vingerafdruk: b1 A2 n\$. **Verwijzingen:** Knuttel 264; NB 22244; STCN 832456888; USTC 421722.

3. *Ghespraecke van liefhebbers des ghemeynen nuts. Die gesocht werden inde steden Opinio ende Sapientia Humana: maer ghevonden werden in het veracht dorpken Veritas.* S.l.: s.n., dec. 1608. 4°.

Collatie: A-C⁴ D² (D2 blanco) = [26], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede.

Verwijzingen: Knuttel 1486; STCN 860182436; USTC 1033340.

- 4[16]. *Sendbrief in forme van supplicatie, aen de Conincklijke Majesteyt van Spaengien.* S.l.: s.n., s.d. Kopie naar een anonieme druk uitgegeven te Delft, 1574. 4°.

Collatie: [A]⁴ B⁴ C² = [20] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Verwijzingen:** Knuttel 216; STCN 854308016; USTC 421674.

- 5[18]. *Placcaert vande Staten Generael [...] byden welcken [...] men verclaert den coninck van Spaegnien vervallen vande overheyt ende heerschappije van dese voorsz. Nederlanden.* S.l.: s.n., s.d. Kopie naar de druk van Charles Silvius te Leiden, 1581. 4°.

Collatie: A-B⁴ = [16] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Annotaties:** STCN beschrijft kleine varianties in het zetsel van f. A2. Dit exemplaar met vingerafdruk: b1 A2 e. **Verwijzingen:** NB 22537; STCN 84029185X; Tiele 237; USTC 421998.

6. **Willem Teellinck (1579-1629)**. *Philopatris, ofte Christelijck bericht hoemen staets saecken soude moghen gheluckelick uytvaeren: dienende tot desen jeghenwoordighen vredehandel*. Middelburg: voor Adriaen van de Vivere, 1608. 4°.
Collatie: A-D⁴ E² = [10], 25, [1] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met gedecoreerde rand en houtsnede. **Annotaties:** STCN beschrijft kleine afwijkingen in het zetsel van f. E1. Dit exemplaar met vingerafdruk: b2 E ij. **Verwijzingen:** Knuttel 1481; STCN 831287764; USTC 1026870.
7. *Corte antwoord', op sekere balade, ghemaect by eenen quidam der pauscher zijde*. Delft: Jan Andriesz Cloeting, [1607]. 4°.
Collatie: A⁴ = [8] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Verwijzingen:** Knuttel 1359; STCN 831499397; USTC 1027054.
- 8[17]. **Jacobus Taurinus (1576-1618)**. *Trouhertighe vermaninghe aende verheerde Nederlantsche Provintien: ende het alghemeyne eynde ende voornemen des Spaengniaerds*. S.l.: s.n., 1586. 4°.
Collatie: A⁴ B² = [12] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** Knuttel 766; NB 22450; STCN 860054284; USTC 422419.
9. **Willem Usselinx (1567-1647)**. *Grondich discours over desen aen-staenden vredehandel*. S.l.: s.n., [1608]. 4°.
Collatie: A-B⁴ = [16] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; zonder titelpagina. **Verwijzingen:** Knuttel 1439; STCN 860083268; USTC 1033250.
- 10[29]. *Het secreet des conings van Spangien, Philippus den Tweden, achter-gelaten aen synen lieven zoone, Philips de Derde [...] vervatende hoe hy hem reguleren sal nae zijns vaders doodt*. Ed. Rodrigo D.A.; vert. uit het Spaans door P.A.P. S.l.: s.n., [1599]. 4°.
Collatie: A⁴ = [8] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met wapenschild. **Verwijzingen:** Knuttel 1061; STCN 853863563; USTC 1033081.
11. **Philippus Melanchthon (1497-1560) en Martin Luther (1483-1546)**. *Waerachtich verhael eener wonderlijcker ghedaente eenes pausschen ezels, ghevonden inde riviere den Tiber, binnen Rome, anno 1496*. Vert. uit het Frans. S.l.: s.n., s.d. Kopie naar een druk van Jean Crespin te Genève, [1609]. 4°.
Collatie: A-B⁴ D² = [20] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met gravure. **Verwijzingen:** Knuttel 1674; STCN 861067983; USTC 1033759.
- 12[10]. *Copie vande namen der conincklike, ende andere potentaten ghesanten, van wegghen de [...] Staten Generael versocht, omme mede te staen over de vredehandelinghe*. S.l.: s.n., 1608. 4°.
Collatie: [A]² = [4] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Annotatie:** STCN beschrijft kleine variaties in het zetsel. Dit exemplaar met vingerafdruk: b1=b2 Champ \$Dor,\$d. **Verwijzingen:** Knuttel 1516; STCN 860489124; USTC 1033527.
- 13[11]. *Principale punten, die inde voorder handelinghe vanden vrede van wegghen de [...] Staten Generael [...] onbegrijpelick sullen geproponeert werden*. S.l.: s.n., 1608. 4°.

- Collatie:** [A]² = [4] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Verwijzingen:** Knuttel 1524; STCN 860488837; USTC 1033524.
- 14[6]. *Brief van Hare Hoocheden aende E. Moghende Heeren Staten der vrye Vereenichde Nederlantsche Provintien ghesonden, gedateert binnen Brussel den 13. martij, anno 1607.* S.l.: s.n., 1607. 4°.
- Collatie:** [A]² = [4] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Verwijzingen:** Knuttel 1364; STCN 860081036; USTC 1033232.
15. *Wonderbaerlicke vertooninghe geschiet ontrent Marcilien [...] alwaer groote menichte van ruyters ende voetvolck gepasseert is [...] die eyntlijck in een bosschagie verdwenen.* [Vlissingen]: voor Cornelis Adriaensz, 1609. 4°.
- Collatie:** [A]² = [4] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** Knuttel 1690; STCN 830864903; USTC 1026650.
- 16[22]. *Schuyt-praetgens, op de vaert naer Amsterdam, tusschen een lantman, een hovelinck, een borger, ende schipper.* S.l.: s.n., [1608]. 4°.
- Collatie:** A⁴ = [8] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; zonder titelpagina. **Verwijzingen:** Knuttel 1450; STCN 860223655; USTC 1033354.
- 17[34]. *Buyr-praetjen: ofte Tsamensprekinge ende discours, op den brief vanden agent Aerssens uyt Vranckrijck, aende [...] Staten Ghenerael.* S.l.: s.n., [1608]. 4°.
- Collatie:** A-B⁴ = [16] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; zonder titelpagina. **Verwijzingen:** Knuttel 1525; STCN 860042634; USTC 1033155.
18. *Ghetrouwen raedt ende goede waerschouwinghe eens ouden ervaren schippers aen alle vrome maetroosen ende trouwe liefhebbers der Vereenichde Provintien.* S.l.: s.n., 1608. 4°.
- Collatie:** <...>⁴ = [8] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** Knuttel 1473; STCN 860085791; USTC 1033260.
19. *De artijckelen ende besluuten der inquisitie van Spaegnien, om die van de Nederlanden te overvallen ende verhinderen.* S.l.: s.n., [1608?]. 4°.
- Collatie:** A² = [4] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; zonder titelpagina. **Verwijzingen:** Knuttel 157; NB 16221; STCN 108626865; USTC 421581.
20. *t'Vertoig der Zeeuscher nymphen, aende onverwinnelicke Nassausche helden, voirstanderen der Nederlandsche vrijheyd, ende vaderen des vaderlands.* S.l.: s.n., [1609]. 4°.
- Collatie:** A-B⁴ = [16] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede; 1 houtsnede binnen de collatie. **Verwijzingen:** Knuttel 1573; STCN 860052338; USTC 1033181.
21. *Ontdeckinghe van eenighe secrete handelinghe der jesuyten.* S.l.: s.n., 1609. 4°.
- Collatie:** A-B⁴ (B4 blanco) = 13, [3 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Annotaties:** STCN beschrijft kleine variaties in het zetsel. Dit exemplaar met vingerafdruk: b1 A2 mt, : b2 B2 n\$. **Verwijzingen:** Knuttel 1666; STCN 860052591; USTC 1033187.
- 22[1]. *Bulle oft mandaet des paus van Roomen, aen de gheestelicheydt al om bevolen, om haer advijs te vernemen opt stuck vanden vrede-handel met de Hollantsche ketters.* Buyten Roomen: s.n., [1608]. 4°.

- Collatie:** A⁴ = [8] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Verwijzingen:** Knuttel 1444; STCN 860081796; USTC 1033243.
23. **Jacobus Arminius (1559-1609).** *Een cleyn tractaetgen, vervatende seeckere articulen teghens den aflaet ende vaghevier.* Vert. uit het Latijn. Amsterdam: Dirck Pietersz Pers naar de druk van Jan Paets Jacobszoon, 1609. 4°.
- Collatie:** A⁴ = [8] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Verwijzingen:** Knuttel 1647; STCN 843362529; USTC 1030303.
24. *Trouhertige waerschouwinghe aen alle christelijcke potentaten ende overicheden: teghens de t'samenspreekinghe ende het discours des paus Pauli, Philippi coninc van Spaengien, ende d'ertshertoghe Ferdinandus, hoemen Duytslant overvallen ende bedwinghen mochten.* Vert. uit het Duits. S.l.: s.n., s.d. Kopie naar een anonieme druk uitgegeven te Maagdenburg, 1608. 4°.
- Collatie:** A⁴ = [8] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Annotaties:** STCN beschrijft variaties in het zetsel van f. A3. Dit exemplaar met vingerafdruk: b2 A3 Ve. **Verwijzingen:** Knuttel 1483; STCN 860224139; USTC 1033357.
25. **Jean Bauce (17de eeuw).** *Copie d'une lettre contenant la description de l'entrée triomphale de Don Pedro de Tholedo faicte à Fontainebleau, le dixneufiesme de juillet, 1608.* Venetië: Corneille Le Cailler, 1609. 4°.
- Collatie:** A⁴ = [8] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein; typografische titelpagina. **Annotaties:** STCN beschrijft kleine variaties in het zetsel van f. A3. Dit exemplaar met vingerafdruk: b2 A3 \$q. **Verwijzingen:** niet in Knuttel; STCN 42250338X; USTC 4039306.
26. *Verklaringhe van een monnincks cap, hare cracht, macht, deucht ende virtuyten.* Middelburg: Jasper de Craeyer, 1609. 4°.
- Collatie:** <...>⁴ = [8] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede en gedecoreerde rand. **Verwijzingen:** Knuttel 1574; STCN 822677636; USTC 1026003.
27. *t'Hoff vanden paus. Dat is: Een register van alle collegien ende vergaderinghen des Roomschen levens.* Vert. uit het Italiaans. S.l.: s.n., 1609. 4°.
- Collatie:** A-B⁴ (B4 blanco) = [14], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede en gedecoreerde rand. **Verwijzingen:** Knuttel 1668; STCN 860052923; STCV 3124595; USTC 1033188.
28. *Verdedinghe voor die Edele Mogende Heeren Staten vande Gheunieerde Provintien, teghens de lasteringhe der gheuer diese t'onrechte beschuldighen van inbreucke ende onrechtveerdighe besittinghe des rijcx.* Vert. uit het Latijn. S.l.: s.n., 1609. 4°.
- Collatie:** A-F⁴ = [48] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Annotaties:** STCN beschrijft kleine variaties in het zetsel van f. A2. Dit exemplaar met vingerafdruk: b1 A2 ien\$. **Verwijzingen:** Knuttel 1682; STCN 860052214; USTC 1033178.
29. *Den triumph vanden oorloch, ende de mis-prijnsinghe vanden peys.* S.l.: s.n., 1608. 4°.
- Collatie:** <...>⁴ = [8] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** Knuttel 1479; STCN 860086291; USTC 1033266.

30. *Boeren-litanie ofte Klachte der Kempensche landt-lieden, over de ellenden van deze lanck-duerighe Nederlandtsche oorlooghe.* [Amsterdam]: Dirck Cornelisz Troost, 1608. 4°. **Collatie:** A⁴ = [8] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Verwijzingen:** Knuttel 1395; STCN 842396810; USTC 1029999.
31. **Gabriel Hermann (17de eeuw).** *Waerachtighe beschrijvinge: des gherichtlicken proces [...] teghen Martijn van Voysin, borger ende passement-wercker tot Basel.* Vert. uit het Duits door Johannes Coitsius (-1625). Arnhem: Jan Jansz, 1609. 4°. **Collatie:** A-B⁴ (B4 blanco) = [14], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Verwijzingen:** Knuttel 1509; STCN 831358092; USTC 1026894.
- 32[19]. *Articulen van het contract ende accoort ghemaect tusschen Jacobus den Eersten [...] coninck van Enghelandt [...] ende Philips den Derden [...] coninck van Spaengnien: midtsgaders de eerts-hertoghen Albertus ende Isabella.* S.l.: s.n., s.d. Kopie naar de druk van Robert Barker te Londen, [1604]. 4°. **Collatie:** A-B⁴ = [16] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Verwijzingen:** Knuttel 1253; STCN 860138097; USTC 1007629.
- 33[24]. *Discours van Pieter en Pauwels, op de handelinghe vanden vrede.* S.l.: s.n., 1608. 4°. **Collatie:** [A]² = [4] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; zonder titelpagina. **Verwijzingen:** Knuttel 1456; STCN 860223582; USTC 1033353.
34. *Copye eenes briefs gheschreven van den cuervorst Christianus van Sassen, aen den eertz-hertoch Mathias van Oostenrijck.* Vert. uit het Duits. S.l.: s.n., s.d. Kopie naar een anonieme druk uitgegeven te Dresden, 1609. 4°. **Collatie:** A⁴ = 7, [1] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Annotaties:** dit exemplaar komt overeen met de door Knuttel en STCN beschreven variant waarin de plaats van uitgave Dreeseden[!] is. **Verwijzingen:** Knuttel 1507; STCN 860050920; USTC 1033169.
- 35[31]. *Brief des Keyserlijcke Majest. van Duytslandt, aende E. Mogende Heeren Staten vande Gheunieerde Provintien. Op't stuck vande Nederlantsche vredehandeling.* S.l.: s.n., 1608. 4°. **Collatie:** A⁴ = [8] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Verwijzingen:** Knuttel 1513; STCN 860298132; USTC 1033466.
36. *Papen apen-spel, misbruyck en misghelooove der selver.* S.l.: s.n., 1609. 4°. **Collatie:** A⁴ = [8] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met portret. **Annotaties:** STCN beschrijft kleine variaties in het zetsel. Dit exemplaar met vingerafdruk: b1=b2 A2 ier. **Verwijzingen:** Knuttel 1676; STCN 860053016; USTC 1033190.
- 37[35]. **Adriaen van Nierop (werkz. 1607-1629).** *Echo ofte galm, dat is weder-klinckende gedichte van de teghenwoordighe vrede-handelinghe.* S.l.: s.n., 1608. 4°. **Collatie:** A⁴ = [8] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Annotaties:** STCN beschrijft kleine variaties in het zetsel van f. A2. Dit exemplaar met vingerafdruk: b1 A2 d'i. **Verwijzingen:** Knuttel 1406; STCN 860074951; USTC 1033227.
38. *Een waerachtich verhael van het ontdekken des aenslachs op de stadt Geneve ende het landt van Berne.* Amsterdam: voor Michiel Colijn, 1609. 4°.

- 39[4]. **Collatie:** A⁶ = [12] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** Knuttel 1632; STCN 853363129; USTC 1032912. **Simon van Middelgeest (werkz. 1608-1646).** *Raedtsel.* S.l.: s.n., [1608]. 4°.
- 40[32]. **Collatie:** A⁴ = [8] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; zonder titelpagina. **Verwijzingen:** Knuttel 1420; STCN 860073297; USTC 1033219. **Jacobus Wilhelmi Migoen (werkz. 1607).** *Proeve des nu onlangs uyt-ghegheven drooms, off t'samenspraack tusschen den coning van Hispanien ende den paus van Roomen.* S.l.: s.n., [1607]. 4°.
- Collatie:** A⁴ = [8] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; zonder titelpagina. **Annotaties:** STCN beschrijft kleine variaties in het zetsel van f. A2. Dit exemplaar met vingerafdruk: b1 A2 t\$ic. **Verwijzingen:** Knuttel 1401; STCN 108693414; USTC 1014437.
41. *Catechismus, ofte, Tsamen-spreekinghe, ghemaect op den vrede-handel.* Vert. uit het Frans. S.l.: s.n., 1608. 4°.
- Collatie:** A⁴ = [8] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Annotaties:** STCN beschrijft variaties in het zetsel. Dit exemplaar met vingerafdruk: *b2 daer ch\$. **Verwijzingen:** Knuttel 1414; STCN 860180395; USTC 1033326.
42. *Leste resolutie ghenomen by de E. Heeren Staten Generael vande Gheunieerde Provincien, op't vertrecken vande heeren commissarisen vanden eerts-hertogh Albertus.* Middelburg: voor Adriaen Cornelisz, 1608. 4°.
- Collatie:** [A]² = [4] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met wapenschild. **Verwijzingen:** Knuttel 1529b; STCN 822628767; USTC 1025992.
43. **Willem Verheiden (1568-1595).** *Oratie, of uutspraecke van het recht der Nederlandtsche oorloge teghen Philipum coningh van Spaengien.* Amsterdam: Michiel Colijn, 1608. 4°.
- Collatie:** A-E⁴ F⁶ (F6 blanco) = [2], 48, [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Verwijzingen:** Knuttel 1490; STCN 853361967; USTC 1032910.
44. **Juan Bautista de Tassis (ca. 1530-1610).** *Translaet van sekeren Spaenschen brief, geschreven [...] den lesten mey, anno 1595 [...] daer uyt claerlijck blijkt, dat den Spangnaert ende Spaenschen raedt alsnoch volherden in hare voornemen, om met gewelt [...] hare generale heerschappie [...] te versterken.* 2de druk. S.l.: s.n., s.d. Kopie naar de druk van Aelbrecht Hendricksz te Den Haag, 1596. 4°.
- Collatie:** A-D⁴ = [6], 26 pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Annotaties:** STCN beschrijft kleine variaties in het zetsel van f. A2. Dit exemplaar met vingerafdruk: b1 A2 heb. **Verwijzingen:** Knuttel 958; NB 28885; STCN 853268991; TB 4834; USTC 423611.
45. *Tractaet van t'Bestant, ghemaect ende besloten binnen [...] Antwerpen, den negensten aprilis 1609. voor den tijt van twaelf jare[n].* Den Haag: Hillebrant Jacobsz van (I) Wouw, [1609]. 4°.
- Collatie:** A⁶ = [12] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Annotaties:** STCN beschrijft kleine variaties in het zetsel. Dit exemplaar met vingerafdruk: b1 A2 affro : b2 A3 en\$of. **Verwijzingen:** Knuttel 1589; STCN 852475314; USTC 1032209.
46. *Dry artyckelen aengaende de moderatie in de procedueren van de inquisitie teghens de Kon. Majesteyt van Enghelants onderdanen; in Spagnien.* S.l.: s.n., s.d. Kopie naar de druk van Thomas Basson te Leiden, 1609. 4°.

- Collatie:** [A]² = [4] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype romein en gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Verwijzingen:** ESTC S813; Knuttel 1660; STCN 860052400; USTC 1506493.
47. **Daniël Plancius (ca. 1586-1618).** *Reden-strijdt van de ketters gheen gheloove te houden, wt het decreet van Constantsen.* Vert. uit het Latijn. Amsterdam: Dirck Pietersz Pers, 1609. 4°.
- Collatie:** A-B⁴ C² = 17[=19], [1] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Annotaties:** dit exemplaar met de titelpagina van de andere druk uit 1609 (STCN 843362650). STCN beschrijft kleine variaties in het zetsel van f. C1. Dit exemplaar met vingerafdruk: b2 C e. **Verwijzingen:** Knuttel 1662; STCN 843362634; USTC 1030306.
48. **Thomas Morton (ca. 1579-1647).** *Een volcomen ontdekkinghe van de Roomsche leere, in saecken van conspiratie ende rebellye.* Vert. uit het Engels door F.V.B. (werkz. 1606-1609). Amsterdam: Broer Jansz, [1609]. 4°.
- Collatie:** A-E⁴ = 40 pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** Knuttel 1329; STCN 841327076; USTC 1029544.
- 49[23]. *Copie van een discours tusschen een Hollander ende een Zeeuw.* S.l.: s.n., [1608]. 4°.
- Collatie:** *⁴ = [8] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; zonder titelpagina. **Annotaties:** STCN beschrijft kleine variaties in het zetsel van f. *2. Dit exemplaar met vingerafdruk: *b2 *2 reet. **Verwijzingen:** Knuttel 1454; STCN 860181294; USTC 1033332.
50. *Het af-scheidt vande Edele Moghende Heeren Staten vande Gheunieerde Provintien, gegeven aende ghecommitteerde vanden coninck van Spaengien ende d'eerts-herghen[!], inden Haghe [...] anno 1608.* Middelburg: voor Symon Jansz, [1608]. 4°.
- Collatie:** A⁴ = [8] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Annotaties:** STCN beschrijft kleine variaties in het zetsel van f. A3. Dit exemplaar met vingerafdruk: b2 A3 e\$een. **Verwijzingen:** Knuttel 1529; STCN 830662529; USTC 1026502.
51. *Ware verthooning ende afbeeldinghe van eenen dooden ende meest half verrotten vis [...]. Aenwijsende den standt ende conditie des conincx van Spaignien ende sijn bedroch inden wtganck van desen vrede-handel gheopenbaert.* Middelburg: voor Adriaen van de Vivere, 1608. 4°.
- Collatie:** A-B⁴ C² = [20] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede; 1 houtsnede binnen de collatie. **Annotaties:** STCN beschrijft kleine variaties in het zetsel. Dit exemplaar met vingerafdruk: b1 A2 eene : b2 C n,. **Verwijzingen:** FMH 1253-A; Knuttel 1540; STCN 831665807; USTC 1027196.
52. *Inhoudt des briefs, gheschreven vanden marckgrave Ernst van Brandenburg, etc. ende Wolfgangh Wilhelm Pfaltsgrave, aen syne E.K. Majesteyt: waer inne sy alle ghelegentheynt vanden handel int lant van Cleve, Gulick ende Bergh sijne K.M. weten laten.* Vert. uit het Duits. S.l.: s.n., s.d. Kopie naar een anonieme druk uitgegeven te Düsseldorf, 1609. 4°.
- Collatie:** A⁴ = [8] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** Knuttel 1635; STCN 860050769; USTC 1033167.
53. *Uytschrift, vande instructie ghegheven door Hare Hoog-heden aenden marquis Ambrozius Spinola.* S.l.: s.n., 1608. 4°.

- Collatie:** A⁴ B² = [12] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** Knuttel 1538; STCN 860072673; STCV 3122417; USTC 1033211.
54. *Nieuwen, klare[n] astrologenbril, tot verstercking van veel schemerende ooghen, die niet wel en connen sien, die duystere jesuyten comeet-sterre.* S.l.: s.n., [1608]. 8^o.
Collatie: A-D⁸ = [64] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Annotaties:** STCN beschrijft variaties in het zetsel van f. A2. Dit exemplaar met vingerafdruk: b1 A2 ert\$. **Verwijzingen:** Knuttel 1424; STCN 860180441; USTC 1033327.
55. *Aggreetie des grootmachtichsten coninck van Hispagnien, Philips den Derden [...] ghesonden aen de [...] Staten Generael.* S.l.: s.n., 1608. 4^o.
Collatie: A⁴ = [8] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Verwijzingen:** Knuttel 1386; STCN 860226328; USTC 1033381.
56. *Bedencken op de aggreetie des coninck van Spangien, gestelt in forma van stamenspreekinghe[!] tusschen Swaar-hoofte ende Truert-niet.* S.l.: s.n., 1608. 4^o.
Collatie: A-B⁴ = [16] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** Knuttel 1427; STCN 860085481; USTC 1033256.
57. **Willem Jansz Yselveer (17de eeuw).** *Dialogus ofte Twe-spraec in rym ghestelt tusschen twee personagien ghenamt Ghereformeert Patriot ende Roomsche Catholijck. Vervatende in 't corte den handel vande Twaelf-Jarighen Treves ofte Bestandt.* S.l.: s.n., 1609. 4^o.
Collatie: A-B⁴ = [16] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** Knuttel 1625; STCN 860052087; STCV 1033176; USTC 12919089.
58. **Yemand van Waer-Mond (pseud. van Adriaen van Nierop, werkz. 1607-1629?).** *Codicille van de Nederlandsche oorloghe.* Frankendal: Frederijck de Vrije (fictief), 1609. 4^o.
Collatie: A⁶ = [12] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Annotaties:** STCN beschrijft kleine variaties in het zetsel van f. A2. Dit exemplaar met vingerafdruk: b1 A2 den. **Verwijzingen:** Knuttel 1584; STCN 861107950; USTC 1033802.
59. *Vercondinghe van het Bestant, tusschen die Majesteyt vanden coninck van Spaignien [...]. Ende [...] die Heeren Staten Generael [...]. Ghedaen [...] den een ende twintichsten aprilis anno 1609.* Den Haag: Hillebrant Jacobsz (I) van Wouw, [1609]. 4^o.
Collatie: [A]² = [4] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Verwijzingen:** Knuttel 1606; STCN 852384270; USTC 1032069.
60. *Claghte vanden kloecken soldaet, ende vanden poltron.* S.l.: s.n., 1609. 4^o.
Collatie: A⁶ = [12] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** Knuttel 1572; STCN 860052249; USTC 1033179.
61. *Procuratie oft Bevestinghe der Conincklijcke Maeyt. van Spaignien, etc. [...] ende de E.M.H.H. Staten der Vereenichde Nederlandtsche Provincien [...] waer in het Bestant ofte Trefues van 12 jaren besloten [...] worden.* Dordrecht: te koop bij Philips Jansz, 1609. Kopie naar de druk van Rutger Velpius te Brussel. 4^o.

- Collatie:** A⁶ = [12] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met wapenschild. **Verwijzingen:** Knuttel 1597; STCN 83174748X; USTC 1027267.
62. *Ordonnantie ende placcaet gemaect ende ghestatueert by de eertshertogen, teghen het disputeren ende debatteren ter saecke vande religie, etc.* S.l.: s.n., s.d. Kopie naar de druk van Rutger Velpius te Brussel, 1609. 4°.
Collatie: [A]² = [4] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met wapenschild. **Verwijzingen:** niet in Knuttel; STCN 122932943; USTC 1016873.
63. **Peter de Herpener (werkz. 1556).** *Een factie oft spel, openbaerlijc vanden violieren binnen Antwerpen ghespeelt, tot verheuginge der ghemeynten, door de blijde tijdinge des Bestandts.* Antwerpen: Gilis Coppens van Diest, [1609]. 4°.
Collatie: A-B⁴ = [16] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** Knuttel 1622; STCN 314402640; STCV 3127735; USTC 1001840.
64. *Placcaet. Van de eerts-hertoghen over de ghemutineerde soldaten.* S.l.: s.n., s.d. Kopie naar de druk van Rutger Velpius te Brussel, 1610. 4°.
Collatie: [A]² = [4] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met wapenschild. **Verwijzingen:** niet in Knuttel; STCN 42250050X; USTC 1506718.
65. **Henricus Caesarius (ca. 1550-1628).** *Danck sermoon over het teghenwoordighe ghemaecte Bestant van twaelf jaeren.* Utrecht: Jan Amelisz, 1609. 4°.
Collatie: *⁴ A-I⁴ = [8], 72 pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** Knuttel 1613; STCN 83238528X; USTC 1027562.
66. **Adriaen van Nierop (werkz. 1607-1629).** *Epitaphium ende klachdicht over den doot vande [...] Nederlandsche oorloghe.* S.l.: s.n., 1609. 4°.
Collatie: A⁴ = [8] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede. **Verwijzingen:** Knuttel 1619; STCN 860050599; USTC 1033166.
67. *Missive ofte placcaet van den coninck van Spangien ghesonden aenden hartoch van Lerma aengaende het bannen ende verjaghen van de moriscos.* Vert. uit het Spaans door Jan Huygen van Linschoten (1563-1611). Enkhuizen: Jacob Lenaertsz Meijn, 1609. 4°.
Collatie: [A]⁴ ([A]4 blanco) = [6], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Verwijzingen:** Knuttel 1630; STCN 830501231; USTC 1026423.
68. *Verdrach gemaect ende besloten inden Hage in Hollandt, den sevenden januarij inden jare sesthien-hondert ende thien, tusschen den ghecommitteerden van Haere Hoocheden die eertzhertoghen van Oostenrijck, etc. ende vande [...] Staten Generael.* Den Haag: Hillebrant Jacobsz (I) van Wouw, 1610. 4°.
Collatie: A⁶ (A6 blanco) = [10], [2 blanco] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met houtsnede.
Annotaties: STCN beschrijft kleine variaties in het zetsel van f. A2. Dit exemplaar met vingerafdruk: b1 A2 \$do. **Verwijzingen:** Knuttel 1718; STCN 85245175X; USTC 1032155.
69. *Placcaet vande eertzhertoghen onse alderghenadichste heeren ende princen, verbiedende de schandaelen [...] tot verachtinghe van onse [...] Roomsche religie.* S.l.: s.n., s.d. Kopie naar de druk van Rutger Velpius te Brussel, 1610. 4°.

Collatie: [A]² = [4] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met wapenschild. **Verwijzingen:** niet in Knuttel; STCN 158116682; USTC 1018446.

70. *Een schoone dialogus oft tsamensprekinghe tusschen drie personen, nemelijck: den pelgrim, boer ende paep, waer in ghevraecht ende geantwoort wort van wege[n] sommige articulen.* Dordrecht: Niclaes Vincentsz van Spierinxhouck, 1610. 4^o.

Collatie: A⁴ = [8] pp. **Typografische kenmerken:** lettertype gotisch; typografische titelpagina. **Illustraties:** titelpagina met gedecoreerde rand. **Verwijzingen:** niet in Knuttel; STCN 42250341X; USTC 1506672.

Signatuur: Q29. **Boekband:** 197 x 160 x 85 mm. Contemporain? Spitselband met omgezette rand, perkament over kartonnen platten, rood gespenkelde snede. Rug (r.b.) met sporen van een langwerpige rechthoekige kettingklamp, horizontaal. Idem met handgeschreven titel ('Den Nederlandschen / Bye korf') en later aangebrachte signatuur van de Librije aan staart, ondersteboven. **Maculatuur:** overlijmstroken van perkament met ongeïdentificeerde tekst. **Herkomst:** voorste schutblad met handgeschreven ex libris van de Librije ('Bibliotheca Enchusana N^o 29 4^{to}'). **Gebruikssporen:** los ingevoegde briefjes met aantekeningen en literatuurverwijzingen in de hand van Dirk Adriaan Brinkerink (1859-1941), predikant te Bovenkarspel. **Vroegste vermelding:** C1693. **Verwerving:** tussen 1643 en 1693. **Opmerkingen:** dit boek werd op 14 september 1885 uitgeleend aan Charles Marius Dozy (1852-1901) (NL-HnWFA, HGE, toegang: 0304, inv.nr. 470).